

ES
S

41

**Questiones methaphiscales Cla
rissimi Doctoris Egidii Ro
mani ordinis Sancti
Augustini.**

R/7.561

C Optimo sacrarū litterarū maximoq; theologo magistro Gratiano fulginati: necnō
toti⁹ alme religionis Augustiniane: vicario generali apostolico Frater Joānes Ba
pista Tholentinas Heremita bachalarius indignus Salutem plurimam.

Cum dedita opa in agrū picenū: ad lares visēdos: Reuerēdissime dñe vicarie: pe
des afferē: mihi quandam bibliothecā intranti: mox fundatissimi Egidij Romani bi
turicensis archiep̄: opus e celo lapsum: qđ prima philosophia longe lateq; nūcupat:
obuium extitit. Qua de re mira & incredibili allectus iucunditate: Tum ipsius dicendi
lepore: tum etiam ipsorum aberrantium iuuenū profectu: ac nostre alme heremitice
religionis decore: quod diu rubigine tectum iacuit: in lucē redegi ac impressiōe dignū du
xi: Et maxime omnium utilitati accedit: correxi & nulla vix pretermissa particula emen
daui. Etenim ut uerum fatear: omisso omnium hereticorum malleo & uastro Augu
stino: peritorē parcat Scot⁹: parcat deniq; totius mūdi sapiētes: pfundiorē ue iuenio
neminē. Sed dic q̄so p̄i optime? Quis sophistarū apertior? Quis ceteroz dialecticorū
planior? Quis in pbisico auditu pfūdior? Quis in methaphisicis p̄spicatio? Quis i di
uina sapia itimior? Certe sic audeo fari nullus ab isto deniq; oīz hūanarū diuinarū
q; sciarum fonte tanq; riuulo e celo misso: Paulo Veneto in scđo posteriorū libro
attestante: ferme omnia peripathetici Aristotelis usquequaq; dicta intellecta & illustra
ta sunt. Nam cum reuerendissime pater mente reuoluerem: cui hoc diuinum metha
phisices opus dedicarem: Maxime visum est uestre reuerendissime paternitati: oīz
bonarum artium: ac religionum: presertim heremitane cultori: cuius causa hoc onus
tanq; enceladus sub ethna pressus libens suscepi tradere. Aurum & argentū non est
mihi: munusculum qđ habeo hoc uestre dominationi do. Valeat Reuerēdissima pa
ternitas uestra cui me plurimum cominendo &c.

C Frater Joannes Baptista Tholentinas Bachalari⁹ heremita vsus ad lectorem.

Ecce tibi Egidius claro delapsus olympo.
Ecce heremitane: religionis honos.
Solutus Aristotelis soluat: qui enigmata textus:
Solutus in offenso: qui pede carpat iter.
Hunc eme nam tanto: potes esse interprete tutus
Auctor ab inuicta nam Egide nomen habet.

Questiões methaphisicales auree fundatissimi Egidij Romani Bituricensis archiepiscopi ordinis diui Augustini super libros methaphisice Aristotelis.

Questio prima.

Adnes homines natura scire desiderat. **Tex. i.**

Circa ista sciam per queritur utrum methaphisica sit finis uel beatitudo ipsius hominis. et videtur quod non: quoniam finis est melior his que sunt ad finem: sed methaphisica non est melior ipso homine. probatur minor: quia methaphisica est accens ab

extrinseco: nullum accidens est melius substantia. ergo.

Consequenter arguitur sic. Non est beatitudo hominis quod non confert ad virtutem: sed methaphisica non confert ad virtutem. **S.** Maior patet per philosophum 2° moralium ubi dicit quod scientia aut pauca aut nihil confert ad virtutes. **C.** Non est beatitudo seu finis ipsius hominis. quod potest auferri ab homine: sed methaphisica potest auferri ab homine. **S.** Maior videtur esse vera: minor patet per dictum philosophum 3° de anima ubi dicit quod intellectus non reminiscitur post mortem. ergo.

In oppositum est philosophus in 4° methaphisice. Quid sit dicendum ad hoc. breuiter dico quod duplex est felicitas seu beatitudo. Est enim quedam felicitas que summe et simpliciter est felicitas sicut illa quam expectamus in futuro post presentem vitam: et de ista non intendimus ad presens: nec de ista loquitur philosophus. Alia est felicitas que summe et simpliciter non est felicitas: et est illa que ex puris naturalibus acquiri potest: et ista est possibilis in presenti vita: et de hac loquitur philosophus et nos loqui intendimus. **C** Et tunc dico quod ista felicitas seu beatitudo hominis non consistit nisi in ultimo ipsius hominis: et cum homo habeat in se duo scilicet corpus et animam: et in his tribus naturam rectam: anima dominatur corpori sicut dicit philosophus in primo politico: in habentibus naturam peruersam: corpus dominatur anime: sicut dicit ibidem. Dico ergo quod felicitas hominis non consistit in bonis corporis: sed in bonis anime sicut dicitur primo moralium: et cum ipsi anime insint virtutes et potentie: et etiam ipsi habitus. Dico sicut philosophus ait: quod beatitudo hominis non consistit in potentijs anime: quoniam sicut unus homo habet intellectum et potentias anime: ita et alius homo. id est beatitudo non consistit in potentijs anime: nec in habitibus anime: quoniam homo iustus et homo iniustus non differunt penes habitus: sicut dicitur in primo moralium in fine: quod homo felix non differt ab homine misero per dimidium sue vite: ut patet in dormientibus ut dicitur ibidem: nisi pertransierit quidam motus sic dicit philosophus. **U**bi fantasmata hominis felix meliora sunt quam fantasmata miseri. **C** Et idem dico quod consistit in operatione anime: et hoc dicit philosophus quod felicitas est operatio anime et cum felicitas consistit in ultimo ipsius hominis quod est finis et optimum eius: et virtus est ultimum potentie. Dico ergo quod felicitas est operatio anime secundum virtutem: et cum virtus anime secundum quam consistit felici-

tas debeat esse regularis in quantum huiusmodi. **D**e autem regulans secundum quod huiusmodi est perfectum: et omne regulatum est imperfectum. Dico ergo quod felicitas non consistit secundum unamquamque virtutem anime: sed secundum virtutem perfectam. Est igitur felicitas operatio anime secundum virtutem perfectam: ut dicitur primo ethicorum et 4°: et cum sint in nobis duo genera scilicet agibilia et speculabilia: et secundum hoc habeamus duplicem intellectum: practicum et speculatum. Speculatum: cuius est considerare de speciebus terminis: et practicum cuius est considerare de agibilibus terminis: et propter hoc duplex est virtus intellectualis perfecta et regularis. alia scilicet prudentia que regulat et perficit intellectum practicum: et alia scilicet sapientia que regulat et perficit intellectum speculatum: et propter hoc philosophus distinguit duplicem felicitatem scilicet politicam et speculatiuam: et felicitas politica siue civilis est operatio anime secundum virtutem perfectam: que est prudentia. felicitas autem speculatiua est operatio anime secundum virtutem perfectam que est sapientia: et ad istam felicitatem speculatiuam ordinatur alia felicitas scilicet civilis: et ideo methaphisica est finis siue beatitudo ipsius hominis loquendo de felicitate quam potest homo sibi acquirere in hac presenti vita ex puris naturalibus. **T**unc ad rationes. **C** Ad primam videtur mihi quod ad solutionem prime rationis distinctio duplex habeat locum: dicendo quod duplex est finis. quidam finis qui est per se existens: et talis finis dicitur perfectus: non quia sit solus ratio perfectionis aliorum: sed dicitur perfectus quia habet in seipso perfectionem summam et perfectam. et talis finis per se existens non est coniunctus agenti. id est non inherens ei cuius est finis: quod est deus ipse qui est finis aliorum. **C** Est autem alius finis qui non est per se existens: sed est coniunctus agenti: et talis finis dicitur perfectus non quia habeat in se perfectionem: sed quia est ratio perfectionis aliorum: et perfectio in isto fine et in altero inuenitur quasi eoque: et est sicut de forma: sic forma dicitur esse ens: non quia habeat esse per se: quia tunc generaretur quod est falsum. nam compositum generatur. sed dicitur esse ens: quia est ratio essendi eius cuius est forma. **C** Est autem alia distinctio quod bonum dicatur simpliciter sicut et ens: tamen bonum dicitur secundum rationem triam ipsi enti aliquo modo nam illud quod dat entitatem simpliciter dat bonitatem secundum quid: et illud quod dat bonitatem simpliciter: dat entitatem secundum quid: sicut patet de anima. nam anima dat entitatem simpliciter: dat tamen bonitates secundum quod. nam ex hoc quod homo est homo non habet quod sit bonus simpliciter: sed secundum quid. unde non dicitur de homine virtuoso quod sit bonus sine additione: sed quod est bonus eo quod est homo. sed ipse virtutes sicut prudentia et sapientia dant bonitatem simpliciter et entitates secundum quid. Nam ex hoc quod homo est iustus vel prudens non habet homo entitatem simpliciter sed secundum quod. **C** Tunc ad propositum quando tu dicis: finis est melior his que sunt ad finem. Dico quod si tu comparas finem qui est per se existens uel habens perfectionem in seipso ad ipsum hominem: bene concludit ratio: quoniam talis finis melior est ipso homine: et omnibus alijs que ordinantur ad ipsum. si autem uelis comparare finem ipsius hominis qui est perfectus: non quia habeat perfectionem in seipso: sed quia est ratio perfectionis ipsius hominis. Tunc cum homo habeat perfectionem in seipso: finis habeat perfectionem quasi eoque. Dico quod male comparas: quia non debet fieri comparatio nisi inter uniuoca. **C** Si autem non comparas ipsum hominem ad suum finem: sed comparas ipsam ani-

nam non ut est suba in se perfectionem hñs: s; ut est ratio perfectionis solum ad ipsum finem. Tūc ad hoc ualet secunda distinctio: nāz ipsa aia habet entitatē simplr z bonitatē fm quid: ipsa metha^a siue beatitudo hēt bonitatē simplr z entitatem f; quid: z hoc mō est incōueniens. Ad 2^m patet solutio cū tu dicis illō nō est beatitudo hois siue felicitas qđ paz pfert ad vtrutē. Dico qđ nō quecūq; scia pfert ad vtrutē: sicut scire quid sit iustitia: qđ castitas: vñ mlti sunt qui nolūt scire qđ est castitas: qđ iustitia: nolūt tñ cōparare simul: sed sunt filēs i firmis uolētib⁹ audire p̄silia medicorū: nolētib⁹ tñ facere fm p̄silia eorū: z de istis dicit phūs: qđ sicut isti nō hñt corp⁹ bene dispositū ad audiēdū p̄silia medicorū: sic nec alij hñt bonā dispositionē: qđ uolūt scire qđ sit vtr⁹. s. iustitia qđ castitas: z tñ nolūt cōparare fm hec. Sed ip̄a felicitas siue meth^a est ip̄a vtr⁹: ideo nō p̄cludit rō nisi de vtrutib⁹ moralib⁹ z non intellectualib⁹ cuiusmodi est meth^a. Ad aliud cū tu arguis pōt auferri ab hoie. g. z c. Tu bene arguis qđ non sit summa z perfecta felicitas: s; qđ nō sit felicitas quā homo acgrere posset ex puris nālibus tu nō arguis: z ista sufficiant de qđne.

Questio. II.

Veritur utz vnūqđq; nāliter ferat in suū finē. z videt qđ non. dicit enī Arist. in 3° moralū ponēs dñam inter uolūtātē z electionē qđ uolūtās est finis: electio est eorū que sūt ad finē. Est enī electio qđ si p̄clusio z finis p̄siliij: postqđ homo p̄siliat⁹ est qđ sit eligendū de aliquo. Tūc eligit alterā partē z eā p̄sequitur. ex hoc arguit sic. Si g. uolūtās differt a nā: tūc agere uoluntatis differt ab agere nāe: z alteri⁹ desiderare ipsius uolūtatis differt a desiderare ip̄i⁹ nāe. Tū g. nāliter suū finem desideret uolūtās igit nō nāliter desiderat suū finē: sed uoluntarie. g. C. phūs 9° metha^a distinguit potētias nāles a potētijis rōnalib⁹: z dicit ibidē qđ potētie nāles determinate se hñt ad vnū: potētie vō rōnales se hñt ad opposita. Si g. potētie nāles differūt a potētijis rōnalib⁹: g. z agere potētiaz nālū differt ab agere potētiaz rōnalū: qđ potētie nāles agunt nāliter: potētie vō rōnales agunt rōnabiler: cum ergo uoluntas sit potentia rōnalis uolūtās desiderabit rōnabiler.

In oppositū est Arist. in 3° moralū ubi dicit qđ vnūqđq; nāliter uult finē suū. Ad intelligentiā huius qđnis est p̄ intelligendū qđ duplex est finis: nā ois finis mouet per cognitionē: aut per cognitionē qđ est in ipso fine: aut per cognitionē que est in eo qđ mouet: vbi gratia. p̄^m p̄n^m: siue p̄ma causa: que in didit tales nās ipsij reb⁹: ut tendant directe in suū finē: est finis oium mouēs alias res per cognitionem que est in ipso. Unde sicut p̄tingit arguere qđ est aliqđ sagittatoz cognoscēs ip̄z signū: z dirigēs ip̄sam sagittam in ipsum signum: cū sagitta signuz nō cognoscat ex hoc qđ uadit directe in signū: sic in rebus nāe p̄tingit qđ cū nāe particulares nō cognoscant ip̄m finē ut directe tendant in ipsum. Continuit arguere z demōstrare qđ est aliqđ ule dirigēs naturas particulares in suos fines: z ipsos cognoscēs sicut architenens signū cognoscit: z talis finis est p̄ma cā z est finis oium z istū finē oia appetūt z desiderāt: z de isto fine nō est p̄ns intētio: s; de alio fine qui mouet per cognitionē que est in mobili est

presens intentio. Sicut patet in his que rōnabilia sunt: pomū mouet hominē non per cognitionē qđ est in ipso: sed per cognitionē que in hoie. Utrū. s. vnūqđq; rōnale feratur ad suū finem. Ad intelligētiā huius est intelligēdū qđ tres p̄positionēs solēt dici de nā. C. Prima est qđ illud qđ est nāle nō admittit suū p̄trariū: sicut ait phūs in predicamentis qđ cui vnū p̄trarioz inest nāliter sibi oppositū contingere non pōt. C. Alia p̄positio est qđ illud quod est a nā est vno mō z nō pl̄ibus modis. C. Tertia p̄positio est qđ p̄ illud qđ est nāle siue a nā nō acgrimus illud qđ nō inest nobis a nā: sicut ea que facim⁹ per artē sicut per manū que est organū organoz: ut patet 3° de aia: nos non acgrimus nobis illa que insunt per artē. C. Alteri⁹ est intelligēdū qđ dñia est inter finem z ea que sunt ad finē: sicut ostēdit phūs in p̄ politicoz: z est ualde notabile: dicit ibi qđ finis appetibilis est in infinitū. nō enī introducit medicus aliquā sanitatē in infirmo: qđ adhuc meliorem uellet introducere: s; ea que sūt ad finem nō sunt appetibilia in infinitū. Sed appetitur f; p̄positionē z ordinē que hñt ad finem: ut p̄ de medico: nā medic⁹ nō dat infirmo quāctūq; potionē: siue flebotomiā quā posset sibi dare: sed f; qđ est necessariū ad finē p̄sequēdū. s. ad sanitatē: iō finis est appetibilis in infinitū: ea que sūt ad finē nō. C. Ex ista dñia pōt patere triplex dñia inter finē z ea que sunt ad finē: qđ ex hoc qđ finis est appetibilis in infinitū ea que sunt ad finē nō sequit⁹ qđ finis non admittit p̄trariū: ea que sunt ad finē cū non sint appetibilia in infinitū per oēs modū appetibilitatē bñ admittūt cōtrariū. C. Alteri⁹ sequit⁹ qđ si finis nō admittit p̄trariū semp vno mō se habeat. C. Alteri⁹ est intelligēdū qđ finis hz rōnē p̄ncipij: ea que sunt ad finē rōnem hñt p̄nū: z sicut p̄clusiones non habēt omnē modū ueritatis: sed p̄tingit dubitare in ip̄is p̄ncipia aut habent omnē modū ueritatis: sic finis ex eo qđ hēt rōnem p̄ncipij: habet per omnē modū qđ sit appetibilis in infinitū: ea que sunt ad finē cū habeāt rōnē p̄nis non sunt appetibilia in infinitū. Ex hoc sequitur qđ per finem acgrimus ea que sunt ad finem: sicut per aliqđ nāle acgrimus illud qđ inest nobis per artē. Tū ergo finis conueniat in illis tribus p̄positionib⁹ cū natura. C. Dicēdū est qđ vnū quodq; nāliter fertur in suū finē: s; non sit ita per oēm modū nālitate: sicut in rebus nālibus: p̄pter hoc adducta fuit prima distinctio de fine.

Tunc ad arg^m dicendū est: qđ uoluntas pōt dupliciter considerari: uel fm qđ nā: uel fm qđ ratio: si consideretur fm qđ ratio cū non contingat arguere nec rōcinari: nec sillogizare de ipso fine: s; de his que sūt ad finē. C. Dicendum qđ uoluntas sic considerata non tendit in ipsum finem. Uoluntas tamen considerat fm qđ nā tendit in finem. C. Ad alias rōnem patet solutio per ea que dicta sunt.

Questio. III.

Veritur utrum omnes homines naturali appetitu sciam appetant. z videtur qđ nō: qđ oē illud quod mouetur ad aliqđ nāliter: habet aliquid de ip̄o ad qđ mouetur: sed hō non habet aliqđ de sciētia. g. maior est euidentis: minor patet: qđ intellect⁹ est sicut tabula rasa in qua nihil est depictum sicut ait phūs 3° de anima. C. p̄. videmus qđ multi hoies retrahuntur a scientia. ergo z c.

Ad intelligentiam huius questionis est intelligendum quod duplex potest esse causa quare aliquis non consequitur suum finem: uel quod ignorat ipsum et ipsum non consequitur. Alia causa est: quod licet non ignoret: propterea que sunt ad finem non persequitur: quod ea que sunt ad finem gratia sunt: et licet duplex possit esse causa: quare aliquis non consequitur suum finem: tamen una potest esse causa: quare aliquis non desiderat suum finem. scilicet quod ignorat: sed cum statim cognoscit: statim ipsum desiderat. Ratio autem quare ea que sunt ad finem sunt causa quare aliquis non desiderat et persequitur suum finem est: quod finis est ultimum in opere et primum in intentione et desiderio: et quod ea que sunt ad finem procedunt in opere et persecutio ipsius finis: propter hoc ea que sunt ad finem possunt esse causa quare aliquis non persequitur suum finem: sed quod ea que sunt ad finem non procedunt in desiderio ipsius finis: propter hoc ea que sunt ad finem non possunt esse causa: quare aliquis non desiderat suum finem: sed ipsa ignorantia finis est causa huius. Nunc autem nullus homo est ita ignarus: quin habeat in uli cognitionem principiorum saltem aliquam. Unde dicitur in 2° dicitur 2° metha. quod homo se habet ad ista principia: sicut locus ianue in domo: ita quod sicut locus ianue neminem latet: sic et principia cetera neminem latent. Si ergo omnes homines habent aliquam cognitionem de scientia: quod habent in uli aliqua cognitionem ipsorum principiorum: quoniam uis nesciant educere rationes de principijs: et cum ipsa scientia sit finis ipsius hominis. Tunc apparet manifeste quod omnes appetunt naturaliter ipsum scire: licet tamen hoc scire in particulari et illud non appetant: tamen omnes appetunt scire in universalis.

Tunc ad rationes dicendum est. cum enim dicitur: omne illud quod mouetur ad aliquid naturaliter habet aliquid de ipso ad quod mouetur. Dico quod homo habet aliquid de scientia: quoniam aliqua cognitionem habet de principijs: quod autem principia sunt cognita: et per quam uiam: istud postea apparebit. nunc ista sufficiat etc.

Questio. III.

Veritur sequenter. Utrum omnes homines appetant metha. et uel quod sic: quoniam unumquodque fert in suum finem naturaliter: sed metha est finis siue beatitudo ipsius hominis. ergo. Ceterum. omnes homines appetunt esse sapientes: sed metha. est maxime sapientia sicut probat philosophus in 1^a 2^a. ergo omnes homines metha. appetunt. Ceterum. si omnes homines appetunt scire: ergo omnes homines appetunt maximas scias. Licet ergo metha. sit maxima scientia. ergo etc.

Ad oppositum arguitur sic: id quod nescitur esse non desideratur: cum ergo sint multi homines qui ignoret metha. imo ignorant ipsam esse. ergo. Ceterum ad intelligentiam huius questionis est intelligendum: quod sicut est in causis agentibus: ita est in finalibus: nam cause agentes inferiores siue medice: agunt in uirtute prime cause: sicut dicit philosophus in 1° de generatione. Ignis enim cum sit maxime actiuus: inter omnia corporalia elementa: non agit nisi in uirtute corporis celestis: et sicut est in istis efficientibus: sic est in finalibus causis. scilicet quod sicut fines inferiores non mouent nisi in uirtute ultimi finis: et sic scientie alie ab ista metha non mouent nisi in uirtute istius sapientie: cum sit ultimus finis siue beatitudo ipsius hominis: quam homo ex puris naturalibus acquirere potest: et ideo si tu queris. Utrum omnes homines appetunt metha in propria forma. Dico quod non: quod non omnes homines sciunt metha esse: sed si tu queris. Utrum omnes homines appetunt metha non in propria forma: sed in

alijs scientijs que non mouent appetitum hominis: nisi in uirtute illius summe sapientie. dicendum est quod sic: et sic patet: quod omnes homines appetunt metha. Tunc ad rationes dicendum est. Ceterum ad primam cum dicitur. Unumquodque fert naturaliter etc. Dico quod uerum est: sed ad minorem cum tu dicitur. metha est finis. dico quod uerum est: tamen non omnes homines ponunt sapientiam esse in metha: imo sunt quidam homines qui dicunt illos esse sapientes qui sunt astuti in istis sagacitatibus secularibus: et errant in apprehensione finis. Utrum contingit errare in apprehensione finis: sicut in persecutio finis: nam diuersi in diuersis ponunt suum finem. Ceterum ad aliud quod tu dicitur: omnes homines appetunt esse sapientes: dico quod uerum est: tamen non omnes homines appetunt sapientiam in metha: et ideo non omnes homines in propria forma appetunt metha. Ceterum ad aliud patet solo propter ista dicta.

Questio. V.

Veritur inter de subiecto istius scientie et per. Utrum deus sit subiectum metha. et uideat quod non: quoniam sicut dicit philosophus in littera: ista scientia est diuina: quod est de deo: cum ergo illud sit subiectum in scientia. de quo determinat in scientia. Si ergo de deo determinat in ista scientia. ergo. Ceterum. dicit philosophus quod metha determinat de substantijs separatis a materia. Cum igitur deus sit maxime separatus a materia. ergo etc. Est enim actus purus cui nihil admiscetur de potentia. Uideat quod deus sit maxime subiectus istius scientie. Ad oppositum arguitur sic. Illud est subiectum in scientia in cuius uirtute determinatur omnia illa que determinantur in illa scientia: cum ergo omnia illa que determinantur in metha determinentur sub ratione entis. ergo ens est subiectum in metha et non deus. Ad dissoluendum hanc questionem procedere possumus duplici uia: uno modo ut Aui. procedit. Aui. sic procedit: ad determinandum quod deus non sit subiectum istius scientie. dicit Aristoteles in 1° posteriorum quod scientia supponit de subiecto suo: quod est: cuius ratio est: quoniam si scientia non supponeret de subiecto: quod est: sed probaret suum subiectum esse. Licet ipsa scientia iret ultra suum subiectum: et tunc seipsam transcenderet quod est falsum: cuius ratio est: quoniam subiectum scientie est obiectum scientie. nunc autem ita est: quod ipsa scientia cum sit habitus sortis species ex suo subiecto siue obiecto quod idem est. Licet ergo nihil agat ultra suam speciem scientia non potest transcendere suum subiectum: ideo scientia supponit de subiecto: quod est. Tunc ulterius Auicenna procedit et querit. Utrum deum esse probet in ista scientia aut non. Si dicat quod sic: tunc cum nulla probet suum subiectum esse: sequitur quod deus non sit subiectum istius scientie. si dicat quod in ista scientia non probatur deum esse. Licet adhuc Aui. procedit sic. distinguit enim quinque genera scientiarum. scilicet politice que intendit de ciuitate et de his que ad ciuitatem pertinent. Alie autem sunt morales et iste tractant de uirtutibus. Alie sunt mathematicales sicut logica: grammatice: et sub scientijs mathematicales comprehendit rhetorice: sunt que docet ornatum sermonis. Alie autem sunt scientie doctrinales sicut sunt scientie mathematice: alie autem sunt naturales. Tunc cum quibus sint genera scientiarum querit Aui. Utrum probet deum esse in ista scientia aut non: si in ista scientia probat deum esse: tunc habetur propositum: quod non est subiectum in ista scientia: si non in ista: tunc in aliqua alia scientia probat deum esse: sed hoc est falsum: quod non probat in scientia politica: quod ipsa non extendit se ad entia separata. imo finis eius est pax ciuitatis uel aliud aliud habet. nec probat in moralibus: quoniam ille tractat de uirtutibus: nec probat in scientijs mathematicales: nec in scientijs doctrinalibus: quoniam mathematicales aut sunt de quantitate

ptinua: aut discreta: cū g̃ de^o nō sit aliq̃ istaz q̃ti-
 ratū: qz ē sup̃ oēm q̃tūtatē: legtur qz in talib⁹ nō p̃-
 bat. Nec i sciētijz nālīb⁹ qz ille tractāt de his que
 sb̃iciūtur motū z trāsmutatiōi. Uñ dicit Aui. qz
 si nālīz pbat deū esse: hoc nō ē p̃ ea q̃ sūt sua. Uñ
 dicit Aui. qz si ipse pbat deū eē i suo li^o phisicōz. B̃
 nō fec̃ nisi ad alliciēdū aiuz auditoris: si g̃ nō pba-
 tur i ista nec i alijs igit̃ desp̃atiū ē deū eē. Nā il-
 lud ē desp̃atiū qd̃ nō pōt pbari nec pbat in aliq̃
 scia. Cū tñ possit pbari deū eē salti p̃ viā motus z
 mltos effect⁹. Si g̃ icōuēiēs ē dicē deū eē desp̃a-
 tiū. dicēdū ē qz i ista d̃z pbari deū eē. Cū i nulla
 alia scia pbat eē: z p̃ istā rōnē pcludit Aui. deum
 nō eē sb̃z i ista scia z sine dubio. Alr̃ z sine dubio z
 magis p̃pe possum⁹ oñdē qz de^o nō sit sb̃z: z b̃ tā
 ex pte sb̃i: qz ex his q̃ pbañ de sb̃o. Partes autē
 sb̃i isti⁹ scie sūt decē p̃dicamēta. s. sba q̃tūtas: z sic
 de alijs. Cū ista nō sint ptes dei: de^o nō erit sb̃z isti
 us. C̃p̃. illa q̃ demōstrant de sb̃o isti⁹ scie: sūt ac-
 tus: z pōidē z diuersū: cā z cātū: z sic de alijs: z
 ideo cū ista non cōueniāt ipsi deo: s̃z enī s̃z qz ens.
 Dicēdū qz de^o nō ē sb̃z: s̃z ens s̃z qz ens: quō aut̃ hoc
 sit z p̃ quā viā postea appebit: s̃z cū ph̃is aliqñ vi-
 deat dicē qz de^o ē sb̃z. Dicēdū ē sic aliq̃ antiq̃ dñt:
 distiguēdo de sb̃o. vno^o accipit sb̃z p̃ eo de q̃ p̃nci-
 palr̃ itēdit i ista scia: z sic accipiēdo sb̃z de^o ē subm
 isti⁹: qm̃ i ista p̃ncipalr̃ itēdit de deo: sic dñt. Alio
 mō accipit p̃ eo qd̃ sb̃ se p̃riet oia q̃ determinant in
 scia: z sic accipit subm p̃pe: z isto^o de^o nō ē subm
 isti⁹: si sic dicat sic dñt sp̃ icidē i errorē. Male di-
 cūt ē i b̃ qz dicūt qz illō nō ē subz p̃pe de q̃ p̃nci-
 palr̃ itēdit i scia. Dico sine dubio illō eē sb̃z p̃pe:
 qm̃ ex ip̃o sortit̃ scia sp̃ez: z tale d̃z eē p̃p̃riū subm
 illi⁹: z iō si nos uolum⁹ aliq̃ mō p̃cedē deū eē subz
 isti⁹: d̃bem⁹ alr̃ distiguere de subo: dicēdo qz du⁹
 ē subz p̃nci⁹ i scia. Est enī qd̃dā subm p̃nci⁹ de q̃ p̃:
 p̃ se itēdit i illa scia: z tale ē sb̃z p̃nci⁹ i illa scia. Aliō
 ē subm p̃nci⁹: qd̃ nō ē p̃nci⁹ p̃ se z p̃: s̃z ex p̃nti. v. g. si
 eēt aliq̃ scia q̃ determinaret de aiali s̃z qz aial. Tūc i
 illa scia: aial eēt subz p̃ncipale z p̃ illi⁹ scie: z cū nā
 aial magis z vi⁹ saluet i hoie: qz in aliq̃ p̃tēto sub
 aiali: si q̃ras a me qd̃ ē subz illi⁹ scie: dicerē qz hō ē
 p̃ncipale subm illi⁹ scie: nō tñ p̃ncipale p̃ se: z p̃: s̃z
 ip̃m aial: sed hō ē subz p̃ncipale ex p̃nti: qz i ip̃o sal-
 uat vi⁹ nā subz p̃ncipalr̃ p̃ z p̃ se: s̃z dico qz in me-
 tha⁹ ens inquātū ens ē sb̃z p̃ncipalr̃ p̃ se z p̃: z ga-
 rōent̃ meli⁹ z vi⁹ saluat i deo qz in aliq̃ alio ente:
 pp̃ b̃ dico qz de^o ē sb̃z p̃ncipale illi⁹ scie: nō p̃ se z p̃
 s̃z ex p̃nti ut d̃c̃m̃ ē. C̃ Et p̃ b̃ p̃z solo ad rationes.

Questio. VI.

Veritur p̃nter. Utz sit idē eē de
 q̃ consideratiōe alicui⁹ scie:
 z eē sb̃z illi⁹: z b̃ ad evidētiā eoz q̃ q̃runt
 p̃ri⁹. z vi⁹ qz sic: qm̃ illō nō d̃z sb̃z scie i q̃ ē scia: s̃z il-
 lud d̃z sb̃z scie de q̃ ē scia: s̃z scia ē de his q̃ p̃siderā-
 tur i illa scia: g̃ ut vi⁹ idē eē de p̃sideratiōe alicui⁹
 scie: z eē sb̃z illi⁹. C̃p̃. sb̃z autē de p̃sideratiōe illi
 us scie aut nō: nō ē dicē qz nō. Si tu dicis qz sit de
 p̃sideratiōe sciētūc cū sb̃z scie sit illō de q̃ ē sciētūa
 ip̃a: vi⁹ qz sit idē eē sb̃z illi⁹ scie: z de cōsideratiōe
 Ad oppo^m arguit sic: si idē eēt sb̃z i scia z Leiusdē.
 de consideratione sciētūe tolleret vnitas sciētūe
 z eēt p̃fusio in scia: quō at̃ b̃ sit postea apparebit.
 Ad istā qd̃nē dicē possum⁹ qz ē aliō eē de p̃sideratiōe
 ne scie: z eē sb̃z scie eiusdē: z b̃ appet ex trib⁹ p̃ ex

comparatiōe sciaz adiucē. 2° ex cōparatiōe sb̃o
 rū ad sciaz z ad ea q̃ p̃siderātur i scia. 3° ex cōpara-
 tiōe sb̃oz ad ea q̃ determinant i scia. Et ad b̃ viden-
 dū p̃ ē itelligēdū: qz sic libri p̃ticlares h̃ntes ordi-
 nē ad aliq̃ vnā sciaz h̃nt diuersitatē iter se: ita scie
 h̃ntes ordinē ad aliq̃ vnā sciaz ad metha. s̃ q̃ ē fi-
 nis z b̃tudo ip̃i⁹ hois: h̃nt diuersitatē int̃ se: z sic
 libri p̃ticlares h̃nt istā diuersitatē sic libri p̃ticla-
 res ph̃ie nālīz: ita s̃l̃r z sb̃ta illoz libroz h̃nt istaz
 diuersitatē. Nūc at̃ itelligēdū ē qz scie dup⁹ diff̃e-
 rūt: vno^o q̃tū ad maiore z miore abstractionē. nā
 sb̃z vni⁹ scie ē magis abstractū qz sb̃z alr̃i⁹: sic vide-
 mus qz sb̃z libri ph̃isicōz ē corp⁹ mobile: sb̃z aut̃ al-
 teri⁹ libri ē corp⁹ mobile ad formā. Differūt enim
 alr̃ scie adiucē penes dispatū z nō dispatū: subm
 enī vni⁹ scie d̃i dispatū respectu subz alr̃i⁹ scie: qm̃
 nō p̃tinet sub sb̃o illi⁹ scie: nec reducit ad ip̃z. v. g.
 sb̃z libri de g̃natiōe ē corp⁹ mobile ad formā dicit̃
 dispatū libri de celo z mūdo qd̃ ē corp⁹ mobile ad
 s̃tūm qm̃ sb̃m libri de g̃natiōe nō p̃tinet sub sb̃o
 libri de celo z mūdo: z sic suba dupl̃r differūt: sic
 z scie. Una enī scia ē magis abstracta qz alia: sicut
 metha. ē magis abstracta qz mathe⁹: qm̃ metha. ē
 de reb⁹ abstract̃ tā a mā s̃sibili qz itelligibili: ma-
 the. abstrahit a mā s̃sibili: nō aut̃ itelligibili: nā
 lis ē min⁹ abstracta: qm̃ abstrahit a mā hac s̃sibili
 z ab illa: nō tñ a mā s̃sibili simpl̃r. S̃l̃r scie dif-
 ferūt q̃tū ad eē dispatū z nō dispatū: qm̃ vna scia
 nō p̃tinet ab alia: z b̃ ē uey i mltis sciētijz sic p̃z.
 Nā pb̃ia moral̃ nō p̃tinet sub nālī. appet g̃ qz scie
 h̃nt diuersitatē a sb̃is. Cū g̃ p̃ illō idē p̃ qd̃ aliqd̃
 ē diuersū ab alijs: p̃ illō idē sit ens z vnū. Si g̃ sic
 d̃clatū ē scia h̃z diuersitatē a subo: z tñ ab oib⁹ il-
 lis que determinātur in scia: nō sortit̃ scia sp̃em: ap-
 paret māifeste qz nō ē idē eē de p̃sideratiōe vnus
 scie z eē subz illi⁹. B̃ñ enī d̃c̃m̃ ē sic dicit̃ p̃hs i li^o po-
 sterioz cap̃ de sb̃alt̃natiōe sciaz qz vnū z idē bene
 pōt eē de p̃sideratiōe diuersaz sciaz: s̃z b̃ ē diuersi
 mode: qm̃ subditur diuersis rōnib⁹: z b̃ idē dicit̃
 2° in xi^o metha⁹. qz vna z eadē res pōt p̃siderari
 a diuersis sciētijz: sed scia qz sortit̃ sp̃em ex sb̃o
 pp̃ b̃ nō ē pole: qz vna res p̃sideret a diuersis sub
 vna rōne: z ex b̃ appet qz nō ē idē p̃sideratū z sb̃z
 cū idē possit eē de p̃sideratiōe diuersaz sciaz: non
 tñ sb̃m. Hoc ēt appet ex cōparatiōe scie ad subm
 z ad ea q̃ determinātur in scia: qm̃ demōstrās nō ē
 ulterio⁹ demōstratū. scia enī sortit̃ sp̃em ex sb̃o. z iō
 cū nihil agat ultra suā sp̃em: scia nō pōt dem̃rare
 suū sb̃m. Si g̃ scia nō demōstrat suū subm: z cum
 mltā p̃siderētur i scia q̃ tñ scia dem̃rat: igit̃ nō est
 idē eē de p̃sideratiōe z eē subz. Hoc etiā appet ex
 cōparatiōe subz ad ea q̃ determinant i illa scia. sci-
 entia enī nō tātū p̃siderat subm: s̃z ptes subz z pas-
 siones: vñ dicit̃ ph̃is qz scia est vna q̃ est vni⁹ g̃nīs
 subz ptes z passiones p̃siderās. Uñ subm scie z ea
 q̃ p̃siderant in scia differūt sic magis cōe z minus
 cōe: qz oē subiectū i scia ē de p̃sideratiōe scie. non
 tñ oē p̃sideratū i scia ē subiectū scie. Et si tu q̃ras
 q̃ est ista cōitas. dico qz est cōitas analogie: qm̃ il-
 la oia q̃ determinātur i scia: nō determinant in scia
 nisi per attributionē quā h̃nt ad ip̃m subiectū. ex
 his tribus que dicta sunt patet qz non est idem eē
 subiectum sciētūe z de consideratione illius.
 Tūc ad rōnes. C̃ Ad p̃mā dicēdū est cū tu dicis sub-
 iectū scie non est illud in q̃ est scia sed de q̃ est scia

uez est: z cū tu dicis illud g̃ e subiectū scie de quo
psiderat in scientia: uey est hoc totum: tñ tu nō p-
bas q̃ oē illud de quo cōsiderat in scia sit subm.
Si in hoc posses probare: aliqd eēt: tu tñ nō pro-
bas hoc per istaz rationē. Ad aliō patet solutio
per ea que dicta sūt z c̃. **Questio. VII.**

Veritur cū visū sit p̃i q̃ de nō
est subm isti scie. Utruz
de sit subm alicuius scie spālis: z vī q̃ sic
qm̃ sicut scia cōis est de aliquo cōi: sic scia spālis ē
de aliquo spāli: s̃z de est aliqd spāle inter oia: g̃. p-
batio assūpti: ratio enī cōitatis sumit ex hoc q̃ est
aliqd cōe huic z illi. cū at̃ ipsi deo nō sit aliqd cōe
vniuocū q̃ istis que sūt circa p̃m: g̃. C̃. hoc idēz
arguit sic. qm̃ enī scia recipit aliqd ab aliq̃. scientia
illa aqua alia recipit: cōsiderat illō p̃ncipaliter: si-
cut patet de metha. z p̃bianāli. cum ergo metha.
recipiat multa a p̃bo nāli de deo. s̃. q̃ sit infinite vir-
tutis z multa alia: ergo ut videtur p̃bs p̃ncipa-
liter considerat ipsum deum: ergo.

Ad hec breuiter itelligēdū est: q̃ scia z hēt q̃ sit scia
z q̃ sit vna: z ab alio hēt q̃ sit scia: z ab alio hēt
q̃ sit vna: salti p̃m rōne: s̃z bñ uerū est q̃ aliqd per
vnu z idē hēt q̃ sit ens z q̃ sit vnu: loquēdo dico
realt̃. Tamē illō p̃ q̃ aliqd est ens z vnu differt
p̃m rōne: p̃m q̃ p̃ ip̃z aliqd est ens z vnu. Silt̃ di-
co lz scia p̃ vnu z idē hēt q̃ sit scia z q̃ sit vna lo-
quēdo realt̃: illō tñ differt p̃m rōne. C̃. Uteri⁹ est i-
telligēdū: q̃ illō p̃ q̃ scia hēt q̃ sit scia z q̃ sit vna
est ip̃m s̃m: ip̃z tñ s̃m differt p̃m rōne: z p̃m q̃ p̃
ip̃z hēt scia q̃ sit scia: qm̃ p̃ subz cōsideratū sub ab-
stractione hēt scia q̃ sit scia: vñ nulla scia est quin
abstrahat. Nā ip̃oz singulariū nō est scia: s̃z bñ ue-
rū est q̃ scie abstrahūt p̃m magis z min⁹: p̃ subm
at̃ psideratū sub aliq̃ vna rōne spāli hēt q̃ sit vna.
Uñ sicut visū ē p̃ vnu z idē sub alia rōne psidera-
tū hēt scia q̃ sit scia z q̃ sit vna. C̃. Uñ itelligēdū
est q̃ talis est modus cōsideratiōis in scia: q̃lis est
modus cōsideratiōis in numeris z formis z iste
modus considerationis optim⁹ est. Uñ sic in nu-
meris causat noua spēs numeri ex additiōe vnita-
tis. nā q̃cūqz vnitas semp addat: semp causat no-
ua spēs numeri z nō remanet illa spēs p̃oz: sic est i-
formis sicut ait p̃būs 8º metha. sic etiā cōsideran-
dū est in scientijs: q̃ scie differūt p̃m diuersos gra-
dus abstractionis: nā q̃cūqz gradus abstractiōis
supaddit alicui scie: semp causat noua spēs sciētie.
Nā si nos accipiam⁹ aliquē artificē: q̃ psideret res
abstrahēdo eas ab hac mā sēsibili z ab illa nō tñ
p̃hific⁹ abstrahit a mā sēsibili simplr si tñ ulterius
intelligam⁹ artificē cōsideratē res abstrahēdo eas
a mā sēsibili simplr: nō tñ a mā intelligibilisiaz est
ali⁹ artifex sicut mathe⁹: z nō remanet ampli⁹ phi-
sic⁹. Si aut̃ cōsideram⁹ artificē cōsideratē res ab-
stractas ab oi mā tā sēsibili q̃ etiā itelligibilisiaz
est methaphisic⁹: z sic p̃m diuersos gradus abstra-
ctionis diuersificant scientie: sicut p̃z diuersas ad-
ditiōes vnitatis causant diuerse species numeri.
Tūc dico q̃ qui dic̃ deū posse eē subm alicui⁹ scie spā-
lis dic̃ illā sciaz nō eē spālez: qm̃ ois scia spālis dz
cōsiderare res abstractas p̃m aliquē modū abstra-
ctiōis. cū g̃ de sit sūme abstract⁹: q̃ est act⁹ pur⁹
cui nihil admisceat de p̃o: appet q̃ de nō est subz
alicui⁹ scie spālis: quō aut̃ sequat q̃ illa scia nō eēt
vna h̃ patebit in alia q̃one z c̃. **Questio. VIII.**

Veritur utri de possit eē de cōsi-
deratiōe alicui⁹ scie spā-
lis: dato q̃ nō possit eē s̃z i aliq̃ scia spāli:
sicut p̃us declaratū est: z vī q̃ de possit eē de cō-
sideratiōe alicui⁹ scie spālis. qm̃ dic̃ 2º q̃ nō p̃t co-
gnosci hec suba demonstrata nisi ignorata p̃ cā. g̃
cū de sit p̃ cā oium sciaz z oium entiu. vī q̃ cui⁹
erit cōsiderare de aliq̃ s̃ba demonstrata q̃ ip̃i⁹ erit
cōsiderare de p̃ cā illi⁹ scie. g̃ z c̃. C̃. hoc idē vī
dicit enī p̃būs 2º metha. q̃ sicut res se hēt ad esse
ita se h̃z ad cognitionē: g̃ ut vī dicē q̃ de eē cā ali-
cui⁹ rei est dicē q̃ illi⁹ scie est cōsiderare de p̃ cā
q̃ est de: cui⁹ erit cōsiderare de illa s̃ba cui⁹ de eē
cā: g̃ z c̃. C̃. videm⁹ q̃ p̃būs in liº p̃hifi. multa
determinat de deo sicut q̃ est p̃m motor: z q̃ est
ifinite vtuz: cū g̃ libri p̃hifi sit scia spālis z i illa de
terminet de deo: sic i. 8. appet q̃ de poterit eē de
cōsideratiōe alicui⁹ scientie specialis: ergo z c̃.

Ad dissolutionē hui⁹ q̃onis breuiter uolo determina-
re q̃ nulla scia directe p̃m modū humanū inuenta
p̃t cōsiderare de deo nisi sub rōne entis. Et ad h̃
sic p̃cedo p̃ modū cog̃scēdi ex pte ñra: ois enīz co-
gnitio humana depēdet ex sēsibili z p̃ sēsū h̃z fieri
q̃ q̃cqd itelligim⁹ itelligim⁹ cū fātasmate. sic dic̃
p̃būs 3º de aia. Si g̃ ois ñra cognitio p̃ sēsū hēt
fieri tūc ois scia que inuenit p̃m modū humanū iue-
nit p̃ sēsū: z ex hoc appet manifeste q̃ ois sciētia di-
recte iuēta p̃m modū humanū aut̃ est de sēsibilib⁹
aut̃ est de hijs que sūt insensibilib⁹: aut si nō sit de
hijs que sūt i sēsibilib⁹ s̃z de abstractis a sēsibilib⁹
tūc opz de necessitate q̃ in aliq̃ parte sui determi-
net de sēsibilib⁹: q̃ sicut nō p̃uenit itelligē aliquid
sine fātasmate z sēsū. sic nō cōuenit eē aliquā sciaz
iuēta p̃m modū humanū qñ aut sit ip̃a de sēsibili-
b⁹ aut de his que sūt i sēsibilib⁹: aut si sit de abstra-
ctis a sēsibilib⁹ de necessitate opz q̃ hēant pte sui
de sēsibilib⁹. q̃ si h̃ nō ē uerū da oppo^m: si tu das
oppo^m z dicas q̃ cōuenit eē aliquā sciaz iuēta p̃z
modū humanū z nō determinet de sēsibilib⁹ i ali-
q̃ pte sui: h̃ ē dicē q̃ cōuenit scire z itelligē sine fā-
tasmate z sēsū: z h̃ ē ipo^l. opz manifeste q̃ ois scia
inuenta p̃m modū humanū aut sit de sēsibilibus
aut habeat pte sui de sēsibilib⁹. Si g̃ eēt aliq̃ scia
que cōsideraret de eo opz q̃ illa silt̃ consideraret
de sēsibilib⁹: cū g̃ ois scia sit vna z per idēz est scia
z vna: tūc cū determinaret illa scia de deo z de sē-
sibilibus oporteret q̃ de illis determinaretur sub
aliq̃ rōne cōi: cū g̃ de z sēsibilia sint maxie remo-
ta adiuicē: tūc si eēt aliq̃ scia q̃ determinaret de deo
z de sēsibilib⁹ nō determinaret de illis nisi p̃z q̃ cō-
ueniūt in maxie cōi q̃ est ens: z sic determinaret
de ip̃is nisi sub rōne entis. z tūc itā nō eēt scia spe-
cialis q̃ psideraret aliqd s̃b rōne entis. z iō cū nō
possit eē aliq̃ scia directe iuēta p̃z modū hūanū q̃
psideret de deo nisi sub rōne entis appet manifeste
q̃ de nō p̃t eē de psideratiōe alicui⁹ scie spālis: z
ita appet q̃ q̃cūqz scia hūana psiderat de deo p̃ se
psiderat de deo s̃b rōne entis: z q̃ psideratio s̃b rō-
ne spāli dat vitatē scie spāli tollet tñ vnitas scie spe-
cialis si psideratio ei⁹ directe ad deū se extēdit q̃
supi⁹ dicebat p̃badū: s̃z q̃ p̃bs vī in liº p̃hifi. sic in
8º determinare de deo pp̃ hoc ut euitem⁹ argumē-
ta q̃ p̃nt fieri est itelligēdū q̃ q̃tuor modis p̃t
eē aliqd de cōsideratiōe alicui⁹ scie. Uno⁹ p̃ acci-
dēs z indirecte: z alio⁹ p̃ se z directe. z p̃ p̃ oēm

tionē ei⁹ cui⁹ per se cognitionē intēdit. de illo alio
 nō p̄sideraret sic appet de p̄sideratiōe p̄ cāe i scia
 nali qz cōsiderat pp motū ita qz si de motu posset
 hēre plenā cognitionē absqz eo qz reducēt ad mo-
 torē imobilē si facēt mētionē de motore imo^{li}. z iō
 motor imo^{li} i³ p̄bi⁹ dō nō p̄bice p̄sideratiōis. 2°
 p̄t eē p̄ accūs ex pte nra: ut si nos nō possem⁹ cogscē
 sbaz absqz cognitiōe accūtū si eēt aliq scia q̄ itēde-
 ret p̄sideratiōe de sba p se oportēt ipam p̄ accūs
 de mīare de accūtē: s̄ illō p̄ accūs eēt ex pte nra:
 qz nō possem⁹ cogscē sbam sine accūtē. igr i meth.
 p̄siderat d̄ deo: qz p̄siderat de effectib⁹ z nō alr: z
 ita p̄siderat de deo aliquo⁹ p̄ accūs: s̄ illō p̄ accūs
 nō ex pte scie: qz si meth. posset hēre cognitionē
 oīuz entū alioz a p̄ absqz p̄ nihilomin⁹ adhuc p̄ce-
 dēt ad cognitionē p̄mi tāqz ad cognitionē illi⁹ in q̄
 potissime refuat rō enī: nec ē istō p̄ accūs rōne rei:
 de⁹ enī nō d̄pēdet ab alijs imo alia ab eo. S̄ 3° cō-
 siderat ibi p̄ accūs. z istō p̄ accūs p̄nēt ex pte nra.
 qm̄ cū oīs nra cognitio icipit a sēu: pp h̄ hūan⁹ itel-
 lect⁹ se h̄z ad māifestissima nāe pp eoz remotionē a
 sēu sicut ocl⁹ noctue ad lucē diei ut d̄ i 2° h⁹. z iō
 nō possum⁹ d̄uēire i cognitionē dei nisi p̄ alias crea-
 turas q̄ nobis notiores s̄. z iō per effect⁹ z alias
 sbaz z p̄ mlta alia accūtia d̄uēim⁹ i cognitionē ei⁹.
 Tūc ad rōnes z p̄ ad p̄⁹ cū tu dicis de⁹ effugit rōnes
 enī. dico qz s̄ iō imo vīssime ens ē: z dico qz tu bñ
 dicis qz nō ē ens p̄ accūs z tu p̄bas qz nō ē ens p̄
 se: qz ens p se didit i. x. p̄dicamēta. dico qz ad h̄ qz
 ens qm̄ didit i. x. p̄dicamēta nō d̄z ens ul⁹ s̄ ibi d̄z
 ens cui admixtū ē aliqd de p̄o z aliqd de actu qd ē
 mediū iter z potentiaz z actū sic dicit p̄⁹ qz h̄z ali-
 qd de p̄o z actu. Uel alr p̄t dici ad rōne. qz ad h̄ qz
 aliqd sit i gñe p̄t eē dup⁹ ul⁹ directe ul⁹ idirctē. z ad
 huc idirecte dup⁹. p̄n⁹ enī q̄ s̄ p̄n⁹ alicui⁹ ita qz non
 s̄ p̄n⁹ alr i⁹ talia s̄ i gñe z h̄ idirecte qz p̄ reductiōez
 Alio⁹ d̄z aliqd eē i gñe idirecte: qz nō tm̄ est p̄n⁹ ali-
 cui⁹ qd ē aliq gñe s̄ ē p̄n⁹ alioz: z sic accipiēdo eē
 aliqd i gñe idirecte dcm̄ possum⁹ dicē qz de⁹ ē aliq
 mō i gñe. s̄ i gñe sbe. C̄ ad aliō dicēdū qz dup⁹ p̄t
 fieri d̄scēsus ul⁹ s̄ vniuooco ul⁹ s̄ analogo: tūc dico
 qz illō qd d̄scēdit s̄ vniuooco z ē posteri⁹ sic aial re-
 spectu sbe tale se h̄z p̄ additionē sic se h̄z al⁹ p̄ addi-
 tionē ad sbaz: s̄ nō opz qz illō qd d̄scēdit s̄ ml⁹ ti-
 plici z analogo qz illō addat aliqd s̄ tantū arguit
 aliū modū eēndi: z bñ uey ē qz de⁹ alr ē z alia etia.
 C̄ ad 3° dico qz rō i scia p̄t sumi dup⁹. vno⁹ foialr
 sic rō a q̄ h̄z scia vnitatē sic appet in p̄p̄ijs. Nā lz
 visus s̄ vna rōne foiali cōphēdit albū z nigrū: qz
 s̄ rōne coloris. nihilomin⁹ tm̄ cogscit albū eē disti-
 ctū a nigro: ita lz meth. p̄siderat deū z alia s̄ rōne
 enī: cogscit tm̄ ea distincta. z ita vna rō foial⁹ i scia fa-
 cit idistinctionē iter p̄siderata i scia inq̄stum oia illa
 p̄siderata i scia nō p̄tinet ad scias distinctas sed ad
 eādē. sic rō foial⁹ ex pte visus faciebat qz albū z ni-
 grū p̄tinet ad vna eādē p̄o: s̄ ista vna rō nō fac qz
 oba nō disticte cogscūt. Nā visus disticte cogscit
 albū a nigro z meth. deū a lapide. aliqū rō ē mālis
 ex pte scie: ē tm̄ foial⁹ ex pte obi sic albū z nigrū iter
 se d̄int foialr cōpata tm̄ ad visū d̄int mālr solū. z
 ita distinctio mālis ex pte scie foialis: tm̄ ex pte obi
 facit qz illa oba disticte cogscunt ab illa scia sicut
 visus disticte cogscit albū a nigro. igr meth. pote-
 rit disticte cogscē oba sua pp formalē distinctionē
 oboz in se māle: tūc ex pte scie ul⁹ p̄oē. C̄ ad 4° p̄z

solō: qz de⁹ p̄siderat a meth. p̄ accūs rōne nri: uel
 ex pte nra. nō enī illō p̄ accūs ē ex pte illi⁹ scie. Nā
 ipa metha⁹ per se māifestat cōsideratiōe ipsi⁹ p̄i-
 mi entis: s̄ nālis p̄siderat de p̄ ente rōne effect⁹ z
 ita per accūs ut dictū est. ita tm̄ qz illō per accidēs
 nō est ex parte illi⁹ scie: z ita nō est simile z c̄.

Questio. X.

Veritur utru⁹ b̄ scia sit nobilioz ex
 qz nō p̄siderat deū pro
 p̄n⁹ s̄o: s̄ p̄siderat deū i eo qd ē ens: ul⁹ utz
 eēt nobilioz si p̄sideraret deū p̄ s̄o p̄n⁹. z vī qz sit
 nobilioz ex hoc qz nō considerat deū pro s̄o p̄n⁹.
 Sapiēs ē ille qui oia cognoscit. ergo illa sapia est
 marie sapia que marie oia cogscit. cū ergo sciret
 oia alia entia z deū ipm̄ sit magis scire q̄ scire deū
 tm̄. igr illa sapia est maxime sapia que cogscit de
 um z alia entia q̄ erit nobilioz: qm̄ sapia que maxi-
 me sapia est: est nobilioz. cū ḡ meth. cognoscat oia
 alia entia z ipm̄ deū videt qz sit nobilioz ex hoc qz
 nō p̄siderat deū pro s̄o p̄n⁹: s̄ deum z alia entia.
 C̄ illa scia ē nobilioz q̄ magis accedit ad rōnes
 scie: scia aut magis accedit ad rōne ex h̄ qd cogno-
 scit p̄ cās. cū ḡ de⁹ nō hēat cām: qm̄ totalr effugit
 rōne cāe: vī qz scia alioz entium magis accedat ad
 rōne scie q̄ scie dei: ḡ ut vī ista scia ē nobilioz ex h̄
 qz deū nō p̄siderat pro s̄o p̄ncipali. C̄ creatu-
 re ipse sūt aliq̄ bonū: de⁹ etiam ē bonū qd ita vī qz
 creature sup ipz deū addat aliq̄ bonū ex q̄ crea-
 ture ipse sūt aliq̄ bonū. z iō vī qz de⁹ z alia entia
 sint maius bonū q̄ ipse de⁹ solū. cū ergo scia sit no-
 bilioz q̄ de maiori bono p̄siderat z meth. p̄siderat
 de deo z alijs entibus. videt qz meth. sit nobilioz
 ex hoc qz non cōsiderat deum pro subiecto p̄ncipa-
 li sed deū z alia entia. z hoc est ens fm̄ qz ens.
 Ad oppositū est p̄hūs. q̄ sit enī quō p̄mū se cognoscit
 in x^o hui⁹. z ipse dicit qz deus se tm̄ cognoscit: z si
 tu dicas. opz ergo ut videtur qz scia dei sit nobili-
 or: ex hoc qd de⁹ tm̄ se cognoscit z non alia entia. z
 ipse dicit qz ex nobilitate est qz seipsum tm̄ cogscit
 z non alia. quoniam si cognosceret alia z se: z ad
 h̄ fm̄ qz ipse dicit nō est magis nobilis ex eo qz co-
 gnoscit se z alia entia q̄: qz cognoscit se tm̄. dicit
 enim ipse qz melius est non videre quedam q̄: vi-
 dere ergo videtur qz scia que considerat deus
 pro subiecto p̄ncipali sit nobilioz.
 Ad istā qōne possum⁹ dicē qz ista scia nō est nobilioz
 ex hoc qz non cōsiderat deū pro subiecto p̄ncipa-
 li. imo si cōsideraret deū pro s̄o p̄ncipali nobilioz
 eēt. scia enī ex duob⁹ est nobilioz sicut dicit p̄hūs
 in p̄ de aia. bonoz honorabiliū z c̄. z ex hoc qd est
 de nobiliori subiecto z ex hoc qd est certior: tūc
 dico qz illa scia que p̄siderat deum eēt nobilioz: qz
 eēt de nobiliori s̄o z ē eēt nobilioz: qz certior eēt
 sicut iā patebit: qz aut vī p̄babile qz de⁹ z alia etia
 sint mai⁹ bonū q̄ ipse de⁹ solus: pp h̄ uolo d̄termia-
 re qz de⁹ z alia etia nō sint mai⁹ bonū q̄ ipse de⁹ so-
 lus: z h̄ p̄z ex trib⁹. p̄m̄ enī est qz de⁹ est ipz suū esse
 purū: qm̄ si de⁹ nō eēt suū esse purū iā esset cōposi-
 tus sicut ego nō sū meū esse purū: qz h̄eo nām in
 me in qua est meū esse: s̄ de⁹ nō est aliō q̄ ipm̄ suū
 eē purū. qm̄ si eēt aliō q̄ suū esse purum iam esset
 cōposit⁹ z cū cōponētia sūt p̄us q̄ ipz cōpositū z
 tūc sequerē qz de⁹ nō eēt p̄m̄. h̄em⁹ ḡ qz de⁹ ē ipm̄
 suū eē purū. cū ḡ oīs rō p̄fectiōis sumat ex puro eē

de^o est ipz eē purū z de^o ē ois rō pfectiōis z h̄ dīc
 p̄hs in 5° metha. q̄ est vnū pfectū simplr qd̄ h̄t i
 se oēs rōnē pfectiōis. z 2° addit z h̄ est dispō p̄
 mi p̄ncipij. Si ḡ de^o h̄t in se oēs rōnē pfectiōis tē
 p̄z manifeste q̄ de^o z alia entia nō sūt mai^o bonū
 q̄ ip̄e de^o solus. ḡ scia q̄ cōsiderat alia entia z deū
 ipz nō ē nobilior q̄ scia q̄ cōsiderat deū tm̄ p̄ncipa
 lit̄ loquēdo. C̄ hoc ēt appet ex alio : qm̄ sic ē i ef
 ficientibus ita est z in finibus z eodem modo de
 bem^o itelligē in finib^o. Nūc aut̄ in efficiētib^o ita ē
 q̄ agēs p̄ncipale z istrumētale ml̄ta p̄nt q̄ tm̄ nō
 p̄ncipale agēs solū: qm̄ ml̄ta pōt facē faber. z mar
 tellus que nō pōt facē faber solus: z hoc ē q̄ mar
 tellus nō accipit a fabro q̄qd̄ p̄t z h̄t martellus
 vñ si martellus accipet a fabro q̄qd̄ h̄t nihil pos
 set martellus z faber qd̄ nō posset facē solus faber
 cū ḡ oēs creature q̄qd̄ h̄nt bonitatis accipiāt ab
 ip̄o deo qm̄ illō qd̄ maxime ē tale ē cā oīuz poste
 riorz z aliorz. cū ḡ de^o maxie z sūme sit bon^o deus
 erit cā maxie bonitatis oīuz creaturarū: ḡ oēs crea
 ture q̄qd̄ h̄nt bonitatis accipiunt a p̄^o bonitate. s.
 a deo. ḡ de^o h̄t in se oēs rōnē bonitatis z i ip̄o cō
 gregant̄ oēs p̄fectiōes: sicut faber dī nō posse facē
 oē illō qd̄ pōt faber z martellus qm̄ martellus nō
 h̄z aliquā p̄m̄ quā nō accipiat a fabro. z dī posse
 oia q̄ p̄t cū martello qm̄ martellus q̄qd̄ h̄z accipit
 a fabro. z sic dī de^o h̄ere p̄fectionē in se cū alie crea
 ture accipiāt a deo ip̄o q̄qd̄ h̄nt bonitas z p̄fectio
 nis pp̄ hoc de^o z alia entia nō sūt mai^o bonū. q̄ ip̄e
 de^o solus. C̄ p̄. alie creature h̄nt bonitatē finitā z
 de^o excedit oēs alias creaturas in bonitate in inf̄m̄
 qz sic dictū est de^o est cā efficiēs oīuz. z iō nō ē ma
 ior v̄t̄ in deo z creatura q̄ i ip̄o solo deo. z ita nō
 plus h̄t de^o z creature q̄ de^o solū: z hoc ē ex pte
 finis. C̄ p̄. alie creature h̄nt bonitatē finitā deus
 excedit creaturas bonitatē inf̄m̄. z iō nō ē cōpa
 ratio bonitatis creaturarū ad bonitatē p̄mi p̄nci
 pij: z ex hoc appet manifeste q̄ bonitas creaturarū
 nō cōparat̄ ad bōitatē dei sic linea ad lineā. qm̄ li
 nea aliquoties sūpra reddit plus q̄ alia linea: s̄ sic
 cōparat̄ bonitas creaturarū ad bōitatē dei sic p̄
 ct̄ ad lineā: z sic p̄ct̄ z linea nō sūt mai^o q̄ linea
 solū sic z bonitas aliarū creaturarū z bonitas dei
 nō sūt maior bonitas q̄ dei solū: q̄ aut̄ p̄ct̄ z li
 nea nō sūt mai^o q̄ linea tm̄: appet ex h̄ q̄ si linea
 z p̄ct̄ eēt mai^o q̄ linea tūc seq̄ret̄ q̄ oēs ptes to
 ti alicui eēt aliqd̄ mai^o q̄ suū totū s̄ p̄ct̄ nō sit
 ps̄ linee. s̄ p̄ tāto posset dici ps̄ linee qz p̄ct̄ ne
 cessario iest z linee z suis p̄tib^o z h̄ patet cōside
 rati. patet ḡ q̄ de^o z alia entia nō sūt mai^o bonū
 q̄ ip̄e de^o tm̄. igit̄ patet q̄ scia q̄ cōsiderat alia en
 tia z ipz deū nō est maior: nec de maiori bono nec
 nobilior: uel de nobiliori bono q̄ scia que cōsiderat
 deum tm̄ z nō alia entia. Q̄ autem alia entia z de
 us sūt min^o bonū q̄ ip̄e de^o tm̄ p̄bat saltē i p̄posit
 to p̄ cōparationē ad sciaz z hoc appet p̄ ex h̄: qm̄
 creature alie accipiūt bonitatē ab ip̄o deo z nō h̄nt
 bonitatē nisi iquātū bōitas dei refulget in eis. si ḡ
 sit aliq̄ scia que cōsideret alias creaturas z ipz de
 us tē opz q̄ scia illa sit vna. z cū p̄ idē realr̄ sit vna
 per qd̄ est scia. ḡ si illa scia que cōsiderat alias crea
 turas z ipz deū sit vna opz q̄ cōsideret ea sub rō
 ne aliq̄ cōi. cū ḡ alie creature nō h̄eant rōnē boni
 tatis nisi p̄m̄ qd̄ bonitas p̄mi refulget in eis z bo
 nitas p̄mi. s. dei nō refulget in eis nisi p̄m̄ modū si

nitū scia que cōsiderabit alias creaturas z ipz de
 um nō cōsiderabit bonitatē dei nisi p̄m̄ modū fini
 tū. scia aut̄ que cōsiderabit deū tm̄ z nō alia con
 siderabit bonitatē dei cōpletā p̄m̄ modū inf̄m̄. ḡ
 de^o z alia entia saltē in p̄posito p̄ cōparationē. s.
 ad ipz sciaz que cōsiderat de utrisq̄ sūt min^o bo
 nū q̄ de^o solus: z si est aliq̄ scia que h̄eat deuz pro
 obiecto p̄ncipali z tm̄ cognoscat deū finite. tūc opz
 q̄ illa scia de deo plus coḡscat q̄ aliq̄ alia scia iue
 ra p̄m̄ modū humanū siue p̄ rōnes humanas: cuz
 deū in se cōsideret: z illō plus est mai^o bonū q̄ sit
 cognitio oīuz creaturarū que ab hoie nāliter h̄eri
 possit. cū ḡ scire deū sit mai^o bonuz q̄ sit cognitio
 ei^o. s. dei ut pōt h̄eri p̄ sciaz q̄ cōsiderent̄ in eo q̄
 ens sup̄addita cognitioe alteri^o totū entis. p̄z ḡ q̄
 scia que cōsiderat deū pro obiecto p̄ncipali est no
 bilior z melior cū sit de meliori z nobiliori obo: p̄z
 etiā ex hoc q̄ scia q̄ deū cōsiderat z alia entia simi
 liter sit min^o bonū q̄ scia q̄ cōsiderat deū solū cum
 de^o z alia entia sint min^o bonū respectu scie q̄ sit
 ip̄e de^o solus. patet ēt ex h̄ijs que dicta sūt q̄ ista
 scia nō ē dignior ex h̄ q̄ nō cōsideret deū pro p̄n^o
 obo imo eēt dignior si cōsideret deuz tm̄ p̄ncipalr̄
 z nō alia entia. Q̄ d̄ aut̄ illa scia q̄ cōsiderat deū
 tm̄ sit certior z nobilior hoc appet. Scia enī sōr̄
 tur sp̄m̄ obo p̄n^o. vñ si obz fuerit simplr̄ i actu tūc
 scia simplr̄ ē in actu uel imediate h̄t aliqd̄ ad sci
 entias i actu: z si obz fuerit tale q̄ ipz nō sit simplr̄
 in actu. tūc scia simplr̄ nō est in actu. Nūc at̄ ita ē
 q̄ ens s̄z q̄ ens nō ē simplr̄ i actu qm̄ aliqd̄ h̄z de
 potēntialitate. Nā dīe entis s̄z ens sūt aci^o z p̄o. z
 iō ens p̄m̄ ens nō est simplr̄ i actu. de^o at̄ simplr̄ ē
 i actu z nō h̄z aliqd̄ de potēntialitate. Nūc at̄ ita ē
 p̄m̄ q̄ dīc p̄hs in 9. metha. q̄ malū z error p̄tigit
 in scia pp̄ potēntialitatē admixtā. cū ḡ scia dicat eē
 certior z icertior ex h̄ q̄ nō p̄tigit ei malū z error
 uel ex h̄ q̄ p̄tigit ei malū z error tūc scia q̄ cōsiderat
 ens s̄z q̄ ens cui admixtū ē aliqd̄ de potēntialitate
 ē min^o certa q̄ illa q̄ cōsiderat deū tm̄ cui nihil ē ad
 mixtū de p̄olitate. p̄z ḡ clare q̄ scia q̄ cōsiderat de
 um tm̄ cui nihil ē admixtū de p̄olitate est nobilior
 z dignior z certior q̄ illa q̄ cōsiderat deuz z alia en
 tia tā ex pte rei q̄ ex pte modi sicut declaratū est.
 Et tūc ad rōnes dico q̄ p̄m̄ argumētum magis argu
 it oppo^o q̄ p̄positū dīc Ari. q̄ cōsideratio viliū ar
 guivilitatē scie. cōsideratio nobiliū arguit nobilita
 tē scie: z tūc p̄ h̄ q̄ ista scia cōsiderat ens s̄z q̄ ens
 z sub ente cōtinent̄ vilia magis d̄z arguē q̄ nō sit
 nobilis q̄ q̄ sit nobilis ex h̄ q̄ cōsiderat ens s̄z q̄
 ens. S̄z adhuc possum^o soluere rōnē ad minores
 cū tu dicis ille ē magis sciēs q̄ sit alia entia z deū
 ipz q̄ ille qui scit deū tm̄. dico q̄ fl̄z ē sic patuit su
 pra. Et tūc ad aliā rōnē cū tu dicis illa magis acce
 dit ad rōnē scie q̄ ē p̄ cās q̄ illa scia q̄ nō ē p̄ cās. di
 co q̄ uey ē in illis q̄ nota sūt sciri p̄ cām. In illis q̄
 nō sūt nota sciri per cās nō est uey qz nō h̄nt cās. z
 iō nō opz. z dico q̄ ēt metha. aliq̄ scit p̄ causas sic
 illa q̄ cās h̄nt z aliq̄ nō p̄ cās sic p̄m̄ p̄n^o qd̄ p̄ cās sci
 ri nō pōt cū cās nō h̄eat s̄z penit^o effugit rōnē cātū
 z sic scia nō ē nobilior intellectu imo eē ita cognitio
 q̄ habet p̄ cās nō ē nobilior q̄ cognitio p̄n^o z c.

Questio. XI.

Tunc querit̄ utz cā sit s̄z hui^o scie. z
 istā qōnem mouet Ari. z vñ p̄
 q̄ causa possit eē subz huius scientie z hoc

fic. sapia e p cas. vñ ca e de rone sapie. Nunc at ita e qd illd qd e de rone sapie fac ad ee sapie. sz illd qd facit ad ee sapie illd vñ ee sbm sapie. cu g ca faciat ad ee sapie cu deo sit de rone ei vñ qd ca sit sbz ei. g zc. C. p. illd per qd vna scia distinguit ab alijs illud videt ee sbm ei. cu ergo ista sciencia distinguat ab alijs p b qd illa speculat cas simplr z est de cas simplr. vñ ergo qd ca sit sbz huius scie saltē ca simplr. C. hoc idem vñ per hoc qd phis primo incipit de terminare de causis g zc.

Ad ista qone pcedit Aui. dicēdo qd ca nō ē sbm huius scie z ad b ondedū pcedit sic: qd si ca eēt sbz huius scie entie hoc eēt ul' fm qd ca ul' sz qd talis ca ul' sz qd ca dicit sb rone entie. qd at ca sz qd ca nō sit p sz ee sbz huius scie hoc appet ex hoc. qm si ca eēt sbz huius scie fm qd ca tē oportet qd dicit ille qd considerat i ista scia eēt dicit cae sz qd ca. hoc at sz ē. qm qd dicit det minant i ista scia sē vñ z mlta idē z diversū act' z pō z mlte alie qd nō sē dicit cae sz qd ca sz ent' sz qd ens igit ca sz qd ca nō ē sbm huius scie sz ens fm qd ens. C. p. nō pōt ee qd ps z totū sint sbm eiusdē scie: ca at ē ps sbm huius scie: qm ca z catuz sē pres ent' sz qd ens g zc. C. Alia rone pōit Aui. z ē talis. cognitio cae sz qd ca nō pōt hēri nisi p cognitionē rez habētū cas z b dclaro sic. ca eni sz qd ca nō pōt cogsci nisi p dpedētia: qm ca ē illd ad cui' ee seqt aliū siue ad qd dpedet aliū. catū at ē illd qd scie ad ee alteri' z dpedet ad ipz. g p sz qd nō cogscit ca sz qd ca nisi p dpedētia. cu g cogscit res hñs dpedētia z cogscit res talis qd hz talē dpedētia ad talē rē: qz tē cogscit ca fm qd ca: qz tē cogscit ca p dpedētia quā hz ipz catū ad cas. cu g cogscit ca fm qd ca nō hēat nisi p cognitionē rez hñū cas z cognitio sibi huius scie p iprimis i aia. qm sic ipse dicit z valde nōbile vbi res z ens p iprimis i aia z ipressionē eoz nō pcedit ipressio alicui'. p sz igit malfeste qd ca fm qd ca nō ē sbz huius scie. hē sē rones p qd ipse dicit qd ca fm qd ca nō pōt ee sbz huius scie. C. p. qd ca sz qd tal' ca nō possit ee sbm huius scie. qm si sic iā ca cōsideraret sb rone spali si ca dpederet: z fm qd talis ca. Nunc aut istd repugnat scie cōi. s. qd dpederet aliqd sb rone spali. g nō pōt ee sbm huius scie ca fm qd ca. C. p. dicit Aui. si ca sz dpederatiōē absolutā nō pōt ee sbm huius scie nec ca fm qd tal' ca. nūc eni si ca eēt sbm huius scie hoc eēt sub rone entie: z tē ca nō eēt sbm huius scie sz ens: qm illd ē sbm i scia sb cui' rone dpederet oia illa qd dpederet i scia. z idē cludit qd ca nō ē sbm huius scie. C. Possūm' tñ nos duab' rōnib' breuib' dclare qd ca fm qd ca nō pōt ee sbm i aliqua scia spali z ad b accipio duas rones ul' duas ppōnes qd p ē qd illd ē sbz i scia qd pncipalr dpederat i scia z illa ppō va ē. qm scia sortit spēm ex obo pñ'. z idē cu scia accipiat spēs z formā z ex eo qd pncipalr dpederat aliū erit sbm illi' scie qd pncipalr cōsiderat. C. Alia ppō ē qd ca z cāta correlatiua sē z sē sil' nā sic ē nā correlatiuoz ē qd vñ nō pōt intelligi sine alio. z idē si sit aliq' scia qd cōsiderat cām fm qd ca ē illa scia eq' pncipalr dpederabit catuz z hoc ē ipo'. s. qd aliq' scia eq' pncipalr cōsideret aliq' duo. qm tē seqret qd aliq' scia sortiret sibi spēs z formā a duob' eq' pncipalr qd ē ipo' g zc. C. p. sbm i scia ē illd de qd pbat aliqd i scia. ca at fm qd ca ē illd p qd pbat aliqd i scia de sbo. cu g ee illd de qd aliqd pbari i scia z ee illud p qd aliqd pbat in scia sunt rones pēit' diuerse. vñ qd sz illd qd ē ca possit ee

sbz alicui' scie. tñ ca sz qd ē ca nō ē sbz alicui' scie. Et tē ad rones. C. Ad p' cu tu dicis ca fac ad ee sapientie g ē sbz. dico qd sapia nō dpederat cas p z pncipalr. sz ens sz qd ens pncipalr dpederat: sz ca z cā tū vñ z mlta z talia sē qdā qd psequunt ens fm qd ens. z idē de talib' pōt esse qdā estimatiōes sapie. C. Et alr possūm' dicē qd nō opz qd illd sit sbm sapientie qd fac ad ee sapie qd tūqz mō: sz qd fac ad esse pncipalr cuiusmodi nō ē dpederatiō cae fm qd ca. C. Ad aliā rone cu tu dicis illd vñ ee sbm scie per qd scia distinguit ab alijs sciētijs. dico qd uey ē si p z pncipalr distinguat per illd. si aut p z pncipaliter p illd distinguat. nō opz qd sit sbm ei' sic p z de hoie z risibili. hō eni distinguit ab asinis per risibile. nec tñ opz qd risibile sit forma hois zc.

Signū at ē sēsū dilectio pter eni utilitatem pp seipos diligunt: z maxie alioz: qd ē p oculos. Nō eni solū ut agam': sz z nihil agere debētes: ipm videre pre omnibus ut dicam alijs eligimus. i. Tex. j.

Questio. XII. Veritur de pōne quā pōit pbs i pñ' libri z circa illā ppōne qrit p utz sēsus pter utilitatē vite debeant diligi. z vñ qd nō. qm sēsus diligit sic dicit pbs. qm p illos duenim' i felicitatē n' az. cu ergo dup' sit bñtudo loquēdo nālit' vna qd ē sz prudētia: alia qd ē fm sapiam. si possūm' pbare qd sēsus ipediāt utraqz felicitatē pbatū erit qd sēsus nō sē diligēdi. qd aut sēsus ipediāt felicitatē qd ē fm prudētia p hō: qm passioes qd sē sz sēsus ipediūt ne hō possit reglari fm prudētia ergo zc. C. p. qd ipediāt aliā felicitatē p ex hoc. qm felicitas qd sapia dñst in cognitioē abstractoz. p sēsus at cognoscim' sēsibilia p qd retrahim' a cognitione abstractoz ergo zc. C. Ad vidēdū vitatē huius qōnis p opz nos videre quō cōparat sēsus ad aiaz z ad nos. Inuenim' at duos fmōes de aia. pñ' ē qd aia cōparat ad corp' z ad vtutes alr organa sētēdi organicas sic ars ad istra cui' pbatio ē. dat eni p' i 3' de aia istā qd qñ' cūqz aliq' duo agētia pcurrūt ad aliquē effectum. vñ illoz ē sic pñ' agēs z alterz sic istm. Nūc aut ita ē qd ad actionē istā qd sēire pcurrūt aia z vtutes sensitivē. z idē cu aia sic dicit phis i 2' de aia sit illud qd p vivim' sentim' z itelligim'. aia ē pñ' agēs. vtutes aut siue potētie erūt sic istra. cōparat ēt aia ad ipas vtutes sēsitiuas. sic totū ad ptes suas. qm oēs iste vtutes cōprehēdunt in aia in qdā vitate z oēs actiōes istaz virtutū agit aia i uli' ita qd p istā vtutē talē opationē puta p visum actū vidēdi. z idē aia cōparat ad istas vtutes sensitivas sic totū ad ptes suas pōles: z cu ptes pōles qdāmō sint pfectio tot' iste vtutes sēsitiue erūt pfectiōes aie: z cu vñ qd qd diligat suā pfectionē: z sēsus sint pfectiones aie. sequit qd aia diligat ipsos sēsus. sicut pfectibile suā pfectionem. Cū ergo sēsus sint instrumēta aie sicut declaratū ē z vñ qd qd agēs diligit illd per qd iuuat in actiōe sua z aia iuuat in actiōib' suis p ipsos sēsus sicut per sua instrumēta p malfeste qd aia diligit ipos sēsus. Sz qz nō vñ phis loq' de ista dilectiōe qd ipsi sēsus diligunt: qz sūt pfectiōes: sz vñ loq' de illa qd diligunt: qz iuuant aiam in sua operatiōe z due sūt operationes qbus

aia compa^r ad sensus. s. opa vite z alie opationes
 qb^o aia deueit i cognitione: z de illa dilectioe qua
 diligunt^r sensus pp opa vite no loquit^r pbs: sed de
 illa dilectioe q diligunt^r pp cognitione: z id decla-
 radu e qliter pter utilitate vite nos diligam^r ipsos
 sensus pp cognitione. Aia eni creat sicut tabula nu-
 da i q nihil depictu est. vn sicut ma p^o est po tm in
 ordine respectu naliu sic itell^s est po tm in ordine
 intelligibiliu. z id si aia debeat cogscere aliqd opz
 q aliqd iprimat sibi. Ill^o aut qd iprimat sibi no e
 abstractu z oppo^m abstracto. qm ab eo qd e penit^o
 abstractu no fit abstractio. Silr qd iprimat sibi no
 debet ee penit^o corpale. qm corpalia z intrinsece in-
 ter se maximā diuersitate hnt. z id ill^o a quo fit ta-
 lis abstractio est mediū iter penit^o abstracta z pe-
 nitus mālia z ill^o mediū e fantasma qd nec penit^o
 e corpale nec penit^o abstractu: z cu fantasmata qb^o
 fantasmatis aia deuenit i cognitione accipiant^r pp
 sensus pz q aia diligit sensus p ipsam cognitione.
 Et tuc ad rones. C Ad pma cu tu dicis passioes sen-
 sus ipediūt hoies. dico q uez est hoies no hntes
 nam bn ordinata sed puerfam. C Ad alia rone cu
 tu dicis cognitio sensibiliu hntur p sensus z ipsa re-
 trahit nos a cognitione abstractoz z dico q no de-
 bem^r sistere i cognitione sensibiliu sz p cognitione sen-
 sibiliu debem^r ire in cognitione abstractoz z c.

Questio. XIII.

Veritur

utru pbare dilectione sci-
 entie per dilectione sensus
 sit pbare dilectione scie p signu sicut dicit
 pbs in lra. z arguit q no. sicut eni se hnt sensus ad
 sciaz ita se habet dilectio sensus ad dilectione scie.
 sed sensus est ca scie. ergo dilectio sensus est ca di-
 lectiois scie ut videt. erit igit pbatio p cam z non
 per signu. C p. signu psupponit signatu sed signa-
 tu no psupponit: ergo p signatu magis vz pbati si-
 gnum q signu per signatu. ergo p dilectione scie
 magis vz pbati dilectio sensus q ecouerso q z c.
 C p. silli destruunt p signu. ergo ad pbm no per-
 tinet pbare per signu. cus ergo metha. sit phus ad
 metaphisicum no pertinebit pbare per signu.
 Ad videdu veritate hui^o qonis p opz videre qd est si-
 gnu. dico ergo signu est id qd dat re ipam itelligē
 z effugit rone cause illi^o rei cui^o est signu: tuc ulterio-
 us in scia est tria considerare. s. habitū scie fm quez
 dicimur esse sapietes siue sciētes in actu primo: z
 alia est consideratio scie sz qua dicimur ee sciētes in
 actu pmo siue 2°. z ali^o est considerare in scia. s. ipm
 scibile a q sortit^r scia spem z formaz: mo dico q 3^a
 via possum^r deuenire i cognitione hui^o. s. q pbare
 dilectione scie p sensu est pbare dilectione scie p si-
 gnu z hoc possum^r videre ta ex pte habit^o scie tam
 ex pte consideratiois scie qz ex pte scibil^o. p ex pte ha-
 bit^o scie. sensus eni ordiat ad itellectu z cognitio se-
 sus ad cognitione itell^s ordiat z cognitio itellecta
 e finis cognitiois scie siue ita q sensus e sic ill^o qd e
 ad finē. Nūc aut ita e q iter ea q sūt ad finē z ipm
 finē e talis dīa. quoniam ea que sūt ad finē sunt ca
 essendi effectiue ipm finē: ea aut que sūt ad finē no
 sūt ca diligēdi ipm finē: sed e^o. q aut ea q sūt ad fi-
 nē sūt ca essendi ipm finē pz ex h. qm finis hēt ee p-
 actione siue opatione: z id illa q sūt pōra i opatioe
 illa sunt p^o causandi ipz finē. ea aut q sūt p^o in ope-
 ratione sūt ea q sūt ad finē. z id ea que sūt ad finē
 sūt ca essendi ipm finē. sed ea que sunt ad finē no sūt

ca qre finis diligat. cui^o rō e: qz sic phus z p^o i 2°
 hui^o dicit finis z bonū idē. vn finis e bonū p se. ea
 aut q sūt ad finē no hnt rōne boni nisi in q^o tu vnū
 quodqz ordinat ad finē z q^o tu vnūqz qz eoz attin-
 git ad finē tātū bonū e. Nūc aut ita est q illud qd
 hēt rōne diligibilis hēt rōne bōi: nā ex eo ex q hēt
 aliqd ad rōne boni ex h bz q diligat. cu g sic iam
 declaratu e finis hēt p se rōne boni. ea aut q sūt ad
 finē no hnt rōne bōi nisi ex eo q ordinant ad finē
 pz q ea q sūt ad finē no diligūtur nisi pp ipm finē.
 z id cu finis sit pōr in itetiōe manifeste appet q ea
 q sūt ad finē no sūt ca qre finis diligat: imo e^o ea q
 sūt ad finē diligunt pp ipz finē. Ex his ergo arguit^r
 sic sensus sic dcm est cōparant ad itellectu huma-
 nū sic ea q sūt ad finē ipm finē. z id ex dilectione
 scie hntur dilectio ipsi^o sensus sic ex dilectioe finis
 hntur dilectio eoz q sūt ad finē. cu ergo sic dcm e
 pus signū est ill^o qd dat itelligē re z no est ca illi^o
 rei cui^o est signū z dilectio sensus dat itelligē dile-
 ctione scie. sic dilectio eoz q sūt ad finē dat itelligē
 dilectione ipsi^o finis z dilectio sensus no e ca dile-
 ctiois scie sed poti^o e^o sicut iā declaratu est. appet
 manifeste q pbare dilectione scie p sensus e pbare
 dilectione scie p signū sic pbaret dilectio pueri
 a mre p dilectione nutritiois. Et vz sine dubio ista p-
 batio p sensu maxime cōpetit itetiōi pbi. qz pbi in-
 tetio est pbare q scia sit maxie diligēda z h fecit
 multū cōpeteter p sensu: qm eni ex dilectioe vni^o ar-
 guit dilectio alteri^o ill^o pp ei^o dilectione arguit di-
 lectio alteri^o maxie diligit: qm pp vnūqz qz tale z
 ill^o magis. qm si pp dilectione pueri dilectio e nu-
 tritiois sic potes cōpetent arguē q puer maxie dili-
 gat: z id cu ex dilectioe scie sit dilectio sensus potes
 arguē q scia maxime diligat z lz ita sit q dilectio
 scie caet dilectione sensus z no e^o. in iferēdo tm debe-
 m^r z possum^r sp iferre ex dilectioe ei^o q e ad finē di-
 lectiois finis no tm e^o. cas aut qre h e qlibet ispicē
 pōr considerado nam finis z ei^o qd e ad finē. z qz p-
 misse debet ee tales q sp iferāt qne. z id pbatio p
 dilectione sensus dilectione scie optie fecit pbs. pz
 aut q pbare dilectione scie p sensus e pbare p signū
 z h pz ex consideratioe scie. sensus eni iuuat ul indu-
 cit ipm itellectu z consideratio sensus iuuat considera-
 tione itell^s. si no min^o imoret consideratio sensus. si
 tm nimis imoret consideratio sensus: ipedit considera-
 tio itell^s z et e^o. consideratio intellect^o ipedit conside-
 ratione sensus alteri^o sicut videm^r q qm vn^o hō co-
 gitat z itelligit vn^o ali^o hō bn trāsibit iuxta ipsum.
 tm ipm no videbit. Si g consideratio scie z itellect^o
 iuuat p sensu. z aliqū impedit p sensu z signū sic
 dictū est pus: e ill^o qd dat re itelligē z no e ca rei
 appet q dilectio sensus e signū dilectionis scie. z
 id pbare ipaz p dilectione sensus e pbare ipam p si-
 gnu. tm in q^o tu ipedit deficit a rōne scie uel a pba-
 tioe dilectiois scie. C Illud et patet p ipm scibile.
 qm meth. inuestigat nās rez: sic nam sbe z aliorū:
 nūc aut ita est q accntia illa q p sensu cognoscunt^r
 sunt signū nāruz ipsaz rez sicut multū ponderare
 z no diminni in igne z esse bn sonorū illa accntia
 auri nām declarāt. cu ergo illa accntia q cognoscū-
 tur p sensus sūt significatiua nārum ipaz rerū co-
 gnitio illorum accidentiuz per sensus est cognitio
 naturaz ipsaz per signū z illa pbatio e mltū bōa
 que accipit ex pte scibilis. pz ergo q pbatio pbi p
 signū sūt: z h pz tā ex pte habit^o scie. tam ex parte

considerationis scientie q̄ etiam ex parte scibilis.
 Tūc ad rōnes r̄ndēdū ē. Et p̄ ad p̄^o dico q̄ arg^m p̄^m
 peccat p̄ flaz accētis: aut peccat i mā: p̄ possum^o di
 cē q̄ peccat i mā cū tu dicis sic se h̄z sēsus ad sciaz
 sic se h̄z dilectio sēsus ad dilectionē scie. q̄ sic sēsus
 ē cā: ita dilectio sēsus est cā dilectiōis scie. dico q̄
 flm ē. qm̄ nō sic se h̄t sēsus ad sciaz ita se h̄t dile
 ctio sēsus ad dilectionē scie sic iā de clatū ē: p̄z ēt eē
 fallacia accētis cū tu dicis sic se h̄z sēsus ad sciaz.
 ita z ē. dico uer̄ ē q̄ sic se h̄t sēsus ad sciaz i rōne
 efficiētis. ita sese h̄z dilectio sēsus ad dilectionē
 scie i cā finali: qm̄ dilectio scie ē finis dilectiōis sēs
 sus sic sēsus ē cā eēndi sciaz: s̄z cū dicis i miori s̄z sēs
 sus ē cā scie. q̄ dilectio sēsus ē cā dilectiōis scie. nō
 ualer: imo ē ibi fallacia accētis. qm̄ exnēū ē ip̄i sen
 sui z accidit sibi q̄ diligat inq̄tū ē cā eēndi sciaz.
 nō diligit dilectiōe q̄ sit cā s̄z q̄ sit cāta. C Ad aliā
 rōnē cū tu dicis signū p̄suppōit signatū dico q̄ flz
 ē. ul' possum^o dicē q̄ sic ē signū ita p̄suppōit: z q̄ sēs
 sus ē signū i diligēdo nō i efficiēdo. z iō nō opz q̄
 p̄us sit scia q̄ sēsus: s̄z q̄ p̄ diligat uer̄ ē. C Ad 2°
 rōnē cū tu arguis. silli destruit p̄ signa. dico ad h̄
 q̄ dup^o ē signū. ē q̄ddā neciū z ifallibile: z est aliō
 signū qd nō ē neciū nec ifallibile s̄z pbabile signū.
 tūc dico qd silli d̄struunt p̄ signa qm̄ nō sūt necia
 z ifallibilia s̄z pbabilia z p̄ talia signa nō d̄z arguē
 auctor: s̄z silli nō destruit p̄ signa necia. imo p̄ ta
 lia bñ arguit auctor. Nūc at ita ē q̄ dilectio sēsus
 ē signū neciū z ifallibile ip̄i dilectiōis scie. z iō
 p̄ tale signū bñ pōt arguē p̄hs. C Uel pōt dici alr
 q̄ p̄hs nō tm̄ itēdit facē istā sciaz: sed ēt itēdit ut le
 gētes z ēt audiētes itelligāt istā sciaz. z h̄ facit mul
 toties p̄ signa z per signa acquiescūt ip̄i scie. z iō
 bñ potest p̄hs per signa declarare ipsam sciam z ē.

Questio. XIII.

Veritur utrū visus sit magis dili
 gēdus iter oēs sēsus. z v̄
 q̄ nō. qm̄ iter oēs sēsus ille ē magis dilige
 dus q̄ fac ad eē q̄ ille q̄ nō fac ad eē. cū aut tactus
 faciat solus ad eē v̄ q̄ tact^o iter oēs sēsus sit magis
 diligēdus. C p̄. h̄ v̄ sic ille sēsus ē magis dilige
 dus i cui^o sēsibilib^o magis d̄lectam̄: nūc at magis
 d̄lectam̄ i sensibilib^o tact^o q̄ i sēsibilib^o alioz sēsū.
 q̄ z ē. C p̄. p̄bat q̄ visus nō sit magis diligēdus.
 q̄tū ēt ad cognitionē: s̄z tact^o. dcm̄ eni est q̄ cogni
 tio sit p̄ p̄iūctionē cogscētis ad cogscibile: s̄z cū ta
 ct^o maxie iūgat maxie suo cogscibili. q̄ sit p̄ medi
 um it̄secū sic dic p̄hs in 2° de aia cap de tactu. v̄
 igr̄ q̄ q̄tū ad cognitionē: tact^o sit magis diligēdus
 Ad oppo^m ē p̄hs z h̄ sufficiat ad istā ptē. C Ad istam
 qōnē alig uolunt r̄ndē p̄ duplicē distinctionem. di
 cūt eni sic. si tu q̄ris qs sensus sit magis diligēdus
 simplr̄ dico q̄ tact^o simplr̄ z maxie ē diligēdus in
 ter oēs sēsus z p̄ p̄hs gust^o cū gust^o sit qdā tact^o sic
 d̄i in 2° de aia. z rō hui^o ē sic dicūt ip̄i. qm̄ tact^o est
 fūdāmētū oīuz sēsū. z iō simplr̄ ē magis diligen
 dus. Si aut tu q̄ras qs sēsus fm̄ qd sit magis dili
 gēdus z q̄tū ad cognitionē. tūc ulteri^o distinguūt:
 dicunt enim ip̄i q̄ q̄tum ad cognitionem h̄ pōt
 eē dupl̄r cū dup^o sit cognitio. qdā eni ē cognitio q̄
 accipit p̄ iuētione. qdā aut q̄ acq̄rit p̄ disciplinā. si
 tu q̄ras qs sensus sit magis diligēdus q̄tū ad co
 gnitionē q̄ sit p̄ iuētione. tūc visus ē magis dilige
 dus. Si aut tu q̄ras q̄tū ad cognitionē q̄ acq̄rit p̄
 disciplinā: tūc audit^o ē maxie diligēdus cū audit^o

sit maxie disciplinabilis. sic r̄ndēt ip̄i. v̄ at q̄ p̄^o di
 stinctio nō ē v̄a z 2° nō ē penit^o ad p̄positū. Q̄ aut
 p̄^o distinctio sit flā h̄ p̄z ex dco p̄bi i fi. 3. de aia. dic
 eni ibi q̄ tact^o fac ad eē aialis. qm̄ aial est pp tactū
 alij at sēsus faciūt ad bñ eē. Ex h̄ arguit sic. bñ eē
 ē mai^o bonū q̄ eē. qm̄ eē icludif i h̄ qd dico bñ eē.
 q̄ bñ eē ē mai^o bonū q̄ eē. cū aut rō dilectionis su
 maf ex bōitate. iō magis diligēdū qd ē magis bo
 nū. cū q̄ sic dcm̄ ē bñ eē sit magis bonū q̄ eē. bñ eē
 erit magis diligēdū: q̄ z sēsus alij a tactu cū faciāt
 ad bñ eē erit magis diligēdi q̄ tact^o q̄ facit ad eē.
 C p̄. rō eoz p̄ quā ip̄i p̄bat q̄ tact^o ē maxie dilige
 dus ē magis ad oppo^m eoz q̄ ad p̄positū. qm̄ ex
 h̄ q̄ tact^o ē fūdāmētū. seq̄ q̄ ex h̄ h̄z rōnē mālitaq̄.
 qm̄ fūdāmētū h̄z rōnē m̄ae. illud aut qd supaddif
 h̄z rōnē foze. z iō alij sensus h̄nt magis rōnē foza
 lē q̄ tact^o. qm̄ tact^o ē fūdāmētū oīuz alioz sensū:
 cū q̄ rō p̄fectiōis z dilectiōis sumaf ex foza magis
 q̄ ex mā. v̄ q̄ ista rō p̄ quā ip̄i arguebāt tactum
 eē magis diligēdū arguat magis oppositum q̄
 p̄positū. C p̄. h̄ idē appet ex h̄is q̄ dicta s̄t p̄r^o
 qm̄ dcm̄ ē p̄us q̄ quedā res sūt q̄ d̄nr p̄fecte q̄ s̄t
 rō p̄fectiōis sicut forma d̄i eē nō q̄ h̄t eē p̄ se. sed
 q̄ ē rō eēndi. Nūc aut dicebat ibi q̄ l̄z ens z bonū
 p̄uertant. d̄nr tm̄ fm̄ rōnē p̄ria. qm̄ illō qd dat en
 titatē simplr̄ dat bonitatē fm̄ qd z eē. cū q̄ tactus
 det entitatē simplr̄ respctū alioz sensū. qm̄ p̄ ipsū
 aial ē aial: tact^o dabit bonitatē s̄z qd. alij aut sēsus
 cū nō dēt entitatē simplr̄ dabit bonitatē simp^o. cū
 q̄ rō dilectiōis sumaf ex bōitate: magis erit dili
 gēdi alij sensus q̄ tact^o. Scda aut distinctio nō est
 ad p̄positū. qm̄ p̄hs itēdit q̄ simplr̄ visus ē maxi
 me diligēdus. Et pp h̄ dicēdū ē q̄ iter oēs sensus
 visus ē maxie diligēdus. z h̄ p̄z ex trib^o. si eni nos
 uellem^o arguē maiorē bōitatē ul' dilectionē alicu
 ius instr̄i q̄ alteri^o h̄ faceremus ex trib^o: tū q̄ illō
 instr̄m magis facit ad actionē illi^o agētis: tū q̄ min^o
 ipedit: tū q̄ illō qd agit instr̄m ip̄m illō ē nobili^o.
 s̄l̄r ex trib^o possum^o arguē q̄ visus ē maxie dilige
 dus: tū q̄ facit nos magis cogscē. tum q̄ min^o ipe
 dit: tū q̄ illō qd cogscim^o p̄ istū sēsū ē nobili^o: q̄
 at visus sit maxie diligēdus: q̄ nos facit maxime
 cogscē hoc appet. qm̄ visus inter oēs ē sp̄ualior
 z imālior: z q̄ qd magis imāle est magis cogscit
 nāz. dic^o p̄^o i 2° hui^o q̄ mā ē ipeditiua cognitōis.
 z pp h̄ visus magis cogscitiu^o ē cū sit imālis z spi
 ritualior q̄ alij. C p̄. h̄ idē possum^o sic declare. q̄
 visus iter oēs sēsus min^o ipedit z h̄ p̄z in gustu. vi
 dem^o eni q̄ lingua ipedit pp amaritudinē ita q̄ nō
 pōt bñ sentire ip̄az dulcedinē: s̄z visus cū statim vi
 derit ip̄am albedinē si remoueat palpebra h̄z pci
 pere nigredinē. z sic est i oib^o alij. p̄z q̄ cū visus
 min^o ipediat q̄ alij sensus p̄pterea q̄ ē magis dili
 gēdus. C p̄. visus ē magis diligēdus. q̄ ē illud
 qd cogscim^o p̄ visū ē nobili^o: q̄ illō qd cogscim^o
 p̄ visum est lucidū corp^o. corp^o aut lucidū iter oia
 corpa tenet primatū cū cogscim^o ēt per visū cor
 pora celestia que sunt sempiterna z imortalia iter
 omnia corpora: patet igr̄ q̄ visus est magis dili
 gēdus. tū ex hoc q̄ per ip̄m maxime cogscim^o.
 tum ex hoc qd min^o ipedit: tum ex hoc q̄ illō qd
 cogscitur per visū est nobilius.

Et tunc ad rōnes respondēdū. C Ad p̄^o cū tu dicis.
 tactus facit ad esse. visus autē ad bene eē. dico q̄
 rō magis fuit ad oppo^m: q̄ ad p̄positū ul' arguit

oppo^m q³ ppositū. qm̄ p^h q³ visus fac̄ ad bñ eē ta
ct² at ad eē magis debet arguē q³ visus ē magis di
ligēdus cū bñ eē sit magis bonū q̄ eē. Et nō ad
aliā rōnē qm̄ tu dicis magis delectamur f3 sēsū ta
ctū q̄ f3 aliū sēsū. dico q³ l3 magis delectamur f3 ta
ctū nō pp^h arguē q³ pp^h magis diligēdus sit sim
plr̄ f3 magis diligēdus sit pp^h nēcitate. qm̄ rō dile
ctiōis simplr̄ nō sumit ex ipa delectatiōe nēcior in
uita. Ad 2^m cū tu dicis ille sēsus ē magis dilige
dus q³ magis coḡscit. uer̄ ē. et tu dicis tact² ē magis
coḡscitiu² q̄ aliqs ali² sensus: dico q³ flm̄ est. imo ē
min² coḡscitiu². cū iter oēs sensus sit mālior: et tu
pbas iter oēs sensus magis vn̄ suo sensibili. qm̄
p modū intrinsecū. dicēdo q³ circa oēs sēsus māles
vn̄ mālior suo sēsibili et imutatio ei² a sēsibili ē im
mutatio mālior imutatiōib² oīuz alioz sēsūz et pp
istā maiorē imutatiōē māle nō arguē maior co
gnitio. imo minorē arguē: cū materia sit ipeditiua
cognitionis sicut cōmētator in 2° huius ait et c.

Causa autem est: quia hic maxime sen
suū nos cognoscere facit: et multas rerū
differentias demonstrat. Tex. j.

Questio. xv.

Queritur utrum visus pluri
um rerū dif
ferētiis nobis oñdat sicut vult p^h in p^h hu
ius libri. et v² q³ nō: qm̄ ille sensus dñas nobis ostē
dit ut v²: cui² sūt plures. sed ipsi² tact² sūt plures dif
ferētiē q̄ et c. P^h. dicit p^h in 2° de aia q³ nos ha
bem² meliorē tactū. ergo ut v² tact² p^hes dñas ostē
dit qd̄ visus cū habeam² ipz meliorē. P^h. per ali
um sensū q̄ per visum possum² cognoscere aliquid
de substātiis separatis sicut per auditum q̄ et c.

Ad istā questione possum² sic dicē q³ dñas sine diner
sitas q̄tū ad p^his ex trib² attendit. p^h ex pte māe.
2° ex pte foie. et 3° ex pte circūstātiarū. p^h eni ex pte
māe attendit dñas qm̄ illō inuenit in plib² māebus
sicut sensibile tact² in plib² māeb² inuenit q̄ ipz sen
sibile gust²: sensibile eni tact² sūt q̄tuor q̄litates. s.
calidū humidū frigidū et siccū: sensibile autē gust²
ē sapor. Nūc autē ita est q³ calidū et alie q̄litates in
ueniunt tā in mixtis q̄ in simplicib² corpib². s. apores
aut inueniunt in mixtis corpib² et odores similiter.
Attēdit et differētia ex pte foie et h² iā patebit. At
tēdit et dñas q̄tū ad circūstātiarū q̄ sūt ppe lōge
an̄ et retro. sursū et deorsū. dextrorsū et sinistrorsū.
et illa nō reducunt ad nām māe nec ad nām forme
sed sūt circūstātie quedā. tūc dico q³ visus pluriū
rerū dñas nobis oñdit et q̄tū ē ex pte māe et q̄tū
est ex pte foie et q̄tū est ex pte circūstātiarū. q³ tam
visus ex pte māe plures dñas nobis oñdit p3 q̄tū
ppriū siue sensibile siue obz ipsi² visus ē lucidū p^h
et p se: lucidū aut inuenit in plib² māeb² nūo q̄ aliqd
sensibile alioz sensuū. qm̄ lucidū inuenit tā in sim
plicib² q̄ in mixtis saltē aliqb² et inuenit lucidū in cor
porib² semp celestib² et pp^h visus pluriū rerū diffe
rētiis nobis oñdit q̄tū ex pte māe: q³ aut pluriūz
rerū dñas nobis oñdit ex pte forme h² appet. qm̄ in
ter ceteros sensus visus plures foias eiusdē gñis
cognoscit: qd̄ ego sic itelligo. pisces eni pp malas
dispōnez: orades visus q³ hñt duos oculos non
pnt coḡscere nisi albū aut nigrū. medios aut colo
res nō cognoscūt sicut pallidū aut fuscū. s3 si vide
ant pallidū iudicāt ipm̄ nigrū eē. Sitr̄ est de visu

respectū alioz sēsū. visus eni iter oēs sensus hēt or
ganū melioris dispōnis: qm̄ visus ē spūaliōz oib²
sensib². et iō hēt organū melioris dispōnis q̄ ali
sēsus et magis dñudatū a sēsibilib² q̄ organū alicu
ius alteri² sensus. Organū eni tact² cōpositū est ex
sēsibilib² sēsus tact²: et iō q³ nō ē penit² denudat² a
q̄litatib² tāgibilib²: iō tact² nō p̄t coḡscere oēs dif
ferētiis tāgibiliz s3 excellētes tāgibilium cogno
scit: hoc ēt p3 in organo gust². l3 eni organū gustus
nō sit cōmixtū ex aliquo sapore: q³ in lingua reci
pit ifectionez pp^h gust² male cognoscit oēs dñas
gustabiliū: sicut ipz in organis oīum alioz sensuū:
et iō cū visus hēat organū meli² dispositum et ma
gis spūale q̄ aliqs ali² sensus et min² recipiat ipedi
mētū. p3 q³ inter oēs alios sensus visus p^hes for
mas in eodē gñe cognoscit. et iō ex pte formē plu
res dñas cognoscit. Et ecce do vobis optimū exē
pluz. canis eni plures dñas odoz cognoscit q̄ hō
s3 h² nō ex pte māe ē. qm̄ nō cognoscit canis p^hes
dñas odoz: q³ odorabilia canis sunt in plib² ma
terieb² q̄ odorabilia hoīs: s3 q³ canis hēt organūz
odorat² meli² disposituz q̄ hō. sitr̄ est in visu hoīs
respectu alioz sensuū. Visus etiā plures dñas no
bis oñdit ex parte circūstātiarū. qm̄ visus cogno
scit ppe longe et sursū et deorsū et dextrorsū et si
nistrorsū. et p hoc q³ visus cognoscit a lōge differt
a tactu et gustu: visus ēt illud qd̄ cognoscit cogno
scit diametralr̄. l3 eni spēs coloris sicut albedinis
per quālibet ptem medij multiplicet. et l3 ēt p totū
oculū recipiat: visus tñ nō cognoscit ipm̄ visibile
nisi diametraliter et propter hoc visus bñ iudicat
de sensibili: q³ ipm̄ est dextrū et sinistrū sursū et de
orsū ante et nō ante: et in hoc differt visus ab au
ditu et odoratu. audit² eni et si audit ipam cāpanā
nescit tñ iudicare utrū illa cāpana sit ad dextrū ul
ad sinistrū. et hoc est ppter illas refecationes ae
ris. et similiter est de odoratu canis: patet ergo q³
visus magis ostendit plures differentias rerūz q̄
aliquis alius sensus. tum ex parte materie tum ex
parte forme: tum etiam ex parte circūstātiarū.
Et tūc ad rōnes rñdēdū ē. tu dicis: ille sensus plures
dñas nobis ostendit et c. Dico q³ ipsius tact² nō sē
p^hes dñe q̄ ipsi² visus et si non sunt tot cōtrarieta
tes. P^h possum² etiā aliter soluere. dicēdo q³ l3 ip
sius tact² sint plures dñe q̄ ipsi² visus. cuz nō oēs
dñas tāgibiliz cognoscit ipse tact² sicut visus co
gnoscit oēs dñas visibiliū. Et tertio mō possum²
soluere aliter dicēdo q³ sensus tact² nō ē sen
sus vn̄ius. Ad arg^m aliō dicēdū ē q³ p^his nō cō
parat tactuz hoīs ad alios sensus hoīs. sed cōpat
tactū hoīs ad tactū alioz aialū. et iō nō sequit² q³
si hō hēt meliorē tactū alioz aialū q³ tact² pluriū
rerū dñas ostendat. Ad aliō cū tu dicis: per au
ditū pōt homo cognoscere substātiarū separatas:
dico q³ nec per visuz: nec per auditū pōt hō cogno
scere substātiarū separatas. si tñ per aliquā uocē po
natur ad consignificandū deum uel aliquā substā
tiarū separata. similiter pōt fieri per aliquā scri
pturam q³ representabit ipsum deū: uel per aliqd
aliud signū visibile deum itelligimus.

Animalia quidē igitur natura sensuum
habentia sūt. Ex sensib² aut quibusdāz
quidē iporum memoria nō fit: quibusdāz
nō fit. Et ppter hoc alia quidē prudētia

sunt: alia vero disciplinabiliora non potēti-
bus memorari. **Tex. j.**

Questio. XVI.

Veritur utrum bruta habeant pru-
dentiam. et vtrum non. qm̄
prudentia sicut dicit phis est recta rō agi-
biliū: cum ergo bruta nō habeāt rationē vī q̄ bru-
ta nō habeāt prudentiā. **C** Preterea prudentia est
melior arte: sed bruta nō p̄cipāt experimento: ul' ar-
te: et si p̄cipāt p̄cipāt pax sic dī in lra. q̄ nō hnt
prudentiā. **C** Preterea q̄ bruta nō hēant prudentiā
p̄pter memoriā hoc appet. Memoria enim est ip-
sorum p̄teritorum. Prudentia autē est ipsorum agibiliū. cum
enim p̄terita non possunt nō p̄terisse et facta non
possunt nō fieri. imo deus nō posset facere de p̄te-
rito nō p̄teritū: sicut dicit phis in 6° ethi^o cōmen-
dās ipm̄ agaton dicētem q̄ hoc solo p̄uas deus. s.
q̄ non pōt facere q̄ genita sint ingenita. p̄mo ergo
p̄pter memoriā nō debem^o ponere q̄ bruta habe-
ant prudentiā: q̄ memoria respicit necia et imuta-
bilia: s; prudentia respicit p̄tingētia et variabilia.

Ad istam questionē respondent breuiter aliqui et di-
cunt q̄ prudentia inuenta in brutis nō est prudentia
proprie dicta: sed prudentia que inuenit in brutis ni-
hil aliud est q̄ quedā sagacitas naturalis siue qui-
dā instinctus naturalis per quē agunt bruta ea que
agunt. et h̄ declarāt per exēplum: sicut formica cri-
stēs in estate hnt memoriā famis p̄terite in hieme
cōgregat fructū et ea ex q̄bus possit viuere in hie-
me: et similiter hirūdo facit nidū suū quadā sagaci-
tate nali. Sine dubio istud qd̄ isti dicūt nō habet
vitatē. qm̄ si prudentia in brutis esset sagacitas na-
ture cū sagacitas et instinct^o nature insint oib^o ani-
malib^o brutis quecūq; sint illa: tūc oia bruta aialia
essent prudentia: et h̄ nō est verū. q̄ eni oibus brutis
isit sagacitas nāe patet: qm̄ nō est aliqd̄ brutū ani-
mal i mūdo qd̄ si pungat qd̄ nō retrahat se. et q̄ ip-
si dicūt q̄ formica memor famis i hieme cōgregat
in estate falsū est. Nā si mō nasceret formica et eēt
estas: mō cōgregaret nō pp̄ famē p̄teritam sed pp̄
naturale instinctū. **C** Et propter hoc est aliter bre-
uiter dicēdū. dicēdū eni est q̄ prudentia pp̄rie iue-
nit in hoib^o et per aliquā similitudinē inuenit in brutis
et si nos uolum^o videre q̄liter prudentia similitudina-
rie inuenit in brutis opz nos videre q̄liter prudentia
inueniat in hoib^o. Dicit eni phis 6° ethi^o q̄ pru-
dentia est habit^o cōsiliatiuus. Ille eni hō prudēs est
qui scit cōsiliare hoies de agēdis. vñ prudentia nō
est ipsius finis. qm̄ nullus cōsiliaret de fine. q̄ eni
est ille medic^o qui cōsiliat utrum debeat itroducere
infirmo sanitatē: sed consiliū est de his que sunt ad
finē. cōsiliū etiā non est de impossibilib^o sicut dī
3° ethi^o. sed de his que cōtingūt aliter se habere.
cōsiliū etiā est de his que spectāt ad nos: de his at
que nō subiacēt humane potestati nullus cōsiliari
dī: sicut dicit phis: et pp̄ hoc prudentia in hoie est
hnt^o p̄siliatiu^o siue aliqd̄ regulās hoiem nō de fine
sed de his q̄ sūt ad finē: nō impossibilib^o: s; de his q̄
sūt et p̄nt alr se hēre: et i his q̄ spectāt ad nos que
subiacēt ptati humane. Nūc at ita ē q̄ i hoie qdā
sunt in q̄bus fert hō naturaliter et vniformiter sp̄
et in talib^o nō ē error: qdā aut sūt i hoie i q̄ nō fert
hō nāliter nec sp̄ et vniformiter et in his puenit er-
ror: et sic diffōrmitas et in talib^o idiget hō regula q̄-

dā qua dirigat ipse in talib^o et hec regula ē pruden-
tia proprie dicta. Silt^o est in brutis. qdā eni sūt in
eis in q̄ bruta ferunt nāliter et sp̄ vniformiter sicut
dicit phis in 2° phi^o q̄ aranea facit telā nāliter et sp̄
vniformiter: et hirūdo nidū: et in talib^o nō bruta in-
digēt regula aliq̄ que dirigat ea in tales opatiōes.
qm̄ in talib^o bruta errare nō p̄nt sed agūt ea quodā
instinctu nali: aliq̄ vō sunt in brutis in q̄ bruta non
ferunt naturaliter nec sp̄ vniformiter sed in talib^o
cōuenit error et diffōrmitas: sicut patet q̄ vna for-
mica p̄gregat in illo loco et alia formica in alio lo-
co. nō eni oēs formice p̄gregāt i eodē loco et in tali-
bus in q̄ bruta nō agūt vniformiter egēt aliq̄ re-
gula q̄ dirigat ipa bruta in tales opatiōes et illa re-
gula ē mēoria: videm^o eni q̄ vna formica cōgregat
vñ granū frumētū i vno loco et alia gnū frumētū in
eodē loco et nō in alio et hoc est q̄ illa formica ha-
bet memoriā de loco in quo posuit primum gra-
num. videmus etiā q̄ formica uadit iterū ad acer-
uum a quo accipit primū granū: et h̄ est q̄ habet
memoriā q̄ inde accepit primum granum. vnde
ipsa memoria est prudentia in brutis.

Et tūc ad rōnes. p̄ rōndēdū ē ad illō qd̄ tu dicis pru-
dentia est recta ratio agibiliū: uez est accipiēdo pru-
dentia pp̄rie. **C** Ad aliud cuz tu dicis prudentia est
melior arte. uez ē prudentia pp̄rie dicta. **C** Ad ali-
ud cum tu dicis memoria est ipsorum p̄teritorum. dico
q̄ uez est. et cū dicis q̄ prudentia est ipsorum agēdorum.
dico pp̄ memoriā nō pōit prudentia in brus pp̄ h̄ q̄
bruta faciāt p̄terita nō eēt p̄terita. s; pōit prudentia
in brutis pp̄ memoriā: q̄ ipa memoria est ipa pru-
dentia in brutis cum regulet ea in agilibus.

Prudentia qdē sūt sine addiscere. q̄cūq;
sonos audire nō pō sunt: ut apes. Et uti
q̄ si aliqd̄ aliō h̄mō: ē aialū gen^o. Addi-
scūt at cū mēoria: et hūc hnt sēsū **Tex. j.**

Questio. XVII.

Veritur Utrum solus audit^o sit sen-
sus disciplinabilis ita q̄
hntia auditū sint solū disciplinabilia. et vtrum
q̄ nō. qm̄ agēs agit illō qd̄ ē i pō s; illō qd̄ est in
actu. cuz q̄ doctor sit sciēs i actu p̄ visū doctor agit
i discipulū sciētē in pō p̄ visū in potētia. Ille q̄ sen-
sus maxie disciplinabilis ē p̄ quē hō magis cogno-
scit. cuz ergo hō magis cogscat p̄ visū q̄ p̄ aliq̄
aliū sensū vī q̄ visus sit magis disciplinabilis q̄
auditus. **C** p̄. videm^o eni q̄ qdā sunt aialia sicut
apes: q̄ sonos audire nō p̄nt q̄ nō hnt auditū et
tū disciplinabilia sūt: qm̄ p̄ sonū bacini qm̄ p̄cutit
ad ipm̄ cōgregant h̄mōi aialia ad locū vñū q̄ et c.
C p̄. dicit phis in 7° phi^o q̄ sedēdo et q̄scendo
fit aia prudēs. Ille q̄ sensus ut vī non maxie disci-
plinabilis est in quo cōsistit maxie mot^o iter oēs sēs
sus. cū ergo in auditu sit maxie mot^o. qm̄ son^o cōsi-
stit in motu aeris. ergo ut vī audit^o est minus disci-
plinabilis q̄ aliquis alius sensus.

Ad oppositū videt esse phis in lra. **C** Ad istā qōnē
rōndēdū sic. dicunt enim aliq̄ q̄ aial est hnt disciplina-
bile per aliū sensum q̄ per auditū: et h̄ manifestāt
in multis: muti nō hntes auditū hnt disciplinabi-
les sūt per visū sicut appet ad sensum: et tunc di-
cunt q̄ audit^o dī esse solus disciplinabilis pp̄ h̄ q̄
magis disciplinabil^o ē iter oēs alios sēsus. pp̄ h̄ dī
solus audit^o disciplinabilis: q̄ p̄ qdā excellētia:

Sine dubio illud quod dicitur non est uerum: eadem enim ratione se queret quod cum per visum simus marie cognoscere et visus sic prius dicitur esse per se sit marie cognoscere: ita sequeret quod solus visus esset cognoscitio: et hoc est falsum. Et ideo per aliam viam possumus devenire ad dissolutionem huius questionis: et hoc per videndum duplicem comparationem ipsius sensus. Sensus enim comparat ad animam sic instrumentum ad agens principale sic prius declaratum fuit. Nunc autem ita est quod instrumentum principale est medium inter agens principale et ipsum opus: et ideo instrumentum hoc duplicem operationem: cum sit medium inter agens et opus. hoc enim ipsum instrumentum vna operationem ad ipsum agens et aliam ad ipsum opus: et ideo cum sensus comparet ad animam sic instrumentum ad artem sensus habet duplicem comparationem. vna ad animam et aliam ad ipsum operationem. vna sic instrumentum comparant ad artem sic sensus comparat ad animam: et sic cum quilibet ars habeat sua propria instrumenta sic anima habet suos proprios sensus: et sic instrumenta artium virtualiter referuntur in artem: ita sensus omnes virtualiter referuntur in animam. Tunc ulterius cum sit natura quadam particularis et quaedam utilis: natura particularis salvatur in vno: natura utilis salvatur in pluribus. Nunc autem ita est quod si natura particularis deficiat in aliquo et in paucioribus per aliquos monstruositates: natura nihilominus utilis: ut in pluribus deficiente non perit: et per hoc si sit aliquid animal quod deficiat in aliquo sensu: natura tamen illius speciei in omnibus illo sensu deficiente non perit. Est ulterius intelligendum: quod actio instrumenti est duplex. quaedam est actio instrumenti per se et quaedam per accensum. Actio instrumenti per se est quae quodammodo utilis illo instrumentum in opus deputatum illi instrumentum in operationem sibi debitam. Actio vero per accensum est quae quodammodo utilis instrumentum in opus non sibi debitum et proprium: sic cum quodammodo utilis futulari ad hauriendum aquam. Tunc dico quod quaedam est disciplinabile per se et proprie: quaedam nec per se nec proprie: sed per accensum: et quaedam nullo modo. Tunc dico quod auditus est proprie disciplinabilis: vna illud animal quod habet auditum est proprie et per se disciplinabile: illud tamen animal quod non habet auditum: natum est tamen habere auditum est disciplinabile per accensum: quia si anima non habet auditum: quia tamen omnes sensus virtualiter referuntur in animam: sicut instrumenta artis virtualiter referuntur in artem per hoc anima non habens auditum: nata tamen habere auditum potest uti aliquo instrumentum ad disciplinam: sicut homo potest uti futulari ad hauriendum aquam. Quod quodammodo enim aliquis sensus non sit proprie disciplinabile: anima tamen potest uti illo sensu quasi per accensum ad disciplinam: et per hoc muti sunt disciplinabiles non per se: sed per accensum: quoniam ipsi utuntur aliquo sensu ad disciplinam sicut ipso visu: qui tamen non est proprie disciplinabile. Est autem aliud animal quod non est disciplinabile: nec per se nec per accensum: sic illud animal cuius anima non habet auditum nec nata est habere auditum: et per hoc per se quod auditus est sensus proprie disciplinabilis: et si quid sit disciplinabile non habens auditum si visum est quomodo sit.

Tunc ad rationes dicendum est cum tu dicis quod agens et cetera. Dico quod facis fallaciam praesertim: quoniam tu arguis sic. Ut si visus est maxime cognoscitivus: ergo maxime cognoscitivus: ista cognitio que est per disciplinam: et hic est maxime processus fallacie praesertim. non enim sequitur quod si visus est maxime cognoscitivus simpliciter quod sit cognoscitivus maxime cognitio que est per disciplinam. Ad aliud quod arguis de apibus. scilicet quod apes non habent et cetera. Dico quod si apes congregantur in vno loco quoniam percutitur baccinum hoc non est quod audiatur sonus: quia sicut dicit philosophus apes sonos audire non possunt: quoniam auditum non habent. Sed congregantur in aliquo loco per motum aeris quod forte aliqua passione infertur apibus: sic tonitrua scindunt ligna per motum aeris: et ex hoc non sequitur quod apes sint disciplinabiles: sed solum quod contineantur et congregentur in vno loco per amorem. Ad aliud dicendum est cum tu

dicis sedendo et gescendo anima fit prudens. Dico quod auditus non dicitur disciplinabilis: quia si anima semper audiret: semper fieret prudens: et nunquam cogitaret et consideraret de auditibus: vna auditus dicitur disciplinabilis: quia est via in disciplinam: et hic habet locum distinctio quam assignat philosophus in libro de sensu et sensato dicens: quod disciplinabile potest dici dupliciter: vel quia est subiectum discipline: vel quia est via in disciplinam. Primo modo dicitur intellectus disciplinabilis: quia est subiectum discipline. Secundo modo dicitur auditus disciplinabilis quia est via in disciplinam et cetera.

Alia quaedam igitur imaginationibus et memorijs vivunt: experimenti autem partem participat hominum autem generis arte et rationibus fit autem ex memoria hominibus experimentum: eiusdem namque rei multe memorie vni experimenti potentiam faciunt: et fere videtur scire sicut experimentum esse: et arti. **Tex. j.**

Questio XVIII.

Queritur de generatione experimenti. Et per queritur utrum experimentum fiat ex pluribus memorijs. et vna quod non: quoniam sicut se habet sensus ad memoriam: ita experimentum ad memoriam: cum ergo ex vno sensu possit fieri memoria vna: vna similiter ex vna memoria posse fieri experimentum vnum. **Responsum.** experimentum est particulare respectu vni. **Responsum.** experimentum est respectu actionis: cum ergo actio sit in vno: videtur quod experimentum ex vna memoria fieri possit.

Ad oppositum est dictum philosophi in littera. Ad istam questionem respondunt aliqui dicentes sic quod ex vna memoria non potest fieri experimentum et hoc declinant sic: quoniam si aliquis dederit aliquam herbam alicui infirmo: et hoc solum ut sanetur infirmus nescit homo utrum nam sanaverit vel herba: et forte ita bene sanasset nam infirmum si non dedit sibi illam herbam: et ideo si ex illa vice vellet homo coniecturare quod talis herba sanavit tale egritudinem: posset homo decipi: et ideo cum ex vna memoria non possit homo discernere: utrum talis herba sanaverit: vel non: per hoc dicitur ipsi: quod impossibile est quod ex vna memoria fiat experimentum. Sine dubio si isti deveniant in cognitionem veritatis: non tamen habent bonum modum deveniendi in cognitionem veritatis: quoniam ipsi deveniunt in veritatem per accensum: nam ratio calitatis per accensum respicit experimentum et per se artem. Hunc autem quod semper obmittendum est illud quod est per accensum in aliquo re: et accipiendum est illud quod est per se: et per hoc si nos volumus bene videre utrum ex vna memoria possit fieri vnum experimentum: oportet nos scire quod est experimentum. Est intelligendum quod experimentum est collatio particularium. Vni ipsi milites qui sunt multum experti et fuerunt in multis bellis: quoniam sunt in aliquo bello praesertim inter se et iudicant utrum sit fugiendum an non. Vni cum impossibile sit vnum scire esse simile alteri totaliter: oportet esse multa in memoria: cum experimentum sit collatio particularium. Vni cum vnum non sit collatio sed multorum: et experimentum sit collatio particularium oportet multa esse in memoria: ex quibus fiat vnum experimentum: dato etiam quod esset aliquid scire sicut: adhuc cum in illo facto sint multa: oportet experimentum fieri ex multis memorijs: et ne oporteat facere quodammodo de hoc dicto. scilicet quod experimentum sit ex multis memorijs: posset esse quodammodo ad quam virtutem pertinet praesertim particularia.

Ad h sunt duo modi dicendi: dicitur enim 2° 3° de aia q il
la ut cui⁹ e pferre ista particularia est ipse intellect⁹
C Alii sunt q dicunt: q non solu intellect⁹ e ille q pferit
ista particularia s3 ut cogitativa. Un dicunt ipi q co
gitativa cofert ipa particularia z qz ipi⁹ ronis e co
ferre: z pp h dicunt q cogitativa e qda ro particula
ris. z hec e ro medicor⁹ q dicunt: q imaginativa est
i anteriori pte capitis: cogitativa e i medio: memo
ria e i posteriori pte capis. Isti sunt duo modi dice
di: qz istoz bn dixerit declaro. Lredo eni q si cogi
tativa pferat particularia h no e s3 q cogitativa: qm
si cogitativa s3 q h⁹ pferret ista particularia cu cogi
tativa inveniatur i brutis: bruta te heret expimeti qd
e s3 dicit pbs i lra q parz arz z expimeti participat ip
sa bruta z lo si h faciat ipa cogitativa: h no est fm
q h⁹: s3 h e respectu intellect⁹ z pp h cu actio ma
gis debeat attribui pn⁹ ageti meli⁹ dicendu e q ad
intellectuz ptinet collatio particulariu: qz ad vute co
gitativa: cu hoc no faciat nisi in vute intellectus.

Tuc ad rones dicendu e z p ad p⁹. S3 ut videam⁹ qd
e ibi p se: dicendu e: q qm i memoria fit itetio plena
z h ex vno sensu. tuc ex vno sensu bn fit vna memo
ria: z h e qm sensibile bn e novu ita q bn figurat ibi
sensu: z fiat forz impressio i sensu: tuc ex tali sensu bn fit
vna memoria: z pp h pueri bn rememorant sicut
nos de his q videm⁹ i iuveneute. qm q videt pueri s3
eis nova: s3 aliqui cotigit q ex vno sensu no fit vna
memoria: z h e qm ex illo sensu fit itetio semiplena z
no pfecta: s3 cu de rone expimeti sit collatio particu
lariu: z vni⁹ no possit ee collatio: pp h s3 memoria
aliqui possit fieri ex vno sensu: expimeti tñ ex vna
memoria fieri no pot. C Ad alia patet solutio z c.

Homini⁹ aut scie z ars per expientiaz
evenit: expientia qde eni arte fecit sic ait re
cte dicent: s3 i expientia casu: fit aut ars cu ex
multis expimetalib⁹ coceptioib⁹ vna fit
utis: uelut d silib⁹ acceptio. Acceptioe q
de eni hēre q callie z socrati hac egritu
die laborantib⁹ cotulit. z ita mltis singu
lariu expimetiē. Qd at oib⁹ hmoi s3 vna
spēz determinatis hac egritudine laborantib⁹
cotulit: ut flegmatices: aut colericis:
aut estu febricitantib⁹ artis est. Tex. j.

Questio decimanona.

Veritur utrū ars generet ex expi
mēto: z videt q sic: qm
triplex ca iuenit: qda e ca pprie z p se: z q
da e ca no pprie. z qda e ca p accis: mo e tal dia
iter istas cas: qm ca pprie e cui⁹ ppositu ifert pro
positu z oppo^m ifert oppo^m: ca aut no pprie e q no
ifert oppositu: ut si dicat albu colorat q nigrū no
colorat: no seqt qz albu no colorat i eo q albu: sed
in eo q coloratu: ca aut p accis e: que s3 ppositu
aliqui iferat: no tñ ifert oppo^m: ut si ambulatio sit
ca coruscationis p accis: ita q nullo ambulate cor
ruscavit: no opz q si no ambulauerit q no fiat cor
ruscatio: mo pbo q expimeti sit ca p se z ppria ar
tis: expimeti eni ifert arte: z oppo^m ifert oppo^m si
cut dicit pbs i lra: expientia facit arte in expientia ca
su: ul no arte. C p. magis se vī hēre ars ad expi
mētu: qz memoria ad sensu: s3 ipo⁹ e q memoria fi
at sine sensu q ipo⁹ e q ars fiat sine expimēto. C p.

pp admirari iceperūt hoies pbari. vnde homies
admirant qm ignorat cam. cuz ergo expt⁹ ignoret
cam vī q admiratio pprie coueniat tm expimē
to. cum ergo admiratio pcedat scientiam: vī q ex
perimentum pcedat artem.

Ad ista qone dicendu e breuiter: q expimētu e respe
ctu cognitionis qz ars e respectu cognitionis: pp qd
te dico q si nos accipiam⁹ cognitionē (qz) z cog
nitionē (pp qd) cōiter z largo mō: tuc dico q qda e
ars q suppoit cognitionē (qz) z qda sūt artes q no
supponūt (qz) sic dicit pbs in li⁹ posterioroz q artes
pn⁹ bn sciūt pp qd z ignorat cam (qz) si aut nos
accipiam⁹ expimētu pprie: cu expimētu pprie sit
cognitio (qz) ordinata ad op⁹. C Dico q possum⁹
accipē cognitionē (pp qd) duplt ul cognitionē (pp
qd) acqstā p doctrinā ul p iuentionē: si at qrat utz
expimētu pcedat cognitionē pp qd acqstā per do
ctrinā: dico q no: imo aliq sūt hoies q bn hnt arte
medicie: z male expti sūt. Si aut qrat utru experi
mētu pcedat cognitionē (pp qd) acqstū p iuentionē
dico q sic: cu eni qs viderit q talis herba curaue
rit ifirmū talē: qz e calida: z ifirmitas frigida: sicut
cu aliqs viderit expimēto: q reubarbaru qd e for
te humidū z frigidū sanat talē colerā: cu sit calida
z sicca z sic expimētar⁹ fuerit de multis herbis ac
quirit tunc artem medicine z format principia ar
tis: sicut q p̄ria p̄rijs curantur: z sic de alijs.

Tuc ad rones dicendu e. Ad p⁹ cu tu dicis: expimētu
ifert arte z oppo^m ifert oppo^m. C Dico q expimē
tu ifert arte no acqstā p doctrinā s3 bn p iuentionē
z oppo^m expimēti no ifert oppo^m artis acqstite p
doctrinā s3 p iuentionē. Ad aliō cu tu dicis magis
se vī hēre ars ad expimētu: qz memoria ad sensu.
C Dico q uez e d arte acqstā p iuentionē no p do
ctrinā. C Ad aliō dicendu e q admiratio pcedit ar
te acqstā p iuentionē z no per doctrinam z c.

Ad agē qdē igit expientia qdē nihil ab ar
te differre vī: s3 exptos magis pficē vide
m⁹ sine expientia rone habentib⁹. Qā aut e
qz expientia qdē singulariū e cognitio: ars
no uliū. Act⁹ at z gñatiōes oēs circa sin
gularia sūt: no eni medic⁹ sanat hoiez ni
si s3 accis: s3 Calliā: aut socrates. aut ali
quē sic dictoz: cui eē hoiez accidit. Si igit
sine expimēto qs rone hēat: z ulē qdē co
gnitionē hoc aut singulare. Ignorer: m⁹
tonēs qdē peccabit: singulare nāqz ma
gis curabile est. Tex. j.

Questio vicesima.

Veritur utrū artifex sit melior ex
pto. z arguit q no. qm il
lud e meli⁹ qd magis appropiquat ad finē
s3 expt⁹ magis appropiquat ad finē qz artifex g. z
h p3 q magis appropiquet expt⁹ ope fini: qz arti
fex expt⁹ ad opari. C p. arguit sic dicit pbs p poli
ticoz q qm aliq duo ordinat ad aliqd vntū: illd qd
e ppriū illi ad qd ordinat illd e pncipali⁹ in illa
re: cu g ars z expimētu ordinent ad aliqd vntū. s.
ad actionē g expimētu est ppriū actioni qz ars:
vī q expt⁹ sit melior artifice: sicut aia e melior cor
pe cu sit pncipalior z magis appropinqt fini hois
Ad hec breuiter dicendu e: q aliqd sit meli⁹ alio pt eē
b

dupl'r ul' in se ul' in respectu alteri': z illd qd e bo-
nu respectu alri': e bonu qz e utile: tuc dico q si tu
qris de b'itate maiori ul' minori respectu alteri' z
h est qz magis utile tunc dico q expt' e melior qz
artifex qz est magis utilis ad op' qz artifex z h'
rone bona assignat pbs in lra: dic' eni q expimetu
e circa pticularia z actioes snt circa pticularia: ars
aut e circa ul'ia vñ expimetu p se respicit ea q snt
circa actioes: ars aut qdamo respicit ea q snt circa
opanones: z pp h cu expimetu sit ps ei' circa ea cir-
ca q snt actioes: id magis utilis e i ope expt' qz ar-
tifex. C' Alia rone possum' assignare z vi mibi q
sit bona: sic e i regulis artis: sicut i regulis legu z
pncipijs: qm sic regula legis het veritate in uli z
falsitate in pticulari z p accns: sic regula artis hz
veritate in uli z falsitate cotrahit in pticulari z p
accns. vbi gratia. Regula legis est: q reddat vni-
cuiqz qd suu est: tñ id e pot' h're falsitate p accns: si-
cut si ab aliq' boie auferat' cultell' ex q' velit se oc-
cid'e: non dz reddi sibi cultellus. Unlz illa regula
heat veritate i uli tñ p accns pt h're falsitate: ut
i pposito exeplo. Sitr est i regula artis: lz eni ars
medicie pncipiat q tali firmitate laborati danda e
flebotomia: tñ ista regula p accns pot' h're falsita-
te: ut si firm' nimis debilitat' est: z si daret flebo-
tomia moreret z sic i ml'is alijs cu expt' cogscat
illa p q ipeditur illa p q' h'it regule falsitate respe-
ctu arg' p accns: z talia accntia cogscat meli' qz ar-
tifex: appet manifeste q respu op' melior e expt'
qz artifex: tñ qz p se e circa ea circa q snt actioes:
tñ qz expt' cogscit oia illa accntia: q p accns ipedi-
unt regula arg'. si aut nos accipiam' aliqd e meli'
i se z no respu alteri'. Tuc dicendu e q artifex est
melior expto: ro hui' e qm id e meli' i se qd ad me-
liorem fine ordinaf: z est ppiqui' fini pñl'. cum g
artifex sit ppiqoz fini pncipali hois q ex puris na-
lib' acqri pot': q qd e finis e scire siue sapia patet q
artifex in se est melior expto. q aut artifex magis
accedat ad fine pñl' hois qz expt' patet p dictum
pbi qm snt sapientes q cogscnt cas: experti aut cas
ignorant: artifices pnt et docere: experti vo no: signu
aut sciētis est posse docē: patet ergo quomodo est
artifex melior expto in se no respectu op'is. C' Ad
rationes patet solutio per iam dicta z c.

Qui aut gra: nunc sermonē facim' hoc
e: qz denominatā sapias circa pmas cas
z pncipia existimat oēs: qre sicut dictuz e
pus: expertis qdē quēcūqz sēsū habētib' sa-
piētior vñ. Artifex aut expertis: architectoz
aut manu artifice: speculatiui aut magis
actiuus. Qd qdē igit sapiētia z circa qsdā
cas z pncipia sit scia manifestū e. **Tex. i.**

Questio vigesimaprima.

Veritur utz artes mechāice sint
meliores speculatiuis: z
vñ q sic: qz illd e meli' qd magis fac' ad vi-
uere: artes mechāice snt h' z c. C' illd qd iclu-
dit op' z cōsiderationē: illd e magis bonū: cū g ar-
tes speculatiue tñ icludāt cōsiderationē: mecha-
nica aut icludat opus z cōsiderationem ergout
videt machanica est melior qz speculatiua.
Ad oppo^m est pbs. C' Ad istā qōnē possum' dicē q
aliq' res dz h're bonitatē tripl'r: in se: in compara-

tiōe ad aliō ad qd ordinaf: z et ex mō fm quē ac-
grif. C' Aliq' eniz res dz h're bonitatē in se qñ illa
res e suiipsi' gra z no alteri': sicut suus e gra dñi
sui: dñs est gra sui: dz aut res aliq' h're bonitatē p
cōparationē ad aliō ad qd cōparat: sicut qñ aliq'
res ordinaf ad aliq' bonū totū: ex h' illa res forti-
tur totā bonitatē: z id qd ordinaf ad mai' fortit' i
de maiore bonitatē. Dicif et aliq' res h're bōitatē
ex hoc q modus acgrēdi illi' est maior qz modus
acgrēdi alteri': z h' patet 2° celi z mūdi. Si enim
due res sint hñtes eūdē finē: ceteris pib': si vñ il-
laz acgrit finē p plures mot' qz alia: q acgrit talē
finem p pauciores mot': illa e melior. Tuc dico q
speculatiue snt meliores mechanicis in se: qm snt
suiipsi' gra: z speculatiue et snt meliores in cōpa-
ratiōe ad id ad qd ordinaf: qm speculatiue ordi-
nant ad pfectioes aie: mechanicē ad bona corp'is:
sic eni aia e melior corpe: sic artes speculatiue snt
meliores mechanicis: qz speculatiue ordinaf ad
bona aie qz ad pfectioes ipi': mechanicē ad bona
corp'is. Snt et meliores mechanicis speculatiue
quātū ad ipz modū acgrēdi: speculatiue eni p pau-
ciora acgrunt qz mechanicē sic patet manifeste.

Tuc ad rōnes cū tu arguis p: q ille artes snt melio-
res: q magis faciunt ad vñē: dico q magis debe-
m' arguē oppo^m. C' Ad aliō cū tu dicis: illd qd in-
cludit in se magis bonū: illd e meli'. Dico q bene-
uez e: qz artes mechanicē icludūt cōsiderationē z
op': tñ cū vñqz h'eat bōitatē ex eo q pncipal'r
icludit: z artes mechanicē pñl' icludāt op' z cōst-
derationē pp op': speculatiue aut cōsiderantur pro-
pter se: z no propter opus: magis autem denoiant
mechanicē ex cōparatiōe qz ex cōsideratione.

Quā aut sciaz hāc qm': circa qles cas
z circa qlia pncipia sapia z scia sit: b' vñqz
cōsiderandū erit. Si itaqz accipiat aliqs
existimātes: qz de sapiēte hēm' fortassis
ex his manifestū erit: p mū itaqz sapiētē sci-
re oia maxie sicut decet accipim' no sin-
gularē sciaz eorū habētē. **Tex. ij.**

Questio vigesimasecunda.

Veritur utrum sapientis sit om-
nia scire. z arguit q no:
qm si sapiēs uel methaphisic' oia sciret tē
alie scientie supfluerēt: ut videt: qd est icōueniēs.
C' p. pres oēs adequant' suo totū: cū g scie pticu-
lares oēs sint qñ ptes metha^{ce} oēs sciētie pticula-
res adeqbunt' isti sciētie sicut ptes suo totū: ergo cō-
sideratio sciaz pticulariū adequat' cōsideratiōi scia-
rū metha^{ce}. cū g cōsideratio sciaz pticulariū no
se extēdat ad oia: qm ml'ia snt sicut pbat Alu^m in
p metha^{ce} siue de qb' scie pticulares scire no pnt
sicut de deo: g nec ut vñ cōsideratio hui' scie ad oia
poterit se extēdē g sapiētis siue methaphisici non
erit oia scire. C' p. si sapiēs oia cogscit aut cogscit
oia in uli: aut in pticulari: in pticulari no: qm tuc
supfluerēt alie scie pticulares: nec in uli qm cogni-
tio aliquoz i uli est cognitio impfecta: si metha^{ce}
cogscit oia i uli tuc ei' cognitio erit i pō z ipfecta.
In oppo^m est pbs in lra dicit q sapiētis est cogscere
oia. C' Ad istā qōnē rñdēt aliq' duplici via: cōnden-
do quō sapiētis sit oia cogscere: oñdēdo qliter
ista cognitio sapiētis no dz in pō. C' Ad p^m proce-

dūt sic. dicūt enī: q̄ methaphisic⁹ oīa coḡscit q̄z methaphisic⁹ cōsiderat p̄ p̄n̄a z ulīa entis. cū ḡ oīa virtualiter in illis p̄ncipijs ulīs nāe entis: z illa p̄n̄a ulīs nāe entis coḡscat: z p̄sideret pp̄ h̄ dicūt methaphisicū siue sapiētē oīa coḡscere. ¶ Ad 2^m p̄cedūt sic. dicūt enī ipsi q̄ cognitio sapiētijs respectu ulīs nāe entis: ē cognitio i actu z nō in pō: qm̄ ulēs nāz p̄siderat sapiēs p̄ p̄pria p̄n̄a ulīs nature entis: z iō cognitio est respectu ulīs nāe entis: que cognitio est i actu. Cognitio tñ q̄ ē respectu eoz q̄ s̄bdunt ulī nāe entis ē cognitio i pō: ecce ad hoc optimū exēplū si eēt aliq̄ scia q̄ cōsideret aial s̄z q̄ aial cognitio aial: s̄z q̄ aial eēt cognitio i actu. vñ z illa scia coḡscit aial p̄m q̄ aial in actu: ea tñ q̄ s̄bdunt nāe aialis illa scia coḡscit in pō. z q̄ vnūq̄d q̄z denoiat ab eo qd̄ est p̄ se z non ab extraneo. z metha⁹ p̄siderat ulēm nāz entis per se ea aut̄ que s̄bdunt ulī nature entis p̄siderat per acc̄s: z ip̄ se methaphisic⁹ coḡscit in actu ea que per se p̄siderat: sicut ulēm nām entis pp̄ h̄ dicūt cognitio sapiētijs in actu simplr z nō in pō. Un̄ sine dubio nulla istaz viarū bona est. qm̄ si p̄ via bona eēt: sequeret q̄ qlibet hō eēt methaphisic⁹. qm̄ qlibet hō coḡscit vniuersalia p̄n̄a entis. Un̄ dicūt 2^{or} p̄ p̄ncipia sūt sicut loc⁹ ianue in domo: ita q̄ sic in loco ianue in domo nullus errare pōt q̄z neminē latet: sic in ipsis p̄ncipijs nemo errare pōt s̄z cuiuslibet nota sūt. s̄z sic pōt errare hō z decipi in his q̄ sūt int⁹ domū: sicut in angulis. sic p̄t hō errare in his q̄ sūt itra p̄ p̄n̄a sicut in p̄nib⁹. Si ḡ sapiens diceret oīa coḡscere q̄ coḡscit oīa ulīa p̄n̄a entis cū qlibet hō ulīa p̄n̄a entis coḡscat tūc qlibet hō eēt methaphisic⁹. Scda via nō est bona. qm̄ p̄m illaz positionē sequeret q̄ methaphisico nō plus occurreret cōsiderare de deo q̄z de lapide. Secūdū istā positionē eēt seq̄ret q̄ methaphisic⁹ nō distiguēt inter spēs entis: cui⁹ declatio ē euidēs: qm̄ si metha⁹ coḡsceret in actu ulēm nāz entis. z ea que s̄bduntur enti coḡsceret tātū in pō: cū cognitio entis in actu z cognitio entis in pō nō sit distincta seq̄ret de necessitate q̄ metha⁹ nō distiguēt iter mās p̄mā z formā p̄ iter sbaz mālē z imālē iter sbaz z breuiter iter mltas spēs entis distingeret metha⁹. sed hoc est flz: distiguēt enī metha⁹ iter sbaz z acc̄s iter p̄mā mās: z p̄mā formā. iter sbaz mālē z imālē z iter mltā talia sicut patebit: z pp̄ hoc sicut mibi vñ possum⁹ alr̄ dicere z meli⁹ p̄cedere ad solutionē q̄onis z hoc sic p̄ cōparationē q̄ est p̄orus ad act⁹ z ad obiecta sua z est cōparatio habituz ad act⁹ z ad obiecta: qm̄ pōe distiguunt per act⁹ z obiecta: z iō par est cōparatio potētiaz ad act⁹ z obiecta z habituz ad act⁹: z iō eūdē ordinē que inuenim⁹ in potētis debem⁹ q̄rere in habitib⁹: in potētis iuenim⁹ talē ordinē: q̄ quāto aliq̄ pō supior est: tāto plura cōsiderat: exēplū: nā q̄cqd coḡscit v̄t p̄ticularis inferior coḡscit v̄t supior: sicut patet de sēsū cōi: qui est altior v̄tus iter v̄tutes sēsitiuas Un̄ q̄cqd coḡscit v̄tutes sēsitiue p̄ticulares sub rōnib⁹ p̄ticularib⁹ sic visus sub rōne coloris z gustus sub rōne gustabilis z sic de alijs coḡscit sēsus cōis sub rōne vniuersaliori: qm̄ sub rōne sēsibilis z plura adhuc coḡscit sēsus cōis q̄z coḡscat sēsus p̄ticularis: qm̄ sēsus cōis actiōes sēsū p̄ticulariū coḡscit: qd̄ facē nō p̄nt sēsus p̄ticularis: nisi p̄m q̄ imitunt sēsū cōi. ¶ Silr̄ aut̄ talis est ordo

in habitib⁹ q̄ quāto habit⁹ supior est: tāto plura cōsiderat: z habit⁹ supior p̄siderat z coḡscit q̄cqd cōsiderat z coḡscit habit⁹ inferior z adhuc plura sic est de v̄tute supiori: z iō cū metha⁹ sit habitus supior oib⁹ alijs habitib⁹: metha⁹ coḡscit z cōsiderat oīa illa: que coḡscit uel p̄siderat q̄cūq̄ alia scia p̄ticularis z adhuc plura: qm̄ deū ip̄z z s̄b stātiās abstractas coḡscit z cōsiderat metha⁹ ip̄a ad quā tñ scie p̄ticularis attigē nō p̄nt: z oīa illa q̄ coḡscit alie scie p̄ticularis coḡscit certissime ip̄a metha⁹. istō tñ magis patebit post sic sensus cōis aliqd coḡscit: ad qd̄ coḡscēdū alij sēsus p̄ticularis attigere nō p̄nt sicut dictū est: z sic patet quomodo methaphisic⁹ omnia coḡscit.

Ad rōnes dicēdū ē. Ad p̄mā cum tu dicis cū oīa coḡsceret sapiēs tē alie scie supfluerēt istō ad p̄ns p̄t solui solutiōe cōi: qd̄ magis patebit p̄. ¶ Soluit aut̄ cōiter dicēdo q̄ si scie p̄ticularis p̄sideraret sub eisdē rōnib⁹ sub qb⁹ metha⁹ p̄siderat ea q̄ coḡscit z cōsiderat: tūc alie scie p̄ticularis supfluerēt. s̄z sic nō est immo sub alijs cōsideratiōib⁹ cōsiderat scie p̄ticularis z methaphisica z pp̄ h̄ nō supfluit. ¶ Ad aliō argumētū cū tu dicis p̄tes adequant̄ toti ergo scie p̄ticularis adequat̄ z adequari debēt methaphisice. Si tu itelligis q̄ cōsideratio sciaz p̄ticulariū adequat̄ p̄sideratiōi sapiētijs: sic itelligēdo istā adeq̄tionē q̄ q̄cqd p̄siderat scie p̄ticularis illō p̄siderat methaphisica s̄b rōne tñ vniuersaliori sic cōcedēdū est argumētū z bñ p̄cedit. Si aut̄ itelligat istā adeq̄tio sciaz p̄ticulariū ita q̄ nihil possit cōsiderari in metha⁹: qm̄ cōsideret in scētis p̄ticularib⁹. Tūc dicēdū est q̄ flz est: nō enī debēt adeq̄ri scie p̄ticularis scie ulī sicut sapiētijs sic q̄ sapiētijs nō p̄siderat aliqd qm̄ cōsideret in p̄ticularib⁹ scētis. im̄ sicut visū est aliqd p̄siderat sapiētijs qd̄ nō p̄siderat aliq̄ scia p̄ticularis. Un̄ non dñr alie scie p̄ticularis ex eo q̄ sicut oēs p̄tes adequant̄ toti: ita alie scie adequant̄ sapiētijs. S̄z dñr p̄ticularis q̄z cōsiderat sub p̄ticulari rōne ea que cōsiderat methaphisica sub ulī. ¶ Ad aliō cū tu dicis cognitio ei⁹ est cognitio in pō. intelligēdū q̄ leo z hō sūt idē corp⁹ s̄z nō sūt idē aial. z rō hui⁹ est q̄z oīs dñia est p̄ formā: z q̄z qm̄ diuidit corp⁹ p̄ aiatū z inaiatū leo z hō cadūt ex vna pte pp̄ hoc leo z hō dicunt̄ vnū corp⁹: nec faciūt dñiam in corpore: s̄z cuz diuidit aial per rōnale z irrōnale leo z hō nō cadūt sub vna pte. z pp̄ hoc leo z hō nō sūt vnū aial. Un̄ si eēt aliq̄ scia que p̄sideraret aial sensibile: cū in aiali sēsibili nō faceret diuersitatē z dñia leo z hō illa scia cōsideraret leonē z hoīem. Sic est directe de metha⁹: qm̄ nō tñ methaphisica p̄siderat ens s̄z q̄ ens. s̄z ē cōsiderat illa que faciūt diuersitatē z dñia in ente sic decē p̄dicamēta que diuersificant p̄m diuersos modos essēdi. Un̄ illa q̄ sūt p̄me spēs entis cōsiderat methaphisic⁹ sicut subam materialē z imaterialē que faciūt differentiam in ente z multa talia sicut patebit z c̄.

¶ Sed scire autem z difficillima sunt ea hominibus ad cognoscendum que maxime sunt vniuersalia: nāz a sensibus sūt remotissima. **Tex. ij.**

¶ Questio .XXIII.

¶ **Veritur** utrum methaphisica sit difficilis z vñ nō. qm̄

b ij

dicit phis p phisicoz q cofusa sunt nobis magis nota. cu ergo methaphisica sit de maxime pfusis z de maxie cob^o. v^z q ista scia no sit de difficilimis. C^o dicit phis q p^o numeru orbium sumit numer^o intelligetiaz qm cuilibet orbi corrider suos p^o motor qui est itelligetia. z id fm num orbium ponit phis numeru itelligetiaru. cu g sensibilia sint mlto pl^o q^o orbes erut et mlto pl^o itelligetiaz. g maior ps hui^o scie erit de sensibilib^o. cu g sensibilia sint facilia ad cognoscendu v^z q ista scia no sit difficilis. C^o ista scia est de deo z de substatijs separatis que sut pn^a. cu ergo sic dicit phis no credam^o qonib^o nisi ppter pn^a ergo pn^a sut faciliora ad cognoscendu. cu ergo ista scia sit de pncipijs v^z q ista scia no sit difficilis. C^o Ad oppo^m est phis i littera. dicit eni q cu ista scia sit de remotissimis a sensu z remotissima a sensu sint difficillime cognitionis propter hoc ista scia est difficillima.

Ad ista qone aliq sic respodet. Dicit eni ipi q aliqd est difficile duplr uel in se ul in coparatiode ad nos difficillima in se sut sicut p^o ma de q considerat methaphisicus. difficillima quo ad nos sut sube separate. Tunc dicunt ipsi q ista scia e difficillima. tu qz est de difficillimis i se tu: qz est de difficillimis i coparatiode q ad nos. est eni methaphisica de difficillimis in se rone pme maie de qua psiderat methaphisic^o. est et de difficillimis quo ad nos rone dei z subaru sepatay de qb^o considerat z sic dicit q ista scia e difficilis. C^o Sine dubio sic isti arguunt q sit difficilis. ita contigit arguere q sit facilis qz est de facillimis in se z i coparatiode quo ad nos ista scia est de deo z de substatijs separatis. q sut itelligibiles in actu: z id quatu in se est tales sube sut faciles ad agnoscendu. Est etiaz ista scia de sensibilibus q sut nobis nota. z id sicut contigit argue q sit de difficillimis quo ad illg duo. sic everso p^o git argue q sit de facillimis in se qz est de deo z separatis sbijs z q ad nos qz sut de sensibilib^o q sunt nobis nota: id talis via no ualet. C^o Id est alr dice d^o q si nos uolum^o inuestigare difficultate hui^o scie debem^o inuestigare i coparatiode q ad nos. Un dicit phis q ista scia est difficilis per coparatiode ad cognitione hoiez. qz ea q psiderat no sut facilia hoib^o: qz considerat ea que sut difficillime cognitionis p coparatiode ad hoies: z pp hoc dicendu est q duplex est cognitio in hoie. s. sensitua z intellectiua. C^o Cognitio sensitua ordinat ad itellectiua. Sic aut ita est: q ista scia est difficilis i coparatiode ad nos qz est de his q cognitione sensitua z itellectiua excellit. Cui^o declaratio e: oes sensus no cognoscit nisi accis z p^o q illesensus e magis ul min^o ordinat^o fm hoc cognoscit magis uel min^o accis exrepli gratia. Sensus exterior no cogscit nisi qlita te sic patet de oib^o. Un qle e qsi obiectu sensus exterioris. Sensus iterior cognoscit quatum: bñ eni ho pot imaginari aliqd quatu sic circulu: no imaginado ipz coloratu. Un q^o tu e qsi obiectu sensus iterioris: ita q cognitio sensitua no se extedit ultra qle z quatu: z si e aliqs sensus q cognoscat oia idiuidua pdicameto^o h est qsi quodam o p accis uel qz cognoscit ea i coparatiode ad op^o. ut extimatiua brutoz. ul iquatu roborat p itellectu ut extimatiua hoiez. Tu ergo ista scia sit de naturis z qd dicitatib^o ipaz reru que qde trascidunt cognitionez sensitua: ista scia erit difficilis q ad nos qz e de his

q excellit cognitione sensitua i nobis: a q cognitio ne sensitua sortit originē z pn^m ois nra cognitio. C^o Et eē ista scia difficilis in coparatiode q ad nos qz est de his q excellit cognitione nraz itellectiua na sic dicit phis in 2° meth. sic se bet itellect^o nr ad deu z subas sepatay: q sut manifestissima in na sicut oculus noctue ad luce solis. C^o Est et de his q excellit cognitione nostrā itellectiua qm cognitio nra itellectiua no habet sine fatasmate. nec pot itellect^o nr aliqd itelligē positue sine fatasmate: z id cu de^o z sbe separe no beant fatasmata. id non poterit itelligi positue qd sint s^o tm puatiue z pp h cu ista excellat p se cognitiones nras itellectiua. s. z sensitua sicut visū est: patet manifeste q ista scia erit difficilis in comparatione quo ad nos.

Uc ad rone p^o itelligedu est q duplex e ule: qdā p influentia sicut de^o z sbe separe: qdā vo p pdicatione. vñ ule p influentia est notū qz ule p pdicatione. Un cu ista scia sit de uli p influentia z p pdicatione: dicit q ista scia est difficilis quatu ad ule p influentia z facilis quatu ad ule per pdicatione cu tale ule sit magis notū. C^o Sine dubio istud no est bñ dictū: immo utruqz est nobis ignotū: no ne est illd p phum? Dico q no: qm cognitio in ul pcedit cognitione in pticulari: sicut cognitio in pō cognitione i actu: z cognitio iperfecta cognitione pfecta. C^o Tunc dico q cognitio ulis vno mō est i pō z impfecta: cognitio pticularis vno mō est pfecta z in actu z alijs couenit everso q cognitio pticularis est impfecta z ipō. cognitio at ulis est pfecta z in actu sicut patet de cognitione hois z aialis. aial eni duplr pt considerari. vno mō pt aial considerari fm q pfuse cotinet hoiez z asinus z sic de alijs z sic cognitio aialis est ipō z iperfecta z sic accipiendo aial: aial est notū qz hō. Pot et alr considerari ipz aial fm q aial est declaratiua nre z qd dicitatib^o hois z h fm q est ps diffinitiois ipi^o hois z sic aial est ignotū qz hō. vñ dicit phis in p ph^o q diffinitū est nobis notū qz ps diffinitiois. z sic accipiēdo aial fm q est declaratiua nre z qd dicitatib^o hois cognitio ei^o e cognitio in actu: z qz metha. psiderat ulia p pdicatione p^o qz s^o declaratiua nre z qd dicitatib^o ipaz rez z sut difficilia fm q sic psiderat pp h patet q metha. no solum difficilis est rone q psiderat naz p influentia sed et difficilis est rone qua psiderat ulia p pdicationez z tu dicit q phis dicit q pfusa sut nobis magis nota: uerū e considerata p modo z sic ea no considerat metha. sic dictū e. s. p^o q sut declaratiua nre z qd dicitatib^o ipaz reru z sub illa rone difficilia sut. C^o Ad alia duo patet per ea que dicta sut z c.

Scientiarum vno certissime sunt his que ex auditione dicuntur. ut arithmetica: z geometria z c. Tex. j.

Questio. XXIII.

Veritur utz ista scia sit certissima sicut dicit phis. z v^z q no. dicit eni p^o in 2° hui^o q scie mathe. sut in p gradu certitudis ul demonstrationis ergo z c. C^o p. maior certitudo est per cam ppiqua qz per remota. s. ista considerat causas primas maxime remotas z maxime vniuersales. ergo z c. Ad oppo^m e phis i lra. C^o Ad h dicendu q certitudi ne scie possum^o accipe duplr z in se z in copone

ad nos. Nunc dico q tria opz nos videre si uolum⁹ inuestigare certitudinem scie in se. Primo videndum est quot sunt que requiruntur in sciētia. Secūdo quō ex illis sortit certitudines illa sciētia z tūc applicādo ad propositū. In scia eni qtuor inueniuntur. s. passio que pbat de subo z subz de quo pbat passio. z cā p quā pbat passio de subo z ptes sibi de quib⁹ z passioes pban⁹. Nūc aut ita est q scia nō hēt certitudinē ex passiōe que in se nō videtur certa. imo passio hēt certitudinē ex subo z cā. Ex h⁹ eni dī passio certa qz inest per cām certā z qz est in subo certo. z iō scia sortit certitudinē nō ex passiōe nec p pns ex oib⁹ illis qtuor. s. ex trib⁹ illoz qtuor que sunt necessaria in scia. s. ex sbo z cā z p⁹ sibi. S. quō ex illis trib⁹ sortit scia certitudinē est itelligēdū q certitudo scie nō cōuenit ex aliquo nisi ex hoc q nō puenit aliter se hēre. q at nō cōueniat alr se hēre h⁹ possum⁹ inuestigare tripliciter. tū ex inspectiōe cāe. tū ex imālitate sibi. tū etiā ex hoc q scia illa min⁹ accedit ad p⁹iculares q certitudo ex p⁹ib⁹ vī cōsurgere. scia eni sortit certitudinē ex imālitate sibi qm mā sic dīc pbs i 2° de gñatiōe z in fine z in 7° metha. est illō p qd res p⁹t eē z nō eē. z iō qto aliqd recepit aia tāto min⁹ p⁹t alr se hēre: qre cū imālis sit cā qre nō cōuenit alr se hēre z ex hoc q nō conuenit alr se hēre scia sortit certitudinē. patet q ex imālitate sibi scia sortit certitudinē. Sciētia ē sortit certitudinē ex inspectione cāe ex hoc eni q talis scia inspiciat tales cās qz nō puenit aliter se hēre ex scia certa dī eē. Sciētia ē est certa magis ex h⁹ q min⁹ accedit ad p⁹iculares. p⁹icularia eni mltā sūt. z iō incerta sūt. z iō scia dī min⁹ certa ex hoc q ex plurib⁹ est: z ex h⁹ q ex plurib⁹ est: dī illa scia magis accedē ad p⁹icularia z ex h⁹ magis incerta dī. Nā in pauciorib⁹ via certior sic dīc pbs i lra. z si nos bñ cōsiderem⁹ apparet q oīz illoz est cā imālitat. Nā ipa imālitat est cā qre nō puenit alr se hēre ipz subiectū si cū dīctū est. Imālitat aut est cā qre sub aliquo pauciora cōtinent. Nā mā est cā plurificatiōis ali cui⁹. Imālitat ē est cā qre nō puenit alr se hēre z iō oīum istoꝝ triū cā est imālitat. Tūc applicemus ad propositū. metha. dī certa ex inspectione cāe z ex imālitate subiecti. z ex h⁹ patet q ex pauciorib⁹ pcedit siue ex hoc q subiectū ipi⁹ pauciores habet ptes ex inspectione cāe dī ista scia certa qm ista sciētia specular cās imāles qz nō puenit alr se hēre. S. imāle dī dupl^r. Est eni qdā imāle qz magis accedit ad actū purū sic sbe sepate. Et est aliō imāle qz magis recedit a sēsb⁹ sic p⁹n⁹ z cōia. mō dico q ista scia dī eē certa ex inspectione cāe. tū qz dēū ipz z sbas septas specular q imālia sūt z puenit mime alr se hēre. tū ē qz p⁹n⁹ z cōia que sūt imālia sic dīctū ē ista scia specular. dī etiā scia ista certa ex imālitate sibi qm ens s. qz ens est s. hui⁹ scie z sub ipō cōtinent z deus z sbe sepate. z dī ē illa scia certa ex h⁹ q s. hui⁹ ipi⁹. s. ens. s. hui⁹ q ens pauciores hēt ptes. z ex h⁹ patet q ista scia certitudinē hēt in se tū ex inspectione cāe: tū ex imālitate sibi. tū ex h⁹ q pauciora specular. C. Ista ē scia dī eē certa in cōpositiōe ad nos qm ista scia est de qdditatib⁹ z ueris iparū rerū que qdē qdditates cōparant ad nrm intellectū sic p⁹riū obm ei⁹ vñ sic visus nō decipit per se circa p⁹riū obm ei⁹ s. s. semp uer⁹ est per se: sic intellect⁹ uer⁹ est semp per

se circa p⁹riū obiectū ei⁹. s. circa qdditatē: z iō cū ista scia sit de his circa que intellect⁹ nunq⁹ decipit per se nec errat. debemus dicē q ista scia est certa p cōparatiōe ad nos p se s. p accūs nō est certa i cōparatiōe ad nos: qm opz sūt itelligē z rāsmata speculari sic dī i 3° de aia. z pp h⁹ q opz ita speculari siue sūt cū speculariōe fāsmatis speculariōe qdditatis uti z in isto usu fāsmatis puenit error z deceptio z pp hoc in speculariōe p⁹t p accūs p⁹igē error z deceptio. vñ sic visus p accūs decipit circa p⁹riū obiectū sic intellect⁹ decipit circa apphētionem quidditatis ppter usum fantasmatis. z iō ista sciētia non dicitur certa in cōparatiōe ad nostrū intellectū nisi p accūs sicut declaratum est. Tūc ad rōnes patet solutio: qm p⁹or dicit q mathe. sūt in p gradu certitudis p⁹ qd sit dicēdū. C. Ad aliō tu dīc ista scia demonstrat p cās remotā. dico q cāe qz cōsiderat ista scia sūt cōes entib⁹ spālīb⁹ cū sint p⁹rie z p⁹pinque enti s. hui⁹ q ens. iō z c.

Maxime hō pncipalis sciaz: z magis pncipalis sub seruiēte que cognoscit cui⁹ cā sūt agēda singula z c. Tex. j.

Questio. XXV.

Veritur utrū ista scia sit libera aut sua. z vī q nō sit libera: s. felicitas sicut dicit pbs est opatio aie s. vī tūc: s. ista scia ordinat ad opationē aie s. hui⁹ quā consistit felicitas. Ex h⁹ arguit sic. Illō est s. hui⁹ qd ordinat ad aliō ul' ad alterz: s. ista scia ordinat ad aliō. ergo z c. C. s. sic dīc pbs p politicoꝝ talis est dīa inter s. hui⁹ z liberū. qm seru⁹ est res possessa s. hui⁹ qroutrū sit p⁹ acgrē ueritatē aut nō: si nō est possibile tūc currere ad ueritatē est currere post uolūtātē cū ergo possibile sit acgrere ueritatē s. illaz sciam que maxie cōsiderat ueritatē. cū ergo ista scia maxie cōsideret ueritatē possibile est istā sciētiā aliq⁹liter acgrere. Et ex istis arguit. Si ergo talis est dīa iter seruū z liberū q s. hui⁹ est res possessa z ista scia sit a nobis possessa vī q ista sciētia non est libera sed serua. C. Ad oppositum dicit pbs. Ad istā qōnē breuiter ē itelligēdū q triplex est dīa inter seruū z liberū. est eni vna dīa qz tū ad actiones s. hui⁹ z liberi: qm in actiōib⁹ s. hui⁹ sūt mltā p accidēs. mltā eni agit s. hui⁹ que sūt extranea q qdē nō sūt ad utilitatē dñi sui sicut ponit pbs in. xj. hui⁹ Exemplū de hoie z de domo. dicit eni pbs q totū vniuersū est sicut dom⁹ vna ita q sic domui vni tm vn⁹ est paterfamilias ita in toto vniuerso vnu s. de⁹ pnceps z dñs. vñ dīc p⁹or q corpa celestia sūt sic liber. qm in actiōib⁹ eoz nō inueniunt mltā p accidēs. C. Scda cōditio s. hui⁹ est q actio s. hui⁹ nō ē q redūdeti ipz pp bonū s. hui⁹ pp bonū alteri⁹. vñ actio s. hui⁹ nō ē bonū ipi⁹ s. hui⁹ p se s. hui⁹ ē bonū dñi sui. C. Tertia cōditio ipi⁹ s. hui⁹ est q ordiat ad aliū. vñ sic dīc pbs in lra q s. hui⁹ nō est erga s. hui⁹ ipi⁹ s. hui⁹ gra alteri⁹ us: qz ordinat seruus ad bonū domini sui.

Ex his dico ad ppositū q oēs metha. sūt. q. p oēm modū serue. qm ille tres cōditioes seruitutis inueniuntur in eis z h⁹ patet sic: qm in actiōib⁹ istarū artū inueniunt mltā p accūs z h⁹ pp diuersitatē mae cui annexae sūt actiōes istaz artū. vñ cū actiōib⁹ istarū mltōies accidit error z deceptio z hoc pp diuersitatē mae. Iste ē artes picipāt scdam cōditionē s. hui⁹ ututis. qm actiōes istaz artū nō sūt i ipis

artib⁹ s³ sūt extra ipas artes. vñ actiōes istaz arti-
 um nō sūt bonū in ipis artib⁹ s³ sūt bonū aliaz. vñ
 dicit phis p ethi⁹ q³ in artib⁹ i qb⁹ fines sūt opata
 alia e³ illas artes opata sūt meliora ipis artibus
 Artes et mechanice pueniūt in 3ª cōditiōe fuitus
 qm artes mechanice ordinant ad utilitatē vite ul
 sūt pp necessitatē vite: z sic p3 q³ artes mechanice
 sūt qst pp oēs modū. q. fue. tū qz in actiōib⁹ earuz
 sūt mlta p accūs. tū qz actio earū cōis nō est aliq³
 bonū in eis s³ extra eas: tum et qz iste artes mecha-
 nice ordinant ad aliū. z bñ dico q³ sūt. q. p oēs mo-
 dū fue. qm bñ possibile est in eis iuenire aliq³ p³
 tionē libertatis. Artes at speculative q ab istis me-
 chāicis qdāmō sūt libere z qdāmō fue. artes enī
 speculative alie ab ista mechanica nō picipāt p³
 pditionē fuitutis. qm in actiōib⁹ earū nē sūt mlta
 p accūs: nec in actiōib⁹ eaz cōuenit error z dece-
 ptio p se. z rō hui⁹ est. qm ipe artes speculative sūt
 de ulib⁹. Intellect⁹ aut p se nō decipit in apphēso-
 ne uliū. vñ dicit p³ in 2° de aia q³ sēsus nō decipit
 circa ppiū sēibile. bñ tū decipit circa sēibile cō-
 mune. Intellect⁹ aut totalr est e³. qm itell⁹ nō de-
 cipit circa cōmune. s³ circa ppiū. z iō iste specu-
 latiuē hñt oppo^m p³ cōditiōis fuitus artes et spe-
 culatiue alie ab ista mechanica picipāt oppo^m 2^e
 pditionis fuitus: qm actio istaz artū q qdē actio ē
 p³deratio nō est in alio qz ipe artes imo i eadē pō
 z in eadē vtute est ipa p³deratio z ipa scia specu-
 latina. cōsideratio enī est in ipō cōsiderate z nō in
 ipō cōsiderato. z iō p3 q³ ipe artes speculative de-
 ficiāt a p³mis cōditiōib⁹ duab⁹ fuitus. tū qz i actio-
 nib⁹ eaz nō cōtigūt mlta p accūs. tū qz actio z bo-
 nū eaz nō ē bonū e³ eas imo actiōes eaz sūt i ipis
 siue i eis i qb⁹ ipe sūt s³ pueniūt. i 3^a pditionē fuitus
 qm iste artes speculative alie a metha. ordinat ad
 istā metha. z iō qdāmō libere sūt qdāmō fuitus
 rōnē picipāt. Ista autē metha. p oēs modū p³ci-
 pāt pditiones appositas istis. qz i actiōib⁹ metha. nō
 cōueniūt mlta p accūs z actio metha. nō est e³ eū
 sic cōsideratio: imo actio metha. est in eadē vtute
 in q est ipsa metha. Nā cōsideratio est in p³dera-
 tiōe. Ipsa et metha. deficit a 3^a cōsideratiōe fuitu-
 tis qm nō ordinant ad aliq³ aliū imo est sui p³us
 gratia. sicut philosophus in littera dicit.

Et tūc ad rōnes p3 solutio. cū tu dicis metha. ordina-
 tur ad opationē. dico q³ metha. ordiat ad actionē
 s³ nō ad actionē q sit e³ ea: s³ ad actionē q est i ipa
 metha. z pp h⁹ nō op3 q³ si ordinat ad opationē q³
 pp h⁹ sit sua. Ad aliū tu dicis q³ ē possessa q nō
 ē libera. dico q³ in reb⁹ p se existit⁹ sumit rō fuitus
 z libertatis nō ex h⁹ q³ est possessa ul nō possessa. s³
 ex h⁹ q³ ordinat ad aliū ul nō ordinat ad aliū. z qz
 metha. nō ē res p se existēs pp hoc rō fuitutis uel
 libertatis in metha. nō sumit ex h⁹ q³ possessa ē ul
 nō possessa: s³ ex h⁹ sumit rō libertatis uel fuitutis
 in metha. qz nō ordinatur ad aliud zc.

C Rectali aliam honorabiliorem oportet
 existimare: nam maxime diuina z maxi-
 me honoranda zc. *Tex. xliij.*

Questio. XXVI.

Q Veritur utruz scia ista heat regu-
 lare alias z ordinare. z vñ
 q nō. qm ex h⁹ dī aliq³ regulari qz p³ erra-
 re. z ex hoc dī aliq³ errare qz ē i pō. q³ ex h⁹ dī ali-

qd regulari qz est in pō. Nūc aut ita est q³ posteri-
 us se hēt p additionē ad p³us. oēs aut scie p³icula-
 res posteriores sūt respectu istī scie. q³ ut vñ se hñt
 p additionē ad istā. cū q³ illō q³ se hēt p additionē
 heat rōnē formalē z p p³is entis in actu vñ q³ ista
 scia sit in pō respectu aliarū sciarū p³iculariū z sic
 regulabit ab illis ista z nō e³ ut vñ. C³ p. qm aliq³
 scia accipit aliquid ab alia scia vñ q³ illa scia sit re-
 gula illi scie que accipit. Nūc aut ita est q³ ista sci-
 entia accipit aliq³ a p³ilosophica. s. q³ sint q³tuor
 cāe z q³ deus magnitudinē non habet ergo zc.

Ad istā qōnē possum⁹ dicere sic q³ ista scia ē regulās
 alia z hoc op3 ex trib⁹. P³io rōne p³no⁹. Secdo rō-
 ne ei⁹ ad qd ordinat. Tertio rōne obiecti qd cōsi-
 derat ista scia. ista enī scia est regulās aliaz. qm p³
 derat p³no⁹ ulia. scie aut p³iculares p³iderat p³icula-
 ria p³no⁹ q³ qdē vtualr iducunt in ulēz. vñ p³no⁹ p³icu-
 laria fūdant in ulib⁹ z reducunt ad ipa. vñ z oia
 p³no⁹ tā ulia qz p³icularia reducūt ad ipz p³no⁹ de q³
 bet affirmatio aut negatio zc. sic dicit Aui. z Ari.
 i 4° metha. vñ p³icularia p³no⁹ nō icludunt nisi i vtu-
 te p³no⁹ cōiū. z iō cū ista scia p³ideret p³no⁹ cōia: scie
 at p³iculares p³ideret p³no⁹ p³icularia q³ ulr icludūt
 in cōib⁹. p3 q³ illa scia d3 recte regulare alias: q³ et
 rōne ei⁹ ad qd ordiat ista scia debeat regulare ali-
 as p3. qm iter ceteras scias magis p³inq³ est felici-
 tati humane q in ista vita possit acqri ex puris nā-
 lib⁹. z iō cū sit p³igoz felicitati aliq³ alia scia z ma-
 gis ordinat ad ipaz felicitatē pp h⁹ d3 regulare oēs
 alias scias. p3 etiā q³ ista scia d3 regulare alias rō-
 ne bōi qd p³iderat qm enī aliq³ scia p³iderat suppre-
 mū bonū in aliq³ gñe rōne cui⁹ sūt oia alia in oi ge-
 nere illa scia d3 regulare oēs alias scias siue artes
 q cōsiderat ea que sūt rōne illi⁹ supioris sicut p3
 de visuali. visualis enim regulat nauifactiū z do-
 latiuā z sic de alijs. cū q³ ista scia cōsidēt bonū su-
 premū z optimū ratione cui⁹ sūt omnia alia en-
 tiapatet q³ ista scientia debet regulare alias.

Ad rōnes rñdēdū ē z p³ ad p³mā cū tu dicis ista scia
 est in pō. dico q³ ista scia rōne eoz q³ d3 scire ē ma-
 gis in actu qz aliq³ p³icularis. Nā tota rō p³ria est
 in potētis z in habitib⁹ z ipis reb⁹. Nā in reb⁹ qz
 to aliq³ est magis regula ulē tāto magis est sic pō-
 le z māle sic p3 de aiali. aial enī ē magis pōle z mā-
 le qz sit ipe homo: s³ i vtutib⁹ z i habitib⁹ ē totū ecō-
 trario. s. qm sicut dictū est p³no⁹: qz to aliq³ vt⁹ ul ha-
 bit⁹ est altior z sine tāto magis p³ra cognitio. z ma-
 gis p³fecte. z rō hec postea appebit: z pp hoc cū in-
 ter oēs habit⁹ iste habit⁹ sapiētibilis sit altior: ma-
 gis erit in actu respectu eoz que cogscē tenet z ma-
 gis cōplete ea sciet qz aliq³ alia scientia p³icularis.
C Ad aliud tu dicis accipit aliq³ ab illa scia ut a
 p³ica q³ erit regula. dico q³ accipe aliq³ ab aliq³ h⁹
 pōt eē duplr. ul in regula uel in obsequio. z dico
 q³ si ista sciētia accipiat aliq³ a p³ica hoc nō est in
 regula sed in obsequium propter hoc zc.

C Amplius aut substātiā subiectā z mate-
 riam magis mathematicaz aliqs magis
 suscipiet z magis predicari zc. *Tex. j.*

Questio. XXVII.

Q Veritur utruz substātijs cōpetat
 aliquo⁹ suscipere magis z
 min⁹. z vñ q³ nō. qm forme suscipiētes ma-
 gis z min⁹ intēdunt z remittunt: s³ itēsiōe z remis-

sione forme considerant ut qdā motus. ex hoc enī forma intēdit z remittit in qstū successiue tēdit ad eē cōpletū z icōpletū: z qz successio nō est sine motu. ubi cūqz ergo talia inueniunt z reperiant ibi est inuenire nās rōne mot⁹: sed cū in suba nō sit mot⁹ ut pbat 5° pbi^o. itētio z remissio in formis sbali- b^o repiri nō poterūt. ergo z c. p. fm p̄bm. in p̄di camētis substātijs nō cōpetit suscipere magis z min⁹ ergo z c. C Notādū igit qz magis z minus cōparationē iportāt. quotiēscūqz aut aliq cōparan- tur adinuicē respectu alicui⁹ vni⁹ cōparant: sicut ergo in formis iuenit veritas sic in eis cōparatio eē pōt. z qz nāe vnitas nō repit nisi i spē specialissi- ma quecūqz sūt pprie cōparabilia sūt talia s̄ vnā formā specificā. id pbat 7° pbi^o nō eē cōparabi- lia nisi q sūt eiusdē spēi. s̄ s̄ pprie vnitas sit in spē spālissima. aliq tñ vnitas est in foza gñis z in his que per analogiā dñr: z sicut est in eis aliqñlis vni- tas ita z in eis est aliqualis cōparatio: est ḡ pprie cōparatio fm formā specificā large tñ z fm genus z fm analogū cōparatio sumi pōt hoc viso quere re utrū in substātijs repiat magis z min⁹ pprie z ut respicit eadē formā specificā aut large s̄ qz hēt eē in gñe z in analogo: sic duo sūt declarāda. igit p qz in substātijs nō repit magis z min⁹ pprie. 2° qz repit hoc in eis large. p̄m sic oñdit. Nā si s̄ foza mā specificā repiret in substātijs magis z minus uel b̄ eēt fm gradū essētie uel fm gradū ipius esse fm gradū eēntie nō. Nā cū essētia ptineat ad diffi- nitionē qz diffō est p̄mo exp̄ssu⁹ qd dicitatis z eēntie per variationē cuiuslibet talis gradus variaret dif- finitio rei z per p̄ns variaret nā z spēs ei⁹. isti aut sūt illi gradus de qb^o loquit p̄hūs 8° metha. ait sic qz foze z diffōnes sūt sicut nūi. Nā sicut qlibet vi- tate addita uel re mota a nūo variat spēs numeri. ita qlibet tali gradu addito uel remoto a re variat spēs rei. ḡ fm gradū eēntie nō poterit eē cōpara- tio fm magis z min⁹ in eadē spē cū variatio talitū graduū semp inducat variationē specificā. Si vō dicat talē cōparationē attēdi fm gradū ipi⁹ eē z s̄ gradū eēntie. hoc ē stare nō pōt. Nā cū nos lo- quamur de formis substātib^o fm quas dat esse specificā nō poterit eē variatio i tali eē nisi tollatur eē specificā z spēs: s̄ variata spē nō ulterio^r est cōpa- ratio pprie loquēdo ut respicit eadē formā z spe- cificā. C Qd aut s̄ formā gñis z s̄ analogiā quā dā reperiat magis min⁹ i substātijs hoc nō solū est incōueniēs imo necessariū. Nā cū oia sint essentia- liter a p̄ ente q̄cūqz essēcialiter differūt fm quādā eēntialē analogiā hñt ordinē ad p̄m ens: sicut enī vniri q ab vnitate pcedūt ordinate ab vnitate di- stant ita qz non sunt nūi diuinarū sp̄rū equalr ab vnitate distātes z in qb^o eq̄les vnitates reperian- tur ita qz oia entia sūt a p̄ ente pducta z sūt. q. qui- dā numeri z qdā cōpōnes respectu p̄mi immo re- perit ois simplicitas opz hui⁹ pducta fm quādā analogiā distare a p̄ ente: z qz ut ab eo distāt z ut ad ipz ordinant sic repit in eis rō bonitatis z en- titatis: entitas in reb^o vniuoce repiri nō pōt s̄ ano- logice imo nō erūt due spēs essēcialr differētes in qb^o eq̄liter repiat entitas: cū ut dicit p̄hūs 8° me- thaphisice. spēs sūt sicut numeri in qb^o s̄ diuersas spēs que magis distabit a p̄ ente erit magis imper- fectior z min⁹ hēbit de entitate. Est igit suba ma- gis suba vna q̄ altera fm qz est pfectior z plus pti-

cipat de entitate p̄mi p̄ncipij. z si in eodem gñe re- pit hic ordo z hec cōparatio fm magis z min⁹ nō est dubiū qz i analogo reperit. cū vnitas analogie sit amplior vitate gñis z aliq vniant in analogo q̄ in gñe vniri nō pñt. hec aut in speciali sic declaran- tur. s̄ba enī est analogū z est gen⁹. ut aut est anolo- gū p̄dicat de p̄ncipijs sube ut de mā z foza. ut at est gen⁹ p̄ter de ipis cōpositis. Cū enī dicim⁹ mā eē subam z formā eē subam. suba que dī de utro- qz nō pōt eē suba que est gen⁹ qz ea de quib^o p̄ter gen⁹ eēntialiter sūt in genere directe. Materia au- tē z foza nō sunt in gñe directe z per se z s̄ rectā lineā p̄dicamētale s̄ p̄ reductionē z sicut p̄n^a. utz aut sūt p̄n^a in toto genere substātie uel nō ad p̄po- sitū nō spectat: sufficit aut qz sint p̄n^a substātie sē- sibilis de qua itēdim⁹ p̄scrutari z pp̄ quā q̄stio est introducta: foza aut est magis suba q̄ mā cū mā maxie distet a p̄ ente. z sic oino. q. pprie nihil. vñ enī eē mediū inter nihil z aliqd ut innuit 2° p̄mo p̄hūicoz. igit in substātia ut est analogū reperitur magis z minus ex quo forme plus hēt uel parti- cipat de entitate q̄ materia: z sicut in suba repitur magis z min⁹ sic in ea repiunt talia ut ē gen⁹ qd tri- plici via uenari possum⁹. p̄ ex itēntione nāe. 2° ex vi- ctoria foze z tūc ex p̄fectione spēi. Et itēntioe nāe accipit magis z min⁹ in substātijs s̄ eē cōpletū z incōpletū in via generationis z sic aial est magis ens q̄ embrio qz itēntio nāe nō finit in embrione sed in aiali: nec est p̄fecta gñatio cū puenit ad em- briōne sed cū puenit ad aial. 2° magis z min⁹ repit ex victoria foze in eis. Nā tūc forma hēt victoriā sup̄ materiā cū eā extēdit z in re facit. Si ḡ forma est magis ens q̄ mā formalia z mā sūt magis en- tia q̄ materialia z magis suba z ista ita mō ignis est magis substātia q̄ terra: magis autē ex p̄fecte spēi repit in reb^o mixtis in quib^o ultimo z nāe ter- minaret gñatiōis actus. Nā z cū puentuz est ad aīnū cessat generatio z ēt cū puenit ad leonem cesset: tñ qz in leone p̄fectū reseruat rō aialis z di- gnitas specificā q̄ i asino z in aiali p̄fecto q̄ iper- fectō z aialia p̄fecta sūt magis entia q̄ aialia iper- fecta z ēt magis suba: z qz ois s̄ba gñalis z corru- ptibilis: qz pp̄ talia introducta est quo sitelemētū uel elemētātū z si est elemētātū: ul ad ipz termine- tur ultimo itēntio nāe z generatio ut ad aial ul enī ut ad embriōne: z qz in oib^o istis ostēsum est quo- mō accipit magis z magis z min⁹ ut spectat ad p- positū de qōne est sufficiēter dictū. Aduertēdū tñ qz sicut in substātijs generabilib^o z corruptibilib^o repit magis z min⁹ sic in icorruptibilib^o repiri hēt cū incorruptibiles sube nō eq̄liter distent a p̄ ente sed qliter hoc sit alibi hēbit locū: aposita autē nō sūt difficilia. cū circa dicit qz si in substātia ē ēt ma- gis z min⁹ eēt in ea mot⁹. dicēdū qz accipit magis z min⁹ pprie prout dicit itēntionē et remissionē in esse manēte eadē foza specificā in qb^o oñdim⁹ non conuenire. C Qd aut 2° addebatur p̄hūm dicere non cōpetere substātijs suscipere magis z min⁹ intelligēdū est pprie prout respiciūt formā specifi- cam: sed si accipiat large z minus large ut respici- unt genus z analogū competere eis pōt ut osten- sum est z c. C Alterius dicēdū est aliqd utrum ex pte agētū per varietatē p̄bari possit eadē ēt vnuz eē. Uidet aut qz sic: 2° autē adducit. 8. rōnes oñ- dētes qz auctoritate diuina eterna z antiq̄ nō po-

test. pcedere immediate effect^o nou^o. **C** Prima talis est: omne agēs siue propter uoluntate siue aliter si nūc z pri^o nō agebat aliq^o pportio facta ē iter ipm z effectū. Sed hui^o pportio nō pōt fieri nisi p motū pcedēte. ergo zc. **C** Secūda talis. agēs si sit p uolūtate si nō agit aliqd z pri^o nō agebat. opz ipz apprehēdere diuersa tpa. vntū in quo agat: z aliō i quo nō agat: s; diuersitas tēporz nō est sine motu qre oīs talis actio sit imediate trāsmutatioe z motu: nihil ergo nouū pōt pcedere a uolūtate eterna nisi mediāte motu. ergo zc. **C** Tertia talis. sicut se hēt uolūtas noua ad actionē antiquā: sic se hēt uolūtas antiq^o ad actionem nouā. sed uolūtas noua nō est ppria cā actionis antiq^o. ergo uolūtas antiq^o nō est imediata cā actiōis noue. nihil ḡ nouū hēt imediate pcedere a uolūtate eterna. ergo zc. **C** Quarta talis. uolūtio auctoritate antiq^o nō pcedit ad nouū nisi mediāte actione noua. Nā si uolūtas antiq^o nihil aliōd regeret ad hoc q^o eēt suum uolūtū: statū suū eē sequeret suū uolūtū. ergo uolūtati antiq^o respōdet uolūtū antiquū. Si ergo z debeat respōdere effect^o nou^o z uolūtū nouū. opz q^o ibi aliqd aliōd supueniat uel trāsitus noua median te qua producat effect^o nou^o a uolūtate. ḡ eterna nō nisi mediāte motu aliqd nouū pcedere potest. **C** Quinta tal^o. dicit se hēre duo fūdāmēta qb^o ut ait nullus pōt cōtradice per rōnē itrisecā: s; si cōtradicit hec est per rōnē extraneā ut irrōnabilē. pri^o fūdāmētū tale. q^o si uolūtas antiqua aliqd nō producit pri^o qd^o pducit postea aliqd deficiebat ei pri^o pp qd^o nō pducebat: qz saltē deficiebat tps id quo uolebat pducere. 2° fūdāmētū est qz hui^o uolūtas antiq^o si pduceret effectū nouū uel sil^o cū eo pduc tps uel nō. q^o si sic cū tps nō sit sine motu. ergo tale nouū sit mediāte motu. Si vō nō pducit simul cū eo tps tūc reuertit qd^o super nos loquētes: qz nihil pducit de nouo nisi approbare ei aliqd tps in quo pducit. Si igit tps est nouū tūc illō tps indiget aliquo tpe: qz tps nō est sine motu: qd^o dica tur auctoritate antiqua nō pōt pcedere aliqd nouū nisi mediāte motu. **C** Sexta talis est. in habētib^o ordinē per accidēs nō est incōueniēs infinita eē ptrasita: ut hūc hoiez pcesserunt infiniti patres s; hoc est per accidēs: qz accidit isti q^o sit ex infinitis patrib^o. In habētib^o vō ordinē per se incōueniēs est infinita eē ptrasita anteq^o aliqd nouū pducit qz inter eternū z tpale est infinita distantia. Rursus opz talia infinita eē trāsita per se: qz effect^o imediat^o per se hēt ordinē ad suā causā. Si ergo uolūtate antiq^o imediate pducatur aliqd nouū. opz infinita esse ptrasita qd^o est incōueniēs. **C** Septima talis. uolūtas eterna semp se hēt eodē mō: ut ergo semp producit: uel nūq^o pducit nihil. si aliq^o pducit uel nō pducit aliq^o: s; hoc est mediāte trāsmutatione z motu. ergo zc. **C** Octaua talis: si ab ali qua uolūtate plus nō pducebat aliqd z postea pducit aliqd. ergo aliqd deficiebat in uolūto qre tē nō pducebat. idiget ḡ hui^o uolūtas aliq^o ulteriori cā supplēte talē defectū. si ergo a uolūtate diuina nō pcessisset entia eternaliter idigeret ulteriori cā qd^o est icōueniēs. **C** Dicēdū q^o tota difficultas qd^o nūq^o pmissa est q^o a uolūtate eterna nō mutata pōt p gredi tpalis effect^o. **C** Sciēdū igit q^o uolūtas est quedā inclinatio sequēs formā apphēsā sicut grauitas uel pōdus quedā est inclinatio cōsequēs for

mā nālem. sicut ergo de inclinatione ad locū legēdū est fm formā nāle. ut aliqua hūis plus uel min^o de foza grauis uel de foza nālis hēat plus uel min^o de h^o iclinatiōe sicut qz iclinatio p appetitū sequitur formā apphēsā sine intellectu: sic loquēdū ē de uolūtate sicut loquit^o de intellectu. dubitare ḡ utrū uolūtate antiq^o possit aliq^o uelle rē tpalē. ē dubitare utrū intellectu antiquo possit ḡ itelligere aliqd tpale. Uidem^o eni q^o artifex per suū intellectū cogit rē quā factur^o est ita q^o intellect^o artificis pcedit hui^o artificiale. sic ēt uolūtas artificis pōt uelle rē quā factur^o est. loquēdo ḡ de scia ut est cā rex nō est incōueniēs h^o scia pcedere sua causata: imo qz nullus negaret quin de^o intellectu eterno possit itelligē h^o tpalia. Nullus negare debet qn de^o uolūtate eterna ut cōueniēter ponit uelle possit hui^o tpalia. z qz ut aliqd est a deo uolūtū sic i esse pducit si uolūtate eterna est a deo uolūtū aliqd tpale uoluntate eterna a deo catur z producit aliqd tpale. Si eni nos ipsi hodie uellem^o facere aliqd cras si semp psterem^o in tali uolūtate actus facerem^o illō uolūtate hodierna nō mutata fient cā effect^o crastini. sic qz de^o ab eterno uoluntate z disposuit facē res i tpe cū uolūtas sua nō fuerit mutata. opz q^o p uolūtate illā etnā nō mutata fiāt res tpales. **C** Qd^o vō obijcit q^o si nō fuerit effect^o z pri^o non fiebat est aliq^o pportio inter effectū z cām que pri^o us nō erat. **C** Dicēdū q^o inter deuz z creaturā nō pōt eē pportio cōmēsuratiōis: s; pportio ordinis qū ergo fuit instās illō in quo ordinauerit deus se facturū res. tūc habuit eē illa pportio. z tūc res fecit cū illa pportio noua z ordo ille nou^o nō habuit eē per motū pcedēte. qz sicut nās nouas deus pōt facē absqz motu pcedēte sic nou^o ordo z noua relatio rerū ad dñz cōsurgere pōt absqz motu alio pcedēte. **C** Qd^o vō addebat 2° q^o si aliq^o fecit ali quid in hoc tpe z nō in pōri oportuit ipm apprehendere temp^o in quo fecit z in quo nō fecit: z qz tēpus nō est sine motu. opz q^o factionē rerū nouaz pcedat aliq^o mot^o. **C** Dicēdū q^o cetera talia argumēta sūt sophistica. Nā tēpore qd^o pcedit factionē rerū nō fuit tps uex. s; imaginatū. Si ergo uolūmus ex hoc arguere q^o factionē mūdi pcessit motus nō plus arguim^o nisi q^o pcessit mot^o uaginat^o z q^o pcessit uaginatū mobile z q^o fuit mundus imaginat^o: nihil eni reale pcessit factionē mūdi nisi deus. imo oēs hui^o rationes eē sophisticas de leui patet. Nā sicut de^o fecit mūdū i hoc tpe z nō in alio: ita fecit ipm in hoc loco z nō in alio: sic ḡ ali^o loc^o ab hoc loco in q^o ē mūdus nō est nisi imaginat^o: sic aliō tps ab h^o tpe in q^o fact^o est mundus non fuit nisi imaginat^o. **C** Qd^o vō 3° addebat q^o a uolūtate nō pōt pcedere effect^o antiq^o. ergo a uolūtate antiqua nō pōt pcedere effect^o nouus. **C** Dicēdū q^o nō est simile. qz cā debet pcedē suū effectū cū uolūtas noua nō pcedat effectū antiq^o: sed sit posterior eo. Uolūtas antiqua aut pcedat effectū nouū nō ualet: q^o si uolūtas noua nō pōt eē causa effect^o antiq^o q^o uolūtas antiqua nō possit esse cā effect^o noui. z si dicat^o q^o cū cā posita uolūtate etna nō pōit effect^o nisi etern^o: dici d^o q^o posita cā nō pōit effect^o nisi ut ē effect^o. res at s^o effect^o pmi ut s^o ab eo uolite. z qm sūt ab eo uolite id tē fact^o ē mūdus. z sic fact^o ē mūdus qm de^o uoluit z ut uoluit. **C** Qd^o vō 4° addebat q^o a uolūtate an

tiq̄ nō p̄cedit effect⁹ nou⁹ nisi trāsmutāte trāsmu-
tatiōe noua. solutiū est p̄ iā dicta. Nā ut patet de⁹
nō agit mediāte trāsmutatiōe ⁊ motu nec opz q̄
posita uolūtate eterna sit effect⁹ etern⁹: q̄ ut dice-
bat effect⁹ non p̄cedit a sua cā nisi ut est effect⁹ ⁊
a uolūtate tā q̄ a sua cā ppria nō p̄cedit effect⁹ ni-
si ut est uolūt⁹ ⁊ q̄n est uolūt⁹: pp̄ qd̄ si de⁹ uolūtate
eterna uoluit res fieri in tpe a uolūtate eterna abs-
q̄ trāsmutatiōe alia p̄cedēte facte sūt res tpales.
C̄ Q̄o 5° addebat q̄ dicebat se accipe duo fū-
damēta q̄b⁹ p̄ rōnē rectam d̄dici nō poterat. C̄ Di-
cēdū q̄ lz locutio sit ip̄opa cū d̄z q̄ cā nō faciens
aliquid ⁊ postea facies deficit ei aliquid q̄ deficit ei tps̄
in quo uolūt facē illd̄ q̄ deo nihil deficit. tamen q̄-
tū ad h̄ uerū est q̄ de⁹ nō fecit mūdū nisi in tpe in
quo disposuit. de⁹ enī sil̄ fecit mūdū ⁊ tps̄. S̄z q̄
per 2^m fūdamētū addebat q̄ si tps̄ est sil̄ factū cū
mūdō. ergo tps̄ idignit tpe in quo fieret. C̄ Dicen-
dū q̄ sicut sil̄ de⁹ faciēdo locatū fecit locū ⁊ locus
fact⁹ nō idignit loco nisi imaginato ⁊ añ factiōe
corporuz nō p̄cessit loc⁹ nisi imaginat⁹ sic añ factiō
nē tps̄ nō p̄cessit tps̄ nisi imaginatū ⁊ tps̄ nō fuit
factū nisi in tpe imaginato. de⁹ enī fecit mūdū i ali-
quo istāti in quo istāti sil̄ incepit mūdus ⁊ tps̄. q̄-
qd̄ vō fuit añ illis aliquid istās totū fuit imaginatū.
C̄ Q̄o 6° addebat q̄ si de⁹ fecit mūdū in tpe
añ factiōe mūdū p̄cesserūt infinita spatia ⁊ q̄ de⁹
immediatā ⁊ per se ponit cā mūdū ⁊ q̄qd̄ est iter cāz
immediate ⁊ ppinquā totū ē p̄ se. p̄ se ergo sūt p̄tā
sita infinita spatia: q̄ infinitū spatū fuit inter deum
eternū ⁊ mūdū tpale. C̄ Dicēdū q̄ icōueniēs est
eē p̄trāsita infinita per se lz forte nō sit incōueniēs
eē p̄trāsita per accūs. si hoc uerū est qd̄ 2° ait: nō
rū uerū ē q̄ si mūdus sit fact⁹ in tpe q̄ p̄cessit spa-
tiū nec finitū nec infinitū. Nā factiōe mūdū nō p̄-
cessit nisi eternitas que est aliquid indiuisibile ⁊ nul-
lū spatū nominat. si aut̄ p̄cessit aliquid spatūz uel
aliquid tpe hoc fuit imaginatū. Nā sicut extra celū
est infinitū spatū locale imaginatū sic ante mūdū
fuit imaginatū spatū tpale imaginatū. C̄ Q̄o 7°
addebat q̄ cū deus semper eodē mō se hēat ab
eter no fecit q̄qd̄ fecit. C̄ Dicēdū q̄ si de⁹ nō posset
tabz trāsmutatiōe ⁊ motu aliquid nouū facē uale-
re rō. s̄z cū ostēsū sit supra q̄ nō p̄cedēte trāsmuta-
tione in deo faciente nec in reb⁹ factis de⁹ p̄duxit
res in eē lz de⁹ semp se eodē mō hēat p̄t res nouas
tpales p̄ducē. C̄ Q̄o 8° addebat q̄ si de⁹ p̄us
nō fecit mūdū ⁊ postea fecit aliquid defecit ipsi rei fa-
cte ⁊ indigebat ulteriori cā defectū. C̄ Dicēdū q̄
si de⁹ p̄ri⁹ nō fecit mūdū ⁊ postea fecit h̄ nō fuit p̄pter
aliquē defectū. sed q̄ sic uoluit ⁊ ordinauit sic p̄ sa-
piētā suā. ⁊ hec cōtra eternitatē mūdū sufficiāt ⁊ c̄.

C̄ Explicit liber p̄mus metha^{ce}.

**C̄ De ueritate qd̄ theorica sic qd̄ d̄z dif-
ficilis est sic vō facilis. Signum autē nec
digne nullū adipisci ipsam posse: nec om-
nes fallere ⁊ c̄. Tex. j.**

**C̄ Secūdus liber methaphisice. Questio prima.
De ueritate** aut̄ theorica Querit̄
utrū uitas sit possibil̄
⁊ v̄ q̄ nō. dicit enī Boeti⁹ q̄ uitas ē ade-
quatio rerum ad intellectum sed impossibile est ut
probabo intellectū nostrum adēq̄ri ipsis rebus. er-
go impossibile est eē ueritatez. probatio. intellect⁹

noster est immaterialiter. res aut̄ sunt materiales
sed immaeriale nō pōt adequari materialiter. er-
go ⁊ c̄. C̄ Preterea dicit ph̄s in libro ce. ⁊ mū. q̄
si vnum cōtrariū fuerit in nā ⁊ reliquū. ergo a
destructione consequētis. si vntū cōtrariū nō fue-
rit in vna natura reliquū. sed falsum est cōtrariū
vō ⁊ falsum nō est: quoniā dicit ph̄s in libro po-
steriorū. q̄ falsum nō scitur. quoniā falsum non est
ergo nec uerum. C̄ Preterea ueritas est de nume-
ro entū apud animā. sed que sūt a p̄ma anima ma-
gis sūt nō entia q̄ entia. ergo ueritas nō est. C̄ Ad
oppositū respōsio. ueritas est finis scientiarū specu-
latiuarū sicut dicit in 2° huius. sed magis uidetur
esse illud qd̄ est finis q̄ ea quorū illud finis. sed sci-
entie speculatiue sūt ea quorū finis est uitas. q̄ ⁊ c̄.
Ad istam questionem dico q̄ ueritas est ⁊ hoc potest
patere ex tribus. p̄mo ex manifestatione. 2° ex pro-
positionibus. tertio ex p̄ncipijs. q̄ autem ueritas
sit hoc patet. p̄mo ex manifestatione. de ratiōe enī
ueritatis est q̄ sit manifestatione. dicit ph̄s q̄ ue-
rū est manifestatiū sui ipsius. ⁊ iō cū nihil maife-
stetur alteri nisi per aliquid uerū ⁊ mlta sunt imani-
festata que manifestari posset ipsum q̄ est ueritas
q̄ nisi esset ueritas nō posset aliquid manifestari alte-
ri: ⁊ hoc est falsū. ⁊ iō patet q̄ ueritas est. C̄ Q̄o
at̄ uitas sit h̄ patet 2° ex p̄positionib⁹. q̄m ego nu-
mero utrū illa sit uā aut nō: nulla uitas est. si est fal-
sa. ergo cōtradictoria sua est uā. s̄. q̄ aliquid uitas est
si nō sit falsa sed uera. tūc habeo propositū. s̄. q̄ ali-
qua ueritas est. s̄. uitas istius p̄positionis quā tu
cōcedis. sed si est aliquid ueritas. ergo est ueritas nec
est ibi fallā fm̄ qd̄ ⁊ simplr. s̄z si tu dicis imo q̄: cō-
cludit q̄ sit ueritas fm̄ qd̄. Tūc dicēdum q̄ s̄z qd̄
reducitur ad simplr sicut per accūs ad per se. ⁊ iō
si est dare ueritatē fm̄ qd̄ est dare ueritatē simplr.
C̄ Q̄o aut̄ sit ueritas hoc patet. 3. ex p̄ncipijs: q̄m
si nō esset ueritas sequerēt q̄ altera p̄ cōtradictio-
nis nō eēt uā. ⁊ tūc est eēt de quolibet affirmatio
aut negatio uā. cū ergo illd̄ p̄m sit uerū ⁊ per illd̄
p̄mū habeāt ueritatē oia aialia p̄ncipia sicut Aris-
⁊ Aui. dicūt: patet q̄ sit ueritas. tū enī ex manife-
statiōe. tū ex p̄te p̄positionū tū ē ex p̄te p̄ncipioz
sicut uisū ē. S̄z ad intelligētā hui⁹ q̄onis ⁊ dispo-
sitionis rōnem est itelligēdū q̄ de nūo eoz q̄ sūt
entia aie. qd̄ sūt que nō h̄nt aliquid in re ex corre-
spōdēs eis ⁊ talia entia aie uel ap̄ aiam nō h̄ntia
aliquid cōe rōdēs extra d̄nr figmēta sicut est tragela-
ph⁹ ⁊ hircoceru⁹ ⁊ chimera ⁊ sic de alijs. alia sūt
entia ap̄ aiaz que qd̄ h̄nt aliquid cōr rōdēs sibi i re
ex siue que sūt similitudines ap̄ aiaz ipsaz rez exi-
stētū extra aiam ⁊ talia entia nō dicunt eē figmē-
ta ⁊ talia habēt esse itētionale ⁊ nō reale. Sūt aut̄
qd̄ alia entia ap̄ aiaz que nō h̄nt eē itētionale
s̄z reale h̄nt eē ap̄ aiaz ⁊ entia que sic h̄nt eē ap̄
aiaz p̄ se reale reducunt fm̄ p̄m ad tria ḡna q̄ añ
sūt passiones aut habit⁹ aut p̄e. ueritas aut̄ non
h̄t eē itētionale ap̄ aiam s̄z reale. ⁊ iō opz q̄ ue-
ritas sit. aut habit⁹ aut passio aut potētia. ueritas
autem non est nec passio nec potentia. q̄ ueritas
non sit passio patet: quoniā ueritas est fm̄ intel-
lectum ⁊ est in ipso intellectu: sicut patebit. cum er-
go passiones non sunt in intellectu sed fm̄ sensum
patet q̄ ueritas non est potentia: q̄ ueritas non sit
potentia h̄ appet: q̄m p̄e isūt nobis a nā sic dicit
p̄s in moral. potentes sumus nā ⁊ c̄. sed ueritas

nō uest nobis a nā. s; eam acgrimus. s; z c. vītas q̄
reducit ad gen^o habitus ita q̄ ueritas est quidaz
habit^o qui causat in aia ex h^o q̄ intellect^o fm debi
tos modos itelligēdi z debitos modos eēndi cō
fert intentionē itētioni aut itētione rei aut rem rei
qualiter autez ueritas est sic habitus differat a sci
entia que est habit^o cū etiam ipsius scientie specu
latine est finis ueritas illud postea apparebit.

Ad rōnes respōdēdū est. ad p^m cuz tu dicis intellect^o
nō potest adēq̄ri ipsi reb^o cū sint māles intellectus
aut imālis. Imālis aut ad māle nulla est adēq̄
tio. dicēdū q̄ intellectū adēq̄ari hoc pōt eē dupli
citer. aut s; cōmēsuratiōē. aut s; silitudinē dico
q̄ itell^o nō pōt adēq̄ri ipis reb^o s; cōmēsuratiōē
cū intellect^o nō sit q̄tus z res sint quāte z adēq̄
tio talis nō regrit ad hoc q̄ intellect^o hēat uerita
tē. s; intellect^o pōt adēq̄ari ipis reb^o adēq̄atione
que est per silitudinē z talis adēq̄atio sufficit ad
hoc q̄ intellect^o hēat vītatē. C Ad aliō si vnū su
periorū nō fuerit in nā nec reliquū. dico q̄ flm vō
nō est pprie cōtrariū sed potius oppō eni p̄uatiue
z sicut p̄uatiō eius. C Ad aliud tu dicis vītas est
ens apō aiaz dico. q̄ illa q̄ sūt entia apō aiaz que
nō hnt aliquā rē sibi extra correspōdētē. talia dnr
magis eē nō entia q̄ entia. vītas aut nō est denūo
taliū entū s; hēt eē reale apō aiam: q̄ est hit^o ipi^o
anime sicut vīsum est per hoc z c. Questio. II.

Veritur dato q̄ sit ueritas sic vi
suz est. utrū ueritas in ip
so intellectu hēat eē. z videt q̄ nō. qm pp
vnūq̄q; tale z illō magis. s; res sunt cā vītatē ip
si itell^o. s; res sūt magis vē q̄ itell^o. s; z c. C p̄.
sic dic p̄s in lra res sūt eiusdē dispōnis i sua vīta
te z i sua entitate s; res ex aiaz sūt magis entes q̄
apō aiaz s; z c. C Ad oppositū est p̄s 6° huius.
Ad istā qōnē dico q̄ ueritas sicut accipim^o hic ueri
tatē pro adēq̄atione est in ipō intellectu. z ratio hu
ius est. qm sicut dicit in 2° hui^o p̄s finis scientia
rū speculatiuarū est ueritas. finis at̄ practicarū est
opus. si ergo ueritas est finis scientiarū speculati
uarū: z scientie speculatiue non habēt suū finē ex
tra eas. sed finis scientiarū speculatiuarū ē i eodē in
q̄ sunt ipse scie speculatiue. cū scie speculatiue sint
in ipō intellectu vītas est in ipso intellectu. cū sit finis
scientiarū speculatiuarū. Sed qliter vītas sit in ipso
intellectu h est satis difficile. Sine dubio qdā dire
rūt q̄ vītas est in ipō intellectu z hoc pp istā vīaz.
dic eni p̄s i p̄ de aia. q̄ duo sūt mor^o. Quidā eni
est mor^o rei ad aiaz z iste mor^o sit in cogscēdo z in
telligēdo. qm eni aia cogscit z itelligit tē res mouēt
sēsus z sēsus mouēt imaginationes z imaginatio
mouēt intellectū. Est aut ali^o mor^o q̄ est aie ad res ip
sas z iste mor^o sit in appetēdo z afficiēdo: tūc dicit
ipsi q̄ vītas erit magis in ipō intellectu q̄ vnūq̄q;
magis sit in termino ad qd̄ q̄ in termino a q̄. z vītas
causet ex motu nō ad aiaz in cogscēdo z itelligen
do. z h uoluit p̄s in 6° metha. cū dic q̄ bonū z
malū sūt in reb^o uerum z falsū sūt in aia. Sine du
bio isti vō bene dicit. qm cū vnūq̄q; sit icōplete
in suo termino a quo s; positionē eaz seq̄ret q̄ ueri
tas eē ticōplete i ipa re q̄ z icōpleti^o hēret eē apō
ipm intellectū z hoc nō est uerū. Sile eni est de
vītate z sanitate. sicut eni nō dicerem^o z bñ eē sanū
q̄ icōplete eēt subiectū sanitatis z al^o eēt cōpletius
s; sanitatis. s; dicim^o z bñ eē sanū q̄ cibus efficit

sanitatē. Sic nō dicimus res eē nās q̄ incōplete
sint subiectū ueritatis s; q̄ efficiūt ueritatē. C Et
pp̄ter hoc aliter est dicēdū q̄ cū ueritas sit adēq̄
tio sicut dicit Aui. duplex est aut ista adēq̄atio.
vna est adēq̄atio rei ad sua p̄n^o z talis adēq̄atio ad
sua p̄n^o est in reb^o ipis z res ipse sūt subiectū talis
adēq̄ationis. id quāto aliqua res magis adēq̄at
suis p̄ncipijs tāto magis est illud. sic illa caro uel
que magis ad hoc q̄ circa p̄ncipijs carnis magis
est caro z q̄ magis participat rōnē carnis. C Est
aut alia adēq̄atio que est intellect^o ad res ipas z
ista adēq̄atio est relatio quedā. Nūc aut ita est si
cut dicit p̄s in 5° hui^o q̄ relatio quedā est que po
nit aliqd reale in utroq; extrēo sic duplū q̄ ponit
aliquid reale in utroq; extremo. Est aut alia rela
tio que ponit aliqd reale in vno extremo tm̄ z non
ponit aliqd reale in altero nisi fm rōnē sicut scien
tia dicit correlatiui ad scibile s; h nō est q̄ ponat
relatio aliqd reale in ipso scibili: sed ex hoc dicitur
scibile relatiue ad scientiā q̄ nō pōt intellect^o itel
ligere scientiā nisi itelligat illō ad qd̄ depēdet scia
z hoc est scibile ipm. Nā scia presuppōit scibile z
depēdet ad ipm. scibile aut nō presupponit scientiā
nec depēdet ad ipam scientiā nisi s; modū itelligē
di z sicut est de ista sic ex ista patet. qm adēq̄atio
ista relatio quedā est z nō adēq̄atio est sicut est
relatio q̄ ponat aliqd reale in utroq; extremo sic
in ipso intellectu cū ipis reb^o: s; ipa adēq̄atio est re
latio que ponit aliqd reale in vno extremo sicut in
ipō intellectu cū reb^o ipis nō ponit aliqd nisi fm rō
nē. vñ sicut scibile nō dicit relatiue ad scientiā: q̄ ip
sa relatio ponat aliqd reale in ipō scibili. s; pp h di
citur scibile relatiue ad scientiā: quia nō potest in
tellect^o itelligere scientiā nisi itelligat scibile ad qd̄
depēdet: z q̄ scia s; rē depēdet a scibili: scibile vō
depēdet a scia fm modū itelligēdi: z iō scibile re
fert ad scientiā q̄ scia refert ad ipm scibile. Sic ista
adēq̄atio nō pōt aliqd reale nisi in ipō intellectu
vñ ista adēq̄atio fm rē est in ipso intellectu z nō est
i ipis reb^o nisi s; rōnē. s; pp h q̄ ipa adēq̄atio depē
det ex ipis reb^o nec dnr res adēq̄ri itellui q̄ adēq̄
tio sit aliqd in reb^o ipis sic scibile nō dicit relatiue ad
sciaz: q̄ rē sit aliqd realis i scibili. s; q̄ scia depē
det a scibili: de adēq̄atiōe est s; rē: res dnr adēq̄ri q̄
adēq̄atio q̄ est realr i intellectu depēdet ex reb^o z pp
h cū ueritas sit adēq̄atio ut dicit Aui. z illa adēq̄atio
est in ipō intellectu realr sicut declatū est z nō est in
reb^o ipis nisi fm rōnē: dicēdū est q̄ vītas est tm̄ in
intellectu fm rē z nō est in reb^o nisi s; rōnē: z ita p̄s
q̄ sicut scibile dicit relatiue nō p̄ relationē que sit in
ipō. s; p̄ relationē que est in scia. z cib^o dicit san^o nō p̄
sanitatē que sit in ipō. s; p̄ sanitatē que est in aiali.
Sic res nō dicit adēq̄ta adēq̄atiōe que sit i ipa. s; adē
q̄atione que est in ipō intellectu: dicit et res vā nō pp vī
tatē que sit in ipa: s; pp vītatē que est in ipso intel
lectu siue in aia. C Ad rōnes patet salutio per ea
que dicta sūt z c. Questio. III.

Veritur utrū aliq̄ ueritas sit icō
plexa. z vī q̄ nō. dic eni
p̄s i 3° de aia ubi distiguit oppōnes i tel
lect^o q̄ intellect^o in p^o oppōne uer^o neq; falsus. s; re
spect^o cōponēs est semp uer^o uel falsus. s; vī uelle
p̄s q̄ ois vītas sit cōplexa. C p̄. dicit p̄s in p̄ p
iarmenias. qui dicit p̄ se hō uel p̄ se currit neq; ue
rū neq; falsus. dicit ergo z c. C p̄. positiōes nō se

parant a sbis: s; enūciatio est q̄ p̄ est vā ul' falsa ut dicit ph̄s in p̄ periarmentias q̄ enūciatio vā non ois s; i' q̄ est uey ul' flz. s; cū uey sit circa ip̄az enūciationē z ubi est enūciatio ibi est cōpositio z q̄ dā cōplexio v; ergo q̄ ois v̄itas sit cōplexa. C Ad oppo^m est ph̄s in 3° de aia ubi cōparat intellectū ad sēsū. dicit eni ibi ph̄s q̄ sēsus nunq̄ decipit circa propriū obiectū s; est semper uer^o circa p̄p̄riuz sēsibile. sic intellectus circa q̄dditatē rei que est propriū obiectū ei^o nunq̄ decipit s; semp uer^o z sic patet manifeste q̄ est quedā ueritas incomplexa que cōsistit circa simplicē operationē intellectus. Ad istā q̄onē possum^o dicē q̄ accipiēdo v̄itatē i se z absēte nō p̄ cōparationē ad ea circa q̄ hēt esse ois v̄itas ē icōplexa. Nā z lz v̄itas causēt in intellectu ex cōpositiōe uel diuisiōe v̄itas tñ nō ē cōpositio neq; diuisio s; est q̄litas q̄dā simplr gn̄ata in aia ex cōpōne ul' diuisiōe ip̄i intellect^o z est habit^o quidā ex̄is realr ap̄d intellectuz: s; si sic dicim^o q̄d credo eē bñ dcm. tē isurgit dubitatio. qm̄ reale bñ arguit itētionale sicut spēs coloris ex̄is realr in ipso pariete bñ arguit in medio suā spēs itētionale. S; ut v; itētionale nō pōt agē reale tūc eni ageret ultra suā spēm z hoc cōtingeret si ueritas crederet ex cōpōne itētionū ap̄d aiaz z hēret eē realit^o ap̄d aiaz sicut dictū est. z pp̄ hoc dicēdū est q̄ v̄itas nō tñ catur in aia ex cōpositiōe z diuisione itētionū uel similitudinū ap̄d aiaz s; ad hoc p̄currit actio intellect^o agētis z intellect^o possibilis qui sē vtutes realr ex̄ites in aia z pp̄ h̄ est ad causādū v̄itatē ap̄d aiaz ex cōpositiōe uel diuisiōe itētionū cōcurrat actiōes realiū sicut intellect^o agentis z possibilis nō est incōueniēs ueritatē sic cāri sic dictū est. C Si aut nos accipiam^o v̄itatē cōparādo eā ad ea circa que hēt eē tūc ois ueritas est cōplexa qm̄ ueritas est circa cōpōnē uel diuisionē z pp̄ hoc cōparādo ueritates ad ea circa que hēt eē s; circa cōpōnē uel diuisionē tūc ois ueritas est cōplexa loquēdo de v̄itate sic loqmur nec s; nō dī v̄itas cōplexa qz q̄dditas ueritatis ex̄is realr ap̄d aiaz sit cōposita imo sic dictū est p̄i^o ip̄a q̄dditas ueritatis est simplex qualitas z simplex habit^o: s; dī cōplexa pro tāto qz ex cōpōne uel diuisione facta ab aia catur talis habit^o qui dī ueritas in ipsa aia. C Si aut nos accipiam^o ueritatē fm̄ p̄p̄riuz modū suū ad hoc ois v̄itas est cōplexa qm̄ v̄itas est adeq̄tio. Nūc aut ita est q̄ adeq̄tio z inadeq̄tio pueniūt p̄p̄rie q̄titati z q̄tū aliqd appropinquat q̄titati tātū appropinquit adeq̄tioni z inadeq̄tioni. z iō cū ueritas nō sit q̄sta nec recipiat ex̄is se: quoniam intellectus est imālis z nō q̄stus patet q̄ si v̄itas dicat adeq̄tio hoc nō est ad similitudines q̄titatis p̄tinue. s; hoc est ad similitudinē q̄titatis discrete qm̄ v̄itas catur ex cōpōne uel diuisione itētionū ap̄d aiaz z sic accipiēdo v̄itatē circa ea circa que hēt eē z accipiēdo v̄itatē fm̄ modū p̄p̄riū p̄z q̄ ois v̄itas est cōplexa. C Si vō nos accipiam^o cōiter p̄p̄ositioni adeq̄tiōe tūc cū sit quedā adeq̄tio rei ad sua p̄n^o cū ē q̄dā adeq̄tio p̄formet nos reb^o ip̄is sicut spēs itelligibilr tūc nō ois ueritas est cōplexa nec ois ē v̄itas est incōplexa imoque dam erit cōplexa z q̄dā icōplexa z quedā erit in ipso intellectu z q̄dā nō: v̄itas que cōsistit in adeq̄tatione rei ad sua p̄n^o nihil aliō est q̄z entitas ip̄ius rei z talis ueritatis res ip̄sa s̄m est vnumq̄d

q̄ sit subiectum sue proprie entitatis.

Ad rationes respōdēdū est. rōnes enim p̄cedūt suis v̄ijs. nā ille rōnes arguit de ueritate que p̄sistit circa cōpōnē uel diuisionē itētionū ap̄d aiaz z c.

Questio .III.

Veritur adhuc de v̄itate utrū. s. ue ritas z scia differāt. z v; q̄ nō. qm̄ dicit ph̄s in 1° metha. q̄ nos

sum^o p̄ sciaz mēsurā oīuz scibiliū sic p̄ sēsū mēsurā oīuz sēsibiliū. s; si p̄ v̄itatē quā hēm^o de scibilib^o sum^o mēsurā scibiliū. v; s; v̄itas q̄ sit idē scia. C p̄. dicit ph̄s in 3° de aia. q̄ scia in actu z scitū i actu sūt idē: s; v̄itas est scitū in actu qm̄ vnusq̄sq; p̄t sci re suā v̄itatē. s; ueritas z scia vident^o esse idem.

Ad oppo^m arguit. dicit eni ph̄s 2° metha. q̄ sciartū speculatiuarum finis est ueritas: sed nihil est idēz suo fini quoniam finis non est de natura eius cuius est finis. ergo ueritas z scientia differunt.

Ad aliā q̄onē respōdent aliq. dicēdo q̄ ueritas z scientia sūt idē fm̄ subiectū differūt tñ fm̄ rōnē: qm̄ scientia dī q̄ per eam iudicam^o. ueritas autē s; q̄ per ipsam ueritatē apprehēdim^o. C Ista rō nō ualet qm̄ utrunq; cōuenit utriq; qm̄ z per ueritatē iudicam^o z apprehēdim^o cui^o declaratio est. De rōne eni ueritatis est q̄ sit manifesta. vñ uey est manifestiū suiipsi^o sicut dicit ph̄s. cū s; bene iudicamus de his que cognoscim^o z per ueritatē cognoscim^o qm̄ uey est manifestatiū ipsius patet q̄ per v̄itatē iudicam^o z apprehēdim^o: z per scientiā iudicam^o z apprehēdim^o. z iō nō ualet talis distinctio Et ideo aliter est dicēdū. s. q̄ scientia differt a diuisiōe z opione z intellectu z sapiētia: qm̄ scia est hit^o de difficili mobilis. dispō aut de facili mobilis: z pp̄ h̄ differt scientia a diuisiōe differt ēt scia ab opione qm̄ opio est habit^o aliq̄si uerus aliq̄si finis sicut dī in 2° de aia. z in fine primi p̄ter. scia aut est habit^o semp uerus. differt etiā scientia ab intellectu: qm̄ intellect^o est habit^o p̄ncipioruz scia vō p̄nū. differt ēt a sapia qm̄ sapientia est per altāz cās: scientia per ifimas causas. nūc aut ita est q̄ si nos accipiam^o sciaz p̄p̄rie fm̄ q̄ est hit^o cōclutionū semp est uer^o: z fm̄ q̄ est etiā eoz que sūt sē per gn̄ata in aia per p̄n^o tūc dico q̄ ueritas z scia nō sūt idē qm̄ ueritas cōpetit opioni z intellectui z sapientie: z cū scia nō est p̄p̄rie intellect^o nec sapientia nec opinio. z iō ueritas z scia sic accepta p̄p̄rie nō sūt idē. C Si aut nos accipiam^o scientiā pro oī cognitiōe z querat utrū ueritas z scientia sint idē aut differāt tē distiguo: aut eni scientia z v̄itas differūt ita q̄ scia sit aliqd aliō q̄d nō ē v̄itas: aut scientia z v̄itas differūt ita q̄ scia sit ad aliqd aliō q̄d nō ē ip̄a v̄itas. C Si aut q̄rat utz scia accepta pro oī cognitiōe differat a v̄itate ita q̄ scia ē aliqd aliud q̄ ip̄a ē v̄itas. dico q̄ nō dīnt imo illō aliqd q̄d ē ēt ap̄d intellectū illō aliqd est v̄itas ap̄d intellectū C Si aut q̄rat utrū scia z v̄itas dīant ita q̄ scia sit ad aliqd q̄d eē ad aliqd nō cōpetat ip̄i v̄itati. tē adhuc distiguo aut: qz ip̄a scia sit ad aliqd ad q̄d nō ē ip̄a v̄itas z sic scia z v̄itas nō dīnt: qm̄ sic scia dī relatiue ad scibile sic p̄ v̄itatē ip̄az adequat ip̄is reb^o z ip̄is scibilib^o. z iō scia nō dī ad aliqd ad q̄d nō dicat ip̄a v̄itas. C Aut si tu q̄ras utrū scia z v̄itas dīant ita q̄ scia sit ad aliqd ad q̄d nō ē ip̄a v̄itas eodē mō q̄ est ista scia. tūc dico q̄ scia z v̄itas dīnt sic. qm̄ z lz scia dicat ad aliqd ad q̄d ip̄a v̄itas

in alio ad illud dicitur scia et veritas. quoniam scia dicitur scire quod ipse format aiaz. veritas autem scire quod propria adequata scibili. unde non est eadem ratio formalis veritatis et scie. et sic apparet quomodo scientia et veritas sunt idem et quomodo non. Et tunc ad rationes patet solutio etc. **Questio.V.**

Veritur utrum veritas incompleta sit difficilis ad cognitionem. et videtur quod non. quoniam illud sine quo non possumus aliquid cognoscere illud videtur esse facilis ad cognitiones. scilicet sine vero incompleto non possumus aliquid cognoscere etc. probatio quod sine vero incompleto non possumus aliquid cognoscere. Si tu cognoscis uerum aut illud uerum est completum aut incompletum. si sit incompletum habet oppositum. si completum tunc cum ueritas completa non cognoscatur nisi per ueritates incompletas. appetit quod ueritas incompleta est facilis ad cognoscendum. **C. P.** ois ueritas per se et directe fert in proprium obiectum quod intellectus per se et directe fert in proprium obiectum quod est adiectas siue entitas rei et non decipit circa ea per se. unde si aliquid uerum decipiat circa proprium obiectum habet per accidens inordinatum. scilicet organum est male dispositum sicut patet de visu. aliquid enim iudicat visus albus esse nigrum et tunc organum infirmum et non est bene dispositum. tunc intellectus sit imialis et non habeat organum corporeale sicut probatur de anima. appetit quod intellectus nec per se nec per accidens potest errare circa propria adiecta tunc rei siue circa propria ueritate. Nam ueritas incompleta nihil aliud est quam entitas rei. Si ergo aliquid est difficile quod in ipso potest esse error et deceptio et intellectus non potest nec per se nec per accidens decipi circa ueritatem incompletam siue adiectam tunc ueritas incompleta non sit difficilis ad cognoscendum **C. P.** illud non est difficile quod facimus quoniam uolumus: sed nos intelligimus quoniam uolumus. probatio est. dicit enim philosophus in 2o de anima quod nos imaginamur non tamen opinamur quoniam uolumus. ergo si imaginamur quoniam uolumus patet quod intelligimus quando uolumus. **C. Ad** oppositum est Ari. in primo de anima quod intellectus autem est fatasmata aut non est sine fatasmate: ita quod intelligere uerum est sine fatasma. cum ergo multe ueritates sint incompletae que fatasmata non habent patet quod ueritas incompleta est difficilis.

Ad istam rationem possumus dicere quod ueritas consistit in quadam adaequatione ita quod ueritas incompleta est in quadam adaequatione rei ad sua principia. Nunc autem duplex est adaequatio rei ad sua principia et in tali adaequatione consistit ueritas incompleta quod nihil aliud est quam entitas rei et ex tali entitate siue adiectate resultat in intellectu species siue quadam similitudo ipsius rei quod quod est species uero dicitur ueritas secundum quod propria species conformamur ipsis rebus. tunc dico quod in cognitione utriusque ueritatis incompletae consistit difficultas. **De** autem ueritas que est entitas rei sit difficilis ad cognoscendum habet possumus probare ex tribus. primo ex parte ipsius adaequationis. 2o ex parte potest cognoscere ipsam ueritatem. et 3o ex parte carum quibus deuenimus in cognitionem ueritatis. primo sit ex parte adaequationis. ueritas enim consistit in quadam adaequatione rei ad sua principia scilicet non potest res cognosci seu adaequari suis principijs nisi si cognoscant sua principia. Sicut enim non potest aliquis cognoscere diuersitatem seu distantiam inter aliquod duo nisi illa duo cognoscant sic non potest aliquis cognoscere adaequationem inter rem et sua principia nisi principia cognoscant. Nunc autem ita est quod difficile est cognoscere principia rei quantum ad principia que sunt diffinitiva ipsius rei et posterius nota sunt. unde dicit philosophus in primo libri philosophorum quod non habet substituit per ad rationem diffinitionis scilicet id quod significat illo nomine notum est. principia et difficulta sunt ad cognoscendum. Dis enim nostra cognitio incipit a sensu scilicet sensus non cognoscit nisi accidentia. unde principia auri non cognoscimus per sensum: sed tamen aliquid accidentia. sicut quod multum ponderat et quod est rubeum. cum ergo principia rei transcendat cogni-

tionem sensitiuam et a sensu incipit nostra cognitio patet quod principia rei sunt difficilis cognitionis: tunc quod posterius nota sunt tunc quod transcendit cognitionem sensus a quo incipit nostra cognitio. **C. Secundo** est patet illud idem ex parte potest cognoscere ueritatem. Intellectus enim secundum se separat per se et directe ferunt in adiectas ipsas et nullo modo decipiunt. Intellectus autem humanus per se et directe non fert in sensum proprium obiectum sed dependet ex fatasmata ex quibus admiscet intellectui aliquid finitas et per hoc cognitio ueritatis difficilis est nobis. **C. De** autem ueritas sit difficilis ex causis quibus deuenimus in cognitionem ueritatis habet patet. In re enim sunt multe cause et multa sunt in re de quibus ignorant que illas sit causa illius rei: et est quod illius rei sunt multe cause sicut de se separe que totaliter excellunt sensum nostrum et nostrum intellectum et ex his tribus patet quod ueritas incompleta sit difficilis. **Ad** rationes ad principia cum tu dicis illud etc. dico quod ueritas incompleta cognoscitur faciliter: sed tamen difficile est eas cognoscere complete et hoc bene concludunt rationes que dicte sunt. scilicet quod ueritas difficilis est ut cognoscatur complete. et ideo cum tu dicis illud sine quo non possumus aliquid cognoscere facilis cognitionis est. uerum est si debeat cognosci incompleta. Si autem debeat cognosci complete. non uerum. unde per hoc quod aliquid cognoscatur incompleta bene potest per ipsum alia cognoscere. **C. Et** tunc ad aliud tu dicis intellectus nec per se nec per accidens potest errare. dico quod per se non potest per accidens tamen bene potest habere non habeat organum. quod enim ex ueritate mali. scilicet ex fatasmata dependeat intellectus ex parte potest contingere error intellectui per hoc etc. **C. Ad** aliud tu dicis intelligimus quoniam uolumus. uerum est quod postquam nos habemus species in memoria intelligimus quoniam uolumus scilicet habet incompleta est. et si sit complete hoc est per multum tempus et multam exercitationem etc.

Questio.VI.

Veritur utrum ueritas completa sit difficilis. et videtur quod non: quoniam illud est magis facilis quod uest alicui per se quam quod uest alicui per accidens: scilicet cogitare scilicet uest intellectui per accidens: cogitare uerum uest per se: scilicet intellectus intelligit et facit liter falsus ergo facilius intelligit uerum. ergo etc. **C. P.** dicit philosophus quod intellectus semper uerum est ergo etc. **Ad** istam rationem dico quod ueritas completa difficilis est et habet possumus comprehendere ex tribus. primo ex parte temporis in quo acquiritur cognitio ueritatis. Secundo ex parte eorum qui se dederunt cognitioni ueritatis. Tertio ex parte generationis ueritatis in nobis. **C. primo** enim apparet sic quoniam illud est facilis quod pauco tempore acquiritur: illud autem est difficile quod multo tempore acquiritur siue quod multo tempore fit. et ideo cum cognitio ueritatis et scie multo tempore acquiritur patet quod difficilis est ipsa ueritas. unde dicit philosophus in 2o de anima quod illos quod dicebant terram terra cognosci. quod anima plus immorat ignorantie quam ueritati. unde per longum tempus moratur ingratis ante perueniat ad cognitionem ueritatis. **C. Secundo** appetit istud ex parte eorum quod se dederunt considerationi ueritatis. quoniam non sufficit unum homo ad inueniendum scientias speculativas sed multi fuerunt. unde sicut dicit philosophus quilibet parum inuenit et illud modicum quod unum inuenit iunctum cum alio quod alii inuenit facit aliquam quantitatem. unde si illud homo quod per seipsum potest inuenire sit parue quantitatis tamen si iungatur cum alijs que alij inueniunt erit alicuius quantitatis. et ideo sicut nos diceremus aliquam rem esse difficilem ad quas plures homines requirunt sic ad considerationem et cognitionem ueritatis requirunt plures homines et sic uidemus quod ipsa ueritas est ualde difficilis. **C. Et** est habet patet ex parte generationis et habet causa ex ordine potestur quam ex comparatione principiorum ad

ones ex ordine portu: hoc appet qm ex plib⁹ fessib⁹ fit vna memoria, ex plurib⁹ memorijs fit, vnu expi metu⁹ z ex plib⁹ expimētis fit vnu ule qd est p^m artis z scie sicut qd oē reubarbaru tollit colera ul⁹ p^{ria} p^{rijs} curatur z id cū multa regran⁹ p³ qd dif ficilis est. C Qd et si sit difficilis patet ex editioe qⁿu de pncipijs. bñ uey est qd pⁿ sūt facilis cogni tiōis. nā sūt sic ianue i domo. z sic loc⁹ ianue facili ter cognoscit sic pⁿ facilis cognitiōis: z sicut ea q sunt in domo sunt difficilis cognitiōis sic z cogni tio qⁿis. vñ z cognoscere cōclusionis in pncipijs est cognoscere in quadam vniuersalitate.

Et tē ad rōnes ad p³ cū dicit qd illd ē magi facil⁹ qd iest alicui p se qd iest alicui p accūs. uey ē si illd directe ferat in eo qd ē p se. z id cū itell⁹ nō dire cte ferat i uey qz depēdet ex fāsmate ex q p^t ad miseri facilitas itellectui. vñ sic facili⁹ est deuiare a cētro qz cētrū iuenire. sic et difficili⁹ est cognosce re z itelligē ueritatē qz deuiare a pitate z itelligē falsitatē. C Ad aliō p³ solo. nā p³ itelligit ibidē habitū q ē hū⁹ pⁿ z c. **Questio. VII.**

Veritur cū uisū sit qd ueritas nō sit facilis utru sic ueritas

q sit nō difficilis. z h ē q^rere utru ueritas sit ipossibilis ad cognoscēdū. Nā difficilis ē mediū iter facilis z ipossibilis. C Et arguit qd ueritas sit ipolis ad cognoscēdū z h sic. sbe eni sepate sūt im possibilis ad cogscēdū. z rō hui⁹ est qm sbe sepate fāsmata nō hnt z et cū foze sbales nō hēant fan tasinata z et cū sēsus a qb⁹ icipit nra cognitio nō p cipiūt nec cogscāt sbaz rei s; tm accūtia sbe rei: vñ qz cognitio ueritat⁹ sit ipolis. C p³ dī p³ postero rū qd nō credim⁹ qⁿib⁹ nisi p pⁿ q sūt magis ma nifesta: s; māifesta i nā sūt nobis ignota. q min⁹ no ta erūt nobis magis igta. h p³ ex dicto pbi i 2° hui⁹ dīc eni ipe qd sic se hēt itell⁹ aie nre. ad ea q sūt ma nifesta i nā sic oculus noctue ad lucē solis. Si ergo manifestissima i nā sunt nobis ignota z et min⁹ no ta z si ipole sit cogscē māifestissima nāe. p³ q ipole est cognoscē min⁹ māifesta. ergo cognitio ueritat⁹ est ipossibilis. C p³ sensibilia sūt in cōtinuo motu z cōtinua trāsmutatiōe. si ergo sūt in cōtinua trāsmutatiōe vñ qd de sēsibilib⁹ nō possum⁹ cognoscere ueritatē. C Ad oppositū est commētator z p³ hūs.

Ad istā qōnē possum⁹ dicē sicut dicit p³ qd est ipole cogscē ueritatē z arguit sic p³ or. si ipole eēt cogscē aliquā ueritatē tē desiderū nāle eēt frustra z ocio sū. cū q^r icōueniēs sit dicē. s. qd sit aliqd ocio sū i nā z h se q^ret si eēt ipole cogscē ueritatē aliq⁹ p³ qd nō ē ipole aliquā ueritatē cogscē. z sine dubio ista rō p³ bona ē z id ad h qd bñ uideam⁹ rōnē p³ decla rādū ē istā p³ pōnē. s. qd si ipole eēt cogscē aliq⁹ uerit atē q. s. desiderū nāle eēt ocio sū z hoc possum⁹ p³ pēdē ex trib⁹. C p³ imū ex hoc illd est ocio sū sic dīc p³ z uanū qd nō psequit finē. nā sic ipe dicit finis est cui⁹ g^ra oia alia sūt. z id si aliqd nō pseq tur finē illd dī eē ocio sū. C Scdm eni ē qd requi rit ad hoc qd aliqd sit ocio sū. s. qd nō psequat finēz debito. vñ nō cōsecutio cuiuscūqz finis est cā ocio sitatis: sed non cōsecutio finis debiti est causa ocio sitatis. vñ dī in 2° pbi⁹ qd si al⁹ balneauerit se ut sol euclissaret si sol nō euclissaret nō p^t h dīe se fru stra balneasse. Nā euclissatio sol. nō fuit nata. pue nire ex tali balneatione. vñ z dī ibidē qd si dicat se se frustra balneatū derisionē dīc. z id qd aliqd sit

ocio sū duo requit. s. p³ uatio cōsecutiōis finis z nō cuiuscūqz finis: sed finis debiti. C 3^m qd requit ad h qd aliqd sit ocio sū ē qd p³ uatio finis debiti nō sit respectu alicui⁹ nāe p³ icularis s; opz qd sit respectu nāe ul⁹ totū spēi. vñ hō nat⁹ sit hēre qnqz digi tos. si tm ille hō hēat sex digitos nō p³ h dī ocio sū in nā. s; sitota spēs humana desi ceret a qnqz digiti tē dīet eē spēs hūana siue nā ocio sa. C Tūc ad p³ positū scia est finis hois quā ex puris nālib⁹ acq^rē pōt hō. z id sicut p³ us uisū est ois hō nāliter desi derat sciaz. nō eni desiderat nālr nisi finis dōbit⁹. z id cū hō nāliter desiderat sciam tanq⁹ sūū debitū finē si ipole eēt hoiez cognoscē ueritatē: tūc nullus hō cognoscēt ueritatē. z tūc cū vñū qd qz dī ocio sū eē qd nō sequit finē debitū. s; p³ uat suo sine debito z hoc in tota nā illi⁹ spēi sequit si ipossibile eēt cog scere ueritatē aliq⁹ desiderū nāle eēt ocio sū. z id bñ arguit p³ or sicut uisū est. C Sine dubio rō p³ bona est. tm possum⁹ dare aliā rōnē que vñ bona z est talis. possibile eni dī aliqd ex h qd aliqd hēt po tētiā passiuā ad h qd fiat aliqd sicut lignū dī eē ipo tētiā ad lectulū qz hēt potētiā passiuā ad recipien dam formā lectuli qz ml⁹to magis dī aliqd eē possi bile z p³icipare rōnē possibilitat⁹ qd nō tm hēt potē tiā passiuā s; et pōz actiuā ad h qd fiat: sic si lignūz hēret i se pōm feminā lectuli magis diceret eē ipo tentia ad formā lectuli qz si tm hēret pōm passiuā. z id cū i aia nra nō tm sit pō passiuā s; et actiuā sic dīc p³ in 3° de aia. in anima ē intellect⁹ possibilis cui⁹ est oia fieri z itellect⁹ agēs cui⁹ est oia facere. q si aia nō tm hēt potētiā passiuā ad sciaz s; et actiuā ut itellectū agētē appet qd magis dī aia eē in potē tia ad scientiā: ergo scientiā nō est non possibilis.

Ad rōnes rōndēdū est. Ad p³ mā dico qd rō in trib⁹ defi cit. deficit in h. s. qm dato qd nō possem⁹ cognoscē scientiā ad h nō sequit qn possem⁹ cognoscere ali quā ueritatē. Nā bñ possemus cognoscere accūtia s. dato. s. qd nō cognoscerem⁹ sbaz. bene eni ueruz est qd si nō possem⁹ cognoscere sbam aliquo modo nec cōplete nec icōplete nō possem⁹ cognoscere ac cidētia sed in cognoscendo accūtia aliq⁹ mō cogno scimus ipaz sbaz in vniuersali qz nō pōt itelligere accidēs ipse itellect⁹ nisi itelligat subatiā. C Defi cit et rō in alio. s. in hoc qd dicit qd p ulem sēsū pos simus cognoscere sbaz rei. istud eni ē sbz. sensus eni cōis ul⁹ cogitatuā p^t sbaz rei cogscē. vñ idiu dua ipoz p³ dicamētoz dup⁹ p³nt p³ siderari aut in se z abñte z sic ipa idiu dua sic p³ siderata cōphēdē p se nō pōt alios sēsus nec cōis. nec cogitatuā nisi iuuet ipō itellectu. S; si p³ siderem⁹ ipa nō i se s; hz qd pⁿ ul⁹ eē aliq^rū actionū tē sēsus et brutorū p³nt hui⁹ cogscē sic ouis cogscit agnū sb ista itētiōe q ē fili⁹ ei⁹ z lupū cogscit inq^rum inimicabilē. z id se sus q iuuat p itellectū siue sit sēsus cōis siue cogi tatuā p³nt h idiu dua p se cōprehēdē p³ qd sba nō bñ cogscit p sēsū. deficit et rō i h qd dīc qd sbe sepa te nō p³nt itelligi qz nō hnt fāsmata. dico qd h nō ualet qz ad h ut aliqd dicat nō posse itelligi nō suffic qd nō hēat fāsmata. S; ad h opz qd nō hēat ali qd p³portioale alicui hnti fāsmata siue fāasma p qd possit itelligi sic sbe separte dnr nō posse itelligi qz nō hnt fāsmata z et qz nō hnt aliqd p³portioa le eis p qd possit itelligi. Iste eni sbe māles q hnt fāsmata nō hnt p³portioē cū substātijs sepa⁹. z id p fāasma sbaz māliū nō possunt sube separate

intelligi. Un si aliqd nō hēat fāasma nō potes arguē. q̄ nō pōt itelligē illō itellec^o: q̄ ē dato q̄ nō hēat fāasma si tū hēt aliqd pportionale ei q̄ hēt fāasma bñ poterit p ipm itelligi sic patet de actu itelligēdi. Nā z lz act^o itelligēdi nō hēat fāasma q̄ tū obiectū ipi^o itellec^o q̄ hēt fāasma pportionale est ei pp h itellec^o p obiectū ei^o pōt itelligere actū itelligēdi lz fāasma nō hēat. z iō si pcederet q̄ sbe māles nō hēret fāasmata q̄ tū pperates z accntia iparū sbarū māliū hnt fāasmata pportio natiua sūt ipis substātijs mālib^o z pp hoc substan tie materiales poterūt itelligi p ipa accntia z per ipas pperates. nā nō tātū excellūt sbe māles su as pperates z accntia sua q̄tū excellūt sbe sepa rate sbas māles. z iō patet quomō peccat rō trib^o modis. Ad aliō dicēdū q̄ si nos pcedem^o a pō ri uey est q̄ nō possem^o cogscē posteriora cū poste riora sunt nobis imanifesta: s; q̄ nos icipim^o a po steriori z posteriora bñ cogscim^o saltim incōplete absq; h q̄ cogscam^o manifestissima in nā pp lz zc. Un si cognoscēdo posteriora nō possemus aliquo modo cognoscere priorē nullo modo possem^o co gnoscere posteriora. Ad aliō tu arguis sēsibilia sūt trāsmutabilia. dico q̄ istoz sēsibiliū nō est scia fm q̄ pticularia sūt. nec fm q̄ sunt in cōtinuo mo tu. sed ipsorum vniuersalium est scientia zc.

Sorsan aut z difficultate duob^o modis existente non in rebus sed in nobis est ei^o causa zc. **Tex. j.**

Questio. VIII.

Veritur utrum difficultas in cog ni tione ueritatis sit ex pte nra ul^o ex pte rez. z vī q̄ nō sit ex pte nra sed ex pte rerū: qm si ex pte nra eēt difficultas tūc illa q̄ magis eēt sepata a mā esset magis cogscibi lis. s; lz est falsū: qm de^o marie sepat^o est z tū i nul lo pōt itelligi qm de^o est ifinit^o. ifinitū aut ē qd p se est ignotū sic dī p phisicorū. ergo zc. Ad idē ar guit sic. illō qd iest alicui per se inest ei ul^o z iō cū materia de se sit ipeditiua cogntiōis sicut dīc^o 2° hui^o. appet q̄ res māles nō erunt faciles ad co gnoscēdū z sic cū res māles hēant in se p^o ipē ditū cogntiōis vī q̄ res materiales q̄tū de se est erūt difficiles z sic difficultas sumit ex pte re rū z nō ex pte nra tū. C^o s. si difficultas sumit ex pte nra tē trāsmutabilia eēt nobis magis nota z lz lz: q̄ merhaphisica sūt nobis magis nota q̄ nā lia cū sint abstracta a motu z a meth. ergo zc.

In oppo^o est pbs q̄ dicit q̄ difficultas nō est i reb^o s; i nobis. vñ sic se hēt itellec^o nra ad ea q̄ sūt mani festissima i nā. sic oculus noctue ad lucē solis q̄ zc. Ad istā questionē est itelligēdū q̄ obmitrēdū est illō qd est p accūs z accipiēdū est illō qd ē p se. Nūc aut ita est q̄ si nos videm^o quomodo sumit facili tas z difficultas ex pte rerū z ex pte itellec^o satis patebit utrum difficultas sumat ex pte nra. difficul tas enim sumit ex pte māe que est in reb^o qm mā ē ipeditiua cogntiōis. z q̄ mā ē ipeditiua cogntiōis pparate in reb^o habētib^o materiā difficul tas sumit ex pte mālitat. Ex alio ē sūt difficul tas ex lz. s. q̄ res ipē habētes mām non itelligunt sicut sūt. res enī māles sūt itelligibiles impotētia cū in actu s; sūt itelligibiles in actu p actionē itel lect^o agētis. vñ nō itelligunt res māles s; eē actu

ale qd hnt: s; sūt itelligibiles i actu per actionem intellect^o agētis. vñ dicit 2° in 2° hui^o q̄ quedā sūt forme que sūt itelligibiles in actu sicut foie se parate z nō sūt itelligibiles in actu per actiones itellec^o agētis. patet q̄ q̄ difficultas sumit ex pte rerū tū ex ratioe mālitat tū ex lz q̄ nō itelligunt sic sūt: z q̄ ex pte māe patet q̄ sumit difficultas q̄tū mā est illō p qd res pt eē z nō eē: z iō p māz res min^o sūt z per pns res p mām min^o uere sūt. z si min^o uere sūt per materiā sūt min^o cognosci biles ergo zc. C^o Nunc vidēdū est quō se hēat in tellect^o nra. Intellect^o enim videt z est intellectus z est nra. Un itellec^o inq̄tū intellectus habet pro portionē cū substātijs sepatis q̄ imālis est sicut ipē sbe se pate. Intellectus autē inq̄tū vī ppor tionē habet cū substātijs mālibus. q̄ itellec^o nra vñ vī dependet ex fāasmate que est vī^o materia lis z depēdet etiā ex fāasmate. Unde dicit phi sopus in 3° de aia q̄ sil^o opz fāasmata speculari z sic patet quō itellec^o hēt pportionē cū substā tijs sepatis z cū substātijs mālib^o. Nūc at ita est q̄ si nos uolum^o arguē magnitudinē opis z diffi cultatē nō debem^o arguē difficultatē opis ex ma gnitudine opis s; ex pportiōe vtutis ad op^o: qm bñ posset eē vī^o ita fortis q̄ nō eēt tale op^o difficile z tū illō op^o eēt ualde magnū. Silr lz op^o eēt ual de parū posset eē vtus ita pua q̄ illō op^o eēt dif ficile ualde z iō debem^o arguere difficultatē rei sū mi opis ex pportiōe vtutis ad op^o z nō ex magni tudie opis: z iō cū itellec^o nra magis pportionez reb^o mālib^o q̄ imālib^o. magis cognoscet itellec^o nra z facili^o res māles q̄ imāles z sic res māles sūt min^o cognoscibiles q̄ res imāles: sequit q̄ in tellect^o nra magis cognoscet min^o itelligibilia q̄ magis itelligibilia. z iō pz q̄ difficultas nō est in reb^o sic bñ dīc pbs s; i nobis. qm si difficultas su mat ex pte rez tē magis itelligibilia eēt a nobis facilioris cogntiōis q̄ alia minus itelligibilia z hoc non est uerum sicut dictum est.

Ad rōnes. ad p^o dicēdū est. tu enī dicis ifm est igno tū. uerū est ifinitū s; magnitudinē: s; illō qd est ifi nitū fm vtutē z pōz tale ifinitū nō est ignotū s; se imo māifestū. Ad aliō tu dicis. si difficultas su meret ex pte uera se q̄ret q̄ trāsmutatiua eēt no bis magis manifesta siue nota. dico q̄ uey est: si trāsmutata esset p se cā q̄re aliqd sit nobis magis notū. nūc aut nō ē ita. imo trāsmutata ipa ē cā per accūs q̄re sit nobis aliqd notū: s; hēre fāasma ē cā p se q̄re aliqd sit nobis notū. q̄ zc. Ad aliō tu di cis mā ē ipeditiua cogntiōis. sine dubio nō debe m^o itelligē q̄ mā qlibet sit cā siue ipeditiua cogntiōis imo ē aliq̄ mā q̄ est p^o cogntiōis sic appet nā i diffōne rei hnt māz pōit ipa mā cū tū ipa dif finitio rei hnt māz def ut cā cogntiōis: s; pro tā to dī mā ipeditiua cogntiōis q̄ res habētes māz sunt de se min^o itelligibiles ratione materie zc.

Sicut enī nocticofacū oculi ad lucē diei sese hnt: sic z aie nostre itellec^o ad ea q̄ sūt diuz nrae manifestissima. **Tex. j.**

Questio. IX.

Aum visum sit de ueritate nē vi dedū ē d alio qd dicit pbs i lra q̄ ita se hēt itellec^o aie nrae ad deū z ad subas separatas sicut se hēt oculus no-

etne ad lucē solis. et iō q̄rīf h̄ utrū itellect⁹ huma-
nus cōiunctus corpori possit deū et subas sepatas i-
telligere. et q̄ fuerūt diversi modi dicēdi. de hoc
eni fuit vn⁹ modus dicēdi Alex. et sequētū eum.
Ali⁹ aut̄ fuit Alpharabij. et ali⁹ fuit p̄ns. pp̄ h̄ que
rēdū est p̄ de mō p̄ que vnusq̄sq̄ istaz deuēt i dis-
solutionē hui⁹ q̄ōnis. et p̄ quē rēdū est de modo ale-
xādri. dicit eni alexāder q̄ itellect⁹ videt̄ est ḡna-
lis et corruptibilis et q̄ est v̄tus mālis et t̄n̄ potest
intelligere subas sepatas. nec est mirabile sicut di-
cit alexāder q̄ sit mālis et q̄ possit itelligere sbas
sepatas: qm̄ foze eloz sūt māles et t̄n̄ ex cōplexio-
ne eloz mutabiles foze p̄nt resultare et educi. Si-
militer nō est icōueniēs q̄ ex cōplexiōe eloz resul-
tat talis foza sicut itellect⁹ qui possit subas sepatas
itelligē. et q̄ Alex. vidit q̄ nō poterat b̄n̄ sustinē
positionez suā pp̄ h̄ adiuēt aliū modū quē posuit
i tractatu suo de itellectu quē ip̄e fecit et ē sua posi-
tio talis. s. q̄ itellect⁹ nec est v̄tus nec est corp⁹ sed
est p̄paratio q̄dā in hoie que inest homini ex neces-
sitate. et tūc dicit Alex. q̄ illa p̄paratio nascit̄ imp-
fecta et p̄ficiē magis et magis et corrobaf̄ it̄m̄ et ē
p̄ficiē illa p̄paratio q̄ p̄t itelligere sbas sepatas. et
ponit exēplū Alex. in tractatu suo. Sicut hō nasci-
tur h̄ns ip̄fectā p̄s gradiēdi t̄n̄ illa p̄s magis et
magis p̄ficiē in hoie et t̄tū p̄ficiē illa p̄s gradiēdi
in hoie q̄ homo p̄t perficere gradi. Sic dicebat
dictus Alexan. de intellectu.

Et iō q̄rēdū ē de intellectu. s. dato q̄ itellect⁹ eēt mā-
lis utz possit sbas sepatas itelligē. et v̄z q̄ sic: qm̄
dic̄ p̄s in 2⁹ de aia q̄ s̄sus ē susceptiū sp̄rū sine
mā. si ḡ s̄sus q̄ ē p̄ mālis p̄t app̄hēdere sp̄s im-
māle. t̄c v̄z q̄ dato q̄ itellect⁹ eēt mālis adhuc b̄n̄
possit itelligere sbas imāles. C̄p̄. magis v̄z mā-
le pati ab immāli q̄ māle agere i māle. v̄n̄ māi⁹ est
agere māle i māle q̄ māle pati ab immāli. cuz ergo
māle possit agere in imāle ut probabo v̄z q̄ māle
poterit pati ab immāli. C̄ Probatio q̄ māle possit
agere in imāle q̄ fātasia est māle et t̄n̄ fātasia b̄n̄
ageret in itellectu q̄ est imālis. s̄m̄ aliā nāz positio-
nē: igif̄ ut v̄z magis poterit māle pati ab immāli.
ḡ cū itelligere sit q̄dā pati v̄z q̄ itellect⁹ possit
pati a substātijs sepatis et sic p̄ p̄ns poterit eas in-
telligere. C̄p̄. metha^a abstrahit a mā s̄sibili nō
a mā intelligibili et t̄n̄ imaginatio p̄t mathe^a cō-
prehēdere. cū ergo sicut v̄z dicē p̄^{or} in oibus alijs
a p̄ sit aliqd̄ loco māe et hoc d̄ in cōmēto de cāis
q̄ oēs sube iste sepate a p̄ h̄nt suuz iliachi. ergo v̄z
q̄ dato q̄ itellect⁹ sit mālis videt̄ q̄ possit subas
sepatas itelligere. C̄ Sine dubio neq̄ est q̄ Alex.
posuit q̄ itellect⁹ mālis possit subas sepatas itelli-
gere et p̄ hoc arguit p̄^{or} duab⁹ rōnib⁹ et si decla-
rem⁹ eas satis erit. C̄ P̄ria rō Auer. est q̄ fūdamē-
ta oiu⁹ sapiētū sūt q̄ intelligibile in actu et itellect⁹
in actu sūt idē siue vnū. Si ḡ itellect⁹ mālis itel-
ligit subas sepatas sicut tu p̄ois tūc sube sepate ef-
sēt vnū et in itellectu et eēt eadē ei: et tūc seq̄ret̄ q̄
māle eēt imālis: et cū māle sit corruptibile et imā-
le sit icorruptibile seq̄ret̄ q̄ corruptibile fieret icor-
ruptibile. et h̄ ē falsū. ḡ et c̄. nec potes dicere q̄ p̄^{or}
dicit q̄ itellect⁹ mālis itelligat subas septas sine i-
nouatiōe v̄tutis qm̄ aut fiet inouatio in recipiente
aut in recepto aut in utroq̄. nō i recipiente et in rece-
ptato: aut in neutro illoz fiet inouatio. Si tu dicas
q̄ in neutro illoz fiat inouatio nec in recipiente nec i

recepto tūc nō plus itelliget itellect⁹ nūc q̄ prius
nec p̄t fieri inouatio in recepto sic i sba sepata q̄-
tū sba sepata itransmutabilis ē et nō p̄t i ea fieri ino-
uatio nec p̄t fieri inouatio i utroq̄ qm̄ iā fieret in-
nouatio i sba sepata et iō opz q̄ i itellectu fiat ino-
uatio. nō p̄t aut̄ fieri i ip̄o itellectu alia inouatio q̄
q̄ itellect⁹ mālis fiat imālis et corpale fiat icorpa-
le. nō eni ista inouatio ē aliqd̄ aliō. nisi q̄ de nouo
v̄t⁹ mālis sit vnū actu cū sba intellectuali. C̄ Sine
dubio in rōne p̄^{or} ē vnū dubiū. s. q̄ itellectuale in
actu et itellect⁹ i actu sūt vnū. qm̄ si vna sba sepata
itelligit aliā sbaz sepata nō opz q̄ vna sit alia et pp̄
h̄ v̄z eēt dubiū de v̄bo p̄ntis. et sine dubio cū d̄z q̄
itellectuale i actu et itellect⁹ sūt v̄n̄ itelligit ita q̄ ip-
se itellect⁹ et itelligibile i actu sūt vnū sic mā et for-
ma et hoc sufficiat ad itentionē Auerrois. C̄ Et ad-
huc declandū ē accipiēdo dcm̄ p̄^{or}. dic̄ eni p̄^{or} q̄
qm̄ aliq̄ duo sūt i aliq̄ 3⁹. illō q̄d̄ ē formali⁹ est foza
alteri⁹ sicut si lux et color sic i diafano sicut i 3⁹ cū
lux sit formalior q̄ color t̄c lux erit q̄ foza coloris
nūc aut̄ ita est q̄ si itellect⁹ itelligeret subas separa-
tas tūc itellect⁹ eēt i aia et i ip̄a suba sepata et iō cū
ip̄a sba sepata sit formalior q̄ ip̄e itellect⁹ ip̄a sba
sepata eēt idē q̄d̄ foza ip̄i itellect⁹. t̄c ex ip̄o itelle-
ctu et ex ip̄a suba sepata fiet vnū sic ex mā et foza et
cū foza debeat h̄ere p̄portionē māe oportet q̄ si i-
tellect⁹ mā itelliget subas sepatas q̄ fiet imālis:
et t̄c māle fiet imāle et icorruptibile fieret icorrupti-
bile: et iō optima ē rō cōmēta. S̄z nō ualet illō q̄
si itellect⁹ itelliget sbas sepatas q̄ suba sepata eēt
in ip̄o itellectu sine dubio si itelligere itelligit sbaz
sepata itellectu eēt p̄ sp̄m̄ suā et filii et circa ip̄as
sp̄s eēt in ip̄o itellectu et seq̄ret̄ idē q̄d̄ p̄us cū absen-
te p̄^{or} cōcederet modū p̄m̄: et q̄ Alexan. ut p̄^{or}
narrat uacillauit imoppōne sua et dixit q̄ itellect⁹
qui est in nobis itellect⁹ substātijs sepatas nō est
itellect⁹ immālis q̄ talis itellect⁹ corrupit̄ p̄ cor-
ruptionē aie. s̄z talis itellect⁹ abstract⁹ quez p̄h̄s
uocat adeptū et pp̄ h̄ fm̄ h̄ arguit p̄^{or}. s. q̄ si intel-
ligit p̄ istū itellectū adeptū itellectū agentē uel et
aliū itellectū abstractū: tūc erit dubiū de cōtinua-
tiōe isti⁹ itellectus nobiscū q̄tum si continuatio-
nem assignare non poterit: et ideo nō ponitur in no-
bis nisi v̄tutem materialem.

Et tūc ad rōnes r̄ndēdū est: tu dicis s̄sus est suscepti-
uus sp̄i et c̄. Dico q̄ nō d̄z s̄sus eēt susceptiū sp̄i
sine mā: q̄ nō recipiat mā. imo sp̄s ip̄as recipit
s̄sus in organo et cum cōditionibus mālibus. Et
pro t̄ato dicif̄ sensus eēt susceptiū sp̄i sine mā:
q̄ non recipit sp̄i sub illo esse q̄d̄ h̄t in materia
extra. Et tunc ad rationē secūdā est dicēdū q̄ in tri-
bus deficit. deficit enim illa ratio p̄ in hoc q̄ dicit
māle agere immāle sicut fātasma agere in ip̄o itel-
lectu. nā ip̄m fātasma nō agit in ip̄o itellectu in
v̄tute propria: s̄z in v̄tute itellect⁹ agentis. et ideo
itellect⁹ agēs dicif̄ magis agere q̄ ip̄m fātasma.
C̄ Deficit etiā ista ratio in alio q̄ dicit q̄ itellige-
re est pati t̄n̄ sine dubio l̄z itelligere sit passio que-
dam tamē admiscetur ei iste actus qui ē iudicare
qui reducif̄ ad actū. C̄ Deficit etiā ratio in eo q̄ di-
cit q̄ itelligere est passio materialis. Intelligere
eni nō est passio materialis et si sit passio nō est pas-
sio mālis sed immālis: sed v̄tus mālis pateretur
ab immāli talis passio mālis esset q̄ q̄ reciperef̄ ab
aliquo recipet̄ per modū recipientis. cū igif̄ itelli-

gere nō sit passio mālis ēt si pateret māle ab imāli
 talis passio nō ēt itelligē. ¶ Ad aliō tu dicis me-
 thaphisica z ē. dico q qm dī q mathe^{ca} nō abstra-
 hit a mā itelligibili meli^o ēt q diceret q mathe^{ca}
 nō abstrahit a materia imaginabili mathe^{ca} est z
 si abstrahat a mā qli. s. a calido z frigido nō tamen
 abstrahit a p̄tinuo nec a quāto. z iō cū p̄tinuo sit
 imaginabile z ip̄z q̄tū z nō abstrahit a mā imagi-
 nabili qz nō abstrahit a q̄to z p̄tinuo q̄ sūt imagi-
 nabilia pp̄ h̄ meli^o ēt dicē q mathe^{ca} abstrahit a
 mā qli siue sēsibili z nō abstrahit a mā imagina-
 bili: z iō ē sube sepate nisi hēant māz imaginabile
 nō opz q itellus dato q ēt mālis q possit subas
 sepatas itelligē lz v̄t^o mālis q ē imagiatio mathe^{ca}
 possit app̄hēdē pp̄ rōnē q dca ē. Nā sic sensus ap-
 prehēdit mālia sic imaginatio app̄hēdit mathe^{ca} q
 re cū visū sit q si itellect^o nō ēt generalis z mālis
 sic posuit Alex. q nō possit subas sepatas itelligē.
 Nūc q̄reduz est de alia via. ¶ Questio decima.

Veritur q̄ dato q itell^o v̄t^o ēē p̄pa-
 ratio qdā sic ipe Alex. po-
 suit. Utrū p̄ talē p̄parationē possem^o itelli-
 gē subas sepatas. z v̄t^o q sic qm̄ videm^o q aliq̄ v̄t^o
 corpal^o sic v̄t^o patris q̄ ē i semie pōt disponē ip̄z me-
 struū: z dispositio māe siue v̄t^o semis v̄t^o sufficē ad
 h̄ ut ip̄z mestrū sic disponē ad h̄ ut ip̄z recipiat ab
 extrinseco aiam itellectiua q̄ excellētie v̄t^o totā nām
 māe corpalis. Si igr̄ v̄t^o corpalis. digō v̄t^o corpal^o
 p̄t ēē dispō ad receptionē foie excellētiā nām māe
 sic ip̄i^o aie itellectiue v̄t^o dato q itell^o ēē p̄pa-
 tio mālis q p̄ talē p̄parationē possem^o itelligē sub-
 stātiās sepatas. ¶ B̄. H̄idē v̄t^o sic. ifimoz sup̄ma at-
 tigit ifima sup̄moz: s̄ iter oēs v̄tutes māles ima-
 giatio ē sup̄ior. q̄ attigit ifimā itelligētiā. q̄ ut v̄t^o q
 dato q itellect^o ēē qdā p̄ratio mālis sic posuit
 Alex. q p̄ ip̄z possem^o itelligē subas sepatas.
 Ad oppo^m arguit illa p̄ratio ē qdā p̄ratio. nā illō
 dī ēē p̄ratū ad aliqd qd nō hēt illō aptū natū tñ
 est hēre. q̄ cuz p̄ p̄uationē nō possem^o tangere sub-
 stātiās sepatatas videtur q̄ per illam p̄paratio-
 nem nō possemus subas sepatatas itelligere.
 Ad istā qōnē ē itelligēdū. q̄ sic visū fuit p̄us Ale. cre-
 didit q̄ cū hō sit ḡnālis q̄ i hoie nō ēē aliq̄ v̄t^o im-
 mālis z pp̄ h̄ posuit Alex. sic visū ē p̄us q̄ itell^o ēē
 v̄t^o mālis z ḡnālis: z dicebat q̄ itell^o i natiuitate
 hois erat imp̄fect^o z p̄ficiēbat p̄z q̄ magis z ma-
 gis p̄ficiēbat hō. z p̄oēbat ex^m de v̄tute gressiua i
 hoie: z qz Alex. vidit q̄ nō poterat bñ s̄stinē pōz
 istā pp̄ h̄ dic q̄ itell^o erat p̄ratio qdā i nob. z di-
 cebat q̄ ista p̄ratio ip̄fecta ē z p̄ficiēbat p̄z q̄ ab-
 strahit res ip̄as z p̄m q̄ magis z magis abstrahit.
 p̄z h̄ p̄ficiē magis illa p̄ratio: z tē dicebat Alex.
 qm̄ illa p̄ratio totū abstrahit tūc p̄t itelligē sbas
 sepatas. ¶ Cōtra istū modū ponēdi arguit p̄^o. d.
 q̄ dato q̄ itell^o ēē p̄ratio z dato q̄ illa p̄para-
 tio esset p̄fecta i h̄ qd totū abstrahit nō tñ seq̄ q̄ i-
 telligat tē subas sepatas: qz z lz res ip̄as itelligēt
 qm̄ illa p̄ratio totū abstrahit nō sequit tñ. q̄ res i
 māles itelligēt. s̄ res māles q̄ sūt sibi p̄portiona-
 les. Sicut nō seq̄tur si hō h̄ns v̄tutē gressiua p̄fe-
 ctā q̄ possit gradi sicut auis: s̄ mō gradiēdi sibi cō-
 petēt: sic nō seq̄ dīc p̄^o q̄ si illa p̄ratio totū ab-
 strahit z possit itelligē res māles. q̄ imāles pōt i-
 telligē: si bñ sequit q̄ possit itelligē res sibi p̄por-
 tionales sic māles. ¶ Possem^o tñ si uolum^o addu-

cē nouā rōnē ad oñ dēdū q̄ si itell^o ēē p̄ratio q̄
 nō possem^o p̄ ip̄z subas sepatas itelligē: qz cū illa p̄-
 paratio sit p̄ratio qdā sup̄ istā p̄parationē itellige-
 m^o subas sepatas oportet q̄ illa p̄ratio mittere-
 tur v̄tuti imāli aut v̄tuti imāli. s̄ neutro istoz mo-
 doz ē pole. nō eni possem^o p̄ istā p̄parationē itelli-
 gē subas sepatas p̄z q̄ mittit v̄tuti māli. cui^o p̄ba-
 tio ē qm̄ v̄t^o mālis tria hēt: h̄z eni q̄ coḡscat p̄ rece-
 ptionē h̄z ēt q̄ coḡscat ut hic z nūc. 3° q̄ h̄z v̄t^o mā-
 lis ē q̄ nulla v̄t^o mālis ē sup̄ se cōuersiua. nūc autē
 igr̄ ē q̄ v̄t^o mālis nō pōt coḡscē subas sepatas p̄z
 qd coḡscit p̄ receptionē: qm̄ si coḡscēt subas sepa-
 tas ip̄a v̄t^o mālis h̄ ēē p̄ receptionē sp̄erū subarū
 sepataz: s̄ sic nō: qz qd recipit i aliq̄ recipit i eo
 p̄ modū rei recipiētis z nō p̄ modū rei recepte. ¶ Il-
 le sp̄es sbaz sepatarū si recipit i v̄tute māli z ēēnt
 z hēre tē māliter s̄ p̄ tales sp̄es māles nō p̄t v̄t^o
 mālis coḡscē subas sepatas z ules. ¶ Ipsa ēē v̄t^o
 mālis inq̄tū coḡscit h̄ z nūc nō pōt coḡscē subas
 sepatas cū sube sepate nō si sit hēret. v̄t^o v̄o mālis
 v̄o coḡscit z hēret z nō pōt alr coḡscē. p̄z q̄ v̄t^o
 mālis nō p̄t coḡscē sbas sepatas. ¶ Qd ēē v̄t^o mā-
 lis nō possit coḡscē sbas sepatas: h̄ appet qm̄ tē ip̄-
 sa ēē sup̄ se v̄siua. qd ē p̄p̄z q̄ dīc q̄ nulla v̄t^o mā-
 lis sup̄ se cōuersiua ē: q̄ aut h̄ seq̄ret v̄t^o. Nā si v̄t^o
 mālis coḡscēt subas sepatas oportet q̄ ēē aliqua
 vnio illi^o v̄tuz mālis ad ip̄as subas sepatas h̄ aut
 vnio triplr pōt itelligi. Uno^o pōt itelligi in vnio q̄
 sit p̄ sp̄es ip̄ressas: alio^o q̄ sit p̄ sp̄es abstractas. z
 3° mō p̄ vnionez sube. p̄m^o modus ip̄robat p̄ ea q̄
 dicta sūt. Nā ut hitū ē ille sp̄es māliter recipent z
 iō nō ducerēt in cognitionē sube imālis. sc̄ds mo-
 dus ē ipo^o qz ab abstracto nō sit abstractio. 3° mo-
 dus v̄t^o sup̄ficiēnt^o p̄bilitatē p̄tinē q̄ sumeret p̄
 suā subaz illa s̄ba sepata illi v̄tuti māli nō ē p̄iūcta
 z tūc si illa v̄t^o mālis eā coḡscēt ēē sup̄ se cōuersi-
 ua. tñ p̄z istū modū dicēdi in suba v̄tutis mālis ēē
 s̄ba itelligibile z h̄ ē qd p̄ponebat declarandū.

Ad rōnes dicēdū ē. ad p̄^{am} de aia itellectiua dico q̄
 nō ē s̄le q̄ iducebat p̄ s̄li. nō eni ē rōnē rei mā-
 lis q̄ sup̄ficiēbat p̄ sbaz sepatā q̄ ad eē ita q̄ i effē-
 do tenet iclinatio rei mālis ad sbaz sp̄ualē s̄ ē rō-
 nē rei mālis q̄ i coḡscēdo timet iclinatio ei^o ad sbaz
 sp̄ualē. z rō ē qz suba sp̄ualis i eēndo hēt eē distin-
 ctū ab alijs z ita magis limitat. s̄ i coḡscēdo h̄z ēē
 qdāmō idistictū. qz ex h̄ q̄ coḡscit alia affilia se ali-
 is. z iō p̄z istam viā i cognoscēdo imālis v̄t^o ēē mi-
 n^o limitata q̄ q̄tū ad eē. z iō cū res corpales ma-
 xime hēant eē limitatū ē rōnē ei^o. s̄ rei corpalis z
 p̄ p̄ns cuiuslibet v̄tuz orgāice q̄ aliqd vn̄at ad co-
 gnitionē sp̄ualitū ut coḡscat ea. nō est tñ rōnē ei^o
 ut vn̄at ad eē sp̄ualitū ut fiat vnū. s̄ vnū p̄z sbaz ex
 re sp̄uali z corpali q̄ sit idē eē vnū q̄. ¶ Ad 2^m dicē-
 dū q̄ illō cōtigē nō ē p̄m cognitionē: s̄ ē p̄z maio-
 rē approximationē in ordie vn̄ersi: z ita erat ibi
 fallā equocatiōis z ē. ¶ Questio v̄ndecima.

Veritur utriū positio empedocl^o.
 hēat veritatē: posuit eni
 emp. q̄ itellect^o n̄ p̄ itellectū istaz qd dīta
 tū pōt itelligē subas sepatas: z v̄t^o q̄ sic: qm̄ magis
 p̄tigit suba corpalis cū suba sepata q̄ accūs cū s̄ba
 s̄z p̄ ip̄z accūs possem^o itelligē z coḡscē sbaz z qz
 qd ē sicut dīc p̄hs i p̄hemio libri de ala q̄ accūsua
 magnā p̄tē p̄ferūt ad coḡscēdū qd est. q̄ ut vide-
 tur magis possem^o coḡscē z itelligē subas separa-

tas per ipsas sbas males cū magis pueniāt inter se q̄ accūs cū sba. C. p̄. celū se h̄z ut mā motor at ut forma. sed celū cognoscim⁹ in v̄tutib⁹ mālibus z mā nō cognoscit nisi p analogiā ad formā ḡ z c̄. Ad istā q̄onē est intelligēdū q̄ Emp̄. accipiebat tres ppōnes: z ex istis trib⁹ ppōnib⁹ p̄cludebat tres p̄nes: z ex illis trib⁹ p̄nib⁹ p̄cludebat intētū suū accipiebat enī Emp̄. vnā ppōnē q̄ talis est. s. q̄ oē scm̄ hēt q̄dditatē intellect⁹ hui⁹ ppōnis est: qm̄ oēs res māles hnt q̄dditatē. Nā factū appellat Em. rē māle. res enī mālis pp̄ suā cōpōnē nō ē sua q̄dditas sed h̄ns q̄dditatē: z pp̄ h̄ dicit Emp̄. q̄ omne scm̄ h̄z q̄dditatē. C. 1. ppō quā accipiebat ē ista q̄ intellect⁹ speculatiu⁹ hēt q̄dditatē: z intellect⁹ hui⁹ ppōnis est. s. q̄ ea q̄ intellectu speculatiu⁹ itelligit hnt q̄dditatē. C. 2. ppō quā accipiebat ē ista s. q̄ intellect⁹ p̄t ab oi h̄nte q̄dditatē abstrahē q̄dditatē: ut si hō diffiniat p̄ aial. z aial sit h̄ns q̄dditatē adhuc pōt intellect⁹ abstrahē q̄dditatē aialis. z sp̄ q̄sq; deueniat ad q̄dditatē nō h̄ntē q̄dditates. C. Et his trib⁹ arguebat sic. aut intellect⁹ deueniet ad q̄dditatē nō h̄ntē q̄dditatē aut nō abstrahit ab oi h̄nte q̄dditatē ip̄az q̄dditatē q̄ est s̄ sup̄pōnem s. q̄ ab oi h̄nte q̄dditatē intellect⁹ pōt abstrahē q̄dditatē. aut erit p̄cedē in infinitū. In infinitū aut p̄cedere nō ē pōte cū enī intellect⁹ nat⁹ sit abstrahē q̄dditatē ab oi q̄dditate si eēt p̄cedere in infinitū nunq̄ terminaret appetit⁹ nālis: nec ē dicere q̄ resoko intellect⁹ stet ad nihil ul' ad aliqd qd nō sit q̄dditas nec hēat q̄dditatē: z sic cōcludebat itētū suū: dicebat enī q̄ intellect⁹ itelligēdo deueniret ad aliquā q̄dditatē nō h̄ntē q̄dditatē z tūc cū q̄dditas sbe se parate nō sit h̄ns q̄dditatē tūc intellect⁹ noster potit itelligē sbas sepatas. C. Cōtra istō arguit 2. or d. Emp̄. potuit itelligē. d. aut enī itelligebat q̄ p̄ h̄ nō dī intellect⁹ itelligebat q̄dditatē nō h̄ntē q̄dditatē q̄ possit p̄ h̄ itelligē q̄dditatē sbe sepate nō h̄ntē q̄dditatē z tūc sine dubio dīc̄ 2. or q̄ si q̄dditas non hēat q̄dditatē diceret vninoce de hac q̄dditate nō h̄ntē q̄dditatē z de q̄dditate sbe sepate nō h̄ntē q̄dditatē z tūc dicit 2. or qd b̄n p̄cedēt rō Emp̄. s. qz nō ē ita iō z c̄. C. Si at itelligat Emp̄. q̄ sic intellect⁹ nr̄ nat⁹ est itelligere q̄dditatē nō h̄ntē q̄ ita nat⁹ eēt itelligē q̄dditatē sbe sepate nō h̄ntē q̄dditatē: dicit 2. or q̄ si ita itelligeret tūc non posset reddere cām q̄re q̄sq; itelligēt: z q̄sq; nō. Et tūc ad rōnē dicēdū est: q̄ talis modus arguendi nō ualet. qm̄ enī dī h̄ magis puenit cū isto q̄ illud cū illo. ḡ magis itelligeret q̄ illō nō ualet: nō enī ualet q̄ sit reale magis puenit cū reali q̄ itēriōale cū reali qd pp̄ hoc itelligat qd̄cung; reale p̄ qd̄z reale sic hō p̄ lapidē nisi illō reale natū sit itelligi per illō reale z s̄tr̄ est ex parte ista directe. C. Ad aliud patet solō z c̄. C. Qo duodecima.

Veritur adhuc de pōne alfarabi. q̄ intellect⁹ nr̄ p̄ h̄ q̄ p̄ seip̄z itelligit potes itelligē sbas sepatas: z v̄z qd̄ sic. tu enī nō potes dicere q̄ intellect⁹ nr̄ nō possit itelligē sbas sepatas itelligēdo seip̄z nisi qz differt i spē a sbijs sepāt: s̄ pp̄ hoc nō potes sic dicē: qz si sic diceres tūc cum vna sba sepata differat i spē ab alia seqtur q̄ vna sba sepata nō possit aliā sbaz sepata itelligē. ḡ p̄ h̄ qd̄ intellect⁹ nr̄ differat i spē a sbijs sepāt nō potes dicē q̄ itelligēdo seip̄z nō possit ip̄az sbaz sepatas

itelligere. nec potes h̄ dicere pp̄ h̄ q̄ differat i ḡne ab illis qm̄ oēs sbe itellectuales sūt eiusdē ḡnis. ḡ ut v̄z itellect⁹ nr̄ itelligēdo seip̄z poterit sbas sepatas itelligere. C. p̄. tu nō dicis q̄ itellectus nr̄ nō possit itelligē sbas sepatas nisi qz fāntasmata nō hnt sic itellect⁹ noster fāntasmata nō h̄z z nō p̄t se ip̄m itelligē. ḡ v̄z q̄ itelligēdo seip̄m possit ocās sbas itelligē. C. Ad oppo^m arguit sic. Act⁹ nō coḡ scit p̄ potētā sed eō. v̄n mā cognoscit p̄ analogiaz ad formā: forma aut nō coḡ scit p̄ mām: cū ḡ itellect⁹ nr̄ i ḡne itellectuū sit q̄si mā sbe nō sepate q̄ si forme: v̄z q̄ itellect⁹ nr̄ itelligēdo seip̄m nō possit itelligere sbas sepatas: sed poti⁹ ecōuerso. s. itelligēdo eas possit itelligere seip̄sum.

Ad istā q̄onē ē itelligēdū q̄ Alfarabi⁹ posuit q̄ itelligēdo seip̄m itellect⁹ nr̄ poterit sbas sepatas itelligē z h̄ posuit sic. distinguūt enī sex modis itellectū. Uno enī mō itellect⁹ accipit p̄ qdā discretiōe siue prudētia sic dicim⁹ q̄ iste hō ē itelligēs qm̄ ē discret⁹ z prudēs. Alio⁹ accipit itellect⁹ pro qdāz p̄babilitate sic qm̄ dicim⁹ q̄ h̄ accipit itellect⁹ z h̄ refutat itellect⁹ qz est p̄babile ul' ip̄robabile: z sic istis duob⁹ modis accipit itellect⁹ vulgarit̄. reliqs̄ q̄tuor modis accipit itellect⁹ a p̄bo sic accipit in li^o posterior. alio mō in li^o moral. alio mō i metha^a. alio mō in li^o de aia. A p̄bo enī accipit in li^o posterior pro habitu p̄ncipoz p̄ quē itellect⁹ p̄tigit ea q̄ sequūtur p̄n^a rei itelligibil: z de tali itellectu q̄ ē habit⁹ p̄ncipoz speculatiuoz loq̄tur p̄bs in li^o posterior. C. Alio mō accipit itellect⁹ i moralib⁹ z itellect⁹ accept⁹ i moralib⁹ ut ipse Alfarabi⁹ dīc̄ nihil aliō est q̄ habit⁹ p̄n^o moralitū. v̄n si cut opz hēre hitū p̄n^o speculatiuoz ad h̄ ut speculef ea q̄ sūt p̄n^a p̄n^a speculatiua sic opz hēre hitū agibiliū ad h̄ ut b̄n agat. C. Alio⁹ accipit i metha^a z dī sba sepata. C. Alio⁹ accipit itellect⁹ a p̄bo in li^o de aia z itellect⁹ accept⁹ i li^o de aia accipit q̄tuor modis: vno dī itellect⁹: itellect⁹ i pō siue possibilis. alio itellect⁹ i actu: alio itellect⁹ agēs. alio adept⁹. Intellect⁹ enī potis siue i pō est ille p̄ quā aia hui⁹ spēs itelligibiles recipit: v̄n dīc̄ p̄h̄s q̄ itellect⁹ potis ē cui⁹ ē oia fieri z iste spēs exītes i ip̄o itellectu i formāt ip̄m itellectū pp̄ h̄ sortit̄ nomē itellect⁹ z dī illa spēs itellect⁹ i actu. cui⁹ rō ē: qm̄ ip̄a spēs cōparat̄ ad itellectū sic forma: z qz forma z act⁹ idē pp̄ h̄ dī illa spēs itellect⁹ in actu. C. Intellect⁹ at agēs dī ille itellect⁹ q̄ abstrahit qd̄ditates itellect⁹: z se hēt ad fāntasmata sic lux ad colores. C. 4. accipit itellect⁹ p̄ itellectu adepto. mā enī nō pōt eē adepta. qm̄ qm̄ accipit aliquā formā statim spoliat̄ aliq̄ foza: qm̄ due foze sbales non p̄nt s̄l' eē i eadē mā: z iō mā nō pōt eē adepta: itellect⁹ t̄n b̄n sit adept⁹: qm̄ cū itellect⁹ accipit aliq̄ spēm non pp̄ h̄ opz spoliari alia spē: s̄ p̄ recipiat vnā deide aliā z postea aliā. z sic qm̄ itellect⁹ oēs spēs z s̄litudies oium rez accipit: tūc dī itellect⁹ nr̄ adept⁹ v̄n eodē mō q̄ cōparant̄ corpa celestia ad istas res māles: illo⁹ cōparant̄ sbe sepate ad itellectū nr̄z: corpa enī celestia nō p̄nt recipere ul' iorē formā: sic ē de sbijs sepāt qm̄ sbe sepate nō recipiūt aliq̄ s̄litudinē quā nō hēant imo sbe sepate hnt in se oēs spēs siue s̄litudies oium rez cognoscibiliū ab ip̄s. v̄n dī i li^o de cāis i xj^a ppōne q̄ itelligibilia est plena formis: z sic itellectū sbaz sepataz z ē adept⁹ z hēt i se oēs spēs: siue s̄litudi

nes oiaz rez. Intellectus autem noster non habet in se species omnium rerum: sed eas acquirit unde intellectus noster recipit unam et postea aliam: nec per se spoliatur illa specie et sic quicquid recepit species omnium rerum: et tunc dicitur intellectus noster esse adeptus quoniam plenitudo est foris sicut intellectus separatus: et tunc noster intellectus quoniam est sic adeptus intelligendo seipsum potest intelligere substantias separatas: et ratio est quod tunc simpliciter assimilatur cum sit plenitudo sicut ille sunt et intelligendo se plenitudo et adeptus potest intelligere substantias separatas et hoc fuit opinio Alfarabij. scilicet quod intellectus intelligendo seipsum potest intelligere substantias separatas. Sine dubio iste factus subtiliter processit tamen iste modus non est politus et possemus per hunc istum modum probare. scilicet quod intellectus nunquam deveniet ad hunc quod fiat adeptus. Sed dato quod intellectus posset fieri adeptus adhuc non possumus substantias separatas intelligere. cuius declaratio est: quoniam sic arguebat philosophus in 5° Empiricorum. quoniam et dato quod intellectus noster intelligeret quidditatem non haberet quidditatem. quod tamen quidditas non habet quidditatem dicitur non univoce de quidditate non habere quidditatem. puta de quidditate non habere quidditatem substantiarum materialium et substantiarum separatarum per se non sequitur quod si intellectus noster intelligit quidditatem non habentem quidditatem substantiarum materialium quod per se intelligat quidditatem non habentem quidditatem substantiarum immaterialium. Sicut si intellectus noster posset fieri adeptus et plenitudo foris quod tamen ista plenitudo noster intellectus de facie est a plenitudine intellectus separatarum per hoc non oportet quod dato quod intellectus posset fieri adeptus sicut intellectus separatarum quod intelligendo seipsum possit intelligere substantias separatas: unde argueret ille si illa plenitudo non haberet difformitatem et plenitudinem substantiarum separatarum et illa difformitas in tribus attenditur quoniam plenitudo in substantiis separatis in natura est naturalis. plenitudo autem in nostro intellectu est acquisita difformitas est et in hunc quoniam ille species quod sunt in substantiis separatis sunt aliter rationis a speciebus. quod sunt in intellectu nostro. 3° et difformitas est quod tamen ad actum: debemus enim imaginari substantias separatas intelligere sicut oculus directe fertur in colore: sed intellectus noster non directe fertur in quidditate sed dependet ex virtutibus materialibus per se et sic per se et si intellectus noster posset fieri adeptus et plenitudo formis non tamen sequeretur quod intelligendo seipsum et substantias separatas possit intelligere sicut declaratum est.

Ad rationem cum tu dicis et cetera. possumus respondere quod intellectus noster non intelligit se uniformiter cum substantiis separatis: imo intellectus noster directe non intelligit seipsum. sicut autem separate directe se intelligit. unde intellectus noster per se intelligit quidditatem rei et postea intelligit se intelligere et in hoc quod intelligit se intelligere intelligit seipsum sicut non est de illis et cetera.

Questio decimatercia.

Veritur de pone Themistij. Posuit enim Themistius quod si intellectus noster intelligit res materiales quod digni est ipsum intelligere res immateriales: et id quod utrumque habeat veritatem. scilicet quod digni sit ipsum intellectum intelligere res immateriales quod si intelligat res materiales. et videtur quod sic: quoniam intellectus noster assimilatur substantiis separatis. quod magis quod rebus materialibus. quod si res immateriales intelligat digni erit quod si res materiales intelligat. Et intellectus noster est virtus super se perversiva. scilicet virtus super se perversiva quod tamen aliquid est unum ei tanto magis illud pertrahit. cum ergo substantia separata cognoscitur ab intellectu est unum cum ipso. cum ergo sunt substantie separate digniores rebus materialibus videtur quod digni sit ipsum intelligere substantias separatas quod alias materiales sicut intelligendo noster intellectus predicat substantias uniat ipsas. Ad oppositum arguitur sic. dicit enim philosophus in 2° huius quod sicut se habet oculus noctue ad lucem solis: sic se habet intellectus noster ad ea quod sunt manifestissima in natura utpote ad deum et ad substantias separatas: sed non valet oculi

lucis noctue potest cognoscere privationem luminis solis. ergo potest cognoscere lumen solis. sic non sequitur intellectus noster potest cognoscere substantias materiales. quod potest cognoscere substantias immateriales.

Ad istam rationem intelligendum est quod Themistius ponit quod si intellectus noster intelligeret res materiales quod digni esset ut res immateriales intelligeret. Sine dubio sicut dicitur philosophus si intellectus noster esset positus immaterialis ita quod nullo modo immaterialis nec dependeret ex virtute materiali. unde arguetur Themistius. scilicet quod si intellectus noster intelligat res materiales quod digni esset ut ipse intelligeret res immateriales: sed quod noster intellectus non est positus immaterialis. sed est aliquid modo materialis: quod dependet ex virtutibus materialibus sicut ex fantasia et ex alijs virtutibus per se non valet quod si intelligat res materiales quod sit digni intelligere res immateriales. et sic non valet si oculus noster potest videre et cognoscere colorem. quod digni est ut lumen solis videat cum lumen solis sit magis visibile de se. Sic non valet si intellectus noster potest cognoscere res materiales quod digni sit ipse intelligere res immateriales quod intellectus noster est quedam materialis. Et tunc ad rationem tuam dicis intellectus noster assimilatur substantiis separatis. dico quod verum est quod intellectus noster intellectus: sed intellectus noster non assimilatur substantiis separatis sed potest substantiis materialibus quod in quantum nihil intelligit semper cum fantasmate. Ad aliud per se solo: supposebat enim philosophus quod si intelligerem substantias separatas quod ipse substantie essent in intellectu nostro per suam substantiam: sed si veritate habet veritatem de solo per se et cetera. Questio decimaquarta.

Veritur utz positio Averro. habeat veritatem: sed ut possumus arguere ad positionem eius est intelligendum quod Averro. posuit quod intellectus noster poterat intelligere substantias separatas per se quod uniebat intellectui agenti. Et quod utz ex tali unione ad intellectum agentem intellectus noster possit intelligere substantias separatas. et videtur quod sic: dicit enim philosophus in 3° de anima quod intellectus politus est cuius est omnia fieri. intellectus agens cuius est omnia facere. cum ergo sic se habeat intellectus noster politus ad intellectum agentem sicut materia prima ad motorem primum et sic materia prima non diceret recipe omnes formas nisi haberet in se omnes formas quod sunt in primo motore: sic intellectus noster politus non diceret omnia recipe nisi omnes substantias intelligeret. Unde si deficeret ab aliquo foris non diceret omnia fieri. quod cum dicat omnia fieri intellectus politus videtur quod per se quod unum intellectui agenti cuius est omnia facere: videtur intellectus possit substantias separatas intelligere sicut posuit philosophus. Et Themistius tu non dicis quod intellectus noster non possit substantias separatas intelligere nisi quod non unum perfecte luminis. sed intellectus noster politus per se quod unum perfecte intellectui agenti unum perfecte luminis. quod videtur quod intellectus noster per unionem quam habet ad intellectum agentem possit substantias separatas intelligere. Et Themistius dicit Averro. in 3° de anima quod intellectus noster politus aliquando est in actu aliquando non. intelligit autem agens spiritus est in actu cum ergo substantie separate semper sint in actu sicut intellectus agens videtur quod per unionem ad ipsas videtur intellectus possit substantias separatas intelligere quod ipse intellectus agens maxime videtur assimilari substantiis separatis. Ad oppositum arguitur sic intellectus noster politus non utitur intellectui agenti aliter substantiarum nisi per cognitionem rerum materialium: quod per talem unionem non poterit intellectus noster intelligere substantias separatas.

Ad istam rationem est intelligendum. Averro. posuit quod videtur intellectus per hoc quod uniebat intellectui agenti poterat intelligere substantias separatas raras. et ut melius videamus intentionem Averro. est sciendum quod ipse distinguebat. 6. modos de intellectu: dicebat enim quod quiddam est intellectus quod dicitur passivus. quiddam est intellectus qui dicitur materialis sive pos-

sibilis. 3° mō dī intellect^o i actu. 4° mō dī itell^o spe
 clatiu^o. 7 alio^o itell^o adept^o. 7 alio^o intellect^o agēs.
 dī enī itell^o passiu^o ipsa imagiatio. vñ dī in 3° de
 aia q̄ intellect^o passiu^o ē corp^o. 7 2° dīc q̄ phūs i
 telligit de imaginatiōe q̄ dī intellect^o passiu^o. C In
 tellect^o aut^o polis dī ille intellect^o q̄ oēs formas reci
 pit ul^o. C Intellect^o vō in actu dī illa spēs q̄ ē apd
 intellectū. Nā illa spēs intelligibil^o exīis apd itel
 lectū nō s̄z eē qd̄ h̄z extra ē intelligibilis in actu. s̄z
 s̄z eē qd̄ h̄z apd intellectū: 7 q̄ illa spēs intelligibil^o
 ē i actu. pp̄ h̄ dī illa spēs itell^o. Illa ē spēs itelligi
 bil^o exīis apd itell^o i format ip̄z itell^o 7 pp̄ h̄ dī illa
 spēs intellect^o in actu tū q̄ ē illa spēs intelligibilis i
 actu: tū q̄ i format ip̄z intellectū. C Intellect^o aut^o
 spectatiu^o dī ille q̄ ē cōposit^o ex itell^o māli 7 intel
 lectu in actu: sed diuersitas est de intellectu adepto
 int^o Alfarabiū 7 ip̄z 2°. qm̄ sicut visū fuit Alfara
 bi^o posuit intellectū eē adeptū qm̄ recipit oēs spēs
 7 oēs similitudines oīum rez. Sed 2° alia via po
 suit intellectū eē adeptū. 7 iō ut nos videam^o qliter
 ipsi ponūt intellectū eē adeptū. Intelligēdū ē at̄ q̄
 intellect^o agēs se h̄z sic lumen. vñ 7 in 1° de aia di
 cit phūs intellectū agētē eē lumē qd̄ dā. intellect^o vō
 polis est sicut diaphanū. spēs aut^o intelligibilis siue i
 tellect^o iter in actu se h̄t sic color ul^o spēs coloris:
 vñ sic aer siue diaphanū nō recipit spēs coloris nisi
 illuminet a lumie. Nā lumē est act^o luminādi fm̄
 q̄ luminādū sic 7 intellect^o polis nō recipit spēm in
 telligibilē nisi illuminet lumie intellect^o agētis. vñ sic
 recipit diaphanū s̄t spēm coloris 7 lumē 7 quanto
 magis spēm coloris recipit tāto magis lumē par
 ticipat 7 magis illuminat sic vñ intellect^o s̄t recipit
 spēm intelligibilē 7 lumē intellect^o agētis 7 q̄to ma
 gis recipit intellect^o polis spēs intelligibiles tanto
 magis lumē intellect^o agētis participat. vñ sic Al
 farabi^o ponebat intellectū fieri adeptū ex plenitu
 dine formaz oīum sic posuit 2° intellectum fieri
 adeptū ex h̄ q̄ totū lumē intellect^o agētis recipit i
 recipiēdo oēs formas 7 similitudines oīum rez 7 sic
 posuit Auer. intellectū fieri adeptū. C Intellect^o
 aut^o agēs dī ille intellect^o qui fac̄ intellectū polem
 eē in actu oīa ad q̄ ē in pō. vñ sic ars dī eē q̄ p̄t fa
 cere lignū eē in actu sub oīb^o illis formis ad quas
 erat in pō. sic intellect^o agēs ē ille q̄ fac̄ intellectus
 poles eē in actu oīa illa ad q̄ erat ē pō: vñ dī in 3°
 de aia q̄ intellect^o agēs ē cui^o ē oīa facere. C Et de
 bem^o intelligere q̄ ordo ē in ip̄is intellectib^o qm̄ i
 tellect^o passiu^o dī mālior: oīb^o alijs intellectib^o 7 po
 stea itell^o polis 7 postea itell^o spectatiu^o 7 postea
 itellect^o in actu 7 postea itell^o adept^o: 7 postea in
 tell^o agēs qui ē fozialior oīb^o alijs. C Declatio h̄
 ē. Intellect^o enī passiu^o dī oīb^o alijs mālior: qm̄ i
 tellect^o passiu^o ad h̄z dī mālior: 7 mālis q̄ h̄t or
 ganū corpale 7 ē in pte corpis determinata ut ē det
 minata ip̄a imagiatio h̄z forte ut p̄fusa nō h̄t de
 terminatā pte 7 tal^o itell^o dī imagiatio. C In
 tellect^o aut^o polis dī mālis post ip̄z nō q̄ intellect^o
 polis dicat organū corpale h̄re s̄z dī mālis me
 tha. qm̄ tal^o intellect^o mālis recipit oēs formas ab
 fractas sic mā recipit oēs formas p̄ticularēs: 7 ga
 recipere reducit ad nām māe pp̄ h̄ intellect^o polis
 cui^o ē: 7 iō fieri siue recipe dī mālis. C Intellect^o
 at̄ spectatiu^o post istos dī mālis magis q̄ itell^o
 in actu 7 min^o q̄ intellect^o polis. cui^o rō est qm̄ in
 tellect^o spectatiu^o ē cōposit^o ex itell^o in actu 7 in

tellectu poli 7 q̄ cōpositū ē: est min^o mālis q̄ sua
 ps mālis q̄ h̄t in se cōpositū suā formā: 7 in itel
 lectu specu^o itellect^o polis ē sic mā. iō itell^o spe
 clatiu^o ē min^o māle q̄ itell^o polis: ē ē magis mā
 lis q̄ itellect^o in actu: qm̄ itell^o in actu ē sic forma
 in intellectu spectatiuo 7 q̄ cōpositū ē magis mā
 le q̄ sua pars fozial^o. iō intellect^o spectatiu^o est ma
 gis mālis q̄ intellect^o in actu. C Post istū mālis
 ē magis intellect^o in actu q̄ intellect^o adept^o: qm̄
 intellect^o in actu ē ip̄a spēs intelligibilis. Intelle
 ct^o adept^o q̄ totū lumē intellect^o agētis recipit. cuz
 ḡ lumē sit fozial^o ip̄a spēs intelligibili q̄ dī itellect^o i
 actu appet q̄ intellect^o in actu ē magis mālis q̄
 intellect^o adept^o. post istū aut^o intellect^o adept^o mi
 nus mālis q̄ alijs ali^o intellect^o: q̄ aut^o intellect^o
 adept^o sit min^o mālis q̄ itell^o i actu h̄c patuit 7 ē
 appet ex h̄. dīc enī 2° q̄ qm̄ aliq̄ duo sūt in aliq̄
 toto illd̄ qd̄ ē fozial^o ē fozia al^o: sicut si color 7 lux
 sūt in diaphano cū lumē sit fozial^o colore segtur q̄
 lumē sit fozia coloris. Nūc aut^o ita ē q̄ itell^o agēs
 ē sic lumē itell^o in actu siue spēs intelligibil^o est sic
 color 7 ista duo p̄tiet i se itell^o adept^o. s. lumē itell^o
 agētis 7 intellectū in actu. 7 iō cū illa spēs intelli
 gibil^o siue itell^o in actu sit sic mā respectu lumis i
 tellectus agētis. qm̄ lumē itell^o agētis ē fozial^o q̄
 itell^o in actu: 7 pp̄ h̄ cū itell^o adept^o cōtineat in se
 intellectū in actu 7 lumē intellectus agētis appa
 ret q̄ intellectus adept^o ē min^o mālis q̄ itell^o in
 actu: h̄ appet ex alio qm̄ oē cōplet^o fozial^o ē 7 qd̄
 ē fozial^o ē min^o māle: q̄ at̄ itell^o adept^o sit cōplet^o
 h̄ appet qm̄ itell^o adept^o ē q̄ totū lumē itell^o agētis
 recipit i recipiēdo fozas rez oīuz. Intellect^o at̄ i actu
 dī vna spēs intelligibil^o i actu. vñ si itell^o nō h̄t
 oēs spēs 7 similitudines oīuz rez nō pp̄ h̄ segt^o q̄ nō
 sit itell^o i actu: imo p̄t eē itell^o i actu si sit vna spēs
 intelligibil^o i actu. Intellect^o vō adept^o nō p̄t eē nisi to
 tū lumē itell^o agētis recipit: 7 iō cōplet^o ē q̄ itell^o
 in actu: 7 iō fozial^o ē. C Et sic p̄z q̄ itell^o adept^o ē
 min^o mālis q̄ itell^o i actu. tū q̄ cōplet^o: tū q̄ p̄t
 net i se lumē itell^o agētis q̄ ē fozial^o ip̄o intellectu i ac
 tu. C Intellect^o at̄ agēs int^o oēs istos itell^o ē foziali
 or 7 min^o mālis qm̄ itell^o agēs ē sp̄ in actu sic s̄be
 sepate. Nūc at̄ ita ē q̄ si nos volum^o itelligē sbas
 sepatas debem^o itelligere fozas q̄sdā p se exītes
 iō hic itell^o p̄t meli^o itelligere q̄ alijs ali^o. vñ
 int^o oīa entia sube sepate sūt magis foziales. Et tē
 dicebat 2° q̄ qm̄ itell^o n̄ adept^o ē totū lumē itell^o
 agētis tūc vñit^o ē intellectus agētis: 7 tūc p̄t sbas se
 paratas itelligere. Quis istoz meli^o dixerit. an
 Alfarabi^o an 2°. Sine dubio nullus istoz h̄n̄ di
 rit. tū pō Auer. pbabilior ē q̄ positio alicui^o alti
 us. cui^o rō ē. qm̄ Alfara. posuit q̄ itell^o n̄ potat i
 telligere sbas sepatas p receptionē oīuz sp̄tū: q̄
 tūc h̄bat adept^o. Auer. aut^o posuit q̄ itell^o n̄ p̄ h̄
 q̄ vñebat intellectui agētis potat sbas sepatas itel
 ligere: 7 q̄to magis alijs p̄t n̄z itell^o itellige
 re subas sepatas p vnionē ad magis foziale tanto
 magis subtili^o ponit 7 pbabili^o: 7 q̄ Auer. posuit
 n̄z itell^o itelligere subas sepatas p vnionē ad
 magis foziale: qm̄ p vnionē ad itell^o agētē gē for
 malior sic sūt sube sepate pp̄ h̄ posuit meli^o 7 p̄ba
 bili^o q̄ alijs ali^o. 7 dicebat Auer. q̄ si itell^o n̄ p̄
 hoc q̄ recipit totū lumē itell^o agētis p̄t itelligē
 subas sepatas h̄ non est in p̄ima sui creatione s̄z
 post diurnitatē t̄pis qm̄ in p̄ma sui creatione pa

rum habet de lumine intellectus agentis.
 Sine dubio aut potuit moueri tribus rationibus. Dicit philosophus in 2° huius sic se habet oculus noctue ad lumen solis sic se habet intellectus anime nostre ad ea que sunt manifestissima in natura. Sed tamen que oculus noctue non potest videre lumen solis est quod patet habet de lumine interius et habet humores non lucidos sed obiles et fetidos. si tamen magis haberet de lumine interius posset magis percipere lumen solis. si tamen deest non intellectus in principio sui creatione non possit intelligere substantias separatas quod non habet sensum de lumine sed patet postquam aut lumen acquisit potest substantias separatas intelligere sic est de oculo noctue ad lucem solis que si tamen haberet de lumine posset lumen solis videre. et cetera. **C** Alia ratio quam posuit monachus philosophus est illa quam faciebat Alfarabi in suo tractatu: dicebat enim Alfarabi quod cum que non videmus lumen est quod sumus in tenebris. unde quod diu sumus in tenebris non possumus videre lumen. sed si nos uolumus videre lumen oportet quod nos eamus ad lumen. Nunc autem dicebat ille quod diu uester intellectus intelligit res corporales tamen diu intellectus noster est positus in tenebris. postquam autem in res corporales in lumine et cum intellectus noster sit in lumine postquam recepit species omnium rerum tunc potest intellectus noster lumen substantiarum separatarum intelligere. **C** Alia ratio est quam intellectus agens est species in actu sic dicitur in 3° de anima sic sunt substantie separate: quod videtur quod per unionem intellectus potentis ad intellectus agentem intellectu siue potentis substantias separatas intelligere possit cum sint semper in actu sicut intellectus agens.
 Sine dubio iste rationes non ualent et est intelligendum quod quoniam aliquo duo luminaria inproportionata sunt aduicem illa que sunt sic inproportionata nunquam possunt tamen multiplicari quod possunt proportionari aduicem sic quantumcumque accederent in ista causa magna luminaria siue mille siue duo millia: siue quantumcumque nunquam proportionari possent lumine diei quoniam aliquis homo videt aliquid de die quod non posset videre per lumen illorum cerorum: quod lumen solis est aliter rationis a lumine cadele siue alicuius alterius luminaris: et ideo cum lumen intellectus agens potest recipere in intellectu potentis quod recipit solum per receptionem specierum materialium sic inproportionale lumine substantiarum separatarum est alterius rationis a lumine in intellectu agens nunquam proportionari intellectui substantie separate poterit. et ideo per philosophum quod intellectus noster adeptus est totum lumen intellectus agens cum lumen intellectus agens non sit proportionale intellectui substantiarum separatarum non potest noster intellectus intelligere substantias separatas: sed res materiales tamen. et sic patet solus ad illam rationem.
C Ad aliam cum tu dicis non possumus videre lumen quod diu sumus in tenebris sine dubio uerum est: tamen ille est bonus fatuus qui uellet videre lumen solis per philosophum quod iret ad lumen cadele quod lumen cadele non proportionat lumen solis: sed si aliquis uellet videre lumen solis oportet quod ipse iret in lumine solis. sic est directe in proposito cum lumen intellectus agens sit inproportionale lumine intellectus substantie separate: sicut per modum quod ipsum lumen intellectus agens conuenit intellectui potentis. Si ergo nos uolumus videre uel percipere lumen substantie separate: non debemus ire in lumine intellectus agens cum sit ei inproportionale sed debemus ire in lumine substantiarum separatarum: sed illud lumen uolumus percipere sic est ire debemus in lumine solis si lumen solis uolumus videre et non in lumine cadele. **C** Ad aliud tu dicis intellectus agens species in actu. dicendum est quod actualitas intellectus agens non est uniformis cum actualitate substantiarum separatarum: et ideo quod non est eiusdem rationis habet ibi: pro hoc per talem unionem ad intellectum agentem intellectus noster non poterit intelligere substantias separatas.
 Ad rationes in oppositum respondendum est: tu dicis intellectus potentis est cuius est omnia fieri et omnia recipere. dico quod uerum est intelligendo sic. est omnia recipere. scilicet ea que sunt intelligibilia in actu per ac-

tionem intellectus agens: et quod substantie separate non sunt intelligibiles in actu per intellectum agentem: sed sunt de se intelligibiles in actu. Sed tamen res materiales que sunt intelligibiles in potentia sunt intelligibiles in actu per actionem intellectus agens: et omnia talia recipit intellectus potentis: et omnia talia facit intellectus agens.
C Ad aliud tu dicis intellectus noster non dicitur non posse intelligere substantias separate nisi quod per uiam lumine. ego dico quod uerum est non quantumcumque lumine sed lumine substantie separate et non lumine intellectus agens: et per lumen intellectus agens non possumus acquirere lumen substantie separate cum non sit ei proportionale sicut dictum est. **C** Ad aliud patet solutio per ea que dicta sunt et cetera.
Questio. XV. **V**eritur utrum homo in hac uita possit substantias separate intelligere. et cetera. **V**i quod sic. dicit enim philosophus in 2° methaphisicorum quod intellectus noster non se habet sic cecitas ad intelligendum substantias separate: et tamen lumen potentis habet quod se habet sic cecitas et hoc est uerum in suo initio. et alia lumen que habet quod non se habet sic cecitas. est uia cum intellectu est in sua roboratione. Si ergo intellectus noster non se habet sic cecitas ad intelligendum substantias separate videtur quod eas possit intelligere in uita presentis. **C** **P**er admirari ceperunt homines philosophari. sic dicitur in primo philosophi. sed admiratio non uenit nisi ex ignorantia cause unde uisio effectu statim appetimus scire causam quam uisusque naturaliter appetit fugere ignorantiam sed ignorantia fugit per cognitionem cause: quod uisusque naturaliter inclinatur ad cognitionem cause. cum ergo substantie separate que sunt cause istarum rerum materialium et intellectus cognoscit istas res materiales unde quod naturaliter appetat cognitionem substantiarum separatarum. si ergo appetit naturalis non potest esse frustra et inconueniens est dicere naturale desiderium esse inanum et uanum inconueniens est dicere quod intellectus in hac uita non possit substantias separate intelligere. **C** **P**er eas in methaphisicorum docet philosophus. et cetera. **C** Ad oppositum arguitur sic: quod quod intellectus noster intelligit: intelligit cum fantasmate. unde dicitur in 3° de anima quod si intelligendo oportet et fantasmata speculari. si ergo substantie separate non habent fantasmata: videtur quod intellectus noster non possit in hac uita eas intelligere.
 Ad istam rationem aliqui dicunt quod quod quod intellectus noster cognoscit fantasmate aliquo lumine et est distinguunt de lumine solis dicunt enim quod lumen solis potest tripliciter considerari. uno potest considerari in propria spacia siue in proprio fonte. alio potest considerari secundum quod est in aere sereno et claro. et 3° modo potest considerari secundum quod est in aere obscuro sicut in diluculo tunc dicunt ipsi quod lumen diuinum potest tripliciter considerari. uno modo secundum quod est in proprio fonte sic in ipso deo. alio modo secundum quod refulget in subiectis separatis. et 3° modo secundum quod refulget in subiectis materialibus. et tunc dicunt quod lumen diuinum in proprio fonte afficit lumen solis in propria spacia. 2° modo potest esse in subiectis separatis afficit lumen solis in aere claro et 3° modo potest esse in subiectis materialibus afficit lumen solis in diluculo: et sic dicitur quod habet triplicem lumen diuinum: lumen diuinum per essentiam: lumen diuinum per participationem: et lumen diuinum per obscuritatem. tunc dicunt ipsi quod intellectus intelligendo res materiales lumen diuinum intelligit per obscuritatem secundum quod refulget in subiectis materialibus: sed postquam intelligit res materiales esse et est in suo esse completo: et tunc potest intelligere lumen diuinum secundum quod refulget in subiectis separatis. **C** Sine dubio ego credo quod intellectus humanus in hac uita non potest intelligere substantias separate uel quidditates substantiarum immaterialium. quam quodam sunt res que habent fantasmata: et tales res proprie et sine ipolititate intelligit uel cognoscit intellectus sic sunt res materiales. Sunt autem alie res que non habent fantasmata propria. cognoscunt tamen per alias res habentes

fantasmata. et tunc distiguo. si ille res habentes fantasma-
ta propria sunt proportionales rebus illis que per ipsa cognoscuntur:
tunc de illis rebus per habentes fantasmata possumus
cognoscere quod est sic patet de actu intelligendi: actus enim intelli-
gendi non habet fantasmata: intellectus enim ipse non habet fantas-
mata: sed quod obiectum ipsius intellectus habens fantasmata pro-
portionale est actui intelligendi per se quod obiectum possu-
mus intelligere de actu intelligendi quod est: et quod actus intelli-
gendi proportionale est ipsi intellectui per se quod per ipsa actus
intelligendi possumus cognoscere quod est ipse intellectus: quod nec ac-
tus intelligendi nec ipse intellectus habent fantasmata. Si
autem res ille que non habent fantasmata que cognoscuntur per res
habentes fantasmata non sunt proportionales rebus habentibus
fantasmata per quod deberet cognoscitur: tunc per huiusmodi res ha-
bentes fantasmata cognoscere non possumus de
illis rebus quid sunt: sed tamen quod sunt et quod non sunt.

Et tunc ad rationes dicendum: tu dicis quod intellectus noster non se habet
sicut cecitas. dico quod uerum est in intelligendo de ipsis quod sunt
C Ad aliud tu dicis si non possemus in vita ista cognoscere
sebas separatas nisi desiderium naturale erit frustra et inani
dico quod cognoscere causas secundum rationem causam et effectum quod causa non est cog-
noscere sebas causas. unde dicit philosophus in 3° philosophia^o quod que non ampli-
motu mouetur non sunt ampli-philosophice considerationis cum
philosophus consideret de primo motore et de motoribus talium sed
non consideret de primo motore secundum subiecta sua sed conside-
rat de ipso quod est mouens et efficiens motum. et ideo cog-
noscere causas secundum quod causa non est cognoscere sebas causas. et ideo cum deside-
rium naturale non inest nobis quod in vita ista cognoscamus sebas
separatas secundum quod sunt. sed secundum quod causas sunt: et hoc possumus cog-
noscere in hac vita. scilicet sebas separatas secundum quod causas sunt. et per hoc
non oportet desiderium naturale frustrari. si non possumus sebas
separatas cognoscere secundum quod sunt. C Ad aliud tu dicis: si in
pole esset cognoscere sebas separatas: tunc metha. doceret
aliquid quod ipse esset adiscere uel intelligere. dico quod metha
philosophi. non docet de sebis separatis nisi illud quod possu-
mus scire de eis. non enim docet de eis quid sunt
sed docet de eis quod sunt: et multa alia que possumus
scire de eis: et sic illa scientia non est inutilis et c.

Questio XVI.

Veritur utrum sit aliquid ueritas simplex
cum se videat supponere philosophus

et uerum quod non sit una ueritas simplex: quoniam quoniam ali-
quod inuenitur in pluribus generibus. unde pole est esse plura talia sim-
plicitate sic appet de causa. cum enim inueniatur in pluribus generibus ca-
rui: et ideo potest esse plures causas simplicitate sic unum efficiens sim-
plicitate et unum finis simplicitate et una forma simplicitate et una causa
moralis simplicitate. cum ergo ueritas et ens ueritatem et ens inueni-
antur in pluribus generibus: patet quod ueritas simplicitate potest esse multi-
plex. C Ad idem arguitur sic. ueritas simplicitate est illud quod nihil
est uerum. cum ergo sic dicitur Boetius nihil sit uerum quod idem quod idem
propter de seipso et multa sunt talia appet quod non tamen est unum
ueritas simplicitate. et iste due rationes concludunt quod non sit unum
ueritas simplicitate sed plura. C Ad arguitur sic quod non sit ueritas sim-
plicitate. ueritas et falsitas sunt in aia bonum et malum sunt in rebus. ergo si
bonitas et malitia sunt in rebus: ueritas tamen non erit in rebus sed
in aia. ergo si ueritas est in aia et ea que sunt in aia sunt entia secundum quod
ueritas non sit dare ueritas simplicitate. C Ad oppositum ueritas esse
philosophus. dicit enim ipse quod philosophus ueritas ueritas est causa omnium uero-
rum sicut philosophus calidum est causa omnium calidorum.

Ad ista quoniam est intelligendum quod ista quoniam ueritas duo querere. philosophus
enim quod ueritas querere est utrum aliquid sit simplicitate ueritas. et dato
quod sit aliquid ueritas simplicitate. utrum illud ueritas sit simplicitate unum.
C Et ego dico quod utrumque habet ueritatem et quod est aliquid ue-
rum simplicitate: et quod illud ueritas simplicitate est unum. philosophus enim patet sic.
scilicet quod sit aliquid ueritas simplicitate. dicit enim philosophus in 4° huiusmodi quod in

quod est maius et minus ibi est aliquid simplicitate. sicut si est ali-
quod bonum minus et aliquid bonum maius: tunc oportet quod sit ali-
quod bonum simplicitate. ergo et cetera. sit aliquid ueritas minus et aliquid
ueritas maius sicut ipse philosophus dicit. quod non omnia ueritas sunt ueritas
secundum eundem gradum ueritatis. ergo de necessitate erit ponere aliquid
ueritas simplicitate. C Ad hoc possumus declarare alia uia. quod
si sit aliquid ueritas quod de illo ueritas sit creatum an non:
si non sit creatum ita quod ad sui esse aliquid non requirit tunc
habere oppositum quod ueritas non creatum est ueritas simplicitate. Si tu
dicas quod illud ueritas est creatum tunc aut erit procedere in infi-
nitum: aut erit statum aut erit procedere secundum circulum. ita quod
si. a. sit ueritas et creatum a. b. et b. sit creatum ab. a. duo
istorum modorum sunt ipsoles: et ideo oportet ponere 3um. scilicet quod sit
statum in aliquid ueritas non creato. In infinitum ueritas non est possi-
bile: quod processus in infinitum negandus est: sed quod demonstrat
philosophus. Ad etiam procedere secundum circulum: quoniam si ita
dicatur uel procedat. scilicet quod a. esset ueritas creatum a. b. et b. esset
ueritas creatum ab. a. nihil aliud esset dicitur quod a. esset ueritas
creatum ab. a. et talis processus non est possibilis: et ideo patet: quod ne-
cessarium est ponere aliquid ueritas simplicitate. C Sed de alio
est ne illud ueritas simplicitate tamen unum. dico quod sic et ratio huiusmodi
est. dicit enim philosophus in prima sui propositione. quod omnis multitudo
fundatur uel radicatur super aliquam unitatem: et ideo
si essent multe unitates simplicitate aut ille unitates conue-
nirerit in una specie aut in uno genere: aut in uno analogo
cum omnis multitudo secundum proculum fundetur super aliquam uni-
tatem: sunt enim ueritas ei quod omnis multitudo participat aliquali-
ter uno. Si essent ille multe unitates conuenientes in una
specie essent males. et tamen nullum male est ueritas simplicitate. sic
nullum ens male est ens simplicitate. philosophus quod si conueniret in
una specie essent males. disto enim alicuiusmodi species in multa nu-
mero est disto per materiam. ergo et cetera. C Ille est ueritates si essent
non possent conuenire in aliquid uno genere: quoniam illa que sunt in
aliquid genere se habent ad illud genus per additionem. et ideo si uer-
itates multe conueniret in aliquid uno genere: tunc se haberet per
additionem ad illud genus. sed illa que se habent per additio-
nem composita sunt: et ideo ille multe unitates simpliciter
essent compositae: sed nullum ueritas simplicitate est compositum: et
ideo non potest esse multe unitates simplicitate conuenientes in
uno genere. C Ad hoc. ille multe unitates simplicitate si essent
non possent conuenire in aliquid uno analogo. nam ratio ano-
logi inuenitur in omnibus illis que sub illo analogo continentur:
et hoc non uniformiter sed sicut in uno per nam alterius:
et ideo si ille ueritates conueniret in aliquo analogo non
essent unitates uniformiter: et tunc non essent unitates
simplicitate. patet ergo quod est ponere aliquid ueritas simplicitate: et quod illud
ueritas simplicitate est unum: et est intelligendum quod non intelligo
de quocumque unitate: non enim intelligo de unitate que consistit
in adequatione rei ad seipsum: sed de ueritate que
est entitas siue quidditas rei.

Ad rationes tu dicis quando aliquid inuenitur in pluribus ge-
neribus bonum potest esse plura talia simpliciter siue duo ue-
rum est quod quoniam aliquid inuenitur in pluribus generibus bene
potest inueniri plura talia per in genere: sed plura talia
per simpliciter non: et ideo et cetera. C Ad aliud tu dicis
nihil est ueritas quod quando idem preter de seipso: tu ar-
guis de ueritate que consistit in adequatione parti ad
seipsum: et de tali ueritate non loquimur. C Ad aliud tu
dicis ueritas est in anima. ueritas est loquendo de ue-
ritate que consistit in adequatione parti ad seipsum et cetera.

Questio XVII.

Veritur utrum ab una ueritate oia ueritas
possint dici ueritas. et ueritas sic:

quoniam quoniam aliquid est tale per aliquid extrinsecum
multa possunt esse talia per aliquid unum: sicut patet

de tpe diuini tpaliū q̄ est idem tps sicut dicitur 4° phi-
sicoz. qz oia tpalia sūt i tpe p aliq̄ extrinsecū. sic p
celū ul' inquatū reducūtur i motū celi. Si ḡ oia di-
cūtur eē vā per aliq̄ vnū tale extrinsecū: vī q̄ ab
vno vō omnia possint dici vera. Ad oppositū ar-
guif sic. vnus rei vnica est veritas sed multe sunt
res: ergo multe sunt veritates. ergo zc.

Ad istā q̄onē ē intelligēdū q̄ sic res se hēt ad eē sic se
hēt ad vītātē. vñ dicitur 2° in 9° hui^o q̄ oēs forme q̄
actualr sūt in p̄ motore sūt in p̄ in p̄ mā. vñ res
ipse trip^l cōparari p̄nt: p̄nt enī cōparari ad suū ge-
n°. 2° p̄nt cōparari res ad itell^z humanū. z 3° p̄nt
cōparari ad itell^z diuinū. res enī cōparate ad itell^z
diuinū adēq̄nt ei inquatū vnaqueqz res ē aliq̄ ue-
stigiū bonitat^z diuine. vñ res ipse cōparant ad itell^z
diuinū sic mēsuratū ad suā mēsurā. res ē cōparatur
ad itell^z nr̄z sic mēsurā ad suū mēsuratū. vñ itell^z
nr̄ mēsurat ab ip̄is reb^z: z iō scia nr̄a catur ab ip̄is
z scia ip̄az rez catur a scia dei: z iō scia nr̄a a scien-
tia dei: vñ res ipse adēq̄nt nr̄o itellectui nr̄ itell^z
adequat eis sic mēsuratū adēq̄tur sue mēsure. res
enī adēq̄ant suis p̄ncipijs. Cūcūl^z cū vītās
sic dcm̄ est p̄sistat i adēq̄tiōe quadā: tūc ex adēqua-
tione rei ad suā p̄n^o catur vna vītās z ex adēq̄tiōe
rei ad nr̄z itell^z catur alia vītās: z cū res adēquan-
tur itellectui diuino ex tali adēq̄tiōe catur alia veri-
tas ul' 3^a vītās: tūc dico q̄ si tu q̄ris: utz oia vera
possint dici vā vna vītātē. dico q̄ si tu loq̄ris de vī-
tātē q̄ catur ex adēq̄tione rez ad itell^z diuinū: dico
q̄ sic. Si autē loq̄ris de vītātē q̄ p̄sistit i adēq̄tione
rez ad nr̄z itell^z: tūc illa duplex est. Nā quedā est
veritas ip̄i^o itell^z icōplexa: sic ip̄a spēs itelligen-
tie: z cū diuersaz rez diuersē sint z p̄les spēs itelli-
gibiles ab vna vītātē tali mō p̄nt oēs res dici vere
Si autē loq̄ris de vītātē itellect^o cōplexa: tūc cū sic
diuersē cōpōnes z dīsiōes nō erit tal' vnica vītās
sed p̄les tales vītātēs. Si vō loq̄ris de vītātē que
p̄sistit in adēq̄tione rei ad suā p̄n^o adhuc non pōt
eē vnica talis vītās cum sint diuersē res z diuersē
adēq̄tiones nō p̄nt eē nisi p̄les vītātēs tales q̄ cōsi-
stūt in hui^o adēq̄tione rei ad suā p̄n^o: z sic p̄z q̄
modo ab vna vītātē dicūtur oia vā z quomō nō.

Ad rōnē r̄idēdū est. Tu dicis q̄n aliquid est tale per
aliq̄ extrinsecū: tūc multa p̄nt eē talia p̄ aliq̄ vnū
tale: dico q̄ uez ē si tu loq̄ris de vītātē effectiue q̄
p̄sistit in adēq̄tione rez ad itell^z diuinum zc.

Adediorum enī que est aliquid ultimū:
z primū: necesse est qd̄ primus est cāz ip̄
forū esse que sunt post se zc. **Tex. vi.**

Questio. XVIII.

Veritur utz sit stat^o in cāis efficiē
tib^z: z vī q̄ nō: qm̄ hō
ē cā efficiēs istū ḡnā. z istū hoiez p̄cessit
ali^o hō: z istū ali^o hō z sic in infinitū. Cū hoc idē
arguif sic. reuolutionē istā p̄cessit alia reuolutio: z
sic i infinitū qm̄ reuolutiōes infinite p̄cesserūt: cum ḡ
istā reuolutionē p̄cedit alia reuolutio: z sic in infi-
nitū: z tamē ista reuolutio est cā efficiēs aliarū: qz
alia nunq̄ sequeret nisi ista finiretur. vī ḡ q̄ i cāis
efficientibus sit p̄cedere in infinitū. Ad oppo^m
est p̄bs in littera: probat enim q̄ sit stat^o in causis.
Ad istā q̄onē r̄idēt aliq̄ z dnt sic q̄ cāe p̄nt dup^l p̄si-
derari: ul' ḡz qd̄ sē sil. ul' ḡz q̄ nō sē sil. tūc dnt q̄ i
cāis sil' ex̄tib^z z i actu nō ē p̄cedē in inf^m s; in cāis

sil' nō ex̄tib^z nō est icōueniēs p̄cedere in infinitū
z tūc dnt ip̄i qm̄ arguif istū hoiez p̄cessit ali^o hō z
sic in infinitū. dnt ip̄i q̄ tūc arguif de cāis que non
sunt sil'. Nā ip̄e reuolutiōes nō sūt sil': s; vna post
aliā. Cū sine dubio istū nō ē ad itētionē p̄bi quā-
do dicit p̄būs q̄ nec in cāis p̄m reetitudinē. nec in
cāis p̄m spēm ē p̄cedere in infinitū: z 2° exponit
illū dicēs q̄ p̄būs p̄ hō q̄ ponit q̄ in cāis nō ē p̄ce-
dere in infinitū s; reetitudinē itelligit de cāis q̄ sūt
sil': z p̄ hō q̄ dicit q̄ in cāis s; spēs nō est p̄cedere i
infinitū: ip̄e itelligit de cāis q̄ sil' nō sūt: z iō s; 2°
itētio Aristo. est q̄ nec in cāis sil' ex̄tib^z nec i cāis
sil' nō ex̄tib^z ē p̄cedere in infinitū: z iō alr' ē dicen-
dū s; 2° em. 2° enī dicit q̄ i cāis sil' ex̄tib^z siue sint
cāe p̄ se siue per accēs nō ē p̄cedē i infinitū. In cāis
autē p̄ accēs q̄ sil' nō sūt pole ē p̄cedē in infinitū: si-
ue ire in infinitū. Sed i cāis p̄ se siue sil' sint: siue nō
sunt sil' nō ē pole ire i inf^m. z sic soluit istā q̄onē 2°
possum^o tūc declarare pōnē z solōnē 2°: q̄ dclata sta-
ti appēbit solō q̄onīs. p̄mū enī. s. q̄ in cāis sil' ex̄-
tib^z siue p̄ se siue p̄ accēs nō ē p̄cedere i infinitū ap-
paret sic: qm̄ actualitas ē 3ª rōne infiniti: z repu-
gnat rōni infiniti sic loq̄tur hō de infinito. vñ infinitū sic
hic loq̄tur de ip̄o nō hēt rōnē actualitat^z: s; hēt rō-
nē potētiālitat^z. qm̄ infinitū sic hic accipit est illū c^o
q̄titatē accepta sp̄ ē aliq̄d accipe extra siue cuius
q̄titatē accipietib^z sp̄ restat aliq̄d accipiēdū in pō
z sic rō infiniti p̄sistit in qdā potētiālitatē. ut autē sit
aliq̄d aliū infinitū alr' ut infinitū vigore ul' vītātē il-
lud patebit i r̄: sed rōni infiniti sicut hic loq̄tur de
infinito puenit rō potētiālitat^z z repugnat rō actua-
litas: z iō cū infinito repugnet actualitas q̄ dicit q̄
sūt infinite cāe in actu siue p̄ se siue p̄ accēs infini-
tas cāis dicit nō eē infinitas. Si ḡ icōueniēs ē dicē
aliq̄d eē qd̄ nō ē icōueniēs ē dicē q̄ nō sit stat^o in
cāis sil' ex̄tib^z siue p̄ se siue p̄ accēs. Cū scdm̄ ē
declandū. s. q̄ i cāis p̄ accēs sil' nō ex̄tib^z possibi-
le ē p̄cedere in infinitū: z circa istud duo sūt decla-
randa. s. qd̄ ē cā p̄ accēs. 2° qd̄ ē cā p̄ se. Cā p̄ acci-
dēs vno mō pōt accipi in cōparatiōe ad agens: z
alio mō i cōparatiōe ad effectū. In cōparatiōe ad
agēs accipit cā p̄ accēs: z hoc sic duplex est nā. s.
pticularis z vltis: z differūt iste due nāe: qm̄ natu-
ra pticularis hēt itētionē pticlatā z limitatā. sicut
p̄z de vītātē que est in semine. vītus enī ex̄tis i semi-
ne hoiez que est nā pticularis nō intēdit nisi habēt
hoiez determinatū: z nō intēdit oia illa que possūt
p̄cedere ex isto hoie pticulari: sed oia ista que p̄nt
p̄cedere ex ista sūt per accēs respectu illi^o vītutis i
formatiue qm̄ sūt p̄ter itētionē ei^o: z p̄m hoc p̄t di-
ci q̄ femina est p̄ter itētionē ei^o nāe pticularis z nō
p̄ter itētionē nāe vltis: qm̄ nā pticularis intēdit
hoc pticulare: z itēdit nobili^o q̄ possit: z qz mascu-
lus ē nobili^o pticlarē q̄ femina. p̄ hoc nā pticula-
ris semp itēdit hoiem masculū z nō femina: z iō si
fet^o ille sit femina hoc est p̄ter itētionē nāe pticula-
ris: sed nō ē p̄ter itētionē nāe vltis: qm̄ nā vltis nō
hēt itētionē limitatā. vñ nō tm̄ itēdit hoc: sed etiaz
itēdit p̄seruatiōē sp̄i: z qz tā in femia q̄ i mascu-
lo p̄seruari hz nā sp̄e humana. p̄ hoc si fet^o ille sit
femina nō ē p̄ter itētionē nāe vltis: s; est p̄ter inten-
tionē nāe pticularis. vñ sicut dcm̄ ē nā pticularis
nō itēdit nisi hoc: z iō nō itēdit ea q̄ p̄nt p̄cedē ex
illo pticulari qd̄ intēdit: sed oia que p̄cedūt ex ip̄o
per accēs sunt z p̄ter intentionē eius. vñ s; ego

non sim per accns respectu vtutis iformatiue exi-
tis in semine ex quo sim gnar: q: illa vt me inten-
debat tm. tm ego z mille alij si pcederet ex me fu-
mus p accns respectu vtutis iformatiue exi-
tis in semine ex q gnar e pz me: q: no ite-
debat nisi pzez meū tm: id i talib' cāis p accns pole e ire i infinitū.
vn bn pnt ee vtutes iformatiue ifinite hoiz: s: cuz
nā ul'is nō itēdat tātū h: sed itēdat oia illa q pce-
dere pnt ex ipsa: vn nō tātū itēdebat nā ul'is pzez
meū sed me z oia illa q ex pze mō pcedē pnt: z iō
talis fieri e cā p se oium eoz q pnt pcedere ex suo
effectu: z iō nō potes arguere q sint ifiniti celi si-
ue ifinite intelligētie: lz possint ee ifinite cāe p acci-
dēs sic ifinite vtutes iformatiue ptiariū hoium.
C Per accns et pot accipi ex pte effect: qm quā-
do aliqs effect' puenit ex aliquib' cāis: puta ex .s.
cāis: z ponat ita q illi effectui nō iest maior vt' se
cāret ex .io. cāis qz si cāret ex .s. tūc posset arguere
q ille alie .s. sūt p accns respectu illi' effect': s: ma-
ior vt' ul' mior iēent illi effectui ex h' q pcedere ex
illis cāis ul' nō pcederet: tūc posset arguere q il-
le cāe eent p se: sic si maior vt' iēet mihi i h: q plu-
res hoies pcedūt me qz si vn': tūc posset arguere q
ille vn' q me pcessit nō tm e cā p se s: illi ples etiā
q me pcesserūt: z iō cū maior vt' ul' mior nō insit
mihi tm p se lz p accns forte possit inēe ex h' q plu-
res hoies me pcesserūt qz q vn' possū arguē q si
pz me cū pcesserūt ples hoies q illi sūt cā p accns
cū ex eis nō insit mihi maior vt' ul' mior: z sic patet
q sūt cāe p accns z q i cāis p accns nō exi-
tib' sil' pole e pcedere i infinitū. C Lā aut qre i cāis p acci-
dēs e pole pcedere i infinitū e qz pot assignari suffi-
ciēs cā hui' effect' absqz eo q ponat in talib' cā p
ma: cū pcedētia hāc cāz nihil p se faciāt ad hūc ef-
fectū: z qz nō negat pcessus i infinitū i his q sil' nō
sūt nisi in illis i qb' opz dare p mū: z qz i talib' nō
opz dare p mū: iō nō e icōueniēs talia ire in infinitū.
C Declandū ē .s. q in cāis p se nō exi-
tib' siml' nō e pcedere i infinitū. cā eni p se e illa cā q requirit
ad ee effect': vn si nō sit cā pma nō pot ee alia cā si-
cut dī in 2' hui'. z iō si nō sit cā pma: nullus erit ef-
fect': qm nll'a erit cā. Si g icōueniēs est dicere q
nō sit aliqs effect' icōueniēs e dicere q nō sit pri-
ma cā: z cū i cāis ifinit' p se siue sint sil': siue nō sint
sil': nō possit dari pma cā q i ifinito nō e p mū. ap-
paret q icōueniēs e dicere q i cāis p se siue sint si-
mul siue nō sint sil': sit pcedere i infinitū: sic si ifinite
gutte aq eent cā p se cauatōis lapidis z nō eent si-
mul. imo vna post aliā z alia post aliā cū nunqz eēt
dare p mū guttā aq nunqz eēt cauatō lapidis cuz
nō possit ee effect' siue pma cā p se. z iō pz q nec i
cāis sil' exi-
tib' siue sint cāe p se siue p accns nō e
pcedere in infinitū. In cāis vō p accns nō sil' exi-
tib' bn pole e ire i infinitū: sed i cāis p se siue sint si-
mul siue nō: nō e pole ire i infinitū: z declatū est qd
sit cā p accns z p se: z quō accipiat cā per accns: tū
ex parte agentis: tum ex parte effect': z quare nō
est pole ire in infinitum: z quare sic.

Ad p mā rōnē tu arguis hūc hoies pcessit ali' hō z ali-
us: z alius: z sic in ifinitū. dico q tu arguis i cāis
p accns: z in talibus pole est ire in infinitū. C Ad
aliud tu dicis siue arguis hāc reuolutionē pces-
sit alia reuolutio z c. dico q ista reuolutio nō e cā
per se istius reuolutionis. vn accidit huic reuolu-
tioni q plures reuolutiones eā pcesserunt z c.

C At vō q quoddam z non infinite cāe
existentium: nec indirectum: nec fm spēs
palam z c. **Tex. v.**

Questio .XIX.

Veritur ut sit stat' i cāis mālib':
z v' q nō. qm eni i aliq' ge-

uere cāe nō e accipe p mā cām in tali gne p
cedere in ifinitū e pole: z nō e ibi stat': s: i cāis mā-
lib' nō e accipe p mā cām māle. g z c. pbō assum-
pte. In corpib' celestib' iuenit mā sicut dicit 2^{or}.
h est equoce. Si g mā in his in qb' equoce iuenit:
v' q nō sit dare p mā mām: qm si eēt dare p mām
mām in celo z in istis iferiorib' nō diceret equo-
ce: sed diceret tātū p cōparationē ad illō māle pri-
mū. g z c. C 2^{or}. dicit 2^{or} in p pbisicoy: mā est me-
diū inf' ens z nihil: sed inf' ens z nihil est ifinitum
spatiū siue ifinita distantia: g v' q sp sit accipe ali-
qd inf' ens z nihil: tm inter ens z nihil sit ifinita di-
stātia: g v' q in cāis mālib' sit pcedere in ifinitū
cū non sit deuenire ad p mā mām: sicut probatur.
C 2^{or}. i scdo hui' dicit: q est vnū ens p se ens:
z p se uex z oia sūt entia z nā p eētie z vnitatē ei'
oia g sūt cāta. si a p. g mā scā e z cāta: si g mā scā e:
z oē qd sit: sit ex mā: qm ex nihilo nihil fit. tē que-
ro de illa alia mā: z sic in ifinitū. v' g q in cāis mā-
lib' sit pcedere in ifinitū. C Ad oppositū e pbis
z arguit sic. ex aliq' aliqd fieri pot ee dupl'r: aut sic
ex iperfecto sit pfectū: aut sic ex corrupto sit gnātū
sed neutro istoz modoz est pole ire in ifinitū. qm
qm ex aliq' sit aliqd: sic ex iperfecto sit pfectū. ut
ex puro sit vir: tūc eni stat' extrema: sed statib' ex-
tremis nō est pole mā ee ifinita. nūc aut qm ex pu-
ro: sit vir extrema stat': z sūt ifinita qm qz puer e me-
diū ire: nll'o mō hominē z hoiem pfectū: z iō i tali
mō factilis nō est pole ire in ifinitū. sil' ēt in alio
mō factiōis nō est pole ire in ifinitū: qm extrema
stant z sūt finita: qm mā est illō in q oia corrupun-
tur: z ex q oia gnant: z iō cū extrema sint finita nō
est pole in isto modo factiōis ire in ifinitum. si
sic ergo est status in causis materialibus.

Ad istam qōnē dico q est stat' in causis mālib' sicut
dicit phs: z ad vidēdū vitatē hui' qōnis tria sūt de-
clanda. p mū e illō qd accipit phs i 2' hui': z 2' po-
sterioz. s. q si extrema sūt finita: necesse est media
ee finita. C Scdm est declandū q necesse est pone-
re māz p mā. C Et tertū qd est declandū est q il-
la mā p mā q necesse e ponere est vna. C Declatio
primi. s. q si extrema sūt finita: necesse e media ee
finita: qm sicut dicit phs 3' pbisicoy: oē termina-
tū finitū e z oē illud qd habet extrema finita termi-
natū est: z per oīs finitū cū oē terminatū sit finitū:
vn ptra rōnē ifinitive habere terminos z limites:
z ideo cū extrema sint finita necesse est media esse
finita. cū eni ponit aliqd hēre extrema finita po-
nit ipm hēre terminos z limites: hoc etiā patet ex
alio. dicit phs in scdo huius q ifinita oia currūt
eodē modo: z oia sunt sil'ia. vn in ifinito nō est p-
us nec posteri': z hoc appet sic. qm p us z posteri'
nō inueniuntur in aliquo nisi p cōparationē ad ex-
trema. vn pri' dī in aliquo illō qd est ppingus ex-
tremo: z posteri' illō qd est longi' ab extremo: z
iō pri' z posteri' repugnant ifinito: sed q ponit ali-
quid habere extrema finita ponit in eo pri' z poste-
ri': z iō ponit illud ee finitū: z sic pz q stantib' ex-

tremis finitis alicui^o necesse est media illi^o esse finita: tū qz repugnat infinito habere terminos z limites: tū qz repugnat infinito habere pri^o z posterius.

CSecūdu qd est declandū ē qz necesse est ponē p^{ma} mām: z hoc possumus cognoscere ex tribus. p^{mu}m est qz sunt in causis efficientib^o est: sic est in causis materialib^o. vñ sicut est in causis efficiētib^o qz cāe efficiētes nō agūt nisi in v^otute p^{ime} cāe efficiēti. s. in quātū inītur ei. vñ nulla eaz efficiens 2° est cā sufficiēs alicui^o effect^o: sed opz ponere p^{ma} cām efficiētē. vñ dicit ph^os quid ē cā est toti^o trinitatis. non. s. qz ultimū est: z illud qd est finale nulli^o est cā. nō. b. sed ul^o. s. mediū est qz vni^o. g. a. dicit ipse qz toti^o. Vñ ex quolibet effectu potes arguere cōpetēter eētia p^{ma} cām. similr est in cāis mālibus qz scōe cāe māles non sunt p^{ncipia} transmutationū in reb^o mālib^o z transmutabilibus nisi iquantū vniunt vel inhiunt p^{me} mae. vnde dicit ph^os in p^{mo} de g^oatione qz est vni^o p^{mu} s^oz qd est yle. z qz qd est s^om transmutationis est s^oz per nāz illi^o p^{mi} s^oz: vnde nulla mā scōa est sufficiēs p^{mu} transmutatiōis siue alicui^o effect^o: sed sicut opz ponere p^{ma} cām efficiētē in cui^o v^otute oēs cāe scōe agūt z efficiūt: sic opz ponē de necitate p^{ma} māz: i cui^o v^otute oēs cāe māles scōe sunt s^oz transmutationū. vñ ex qualibet trāsmutatiōe nāli quecūqz sit illa. pōt argui eē p^{ma} cām vel mām sicut p^{mu}z efficiēs ex quolibet effectu: z iō pz qz necesse est de venire ad mām p^{ma} z ipam ponere.

CHoc etiam pz ex alio qm̄ inest pura potēialitas. vñ in rebus transmutabilib^o inuenitur maior z minor potēialitas. Nam e^oa sunt magis in potēia qz cōposita. Nunc aut ita est: qm̄ dicit ph^os in 4° hui^o: in q^o est magis z min^o in illis est aliqd tale simplr. sicut cum sit magis z minus bonū necesse est ponē bonū simplr. Si g^o in reb^o transmutabilib^o inuenit maior z minor potēialitas. tunc necesse est ponere puraz potēialitatē z hec est p^{ma} mā. **C**Hoc etiā patet ex alio: qm̄ multiplicatio eoz que sunt s^oz eētia est s^om ordinem ad primū p^{ncipiu}. Nam illō ens qd est p^{pingus} p^{ncipio} est magis ens qz qd est remotū: z iō cū intelligentie sint p^{pingores} p^o qz corpora celestia ipse sūt magis entes qz corpora celestia: z s^oz corpora celestia magis sūt entia qz ista inferiora cuz sint p^{pingora} p^o qz illa inferiora pp qd ph^os in 2° de generatione dicit h^o inferiora longe distare a p^{mo} p^o: z iō accidit corruptio z generatio. Si g^o est dare aliqd qz maxime accedit ad p^{mu} p^{ncipiu} z est p^{pingissimū} ei patet qz est dare aliqd qd maxime est remotū a p^o p^o: z hoc est mā p^{ma} que est pura potēialitas. vnde inter oia que sunt quecūqz sit illa p^{ma} mā magis accedit ad nihil: vñ si nos uolum^o intelligere p^{ma} mām qz melius possumus debemus intelligē aliquid medi^o inter ens z nihil qd se hz ad oēs fozas māles. sicut lignū se hēt indifferenter ad oēs fozas artificiales z nullā istaz hēt actu. vnde que est habitudo s^oz ad oia entia eadem est comparatio suo mō mae p^{ime} ad oēs formas. vñ mā p^{ma} ē pura potēialitas nihil habens actualitatē. p^{mu} p^{mu} est actus purus nihil h^os actualitatis: p^{mu}z p^{mu} est actus pur^o nihil h^os potēialitatis: vñ dicit ph^os in 4° hui^o. qz accidūt oia participare malo preter vni^o. vñ inter oia entia quecūqz sint illa maxie distantia sunt p^{mu} p^{mu} z p^{ma} mā: mā distant sicut pura potēia z purus act^o: z sic pz qz necesse est ponē

p^{ma} mām. **C**Tertiu qd ē declandū est. s. qz illa p^{ma} mā est vna. z hoc declarat p^o. dicit eni ipse qz in pura potēialitate non est gradus. ois eni distinctio est p^o actū aliqd. Si g^o illa potēialitas nō esset vna sed plures: tūc quero aut ille due potēialitates sunt equalr potēialitates aut vna est magis ul^o maior potēialitas z alia numero z magis accedens ad actū: si tu dicas qz sunt equalr potēialitates z equalr accedentes ad nihil: tūc nō sūt nisi vna potēialitas. Si tu dicas qz vna illaz est minor z alia maior potēialitas: tūc illa que est minor potēialitas hēt aliqd actualitatē z nō est pura potēialitas: z sic nō est mā p^{ma} sed alia que est pura potēialitas: z sic patet qz illa pura potēialitas que dicitur mā p^{ma} est vna z non plures.

Ad rōnes rīdendū est ad p^{ma} cū tu dicis in illo genere cause non est status in q^o nō est ponere aliquid p^{mu}. vey est. si tu dicis qz in g^oie cause mālis nō est p^{mu} p^{mu} nec p^{mu}: qm̄ in corporib^o celestib^o inuenit mā z in istis inferiorib^o. Sine dubio si nos uellem^o pōere positionē p^o. ista rō nō obuiaret nobis. pō fuit etiā p^o qz in corpib^o celestib^o nō inuenit mā p^o. Sed si tu vis dicit p^o illō appellare māz hec iproprie est. sed posuit qz corp^o celeste erat sic mā ip^osus intelligentie mouentis ip^o: z ipsa intelligentia erat sic forma. z sic nō obuiaret rō nobis. qz qm̄ tu dicis. si sit status in cāis mālib^o opz inuenire p^{ma} mām. vey est in omnib^o hūitibus eam vniiformiter. **C**Sine dubio credo qz in corporib^o celestib^o inuenitur mā p^o. vñ possum^o accipere mām duplr. vno modo possumus accipere mām omnino separatā z per indifferentiā: z si sic accipiatur mā. credo qz eadē est mā in corporib^o celestibus z in istis inferiorib^o. vñ si eēt pole qz corp^o celeste separaret a mā: ita qz forma corporis celestis separaret a mā sua z forma corporis inferioris separaret a sua mā: credo qz si esset pole istud remanēt eadem h^o z ibi. Alio modo possumus accipere materiā p^o qz est s^oz dimensionis. nam dimensiones referūtur ad formam. mā enim in corporibus celestibus habet aliam p^opositionem ad formā z in corporibus inferiorib^o. Nam p^o forma corporis celestis totaliter terminatur appetit^o materie. Istis autē inferiorib^o non totaliter terminat appetit^o mae: z qz tota ratio equiuocationis sumitur ex forma: z aliā z aliā p^opositionē habet mā ad formas h^o z ibi. p^oter h^o dicitur mā equiuoce h^o z ibi. z sic patet solo ad p^{ma} rōnē. ad secundam tu dicis. Inter ens z nihil est magna distantia siue infinita: vey est sine dubio p^o tato: qz nihil ad ens nō est p^oportio sicut nihil ad māz z uacui ad pleni sicut dicitur in 4° ph^osicoz nō est p^oportio. sed pp hoc non sequitur: qm̄ sit pole deuenire ad p^{ma} mām abstrahendo per intellectū vna formā: z postea aliā quousqz fiat deuentus usqz ad p^{ma} mām sicut si ego habeam. 4. denarios z tu non habeas aliqd int^o te z me non est p^oportio: qm̄ inter habētes denarios z non hūitē nulla est p^oportio. Sequitur ne pp hoc qz nō possint auferri a me illi. 4. denarij: z qz nō possim deuenire ad hoc qz nō habeā aliqdē denariū certe nō: imo pūt a me auferri qz hēo z ero s^oz tibi: z nō hēbo aliqdē denariū sic z tu. s^oz ex alia pte. **C**Ad aliō tu dicis mā facta ē. Ari. i p^o celi z mūdi distiguit tres modos ingenti. dicit eni qz aliqd ē igēitū qd hz eēt post nō eē: s^oz nō per g^oationē: z hoc mō dicitur motus z tactus eē

igenit^o. 2° mō dī aliqd esse igenitū qd ē de difficili genitū. 3° mō dī aliquid eē ingenitū qz cuz fuerit ipossibile est gñari 7 ē sine vtute per quā possit generari 7 ut qñqz sic 7 qñqz nō sic: 7 tūc dico qz mā vno mō facta est alio mō nō est facta. mā enim nō dī eē facta qz fiat p motū 7 trāsmutationē. 7 iō mā dī sic esse ingenita qz hēt eē post nō eē 7 nō p motū 7 trāsmutationē sicut mot^o dī eē igenitus. Sz alio mō dī mā eē facta fm opionē pñi qz mot^o aliqs q i tpe incipit eē: qz mot^o talis hēt eē post nō eē in duratiōe 7 ēt mā pōt dici hēre eē post nō eē. sed habē eē post nō eē pōt eē duplr aū fm ordinē nāe aū fz ordinē duratiōis. tūc fz pñs dico qz mā ē sic facta qz hēt esse post nō eē: nō qz hēat eē post nō eē ordine duratiōis: qz tūc nō eēt coeterna ipa mā: sed dī habere eē post nō eē ordine nāe. vñ lz pñs poneret māz eē eternā 7 mūdū eē eternū: tñ bñ pñsentiebat i b qz mā pma 7 mūdus tot^o lz essent eterna erāt facta a pñn^o. vñ dicit 2° in 2° hui^o qz est vnus ens 7 vñū uey 7 oia sūt entia 7 nā per oē 7 per ueritatē.

Amplius autem 7 quod est cui^o causa finis est. Tale vō quod nō est alius causa: sed 7 alia illius 7c. Tex. viij.

Questio. xx.

Heritur utrū sit stat^o in causis finalibus. 7 vñ qz nō. qm fines in agilib^o sūt sicut pñ^o in speculabilib^o ut dicit in scdo phi^o 7 6° ethi^o 7 5°. sed in pñcipijs speculabilib^o est ire in infinitū. qm ex pñcipijs speculabilib^o semp pñt abstrahi alie 7 alie pñes sicut patet in geometria. g vñ qz in pñcipijs agilib^o sit sūt pcedere in infinitū: sed fines sūt pñ^o agilib^o. g vñ qz in finib^o sit ire in infinitū. C p. qzto aliqd imediati^o ē ipsi fini tāto magis educunt alia p ipz i suū finē. vbi grā: ut si potio sit ppingor: sanitati qz colligere herbas: tūc possum^o dicē qz herbe colligūt pp potione. cū ergo pñū pñ^o finis sit oium 7 sit vtutis infinite: videt qz reducēdo alia in ipm p aliquid qz magis appropinquat ad ipm sit pcedere in infinitū cū ipm sit vtutis infinite ita qz reducēdo lz in ipsuz per hoc 7 hoc imediati^o adherēs ei erit pcedere in infinitum. cū ipm sit infinitum 7 semp possit facere altiorē effectū semp altiorē in infinituz. g ut videt nō est stat^o in causis finalib^o. C p. dicit pñs in 3° hui^o qz si pñcipioy erunt pñcipia tūc pñcipia irent in infinitū. ergo si finū erūt fines tūc fines ibunt in infinitū lz finū sūt fines: ut vñ uelle p ethi^o. g fines ibunt in infinitū. C Ad oppo^o est pñs. dicit enim ipse qz in causis finalibus non est ire in infinitum.

Ad istā questionē possum^o dicere qz duplr possumus accipere fines. puta fines in artificialibus 7 fines i naturalib^o rebus. tūc dico qz in finib^o rerū nāliuz est status: 7 in finib^o etiam rerū artificialiū est status. C qz autem in finibus rerū naturaliū sit stat^o hoc sic pmo patet. dicit eniz pñs pmo moral. qz est duplīter actio. scilicet pñs 7 actio totius. actio partīs ordinatur ad actionē totius sicut pars ordinat ad totū: 7 sicut duplex ē actio corporis. s. actio partīs 7 actio totū. similiter duplex est finis: qz finis partīs 7 finis totū 7 finis partīs ordinat ad finem totius. Nūc autē ita est qz totū vniuersum est sicut quoddam corpus 7 habet suas ptes sicut corpus humanū habet suas partes integrātes ipsum. 7 iō sicut totū corpus habet aliquē finē uel aliquod bo

num ad qd ordinatur: sic totū vniuersum habet ali quod bonū aliqū ad finem ad quē ordinat: 7 ille finis totius vniuersi est pñū pñcipiū: 7 in illud bonū qd est de^o gloriosus totū vniuersuz ordinat immediate 7 ad ipsum 7 immediate reducif. C Itēz pbat sic. qm aliqd ordinat ad aliqd bonum p aliquid aliud. ut si. b. ordinat ad. a. per. c. tunc opz qz illō ordinat ad illō per qd ordinat: ut qz. b. ordinatur ad. c. 7 tūc illō per qd ordinat in suū finē 7 i suū bonū est ampli^o mai^o bonū qz illō sicut. c. ē maius bonū qz sit. b. cū p. c. ordinat. b. ad. a. Nūc autē ita est qz circa pñū pñ^o nō iuenit maius bonū qz totū vniuersū. 7 iō totū vniuersū imediate reducitur 7 ordinat in suū bonū 7 suū finē qd de^o ē glīosus 7 nō per aliqd aliō: 7 ita in tali pcessū nō solū est pcessus in infinitū: imo statim occurrit finis ultim^o siue intermedi^o. ptes autē totū vniuersi sūt sic spēs 7 hnt suū finē: ita qz vnaqueqz spēs entis siue totū vniuersi hēt aliqd bonū 7 aliqū finem: ita qz min^o bonū nō est nata hēre illas spēs in vniuerso. Nā nisi hoc ptingeret sequeret qz aliqd esset vitiosum in nā: 7 iō nisi spēs entis ordinaret in suū finē 7 in suū bonū 7 eēt stat^o in talib^o finib^o: iam species vniuersi que sūt ptes ei^o essent ociose. 7 iō in finib^o rerū nāliū est stat^o. C Hoc etiā apparet ex alio. qm simile est de toto 7 pte. 7 ideo si totū vniuersū hēt finē 7 bonū determinatū in qd ordinat: tūc vnaque qz spēs entis que est pars vniuersi hēbit suū finē 7 determinatū. 7 sic pz qz in finib^o rerū nāliū est status 7 nō est pcedē in infinitū. C qz autē in finibus agilib^o non sit pcedē in infinitū hoc pz sic: qm artificialia sūt ab intellectu. Intellectus autē sicut dicit pñs nō agit aliqd nisi pñs moueat a fine si sit intellect^o rect^o: 7 tūc intellectus post qz mot^o est a fine: tunc psequit ad inquirēdū ea p que habet finis. 7 iō i finib^o rerū agilib^o nō ē ire i inf^o: ita qz lz fieret per illō 7 illō pp illō 7 sic in infinitū: 7 tūc nihil ageret intellect^o. quō enim ageret aliqd intellect^o non futurus ad terminum: cū intellect^o ois recte agēs agat illud quod agit propter aliqū finem sicut dicitur in 2° huius 7 3° de anima. 7 sic patet qz nec in finibus rerū naturalium nec in finibus rerū agilib^o est procedere in infinitum.

Et tunc ad rationem pñmaz dico qz non est simile per oēm modū de pñcipijs speculabilib^o 7 de pñcipijs agilib^o. qm i speculabilib^o nō est accipere pñ^o 7 ultimū. imo si accipiat sicut pñū pñ^o: nō dī accipi ultimū qd pōt seq ex illo pñ^o: sed accepto pñ^o pōt hōtātū speculari 7 extrahere de pñ^o 7 semp pñes qz tū vult: sed in agilib^o nō ē ita. iō opz hēre pñ^o mediū 7 ultimū. pñū in itētiōne qd est ultimū in prosecutione: 7 opz habere sūt primū in opatione. 7 iō nō ualet. nec ē sile. C Ad aliō tu dicit min^o bonuz reducif in mai^o bonū. p mai^o bonū dico qz lz nō ē p qd cūqz mai^o bonū. vñ si uermis sit maius bonū qz leo: nō opz qz reducā ipm pñ^o per ipm leonē. ita qz leo per illō 7 illō per aliud 7 sic in infinitū. C Ad aliō tu dicit si pñ^o essent pñ^o irent in infinitū. uey est si pñ^o in qz tum pñ^o essent pñ^o qz tunc pñ^o irēt in infinitum. 7 ideo si finitum in qz tum fines eēt tūc fines irent in infinitum si nō sic est 7c.

Sed nec quod quid erat esse cōuenit reduci ad aliam diffinitionem multiplican tem rationem. Tex. x.

Questio. XXI.

Veritur utrum sit stat^o i ca^o forma

lib^o. 7 vi q^o no. dic enim ph^o in 8° hui^o q^o forme subales sut sic nu meri: sed nu^o vadut in infinitum. ergo videt q^o i for mis subst^oalibus sit pcedere in infinitu. C Pre terea forme accid^otales sunt infinite 7 tamen pce d^o ex formis subst^oalib^o. ergo videt q^o in causis formalibus non sit status.

Ad ista questione est intelligendum q^o finitu 7 infinitu quantitati competit 7 fm q^o aliqua magis accedit ad r^o nem infiniti 7 finiti. Nunc aut ita est q^o forma pot^o triplr^o coparari. pot^o enim coparari ad ip^o ano logu^o siue coe 7 pot^o coparari ad nostru^o itellectu^o. 7 tertio mo^o pot^o coparari ipsa forma fm q^o accipit in se. Nunc ita est q^o ipsi forme fm q^o coparantur ad ip^o coe compet^o q^o titas. qm^o sub aliquo coi^o possit cotineri plures forme: 7 q^o plurificatio reduc^o ad natura^o quant^ota^ota^o aliquo mo^o. pp hoc ipsi forme fz q^o coparat^o ad aliqd^o coe compet^o q^o titas aliq^o mo^o. Ipsi aut forme fm q^o coparant^o ad nostru^o itellectu^o compet^o quant^ota^ota^o aliquo mo^o. qm^o vna forma pot^o in tellect^o plurib^o rationib^o cognoscere. pot^o enim itel lectus cognoscere forma^o tua^o in q^o tum dat tibi esse 7 tunc dicit^o entitas. pot^o eti^o itellec^o illa eandem forma^o cognoscere in q^o tu^o dat tibi vivere: 7 tunc d^o aia. 7 sic p^o q^o forme fm q^o coparant^o ad nrm itelle ctuz aliq^o mo^o compet^o q^o titas. Sitr^o q^o titas compet^o ipi foze aliq^o mo^o fz q^o accipit forma^o i se. tuc dico q^o nec in fozis fm q^o coparant^o ad aliqd^o analogu^o siue coe. nec fz q^o coparant^o ad nrm itellectu^o nec et fm q^o accipiunt^o i se iest^o infinite. qd^o aut no^o sit pced^o in infinitu fm q^o coparant^o ad ip^o coe. h^o p^o qm^o sub ali quo coi^o otinent^o plures foze: 7 q^o sp^o finite sut que cotinent^o sub aliquo coi^o. pp hoc i formis sic copara tis no^o e^o ire in infinitu 7 no^o loquor de coi^o qd^o est sp^o. qm^o diuisio siue multiplicatio sp^o no^o est nisi p^o maz 7 no^o per forma^o. 7 id talis multiplicatio e^o pter iten tion^o. fz loquor de coi^o qd^o e^o gen^o. Na^o multiplicatio gn^ois e^o p^o forma^o. 7 id cu^o sp^o sint foze ut dicit^o p^o i 3° hui^o. possum^o dic^o q^o i formis fz q^o coparant^o ad ip^o coe qd^o e^o gen^o no^o e^o pced^o in infinitu. possum^o tm^o meli^o dic^o q^o in formis no^o est pcedere in infinitu co parado vna foza ad alia^o no^o ad q^o tu^o qz ad for ma^o qua^o p^osuppono sicut coparado formaz hois ad forma^o corpis celestis: 7 forma^o corpis celestis ad itellig^ota^o 7 itellig^ota^o ad motor^o p^o. 7 si nos co parem^o fozas ad ip^o analogum analogia tali. f. q^o vna foza heat e^o p^o alia^o. tuc p^o q^o i formis no^o e^o pce de^o i infinitu: qz opz deuenire ad p^oma forma^o exempla re oium sicut ad p^o effi^ote. C Patet et q^o i fozis fm q^o coparant^o ad nrm itellectu^o no^o e^o pced^o in infi nitu. qm^o cognitio copleta facit sp^o spalissima^o 7 co gnitio incopleta facit gen^o: 7 quato illa cognitio e^o icopleta tato magis ill^o gen^o est coius. tuc g^o i coi bus no^o sit pcedere in infinitu eudo semp^o ad magis coe: sed e^o deuenire ad maximu^o coe qd^o e^o ens appa ret q^o in foza fm q^o coparant^o ad nrm itellectu^o no^o e^o ire in infinitu fm q^o itellec^o icipit a maxime coi qd^o e^o ens. 7 istu^o modu^o tagit p^o no^o p^o. C Qd^o argui tur in formis fm q^o accipiunt^o in se no^o sit pced^o in infinitu. h^o sic apparet. duplex eni est foza. f. malis 7 imaterialis. Un^o forma malis in se accepta est fini ta. forma imalis in se est infinita. vn^o si e^o color sepa rat^o ille color esset infinit^o ut haberet in se coem r^o

nem coloris: fz que est ca^o qre iste color materialis no^o est h^ois coez ratione coloris. r^o est qz recipit in materia: 7 quicqd^o recipit in aliquo fz modu^o rei re cipientis recipit. 7 ideo color malis recept^o in ma teria no^o het^o coem r^o nem coloris: fz si e^o color se parat^o ille e^o infinit^o. malis aut forma in se accepta est finita 7 no^o infinita. qz forma malis no^o habet de ill^o qd^o est de r^o ne ei^o: sed forma sepa^o 7 imalis in se accepta est infinita. no^o qz heat in se coem siue om ne r^o nem entitatis 7 pfectiois: qz ill^o tm^o copetit p^o me forme que est de^o: fz d^o itellig^ota infinita. qz itellig^ota habet in se qcqd^o est de r^o ne ei^o. Un^o d^o i libro de causis. qz itellig^ota est coposita ex infini to 7 finito. Na^o e^o ei^o qd^o e^o finitu recipit in subiecto itellig^ote q^o e^o i finita sicut dcm e^o. qz het^o ill^o qd^o est de r^o ne ei^o. pp hoc dicit auctor de causis qz itelli g^ota est coposita ex infinito 7 finito. 7 sic p^o qu^o i formis est pcedere in infinitu 7 qu^o no^o. C Et si nos uellem^o adaptare ad ea q^o dicta sut r^o nib^o phi pate ret q^o tres r^o nes alias fac^o ph^o q^o cocludit q^o no^o sit ire in infinitu in cais formalib^o illis trib^o modis qd^o sut. Na^o p^oma r^o cocludit q^o no^o sit pced^o in infi nitu in causis formalib^o fm q^o coparant^o ad ipsum coe. C Secda r^o qua^o facit ph^o e^o. f. q^o tuc no^o cotin geret scire si no^o e^o stat^o que cocludit q^o in formis fm q^o coparant^o ad nrm itellectu^o no^o sit pced^o in infi nitu: qz tuc no^o contingeret scire: qz no^o e^o deuenire ad forma^o specific^o icipi^odo a coi: qui modus cope tit itellec^otu nro cui sut nota cofusa magis. C Ter tia r^o qua^o facit ph^o e^o. f. q^o ma^o finit a foza e^o. f. coclu deret q^o in fozis malib^o in se acceptis. f. in sui na^o no^o sit pced^o in infinitu: qz finite sut 7 h^o p^o co^oderati. Ad r^o nes ad p^omaz cu^o tu dicis foze subales se h^ont sic nu^o. uer^o est q^o in aliq^o foze subst^oalibus assimilatur nris 7 in aliquo no^o. vn^o si litudo no^o currit p^o oes mo du^o. Si aut foze subales in hoc sicut nu^o. qm^o sic q^o libet ueritas addita nu^oo facit noua^o sp^oem 7 ita 7 c. si cut patebit. C Ad aliud tu dicis q^o foze accitales sut infinite: 7 tm^o pcedut^o ex formis specialib^o. dico q^o no^o ualet. qm^o qlitates p^o me sunt finite. 7 sunt tm^o quatuor. fz qlitates se de fortassis sunt infinite. simi liter est ex ista pte. uel pot^o aliter dici q^o forme acci detales no^o sunt infinite: fz sunt multo plures qz sub stantiales uel si sint infinite sunt infinite q^o ad nos 7 c.

Quapropter semp existentium pncipia esse uerissima necesse est: 7 c. Ter.

Questio. XXII.

Veritur sine argum^ontis n^o sit ea

de disp^o rei in sua uitate 7 in sua entitate. dico ad hoc q^o sicut p^o de m^o e^o uitas co^ostitit in qd^o a^odeq^otie. Nunc aut ita e^o q^o triplex est adeq^otie. Est eni qd^o a^odeq^otie rei ad sua p^o. 7 qued^o a^odeq^otie rei ad nostru^o itellectu^o que mesurat: 7 qd^o a^odeq^otie rei ad itellectu^o diu ni qui res mesurat. Nunc dico q^o loquedo de uita te que co^ostitit in adeq^otie rei ad sua p^o similis est disp^o rei in sua uitate 7 in sua entitate. Na^o q^oto ali qd^o adequat^o suis pncipijs tato magis est ill^o sicut q^oto magis ignis adequatur pncipijs ignis tato ma gis uior e^o 7 magis ignis. C Loquedo et de uitate q^o co^ostitit i adeq^otie rei ad nrm itellectu^o que mesu rat ad hoc h^o uitate. f. q^o filis est disp^o rei in sua ue ritate 7 i sua entitate. qm^o illa ead^o p^o que sut p^o e^o e^o illa ead^o sut p^o cognosc^odi re ab itellec^o

sed dicitur secundum rationem. quoniam principia considerata particulariter sunt propria essendi rem. propria autem eadem considerata ultra sunt propria cognoscendi ipsam ab intellectu nostro. **C** Similiter si loquimur de veritate que consistit in adequatione rei ad intellectum divinum a quo mensurantur. ad hoc dico quod similis est dispositio rei in sua veritate et in sua entitate. quoniam res secundum hoc quod adequatur intellectui divino secundum hoc sunt vestigiū artis divine. et hoc quod magis adequatur intellectui divino hoc sunt magis vestigiū artis divine et maiorem entitatem habet: et sic patet quomodo est similis dispositio rei in sua veritate et in sua entitate.

C Explicit liber secundus metha.

C Est autem scia quaedam que speculat ens in quantum ens: et que huic insunt secundum se. **Tex. j.**

C Liber Quartus metha. **Questio prima.**

Q **V**eritur utrum aliquis scia possit considerare ens in quantum ens. et videtur quod non. dicit enim philosophus in libro posteriorum. quod scia est unigenita sibi partes et passiones sibi considerans: sed ens non habet aliquas passiones: ut probabo. ergo et cetera. probatio assumpta. passio non est ipsum sibi. unde risibilitas non est homo. et ideo si ens haberet aliquas passiones ille passiones non essent ens: et tunc essent nihil. tunc non essent ens et cetera. **C** **S** scia est habitus acquisitus. **Q** scia non est de his que sunt in nobis vel quasi inata: sed ens per ipsum in aia et impressione ens nulla precedit impressione alicuius sic dicit Augustinus in prima metha. **Q** si ens per ipsum in aia et impressione ens est quasi inata nobis et scia est habitus acquisitus: videtur quod de ente non possit esse scia. **C** Ad oppositum est philosophus et arguitur ratione scia particularis considerat ea que insunt huic enti particulari et scia universalis considerat ea que insunt enti secundum quod est ens: sed scientia que considerat ea que insunt enti secundum quod est ens oportet considerare ens secundum quod est ens. ergo de ente secundum quod est ens erit scia.

Q Ad istam questionem est intelligendum quod scia sortitur sibi quatuor ex sebo. sortitur enim sibi scia species et formam ex sebo. Nam sibi scie est obiectum scie sic actus sortitur species ex sebo sic scia sortitur ex sebo quod est obiectum eius. **C** Secundum quod accipit scia ex sebo est ordo. Nam scia accipit a sebo ordinem. et secundum gradum abstractionis quem tenet sibi tenet illa scia. sic patet de metha mathematica philosophi. **C** Tertium quod accipit scia a sebo est quod quod considerat considerat sub ratione subiecti sicut veritas siue potest quod cognoscit: cognoscit sub ratione obiecti proprii. sic scia quod considerat: considerat sub ratione sibi quod est obiectum eius proprium. **C** Quartum autem quod accipit scia a sebo est. scilicet veritas et potestas. Nam scia accipit a sebo veritatem et potestatem. ita quod scia particularis considerat sibi particulare limitatum et habet veritatem limitatam et particulatam. Scia autem que considerat sibi universalem habet veritatem et potestatem universalem. **Ex** istis quatuor possumus comprehendere quod ens hoc quod ens est sibi istius scie. per hoc quod ens est sibi istius scie entis ex hoc quod scia que considerat aliquod ens particulare: ut ens mobile ad ubi. dicitur scia particularis. unde ex hoc dicitur scia particularis: quod considerat aliquam partem entis: et scia dicitur universalis et rationis: quod considerat ens commune. cum ergo ista scia que dicitur metha sit maxime communis inter omnes scias. et scia sortitur sibi species et nomen ex sebo. patet quod ista scia considerabit id quod iter omnia entia est maxime commune et maxime universale sit ens. oportet dicere quod ens secundum quod est ens sit sibi istius scie. ex quo possumus comprehendere quod ens est sibi istius scie. quoniam scia sicut dicitur est sortitur ordinem ex sebo. cum ergo ista scia iter omnes scientias sit maxime abstracta et maxime communis. patet quod dicitur habere per sebo illud quod est maxime abstractum et maxime commune. ens autem secundum quod

ens est huius. ergo et cetera. **C** **Q** dicitur autem ista scia sit maxime abstracta patet. quoniam naturalis philosophus non abstrahit a materia sensibili simpliciter: sed ab hac et ab illa. **M**athematica autem abstrahit a materia sensibili penitus non autem a materia intelligibili. et ideo mathematica non abstrahit penitus ab omni materia. sed metha abstrahit ab omni materia ideo et cetera. **C** **P**atet ex hoc quod ista scia considerat ens hoc quod ens. Nam dicitur est quod scientia quod considerat: considerat sub ratione subiecti. et ideo cum ista scia quod considerat: considerat sub ratione entis: patet quod ista scia habet per subiecto ipsum ens. **C** **P**atet hoc ex quarto. scilicet quod ista scia considerat ens secundum quod est ens. Nam sic dicitur est scia accipit veritatem et potestatem a subiecto. et ideo cum ista scia habet veritatem et potestatem maxime universalem et communem. maxime possumus comprehendere quod ista scia habet per subiecto ipsum ens. et hec est declaratio philosophi in prima huius. 4.

Q Ad rationes ad prima dicitur. cum tu dicitur passiones entis non sunt ens. dico quod non uniformiter sumuntur passiones subiectorum particularium et subiecti universalis. unde non dicitur passiones ens hoc quod ens: quod insunt omni entis sic non dicimus quod ista scia considerat casus ens hoc quod ens intelligendo sic quod casus ille sunt casus omnium entium: quod ideo est casus sui ipsius sed dicimus quod considerat casus entis secundum quod est ens quod considerat casus omnium entium huiusmodi casus. sic dico quod passiones entis non dicitur esse passiones entis hoc quod ens quod passiones insunt omni entis. sed quod non determinat ad aliquod genus entis quod est subiectum alicuius scientiarum particularium. **C** **A**d aliud dicitur quod hoc ens per ipsum in aia: tunc ea que insunt enti hoc quod ens non imprimuntur primo in aia: nec cogitatio eorum est nobis innata et cetera.

C **O**mnis autem generis unius sensus est unius atque scientia: ut grammatica una ens omnes speculatur voces. **Tex. ij.**

C **Q**uestio. II.

Q **V**eritur utrum ista scia sit una. et videtur quod non. quoniam sic dicitur philosophus veritas scie assimilatur veritati sensus: sed sensus dicitur esse unus qui est unius contrarietatis. et per hoc dicitur de aia capitulo de tactu. quod tactus non est unius sensus. quod non est unius contrarietatis. ergo scia una ut videtur dicitur esse talis sibi quod sit unius contrarietatis: sed non est unius contrarietatis sed plures. ergo et cetera. **C** **A**d oppositum est philosophus in libro primo dicit quod sic omnium sonorum est unius sensus siue una scia: sic omnium entium est una scia. **Q** Ad istam questionem est intelligendum quod veritas scie assimilatur veritati sensus. **N**unc autem ita est quod potest non dicitur una. ex his que maxime recipit. unde et hoc albi et nigri in se accepta dicitur formaliter et in specie. tunc visus non cognoscit albi secundum quod albi nec nigri secundum quod nigri. sed cognoscit albi et nigri secundum quod quod est in quodam ratione communi: ut ratione coloris. et ex veritate illius rationis formaliter sub quod ratione visus cognoscit ea potest visiva dicitur una. unde visus cognoscit albi et nigri sub quodam ratione universalis. nam quod in ista ratione communi visus percipit albi et nigri. ideo albi dicitur esse idem nigro. dicitur illa ratio communis. et est dicitur communi: quod non alio sensu potest percipi albi et ab albo nigro: sed eodem sensu cognoscit albi et nigri. unde et hoc visus cognoscit albi et nigri sub ratione coloris. ratio tunc cognoscit albi per se differre a nigro et hoc quod veritas altior est hoc sub ratione magis communi cognoscit ea que cognoscit veritas inferior. sic patet de sensu communi. quoniam cum sit veritas superior quam sensus particularis illud quod cognoscit sensus communi cognoscit sub superiori et magis communi ratione quam alij sensus particulares. **S**icut est de veritate scie. nam dicitur esse vera ex veritate vel rationis formalis formali sub quod ratione considerat ea que considerat ipsa scia. et ideo cum scia metha consideret ea que considerat sub ratione communi. ut sub ratione ens scia metha. dicitur esse una. unde quod

scia altior ē. tātō magis p̄siderat ea q̄ p̄siderat s̄b rōne magis uli z ea q̄ p̄siderat scia iferior s̄b rōne p̄ticulari p̄siderat scia supior s̄b rōne uli. z ad h̄ plus sic ē de v̄tutib⁹ altiorib⁹. vñ itelligēdū ē q̄ diuersitas q̄ sufficit ad causandū diuersitatē in v̄tutib⁹ inferiorib⁹ nō sufficit ad causandū diuersitatē in v̄tutib⁹ superiorib⁹. sic p̄ de sensibilib⁹ p̄ticularib⁹ z cōi s̄l̄r in p̄posito ē. nā v̄tas q̄ suffic ad causandū v̄tate v̄tutib⁹ ois nō sufficit ad v̄tate v̄tutib⁹ inferioris s̄icut p̄: aliq̄ eni v̄tas sufficit ad v̄tate sensus cōis q̄ tñ nō suffic ad v̄tate sensus p̄ticularis. Sic est de v̄tate scie. Nā v̄tas aliq̄ suffic ad v̄tate scie cōis: q̄ nō tñ suffic ad v̄tate scie p̄ticularis. vñ itelligēdū ē sic dicit p̄b⁹ 5° metha^{ce}. q̄ vñū mltis modis dī. vñū nūo. vñū spe. vñū gñe. vñū p̄portioe z vñū analogia. tūc dico q̄ v̄tas s̄z nūz nō suffic ad v̄tate scie. qm̄ vñū s̄m nūm ē p̄ticularē z s̄ḡtum z de tali nō ē scia. z iō v̄tas s̄m nūez nō suffic ad v̄tate scie. Veritas ē s̄z sp̄ez nō sufficit ad v̄tate scie. cui⁹ p̄batio ē. qm̄ eadē est scia p̄rior. p̄ria aut̄ d̄nt spe z iā v̄tas s̄z sp̄em nō suffic ad v̄tate scie sp̄alis. S̄z nō p̄t eē q̄ aliq̄ scia vna sp̄alis p̄siderat directe analogū aliq̄. vñ l̄ medicina p̄siderat de oib⁹ gñib⁹. h̄ nō ē directe nō p̄ se. Credo tñ q̄ medicina nō p̄sideret p̄ z p̄ se nisi corp⁹ hūanū s̄z q̄ sanū z egrū. qm̄ medicina sanū z egrū ē scia. Et iō v̄tas q̄ est s̄m analogiā nō suffic ad v̄tate scie sp̄alis. z iō dicit 2° in 7° hui⁹: q̄ q̄ q̄stitas nō tñ vniuoat̄ de q̄stitate p̄tinua z discreta nō ē vna scia doctrinalis q̄ p̄sideret de eis. s̄z p̄les. sed vna s̄z gen⁹. sed v̄tas q̄ ē s̄m analogū bñ sufficit ad v̄tate scie cōis. z iō oium entū bñ p̄t eē vna scia cōis. s̄m q̄ p̄ueniūt in ente quēadmodū oiu⁹ sonoz ē vna scia. vñ dicit p̄b⁹ q̄ nō solū oium eoz q̄ d̄nr s̄m v̄rā nām ē vni⁹ scientie speculari. sed vni⁹ scientie est speculari oium eorum que dicunt̄ ad vna naturam.

Ad rationē dicendū. cū tu dicis q̄ vni⁹ sensus ē vni⁹ p̄rietatis si hoc habet v̄tate de sensu habet v̄tate de sensu particulari z non de sensu cōi. simplr ē de scia. sed nō de sensu qui simplr est scia.

Quare quoniam vñū multipliciter dicit̄ z bec multipliciter qdē dicētur. Tex. iij.

Questio. III.

Veritur utrum ens sit equocū analogū. z vñ q̄ ens sit equocū ad ea de qb⁹ dī ens: z h̄ ē qd̄ dicit p̄b⁹ in li^o phi^o. s. in 7° q̄ latet equocatiōes in gñib⁹ z q̄ b⁹. sed sic dī in 3° hui⁹ inter oia vñū z ens sūt maxie cōia. ergo vñ q̄ in ente sit maxie equiuocatio.

Ad idē arguit̄ sic. Magis p̄ueniūt ea que sūt in gñe q̄stitate in q̄stitate q̄: ea q̄ sūt sub ēte i ente: s̄z q̄stitas nō dī vniuoce s̄z equoce de q̄stitate p̄tinua z discreta: ut 2° dicit̄ i 2° hui⁹. ḡ ens nō dī vniuoce sed equoce de eis q̄ p̄tinēt sub ente. C̄ p̄. canis dī equoce de latrabili sidere celesti z pisce marino. cum tñ p̄ueniāt in s̄ba. si ḡ s̄ba magis cōuenit cuz s̄ba q̄ accū cū s̄ba. z tñ ista dicim⁹ equoce q̄ p̄tinēt s̄b cane magis: ut vñ dicent̄ equoce que cōtinētur s̄b ente. C̄ ad oppo^m est p̄b⁹. q̄ dicit̄ q̄ ens nō dī equoce ad aliquā vna nāz cōem. sic sanū non dī equoce de omnib⁹ sanis. sed analogice sic. ens nō dicit̄ equoce: sed dicitur de oibus entibus per attributionem ad naturam subst̄tie. sicut dicit p̄b⁹.

Ad istā qōnem ē itelligēdū. q̄ tota rō equocatiōis

sumit̄ ex foza: vñ z p̄b⁹ uocat formā q̄ qd̄ ē: z in 2° phi^o dī q̄ foza ē rō eēndi. vñ ip̄a diffō dat p̄ foza mā: vñ si in diffōne ponat̄ mā. h̄ nō ē nisi inq̄: tuz mā p̄ticipat māam foze: z inq̄: tū ē sub foza: z pp̄ h̄ dī in 7° hui⁹ q̄ oēs p̄tes posite in diffōne sunt foze: tota ratio equocatiōis sumit̄ ex foza. vñ dī in 2° de aia z in mltis alijs locis q̄ recedēte aia a corpore: corp⁹ nō remanet nisi equoce: vñ caro mortua nō ē caro nisi equoce: p̄z igit̄ q̄ tota rō equocatiōis sumit̄ a foza. vñ si aliq̄d nomē iponat̄ p̄lib⁹ p̄ cōparationē ad diuersas fozas: tūc cū tota rō equocatiōnis sumit̄ ex foza. illō nō dī de eis equoce. Si aut̄ iponat̄ aliq̄d nomen aliq̄d p̄lib⁹ p̄ cōparationē ad aliquā fozam vna: tūc aut̄ illa foza eq̄lit̄ saluat̄ i illis p̄lib⁹ aliq̄ nō eq̄lit̄. si p̄ mō tūc illō nomē dī de eis vniuoce penit̄ sic hō penit̄ dī vniuoce de illis q̄ p̄tinēt s̄b ip̄o penit̄ vniuoce. Si aut̄ illa foza nō eq̄lit̄ saluat̄ in p̄lib⁹ s̄z triplr p̄t eē. aut q̄ illa foza saluat̄ in illis p̄lib⁹ simplr: sed in vno nobiliori mō q̄ in alio sic nomē aialis. ita p̄t p̄ cōparationē ad fozas q̄ simplr saluat̄ i suis sp̄eb⁹: sed nobiliori mō saluat̄ i hoie q̄ i asino. 2° mō aliq̄ foza nō saluat̄ in p̄lib⁹ eq̄lit̄: q̄ illa foza in vno iuenit̄ simplr z i alio s̄m qd̄ sic p̄ de ente: entitas eni in s̄ba ē simplr i accidētib⁹ s̄m qd̄. 3° mō dī foza nō saluari eq̄lit̄ i plurib⁹: q̄ in vno illoz iuenit̄ simplr. z in alio s̄m s̄l̄i tudinē. sic p̄ de aiali uero z de aiali picto z tūc dī co q̄ analogia illa q̄ ē qm̄ aliq̄ foza simplr saluat̄ in p̄lib⁹. ita q̄ in vno illoz nobiliori mō q̄ i alio: tal̄ analogia mltū p̄pinq̄ ē vniuoatiōi. z iō aial dicit̄ vniuoce ad suas sp̄es: z q̄ foza aialis l̄ saluat̄ simplr in suis sp̄eb⁹: q̄ tñ nobiliori mō saluat̄ i vno q̄ i alio sic ē de forma cuiuslibet gñis: pp̄ h̄ dī in 7° phi^o. q̄ latet equocatiōes in gñib⁹. Analogia aut̄ q̄ ē qm̄ aliq̄ foza simplr saluat̄ in vno z in alio s̄z s̄l̄i tudinē talis analogia mltū accedit ad equocatiōnē: pp̄ h̄ dī q̄ aial dī equoce de aiali v̄o: z de aiali picto. Sed analogia q̄ ē qm̄ aliq̄ foza saluat̄ in vno simplr z i alio s̄m qd̄ talis analogia nō accedit penit̄ ad equocatiōnē: nec pure ad vniuoatiōnē: sed tenet mediū inter equiuocatiōnem z vniuoatiōnē: z pp̄ hoc ens nō dī pure equoce vniuoce: sed dī analogice z hoc est mediū iter vniuoatiōnē z equocatiōnē. Sed si nos nellem⁹ dare aliā distinctiōnē possem⁹ sic dicē z meli⁹ credo ad it̄tionem p̄bi. Nā sic dictū ē tota rō equocatiōis sumit̄ ex foza. z iō si sit diuersitas in foza erit equocatio sic d̄m ē. Si aut̄ sit v̄tas i foza: aut ē v̄tas foze p̄ p̄dicatiōnē: aut ē v̄tas foze p̄ attributionē. Et ē itelligēdū q̄ qm̄ est v̄tas foze p̄ p̄dicatiōnē: tūc ē vniuoatiō: qm̄ aut̄ ē v̄tas foze p̄ attributionē. t̄c erit analogia: z si tu dicis quō sit qm̄ erit v̄tas p̄ attributionē: z qm̄ erit v̄tas p̄ p̄dicatiōnē. dico q̄ hoc ē s̄z facile. Nā qm̄ aliq̄ plura sūt talia p̄ aliq̄d q̄ ē in eis: tūc ē v̄tas p̄ p̄dicatiōnē: z ē vniuoatiō: sic cū oia aialia d̄nr aialia p̄ id qd̄ ē i eis. tūc s̄t oia aialia aialia vniuoce. S̄z qm̄ aliq̄ plura sūt talia nō p̄ aliq̄d qd̄ ē in eis: sed p̄ aliq̄d qd̄ ē i alio: tūc nō d̄nr talia vniuoce sed analogice: sic oia entia d̄nr eē entia nō p̄ aliq̄d qd̄ est in eis: sed p̄ aliq̄d qd̄ ē in alio: sic i s̄ba: vñ z si accūtia dicant̄ eē entia: hoc nō est p̄ entitatē q̄ ē i eis sed p̄ entitatē q̄ est in s̄ba: sic patebit i 7° hui⁹. z iō ens analogice dicit̄ z non equiuoce. z bec vñ eē intentio p̄bi si aliquis bene consideret. Et tūc ad rōnes. ad p̄³ cuz dī. latet equocatiōes z ē.

dicendū q̄ ibi accipit equocatio large p̄ oi analogia. C̄ Ad aliō cū tu dicis: q̄ntitas nō dī nisi equoce. sic dicitur 2° de cōtinua z discreta. dico q̄ ibi loquitur de equocatiōe p̄ oi analogia q̄ ipedit vnitatē scie sp̄alis. C̄ Ad aliō. qm̄ tu dicis canis dī equoce de latrabili sidere celesti z pisce mario q̄ tñ vniuce cōueniūt in substātia. dico ad hoc q̄ lz ista in se accepta cōueniāt in substātia magis q̄ suba z accidēs in ente: tñ accēs z suba magis cōueniūt i ente q̄ ista tria fm̄ q̄ cōparant ad hoc nomē canis.

Questio .III.

Veritur

utrum oia q̄ dñr analogia dicant analogia p̄ analogiā ad vñū nūero. z vñ q̄ nō. qm̄ oia sana dñr sana p̄ analogiaz ad sanitatē q̄ ē in ali. que qdē nō ē vna numero. ergo zc. C̄ P̄. vniucea magis sunt vnum q̄ analogia. lz vniucea nō dñr talia p̄ aliq̄ vñū numero. ḡ nec analogia dicent eē analogia p̄ aliq̄ vñū nūo. C̄ Ad oppo^m arguit sic. sic oia vā dñr eē vā p̄ aliq̄ vñā vītate in nūo: ut per vītate p̄mā. sic oia entia dicunt eē entia p̄ vñā aliq̄ entitatē. vñ dicitur 2° q̄ est vñū ens p̄ se ens z p̄ se uex: z oia dñr entia z vā p̄ entitatē z vītate ei⁹. Si ḡ oia entia dñr eē entia p̄ aliq̄ entitatē vñāz que est vna numero. patet q̄ oia analogia dicunt analogia per attributionē ad vnum numero.

Ad istā qōnē ē intelligēdū q̄ 2° dicit in isto 4°. q̄ aliqua tripl̄r dñr analogia ad aliq̄ vñūz. aut. s. p̄ attributionē ad vñū efficiēs. aut p̄ attributionē ad vñū finē. aut p̄ attributionē ad vñāz mām. Verbi gr̄a. de p̄ aliq̄ dñr analogice per attributionē ad aliq̄ vñū efficiēs. sicut medicare dī de eo q̄ habet artē medicinalē. sicut de medico z de eo qd̄ ē natū suscipie opa medicie. ut de instrō medicinali. z de eo qd̄ ē faciēs opa medicie. sicut uetula facit opa medicie sine arte sicut ponit 2° ex^m. z medicina le dī de oib⁹ istis p̄ attributionē ad vñū efficiēs qd̄ est medic⁹. Si l̄r dñr eē aliq̄ analogia p̄ attributionē ad vñū finē. sic alia dñr eē sana p̄ attributionē ad vñū finē: utpote p̄ attributionē ad sanitatē: q̄ ē finis oīuz istoz sicut cibi dietate z urine. Similit̄r dñr aliq̄ eē analogia p̄ attributionē ad vñā mām. sicut oia dñr eē entia p̄ attributionē ad subāz q̄ est sbm̄ z mā oīum accētū. z oēs istos modos analogice tāgit ph̄s in l̄ra. Sed sciēdū est q̄ tertio⁹ modus analogice: sicut q̄ aliq̄ dñr p̄ attributionē ad vñā mām. diuidit in 4° modos. sicut dī in hoc q̄ aliq̄ dñr entia p̄ attributionē ad sbm̄: qz sūt puationes sube causat. oia entia puationes sunt min⁹ entia. Aliq̄ at dñr entia: qz sūt relatiōes ipsi⁹ sube. z talia iter oia entia exceptis puatiōib⁹ sūt min⁹ entia. sic 2° dicit in xi^o hui⁹ i illo cap̄ ubi Aristo. mouet qōnē siue istā dubitationē. utrum. s. sint eadē p̄n⁹ relatiōis z sbē. z dicit 2° ibi. q̄ relatiōes inter oia entia hēt obili⁹ eē. z iō signāter inq̄sūt ph̄s. utz sint eadē p̄n⁹ relatiōis z sbē aut q̄ sint dicit 2°. q̄ si ph̄s q̄suisset utrum sint eadē p̄n⁹ sube z q̄ntitatis lz visus eēt ph̄s inuē. q̄ q̄ntitas eēt min⁹ ens q̄ alia entia. z iō signāter q̄suisset utrum eadē sint p̄n⁹ relatiōis z sube. 3° mō dñr aliq̄ eē entia sic motus dñr eē entia: qz sūt via in suba. 4° mō dñr eē aliq̄ entia: qz sūt stispōnes sube: sicut qlitates z q̄ntitates dñr eē entia z alia: qz sūt dispositiōes sube. Alia aut dñr eē entia sicut sube q̄ hnt. entitatē per se. lz nō ut p̄ se z p̄ oēs modū. vñ sic dicim⁹ accētia

eē entia nō p̄ se. lz p̄ attributionē quā hnt ad sbam. sic ē sic qd̄ sbē māles z qd̄ imāles. sbē māles nō dñr eē entia: nisi p̄ attributionē ad substācias imāles. z sbē imāles alie a p̄ p̄n⁹ nō dñr esse entes: qz hēant entitatē p̄ se z p̄ oēm modū: sed si dicant eē entes hoc est p̄ attributionē ad sbam p̄mā q̄ ē ipse de⁹ gliosus. ita q̄ tā sbē māles. s. z imāles alie a p̄ p̄n⁹ q̄ accētia dñr eē entia p̄ attributionē ad vñū ens p̄ se ens z p̄ se uex: p̄ cui⁹ eē z vītate oia dñr vā z entia: sicut 2° dicit in 2° hui⁹. z ex h̄ p̄z q̄ analogia nō pnt dici analogia nisi p̄ attributionē ad aliq̄ vñū numero. nō eni pnt dici aliq̄ analogia p̄ attributionē ad aliq̄ formā q̄ fit in eis. Nā ueritas in foia tollet analogiā z equocationē. z ponit vniucationē. vñ q̄cūqz cōueniūt in nūero fm̄ formā illa sūt vñū p̄ pdicationē. vñ vītate i forma ponit vnitatē in pdicationē. vñ p̄us dictuz fuit q̄ q̄to aliq̄ plura sunt talia p̄ aliq̄ formā q̄ est in eis tanto magis dñr eē talia z cōtineri sub ipso vniuce. Et si tu dicas nōne oia sana dñr esse sana p̄ attributionē ad sanitatē q̄ est in aialib⁹ z ista sanitas nō ē vna in nūo. lz est vna in spe. Sine dubio dico. q̄ lz sanitas q̄ est in aiali sit vna fm̄ spēm z mltiplicet. lz nūz nō ē hui⁹. nisi p̄ accēs. lz q̄ oia ista sana dicunt eē talia p̄ sanitatē q̄ ē in aiali. Nā si illa sanitas q̄ est in aiali mltiplicat fm̄ nūm h̄ nō est in eis que dñr ad ipam sanitatē analogice. lz mltiplicat sanitas fm̄ nūm in his ad que se hēt aial vniuce. z sic possem⁹ dicē i suba. vñ lz oia sana dñr eē sana p̄ attributionē ad sanitatē q̄ mltiplicat fm̄ nūm. h̄ tñ ē p̄ accēs. s. q̄ mltiplicet fm̄ nūz inq̄tū eni ista dñr eē sana p̄ attributionē ad sanitatē q̄ est in aiali: nō mltiplicabit in eis dī analogice. z sic p̄z q̄ oia analogia dñr esse analogia p̄ attributionē ad vnum nūm. z si sint multa in nūo h̄ est p̄ accēs respectu analogie. qz nō repit in sanis analogia p̄ sanitas mltiplicat fm̄ nūm. sed repit ibi vniucatio. vñ sanum de oibus aialibus sanis dicitur vniuce.

Ad rōnes ad quaz p̄mā iā p̄z solutio per iam dicta. C̄ Ad scdaz cū tu dicis vniucea sūt magis vñū q̄ analogia z tamen nō sunt talia p̄ aliquod vnum in numero. dico q̄ vniucoruz est vñitas. lz sit in spe vna z nō vna nūo in specie tñ maior est vñitas vniuceoz q̄ vñitas analogorum in nūo. per quā vnitatē in numero omnia talia dicitur eē sicut patet in animo consideranti z ideo non ualet.

Et phia ē de oib⁹ posse speculari. Nā si nō phiqs erit qui inuestigabit: si idē Socrates z socrales sedens: aut si vñū vni cōtrarium: aut quotiens dicit zc. Tex. v.

Questio. v.

Veritur

utrum vñū qd̄ ē p̄n⁹ nūi conuertat euz ente. z vñ q̄ sic. qm̄ ut scribit in libro de vnitare z vno. oē qd̄ est iō est: qz vñū nūo est. lz vñū in numero ē p̄ncipium nūi. ergo zc. C̄ Preterea oē qd̄ est: est hoc aliq̄. lz qd̄ est h̄ aliq̄ est vñū nūo. ergo zc.

Ad istā questionem dicunt aliq̄ q̄ vñū qd̄ est p̄n⁹ numeri conuertitur cum ente. z ad hoc ostendēdum p̄cedūt sic. dicit enim q̄ oē qd̄ ē in ente est in aliquo genere entis. sed cū nihil sit in genere qn̄ sit i aliq̄ ei⁹ spe: z nihil sit i spe qn̄ sit in aliq̄ ei⁹ idiuuiduo z illi⁹ spēi: z oē idiuuiduū sit vñū nūo. z vñū nūo est sic p̄n⁹ nūi: z ex h̄ p̄cludūt ipi. q̄ vñūz qd̄ est p̄n⁹

non convertitur cum ente. **C** Isti non bene dicunt, quoniam non omne quod est in ente est in aliquo genere entis, quoniam primum primum invenitur in ente, non tamen est in genere: et dicitur quod intelligitur se forme carere genere id est esse. Deficiunt etiam isti in alio, quoniam non valet si hoc est hoc aliquid, quod est unum numero: quod per aliquid est hoc aliquid: et per aliquid est unum numero, quoniam unum quod per suam entitatem et substantiam est hoc aliquid, et est unum numero per aliquid additum esse eius, et id aliter est dicendum: sic mihi videtur quod unum quod est primum numerum non convertitur cum ente. Et ad hoc videndum est intelligendum quod nos possumus unum quod est primum numerum comparare ad suum genus, et ad numerum et ad arithmeticum et ex istis tribus possumus concludere quod unum quod est primum numerum non convertitur cum ente. Si autem nos comparemus unum quod est primum numerum ad suum genus, tunc patet quod unum quod est primum numerum est genere distinctum et est distinctum discreta, ergo cum unum quod est primum numerum non transcendat suum genus, scilicet distinctum et non siue ens transcendit distinctum appetit: et ita tale cum ente non convertitur. **C** Istud est patet: si comparemus unum quod est primum numerum ad numerum, dicit enim philosophus in primo methaphisica quod numerus est quaedam multitudo: et non omnis multitudo est numerus. Si ergo non omnis multitudo est numerus et cuiuslibet multitudinis primum est aliquid unitas: tunc erit aliquid unitas quod non erit primum numerum, quoniam si omnis unitas esset primum numerum, cum cuiuslibet multitudinis sit aliquid unitas, iam omnis multitudo esset numerus quod est falsum, et id cum sit aliquid unitas quod non est primum numerum, et omnis unitas est ens: ut aliquid entitas iam erit aliquid entitas quod non erit unitas quod est primum numerum, et sic appetit quod cum ens sit in plus quam unum quod est primum numerum: quod unum quod est primum numerum cum ente non convertitur. **C** Hoc idem patet, si nos comparemus unum quod est primum numerum ad arithmeticum. Si enim unum quod est primum numerum convertitur cum ente, tunc arithmeticus determinaret de omni ente, cum ergo nos videamus arithmeticum considerare de uno quod est primum numerum: et de omnibus entibus que cadunt sub numero: et tamen non considerat de omni ente ultra apparet quod unum quod est primum numerum non convertitur cum ente. **C** Et notandum quod primum due rationes probant quod unum quod est primum numerum non convertitur cum ente quantum ad significatum, tertio vero probat quod non convertitur cum ente quantum ad suppositum.

Ad rationem primam. cum tu dicis omne quod est et cetera. Sine dubio si nos volumus excusare auctorem possumus dicere quod ipse accipit ibi unum numero pro omni eo quod est hoc aliquid, et id non valet argumentum: quod non sequitur ut dictum fuit prius, hoc est hoc aliquid ergo est unum numero. **Ad aliud argumentum patet solutio per iam dicta et cetera.**

Quoniam ergo unius in quantum est unum et entis in quantum est ens eadem sunt per se passionibus sunt et cetera. **Tex. v.**

Questio. VI.

Veritur

utrum possit esse aliquid unum quod convertatur cum ente, et videtur quod non: quod si aliquid unum converteretur cum ente aut hoc est unum quod est primum numerum: aut hoc est unum quod est unum per essentiam: sed neutrum istorum modorum potest esse, ergo et cetera. **probo assumpte,** unum enim quod est primum numerum non potest converti cum ente, quoniam unum quod est primum numerum non transcendit genus distinctum, ens autem transcendit genus distinctum, ergo unum quod est primum numerum non convertitur cum ente, unum etiam quod est unum per essentiam non potest converti cum ente, bonum enim secundum opinionem platonicoz, et dicitur de eo quod est in actu, et de eo quod est bonum in potentia, Nam ille quod est sanus in actu non tamen dicitur esse bonus, imo ille qui est sanus in potentia, Nam si aliquid sit sanabilis: hoc est alicuius bonitatis. Sed ens

secundum quod ens dicitur tamen de eo quod est in actu. **Nunc autem ita est quod ipsi dicebant,** quod unum convertitur cum bono, ita quod omne bonum est unum, sed bonum est in plus quam ens, ergo et unum est in plus quam ens, si ergo est in plus quam ens cum eo non convertitur, igitur nec unum per essentiam nec unum quod est primum numerum convertitur cum ente. **C** **probo,** quoniam aliquid divisibile dividitur in aliquid plura nullum dividens est evacuans totum divisum nec aliquid dividendum potest converti cum divisio, sicut patet de aiali respectu rationalis et irrationalis, sed ens dividitur in unum et multa, ergo unum converti non poterit cum ente. **C** **probo,** arguitur sic sicut arguebat Parmenides, quod est propter ens est non ens vel nihil, ergo si unum et ens convertuntur quod est propter unum est nihil. Si igitur unum convertitur cum ente, ergo tamen unum est, sed ista est falsa tamen unum est, ergo non convertitur cum ente. **C** **Ad oppositum arguitur per dictum philosophi in prima,** dicit enim philosophus quod ens et unum se invicem consequuntur et est eadem natura entis et unum: sed non vna ratione illa natura dicitur ens et unum ergo et cetera. **Ad istam questionem est intelligendum quod ens et unum convertuntur,** ita quod quod est ens est unum, et quod est unum est ens, et hoc patet sic, ad hoc enim quod aliquid se consequuntur sufficit quod ratio unum consequatur de alio sicut patet, nam hoc est risibile se consequuntur, quoniam risibile accipit a tali proprietate quod consequitur naturaliter nam humanam. **Nunc autem ita est quod ratio unum est indivisio,** Nam ex hoc quod aliquid est indivisum a se et divisum ab alio: et hoc aliquid dicitur esse unum. **Nunc autem ita est quod proprietate quod est indivisio a quod indivisione sumitur ratio unum illa indivisio presequitur omni entitate,** Nam eo ipso quod aliquid habet esse eo ipso est distinctum ab omni alio et indivisum a se. Nam per illam eadem formam et materiam per quam habet quod sim hoc habet quod non sim aliquid et non sim quod capere et habet esse distinctum ab omni alio, et id cum unum importet tale proprietate, scilicet indivisionem quod presequitur omnem entitatem sicut declaratum est, patet quod unum et ens convertuntur et consequuntur se invicem sicut dicit philosophus, quod cuiuscumque competit ratio entis ei competit ratio unum et omne ens est unum et omne unum est ens, sed si ens et unum convertuntur si ista est natura tamen ens est, nonne ista est vera, tamen unum est. **C** **Sine dubio istud est difficile videndum,** utrum, scilicet ista sit vera vel non. **Intelligendum est quod quoniam aliquid duo habent aliquid modo proprietate inter se et aliquid modo non, tunc nihil prohibet,** quod dictio exclusivae addita uni illorum non tamen habet appositionem ad aliud quod non excludat reliquum, et quod dictio exclusivae addita uni illorum: potest habere oppositionem ad aliud quod excludat ipsum, ubi gratia, hoc est aiali non opponitur simpliciter inter se, sed aliquid modo habent oppositionem inter se, sic vel et singulare, et id si dicatur sic tamen hoc est non propter hoc sequitur ergo non aiali est, quod aiali includit in ratione bonis nec addit rei ista additio exclusivae tamen ut hoc habet oppositionem aliquid modo ad aiali, hoc enim utinam se accipit non habet oppositionem aliquid modo ad aiali. Si autem diceret tamen particulare est bene sequitur, non igitur vel est, quod particulare et vel opponitur. **Sicut est de uno et de ente,** nam si unum et ens importent eadem naturam, nec habent oppositum simpliciter inter se nihilominus unum et ens aliquid modo opponitur, nam ratio entis alia est a ratione unum, et ab alio sumitur ratio entis et unum, nam ratio entis sumitur ab esse, ratio vero unum sumitur ab indivisione, et id cum ratio entis sumatur ab esse nihil opponitur enti nisi si non ens: cum non ens tamen opponatur ei a quod accipiebatur ratio entis, scilicet esse et id ista propositio est vera, tamen ens est, quod ista propositio respicit tamen non ens quod opponitur ei vero autem unum accipitur ab indivisione, et id illud quod opponitur uni est multum siue multitudo, et id cum dicitur sic tamen unum est ista propositio respicit multa non esse siue multitudinem non esse: et cum omnis multitudo

do sit ens iā p istā ppositionē seq̄ret q̄ aliqd qd̄ ē ens sit nō ens: qz q̄ dicit vnū tm̄ eē excludit oppo^m vnū. s. mltū eē z sic sig^m mltū nō eē. z cū oē mltū sit ens tūc seq̄ret sicut dcm̄ ē q̄ si tm̄ vnū est q̄ aliqd̄ ens sit nō ens z iō ppositio ista falsa ē. tm̄ vnū ē. lz ista sit vā tātū ens est. z lz ē ens z vnū cōuertant̄. Ad p̄mā rōnē cū tu dicis bonū dī de eo qd̄ est in pō z de eo qd̄ est in actu: ens aut̄ nō s̄ tm̄ de eo q̄ est in actu. sine dubio platonici posuerūt q̄ bonum erat maxie ulē. vñ si q̄ret ab eis qd̄ ē de^o. dicēt q̄ de^o ē vnitas z bonitas: z post vnū z bonū ipsi ponebāt q̄ ens ē maxie cōe. vñ dī i 4ª ppōne de cāis q̄ p^a rez creaturaz est eē. Sine dubio isti decepti s̄ ex hoc q̄ nō accipiebāt ens z bonū vniformiter: s̄ accipiebāt bonū in sua ulitate fm̄ q̄ bonū est cōe ad bonū in actu z ad bonū in pō: s̄ nō accipiebāt ens vniformiter s̄ ipm̄ p̄hebāt ad ens in actu. z bñ ue rū est ut ipsi dicebāt. q̄ ens z bonū i actu p̄uertunt s̄t̄ ens z vnū in actu p̄uertunt: sed si nos accipia m^o ens vniformit̄ s̄z q̄ ē cōe ad ens i actu z ad ens in pō: tūc oē ens est bonū z oē ens est vnū z oē bo nū est ens z oē vnum est ens. ita q̄ sicut illd̄ qd̄ est bonū in actu cōplete participat rōnē bonitaz: z si cut illd̄ qd̄ ē bonū in pō icōplete p̄cipat rōnē bo nitaz sic est de ente. Nā ens in actu cōplete hēt en titatē. ens vō in pō incōplete. Et tūc ad alia est intelligēdū q̄ qñ aliqd̄ diuisū diuidit̄ in aliq̄ diui dētia: si illa diuidētia sint impmixta. uez est q̄ neu trū illoz p̄tinet totum diuisū: nec aliqd̄ illoz cōuer tit̄ cū diuiso. sicut patet de rōnabili z nō irrōnabili respectu aialis: s̄ si illa diuidētia sint pmixta ita q̄ rō vni^o saluat̄ in alio saltim aliq̄ mō tūc non opz q̄ vnū illoz nō p̄tineat totū diuisū nec opz q̄ vnum il loz nō cōuertat̄ cuz diuiso. vbi gratia ens diuidit̄ in bonū z maluz. sed ista. s. bonū z malū permixta sunt. nā ratio vni^o saluat̄ in alio aliquo mō sicut rō boni aliquo mō saluat̄ in malo. Nā nō ē dare pu re malū sicut dicit phīs in p̄ moral. z ideo lz diui dat̄ ens in bonū z malū: qz tū pmixta sūt ita q̄ rō vni^o aliquo mō saluat̄ in alio. p̄pter hoc nō opz qñ bonū cōuertat̄ cum ente z euacuet totū ens simili ter se habet de vno z mltro. q̄nis enī ens diuidat̄ i vnū z multa: qz tm̄ ista sūt permixta. ita q̄ rō vni^o saluat̄ in multo. Nā sicut nō est dare pure malum. sic nō est dare pure multuz. tm̄ nullū est multū qñ sit alio modo vnū sicut dicit p̄culus q̄ ois multitu do in vnitare radicat̄ z reducit̄ in aliquaz vnitatē. z p̄pter hoc cum vnū z multa sint permixta nihil p̄hibet quādo ens diuidat̄ in vnū z multū cū cō uertatur in vnū cum ente z euacuet tm̄ ens. Ad aliud patet ratio per iam dicta. z c̄.

Questio septima.

Veritur q̄ utruz vnū addat aliqd̄ su pra ens. z videt̄ q̄ sic. qm̄ si vnū nō adderet aliqd̄ supra ens. tūc vnū nō eēt posterio^o addēs. s̄ hoc est falsū: qz vnū poste riorit̄ intelligit̄ q̄ ens ergo z c̄. Cōppositū arguit̄ sic. dicit enīz phīs q̄ ens z vnū nō separant̄ in gene ratione z corruptione. sed si vnū adderet aliquid super ens tūc ens vnūz posset corrupi absqz eo q̄ corruperet̄ ens. sed hoc est falsum ergo z c̄. Ad istā questionē possum^o dicere q̄ vnū addit aliqd̄ super ens. z hoc patet. primo ex dicto Aui^o. dicit enim Aui^o in p̄n^o sue metha^o. q̄ ens z res primo iprimunt̄ in aia. z ipressiones istoz non p̄cedit im

pressio alicui^o. s̄ oia alia ab ente posterio^o imp̄ssa sūt in aia. z talia habēt per additionē ad illd̄ q̄ p̄ itel ligit̄. sed ens z vnū sunt hui^o. qm̄ ens p̄ iprimit̄ in aia p̄pter hoc dico q̄ vnū addit aliqd̄ super ens. C̄ Preterea hoc idē possum^o accipe ex dicto p̄bi. dicit enī p̄b̄s in l̄ra q̄ illd̄ p̄n^o de quo lz aut nega tio aut affirmatio vā est p̄^m p̄n^o iter oia cōplexa. s̄ nō dignitas p̄ cōplexa p̄^a. nisi qz simplicia ei^o p̄ma sūt simplicia ei^o sunt ens z nō ens. z iō p̄z p̄ p̄b̄z. q̄ ens est p̄ apprehēsus ab aia iter oia que apprehen dunt̄ ab ipsa. s̄ oē qd̄ posterio^o app̄hēdit̄ se hēt per additionē ad illd̄ qd̄ p̄ apprehēdit̄. S̄z qd̄ sit illd̄ q̄ addit vnū sup̄ ens sine dubio s̄ est difficile. dicit enī Aui^o ut sibi iponit̄ q̄ sicut albū z musicum addit aliqd̄ reale sup̄ aliqd̄ siue sup̄ nāz rei: sic vnū addit aliqd̄ reale sup̄ ens. s̄ s̄ stare nō pōt. nā si s̄ est uez tūc ens z vnū separi possent icorruptioē: ita q̄ posset corrupi ens vnū z tm̄ non corrupēt̄ ens. qm̄ quecūqz aliq̄ ita se hēt q̄ vnū addit aliqd̄ reale sup̄ aliqd̄: vnū pōt corrupi alio remanente. si cut patet: pōt corrupi hō alb^o cū tm̄ remaneat hō. z sic eēt de ente z vno sūmū adderet aliqd̄ reale sup̄ ens sicut pōit Aui^o. z p̄pter h̄ opz aliū modū iue nire. z hūc ponit̄. q̄ vnū nō addit aliqd̄ reale sup̄ ens: s̄ tm̄ rōnis. z dicit sic q̄ in spālī bus est ita. qz lz vnū spālī addat aliqd̄ reale super altez. bñ pōt eē q̄ vnū illoz p̄uertat̄ cū reliq̄. sicut patet de hoie z de risibili. S̄z in gñalib^o z trāscen dentib^o nō est rōnale q̄ vnū addat aliqd̄ reale sup̄ aliud. z tamen conuertat̄ cū eo. Et ad hoc decla randum est itelligendum duas p̄positiones. s̄ q̄ trāscēdēs an̄ trāscēdenti differt̄ in duob^o. p̄ qm̄ trāscēdēs pōt de oib^o: nō trāscēdēs aut̄ de oibus p̄dicari nō pōt. z ista p̄positio est p̄ se vā. 2^a p̄posi tio est. q̄ illd̄ qd̄ inest alicui rōne trāscēdētis. illud nō tm̄ inest ei z oib^o talib^o. uerū etiā inest oib^o que cōtinent̄ sub eo respectu trāscēdente: sicut patet. si enī aliqd̄ inest hoī nō rōne hoīs. sed rōne aialis il lud nō tm̄ inest oib^o hoib^o. imo inest oib^o que sunt sub aiali. ex his duab^o p̄positioib^o arguit̄ q̄ sic. q̄ si vnū adderet aliqd̄ reale sup̄ ens. tūc q̄ro de il lo reali sup̄additū: utri sit vnū aut nō. si tu dicas q̄ illud sup̄additū nō ē vnū. tūc h̄ ē p̄^o p̄positio nē. s̄ q̄ trāscēdēs p̄ter de oib^o. Si tu dicas q̄ illd̄ sup̄additū ē vnū. tūc q̄ro utz sit vnū p̄ aliqd̄ sup̄ad ditū aut nō. si tu dicas q̄ tale sup̄additū aut nō ē vnū p̄ se s̄z p̄ aliqd̄ sup̄additū. tūc ēt q̄rā de alio su padditū z sic eēt abire in infīnitū. C̄ Si tu dicas q̄ illd̄ superadditū reale ipsi enti nō sit vnū p̄ aliqd̄ sibi peradditū. s̄ sit vnū p̄ illd̄ q̄ est ens. tūc eadē rōne dicā de p̄ ente. nā 2^a p̄positio dicebat q̄ illd̄ qd̄ inest alicui rōne trāscēdētis inest oib^o alijs. z iō si illud vnū sup̄additū nō est vnū p̄ aliqd̄ sibi addi tū. sed est vnū rōne qua ens tūc illd̄ inest oib^o enti bus. ita. s̄ q̄ vnū qd̄ est ens erit vnū p̄ illd̄ per qd̄ est ens: vñ illd̄ arg^m q̄ncūqz nō ē stādū. in p̄mis est p̄cedere in infīnitū. nō est bonū nisi comparatio sit vniformis iterea. vñ si sit cōparatio vni formis in terea optimū arg^m ē. s̄ q̄ si nō ē stādū i p̄mis ergo est p̄cedere in infīnitū. z sic ē in p̄posito. z iō si aliqd̄ ens nō eēt vnū p̄ se. sed p̄ aliqd̄ sup̄additū tūc in infī nitum esset p̄cessus in illud vnum sicut dicit cōmē tator in littera. Similiter argumentum illd̄. s̄ q̄ si stat̄ in aliq̄ ḡ in p̄. nō ualet ubi ēt sit cōparatio vni formis iterea z tūc si sit cōparatio vniformis iter

ipsa optie ualet. et id cum in pposito sit vniformis comparatio si sit accipe aliqd vnu supadditum qd no sit vnu p aliqd aliqd s3 sit vnu rone q est ens tuc eade rone standu est in p cu sit ibi vniformis comparatio. et sic patet q vnu no addit aliqd reale supra ens. et q cum ente conuertitur.

Ad rone patet solutio. na cum pbs ait q no addit aliquid reale cum addit aliquid reale cu non separatur in generatione nec in corruptione non excluditur quin addat aliquid rationis et c.

Questio octaua.

Veritur utru vnu addat aliquid ronis supra ens. et v2 q no. qm ens et vnu iportat eade nam. ergo cu ens non importet aliqd ronis videt q vnu no addat aliqd rationis supra ens. Preterea ratio vni sumit ab indiuisioe sed indiuisio est puatio mltitudinis q vnu est puatio multitudinis. sed puatio cognoscit per habitum ergo vnu cognoscit per multitudinem. ergo multitudo est prior vno.

Ad ista questione intelligedu est q sicut dicit Aui^{na} ens ad: et res. pmo imprimunt in aia et oia alia ab ente posteri^o imprimunt in aia. et id cu vnu sit posterius ad ens et oē posteri^o addat aliqd sup illud dicit cuius est posteri^o oportet q vnu cuz posteri^o se heat ad intellectū q addat aliqd sup ens. nūc aut ita est q vnu posteri^o se haberi ad intellectū entis hoc pot duplr esse. vel ita q vnuz sit aliqs modus specialis essendi. vel ita q vnu addat aliqd super ens. Nūc aut ita est q vnu no pot se habere posterius ad intellectū entis. ita q sint qsi spalis modus essendi. qm si vnu eet modus spalis tuc pstraheret ens et tuc no posset couerti cu ente. relinquit ergo q vnu sic sit posteri^o ad intellectū entis q addit aliqd sup ens. Nūc ita est q oē qd addit alicui est pter nam ei^o cui addit et illd cui sit additio no pot pdicari de eo qd addit sibi. et ideo cu sint duo que sunt pter rone entis de quib^o ens no possit pdicari. s. relationes et puationes: q puationes de se no sut aliqd sed sut no aliqd. vnde dicit pbs p phi sicoz q puatio de se est no ens. Relationes et de se no sunt aliquid. sed sunt ad aliqd. et ideo opz q vnu addat tale qd sup ens q illd sit pter ronez entis et hoc no pot esse nisi illd sit puatio uel relatio. Et tuc dico q vnu non addit aliqd relationis sup ens imo bonū et uerū addit hoc. s. aliqd relatiōis sup ens. Na uez addit relationē ad intellectū. bonū vo relationē ad appetitū. vnuz aut addit super ens puationē. s. indiuisioe. vñ rō vni^o accipit ab indiuisioe. na ex hoc aliqd dī esse vnu qz est indiuiduū in se et diuisū ab oī alio et ex hoc patet quid vitatis habeat illa distinctio que sit cōiter q vnuz et ens couertunt qstū ad supposita sed no ouertuntur qstū ad significata. na ista distinctio et: est vā et est falsa. qm si tu intelligas q aliq uera significatur n^o al^o noie vnuz per vnuz que no significetur per ens. s3 intelligis. Si at intelligas q no ouertuntur in significato sic intelligedo qz ē aliq nā sbiecta cui nāe cōpetūt ille due ppetates a qb^o accipit rō vni^o et rō entis. nā rō vnuz est ratio indiuisiois. rō aut entis est rō essendi. et sic debem^o intelligē q ens et vnu no couertunt in significato no qz sit alia nā vnuz et alia entis significata. s3 qz alia est ratio a qua accipit nomē vni^o et alia rō est a q accipit nomē entis. Et tuc ad rōne pmā cu tu dicis si vnum

adderet aliqd sup ens no eet eade nā entis et vni^o us. dico q debem^o sic intelligere q entis et vni^o est eade nā sed no sub ea rōne pconsiderata uel significata sicut dicit pbs infra. Ad aliqd tu dicis vnu dicit puationē multitudinis. dicit aliq q vnu dicit puationē diuisionis et no puationē multitudinis. ita q intellect^o p intelligit rē ee et postea intelligit rē no esse et intelligedo h dicit q intellect^o intelligit rē ee vnaz. Sine dubio illud non videt ee ad intētionē pbi et p^{na}. Na pbs et p^o dicit q vnu dicit puationē multitudinis et id cu sint credēdi v2 mihi meli^o. possu^o mus dicere. s. q vnu dicit puationē mltitudinis. sed illa puatio mltitudinis magis est fm modū intelligēdi et intellectū qz fm rem et ueritatē. Na si esset lapis vni^o et no eet aliqd aliud in toto mundo nisi solus ille lapis adhuc sequeret q eet ille lapis vnuz et id h vnu dicat puationē multitudinis. illa puatio magis fm intellectum qz rem et vitatem. uel possu^o mus dicere sicut dicit Aui^{na} q multitudo est notior fm imaginationē et sensuz qz sit vitas tū vnitas est magis nota s3 intellectū qz sit multitudo id. et c.

Questio IX.

Veritur utru differat vnuz qd est p^{na} nūi ab vno qd est couertibile cuz ente. qz eni v2 coiter assignari talis dīa. s. q vnu qd est ouertibile cu ente no addit sup ens nisi puationē. vnu autē qd est p^{na} nūi no dicit puationē. s3 dicit aliqd ponit id qre utru hoc heat vitatē. s. q vnu qd est p^{na} nūi no dicit aliqd puatiōis. s3 aliqd positiōis. et v2 q no. qm qd couertit cu ente dī iportare puationē mltitudinis. s3 vnu qd ouertit cu ente dī iportare puationem et no aliqd positiuū cu iportet puationes mltitudinis cu vnu qd est p^{na} nūi iportet puationē mltitudinis: v2 q talis dīa no debeat assignari iter vnum qd est p^{na} nūi et vnu qd ouertit cu ente. Preterea dicit pbs i 5° metha^o q vnitas nullo mō distionē iportat nec positionē et vnitas ē p^{na} nūi. q v2 q vnu qd ē p^{na} nūi no dicit aliqd positiuū. ergo et c. Ad ista qōne dico q vnu qd est p^{na} nūi no addit aliqd puatiuū sup ens s3 aliqd positiuū. rō cui^o est. qz illd qd est p se no ens no pot ee p^{na} entis p se. cu q vitas sit ens p se ut dicit pbs in 5° metha^o et vnu qd est p^{na} nūi et nūis sit vitas tuc vnu qd est p^{na} nūi est p^{na} entis p se. s. vitatis. q vnu qd est p^{na} nūi no pot iportare puationē. Preterea species entis no pot cōstitui ex no ente p se. q cu nūis sit spēs entis iph^o nūi no pot p se esse p^{na} aliqd. s. qd sit no ens. cu ergo vnu sit p^{na} nūi impo^o est q vnu qd est p^{na} nūi iportet puationē cuz puatio sit non ens p se. sic dicit pbs in p phi^o. patet ergo q vnu qd est p^{na} nūi no iportat puationē. tū qz ē pncipiū entis p se. tū qz spēs entis ex no ente cōstitui no pot: s3 qd illd sit qd iportat vnu qd ē p^{na} nūi sine dubio ualde difficile est. p^o tū et multi alij vident dicē q illd positiū qd iportat vnu est mēsuratio qdā et h pp istā rōne qm rō vitas sumit a mēsuratiōe. vñ derōne vitas ē mēsurare et cu rō mēsure marie saluet i vitate discreta et vnu ē p^{na} vitas discrete. pp h dicunt ipi q illud positiū quod vnu qd ē p^{na} nūi iportat vnuz ē mēsuratio quedam. Sine dubio credo q h no sit bñ dictū. qm mēsuratio ē relatio qdā. q cōmēsuratio ē relatio qdā. Nūc aut ita ē q nūis ē spēs eng absoluta. tuc arguo sic arguebat pus. s. q vnu no possit iportare aliqd

puatiuū: qz spēs enī ex nō ente pōtū nō pōt sic ar
 guo hic: qz cū vnū sit spēs entis absoluta z cōmen-
 suratio sit qdā spēs enī nō absoluta: qz relatio qdā
 ē qz p cōparationē ad aliō. z iō sic spēs enī nō pōt
 pōtū ex nō ente. sic spēs absoluta nō pōt pōtū ex
 nō ente. sic spēs absoluta nō pōt pōtū ex nō abso-
 luta siue respectiue. qz nūc qz spēs enī absoluta nō
 pōt pōtū ex cōmēsuratiōe qz spēs enī respectiua.
 z sic vnū qd ē pñ^m nūc nō ipōtat cōmēsuratiōez.
 z iō credo qz meli^o pōt dici alr. Et p itelligēdum qz
 res qz dī qz tūtas foza qdā ē: z pōt pōtū illa foza
 ma duplr. vno^o fm qz illa foza pficit rē i se z absolu-
 te. Alio^o fm qz pficit rē nō in se sed p cōparatiōez
 ad suas ptes. vñ silē ē de sēsu z dī itellecū: qz sēsus
 sic pbat p pectū^o fert i totā rē p aspectū. z postea
 fert i rē p cōparatiōē ad suas ptes silr ē dī itellecū.
 Nā itell^s p fert i rē totā. nō qz p ferat i rē p cōpa-
 ratiōē ad suas ptes: sed fert ipe itellec^o i rē totā
 p aspectū rē ipam cogscēs: z postea cognoscit rem
 per cōparatiōē ad suas ptes. Nūc dico qz illa foza
 ma qz ē ut dī qz tūtas qz cūqz sit illa. p pficit rē i se sū-
 iectā. sic itellec^o p itelligit rē in se z et illa eadem
 foza nō tm pficit rē in se sed pficit rē p cōparatiōē
 ad suas ptes. Sic ē vna z eadē res qz dī actio z pas-
 sio differēs fm rē: z illa eadē res ē ab agēte z ē in
 patiente sic dico qz est vna z eadem forma fm rem
 qz cūqz sit illa qz pficit rē in se z pficit rē p cōparatiō-
 nē ad suas ptes: nūc dico qz illa foza fm qz pficit rē
 in se nō p cōparatiōē ad suas ptes. illa foza sic pōt
 derata dī vnitas qz est pñ^m nūc: sic res ipa dī actio
 fm qz ē ab agēte. Illa aut eadē res fm qz pficit rez
 p cōparatiōē ad suas ptes dī qz tūtas p tūta. sicut
 eadē res fm qz ē i patiente dī passio: z sū istis rōnib^o
 vna z eadē res pōt derata fac diuersa p dīcimen-
 ta. ut p dīcām tū act^o z passiois. z tm ē vn^o z idē act^o
 realr actio z passio. Silr ē vna realr foza qz pficit rez
 i se z pficit rē i cōparatiōē ad suas ptes z fm qz il-
 la foza itelligit ab itellecū ut pficiēs rē i se dī vni-
 tas qz ē pñ^m nūc. fm aut qz illa eadē forma itelligit
 ab itellecū actu pficiēs rē subiectā. s. ipm sūm per
 cōparatiōē ad suas ptes. dī illa foza sic cōsidera-
 ta qz tūtas cōtūta. Ita qz sic actio z passio sū vna z
 eadē res differēt tm fm rōnē put ē ab agēte z put i
 patiente sic ē vna z eadē foza fm rē qz cūqz sit illa qz
 dī vnitas qz ē pñ^m nūc z qz ē qz tūtas p tūta: s. differēt
 fm rōnē. qz sicut visus ē illa foza dī vnitas qz ē pñ^m
 nūc fm qz pficit rē i se. dī etiā qz tūtas p tūta s. qz
 itelligit ut pficiēs rē in cōparatiōē ad suas ptes.
 Et si sic dicat credo qz pōt p h reddi cā oīuz eoz qz
 dīr de vno. dī enī qz qz tūtas discreta est pōz qz sit
 qz tūtas p tūta. qm pūc ē itelligē rē in se qz p cōpa-
 ratiōē ad suas ptes. qz illa eadē foza dī vnitas qz
 est pñ^m nūc ut pficiēs rē in se qz dī qz tūtas p tūta s. qz
 qz itelligit illa forma ut pficiēs rē in cōparatiōē
 ad suas ptes. pp h qz tūtas discreta dī pōz qz tūtas
 p tūta sic actio dī eē pōz qz passio nāliter: qm eē ab
 agēte s. nūc pūc ē qz eē i patiente. z pp h actio pōz
 ē passioe sp ē discreta ex illa pte. z sic dī qz tūtas di-
 creta eē pōz p tūta. Ex h ē pōt reddi cā qre i dif-
 finitiōe p tūta ponunt ptes z i diffōne vnitati po-
 nit pūatio p tūta. z rō assignari pōt p illō qd dcm ē.
 dcm ē enī qz illa foza dī qz tūtas p tūta fm qz itelli-
 git: ut pficiēs rē p cōparatiōē ad suas ptes. z pp
 h in diffōne p tūta ponunt ptes. v. qz p tūta ē cu-
 ius ptes copulant ad aliquē cōez terminū. vnitas

vō qz est pñ^m nūc diffinit p puatiōes p tūta cui^o rō ē.
 qm illa foza fm qz itelligit ut pficiēs rē in se dī vni-
 tas que est pñ^m nūc. z pp hoc nō diffinit p ptes s. qz
 p puatiōē p tūta. dicat ē qz vnitas nō ē sba posita.
 pūct^o autē ē sba posita cui^o rō est: qz positio ipōtat
 sitū p tūta z ordinez p tūta. vñ positio nihil aliō est qz
 qdā ordinatio z sit^o p tūta i toto. z iō cū illa foza di-
 cat qz tūtas p tūta fm qz itelligit ut pficiēs rez in
 cōparatiōē ad suas ptes z pūct^o ē pñ^m qz tūtas
 cōtūta z videt eē qdā ordinatio p tūta. pp hoc dī
 eē sba posita: vñ nō dī pūct^o sba posita qz sit in re
 māli: s. dī sba posita pp illō qd dictū ē. vnitas aut
 nō dī sba posita pp nō: qz vnitas nō sit i re māli s.
 dī. vnitas nō eē sba posita. qz vnitas nihil aliō ē qz
 forma itellecū ut pficiēs rē i se: nō in cōparatiōē
 ad suas ptes: z qz nō vñ qdāmō ipōtare ordinez
 p tūta. pp hoc vnitas dī sba nō posita. pūct^o aut dī
 sba posita z sic pōt reddi cā oīum eaz que dīr de
 vno z qz tūtas. Est aut itelligēdū qz circa rōnē sū
 4° vnitates. Illa enī foza fm qz dat rei subiecte eē
 in se dī vnitas qz est pñ^m nūc z ista vnitas qz ē pñ^m
 nūc nō reducūt in vnū qd cōuertit cū ente. qm vnū
 qd cōuertit cū ente dicit puatiōē. hec aut vnitas
 nō est puatio imo est qdā foza. z iō illa vnitas nō
 reducūt in vnū qd cōuertit cū ente sed reducūt i en-
 titatē. Ita ē forma dī vnitas qdā fm qz pficit rez
 in cōparatiōē ad suas ptes. z et ista vnitas nō re-
 ducūt i vnū qd cōuertit cū ente. qm ista vnitas nō
 est puatio sed est qz tūtas. vñ aut qd cōuertit cum
 ente est puatio qdā z pp hoc ista vnitas nō reducūt
 in vnū qd cōuertit cū ente sed reducūt in ens. Sū
 aut z alie due vnitates. Nā sicut sū due vnita-
 tes fm qz ista forma dat duo esse hoc z hoc. z ille
 due vnitates nō reducūt in vnū qd cōuertit cū
 ente. sic sū due vnitates s. qz illa forma dat duo
 ē hoc z hoc z iste due vnitates fm qz dat illa foza
 ma duo eē nō hoc z hoc reducūt in vnū qd con-
 uertitur cum ente. qm sū puatiōes quedā. Est
 aut ulterius itelligēdū qz s. vnitas que est pñ^m nūc
 z vnitas que est qz tūtas cōtūta sit vna z eadē foza
 ma sicut actio z passio sū vna z eadē res. tm vni-
 tas que est pñ^m nūc nō meretur dici qz tūtas sed pñ-
 cipiuz qz tūtas. qm de rōne qz tūtas est habē ptes.
 z qz forma itellecū fm qz pficit rem cui inest abso-
 lutenō in cōparatiōē ad suas ptes pp hoc vnitas
 que est pñ^m nūc nō dicit qz tūtas sed pñ^m nume-
 ri. Illa autem vnitas que dicit fm qz pficit rem in
 cōparatiōem ad suas partes dicit quātitas.

Ad rationes patet solutio z c.

Questio. X.

Heritur Unū qd est pñ^m nūc
 qz tūtas meri inueniatur in substā
 tijs separatis. z vñ qz sic. qm vnū quod est
 pñ^m numeri vñ ipōtare quādā cōmēsuratiōē.
 sed cōmēsuratio inuenit in substātijs sepa-
 tis. qz c. C. vnitas nō hēt positioē. ergo i illis videt eē
 vnitas que nullā hēt positioē. z talia sū sbe sepa-
 rate. qz c. C. vnitas est indiuisibilis. qz in illis
 vñ posse iueniri talis vnitas que sū maxime indi-
 uisibilia. sbe aut separate sū maxie indiuisibiles.
 qz c. C. Ad oppo^m arguit sic. si vnū qd est pñ^m nūc
 iueniret i oī ente. sequit qz arismetric^o det miet de
 oī ente. cum ergo arismetric^o nō determinet de oī
 ente. z tamē determinat de oibus que se extendit
 numerus. vñ qz vnū qd est pñ^m nūc nō inueniat

in substantijs separatis.

Ad istas questionē dicūt quidā q̄ vnū qd̄ est p̄n^m numeri cōuertit̄ z̄ p̄uenit oib⁹ entib⁹ z̄ sbijs sepatis. z̄ hi fuerūt platonici. qm̄ platonici posuerūt q̄ numeri erāt sbe ipsaz̄ rez̄. z̄ pp̄ hoc cū ipsi ponerent nūos eē sbas oium rez̄ dixerūt q̄ vnū qd̄ est p̄n^m numeri inuenit̄ i substantijs sepatis. C̄ ista positio nō pōt stare. Impossibile enī ē q̄ numeri sint sbe rez̄ q̄ nūis est spēs q̄titat̄: z̄ spēs q̄titat̄ ē accidēs. z̄ iō nūis est accidēs. z̄ iō cū ipossibile sit accidēs eē sbam rei ipossibile ē nūis eē sbaz̄ oium rez̄ sicut ipsi ponebāt. Posuerūt et̄ qdā s̄l̄r sicut Aui^{na}. dicit̄ Aui^{na} q̄ vnū qd̄ est p̄n^m numeri iportat quoddam accidēs qd̄ in oib⁹ entib⁹ inuenit̄. z̄ pp̄ hoc inueniebāt in substantijs separatis z̄ in oibus entib⁹. Ista positio stare nō pōt cū inueniat̄ aliqd̄ ens in quo nō inuenit̄ aliqd̄ p̄ accidēs. C̄ p̄ illō p̄ accidēs q̄ iportat vnū nō est nunq̄. cū ḡ ens trāscendit q̄titates z̄ vnū qd̄ est p̄n^m nūi nō trāscendat q̄titatē appet q̄ vnū nō inuenit̄ in oi ente. C̄ Sine dubio q̄tū ex v̄bis Aui^{na} possum⁹ app̄hēdere hū sentiebat̄ Aui. q̄ vnū. s. dicebat̄ ab idiuisione: sed illō qd̄ decepit ip̄m Aui^{na} fuit. s. qz̄ credidit q̄ ad rōnē accidēs sufficit illa p̄uatio a qua p̄uatiōe sumit̄ rō vni⁹. z̄ hoc nō v̄ esse uez̄. nā illa p̄uatio nō ē nisi s̄m modū intelligēdi. vel ipse forte fuit sic decept⁹ in s̄. s. qz̄ credidit illā p̄uatiōnē a qua accipit̄ rō vni⁹ significari noie vni⁹. C̄ Alij tñ alr̄ dicūt q̄ in substantijs separatis nō inuenit̄ vnū qd̄ est p̄n^m nūi. qm̄ dicunt ipsi vnū qd̄ ē p̄n^m numeri dicit̄ aliqd̄ p̄ accidēs z̄ oē per accidēs est p̄ māz̄. cū ergo in sbijs sepatis non sit mā dicit̄ ipsi q̄ vnū qd̄ est p̄n^m nūi nō poterit esse in substantijs sepatis. C̄ Sine dubio q̄ ista positio nis v̄a est sicut credo. sed rō nō est bona. qm̄ i sbijs sepatis bñ inuenit̄ aliqd̄ p̄ accidēs. s. careāt oi mā sicut eē eaz̄ qd̄ est accidēs. Nā sbe sepate sūt cōposite ex infinito z̄ finito. vñ sicut forma mālis recipit̄ in mā. sic eē in eis recipit̄ in nā. vñ vnū qd̄ est p̄n^m numeri al̄ non qz̄ iportat qd̄cunqz̄ accidēs sed iportat p̄n^m q̄titat̄ accidēs in eis nō inuenit̄. s. qz̄ dicit̄ z̄ est p̄n^m q̄titat̄. Nūc aut̄ ita est q̄ q̄titas in sb̄ stātij̄ sepatis inueniri nō pōt. z̄ pp̄ h̄ sine dubio meli⁹ est dicēdū sicut mihi v̄ q̄ vnū qd̄ est p̄n^m numeri nō inuenit̄ in substantijs sepatis. qm̄ nūis nihil aliud est q̄ vnitas replicata. cū ergo ut p̄^o dicit̄ in 2° hui⁹ numeratio fiat per māz̄ z̄ mā nō sit in ipsis sb̄ stantij̄ sepatis p̄z̄ q̄ vnum qd̄ est p̄ncipiū numeri in substantijs separatis inueniri nō potest.

Ad rationem p̄mā cuz̄ tu dicis. vñ qd̄ ē p̄n^m numeri v̄ importare cōmēsuratiōnē. q̄liter aut̄ in sbijs separatis inueniat̄ mēsuratio h̄ patebit in. xi. C̄ Ad aliō tu dicis vnitas nō hēt p̄m. dico q̄ vnitas p̄ se nō hēt p̄m per accidēs. tñ bene hēt sicut fuit v̄ sum in p̄cedenti qōne. sed qz̄ sb̄ stātie separate nec per se nec per accidēs habēt potētiā. pp̄ hoc z̄ c̄. Similiter dicēdū est de alio z̄ c̄.

Questio. XI.

Veritur utriū de vnitate q̄ est p̄n^m nūi possit̄ p̄dicari quantitas. z̄ v̄ q̄ sic. qm̄ sicut se hñt̄ p̄n^m sbe ad sb̄ stātia ita se hñt̄ p̄n^m q̄titat̄ ad q̄titatē. sed de p̄ncipijs sbe p̄dicat̄ sb̄ stātia. ḡ de p̄ncipijs q̄titat̄ p̄dicabit̄ q̄titas. C̄ p̄. si de p̄ncipijs q̄titat̄ nō p̄dicaret̄ q̄titas aut̄ qz̄ magis hēt esse q̄ suba aut̄ qz̄ min⁹ hēt eē: sed q̄titas nō hēt magis eē q̄ suba

z̄ iō nō dī q̄titas non p̄dicari de suis p̄ncipijs qz̄ ipsa hēt maxime eē. ḡ si nō p̄dicat̄ de suis p̄ncipijs h̄ est qz̄ hēt minime eē s̄ hoc nō pōt eē qz̄ relatio iter cetera entia est minime ens. z̄ tñ p̄dicat̄ de suis p̄ncipijs. Nā sicut dicit̄ p̄h̄is p̄n^m relationis sunt relatiōes. ergo z̄ c̄. C̄ Ad oppo^m arguit̄ sic. de ratione q̄titat̄ est habere ptes sed vnitas que est p̄ncipiū numeri z̄ p̄ctus nō hēt ptes. ergo z̄ c̄.

Ad istā qōnē est itelligēdū q̄ latēt equocatiōes in generib⁹. nunc arguit̄ ita est q̄ qdā ē analogia q̄ tollit mā m̄ gñis. qdā aut̄ est q̄ nō tollit imo sequit̄ genus z̄ p̄dicat̄ et̄ vniuoce. sed ē itelligēdū q̄ triplex est analogia cui⁹ qdā ē analogia q̄ ē s̄m q̄ illō nobilis saluat̄ in vno q̄ in alio sicut color nobili⁹ saluat̄ in albo q̄ in nigro. Nūc aut̄ ita ē q̄ aliqd̄ sicut gen⁹ p̄dicari nō pōt de p̄ncipijs z̄ p̄ncipijs cū in p̄ncipijs z̄ p̄ncipijs nō sit aliqd̄ cōe qd̄ eē q̄ p̄dicet̄ de p̄ncipijs z̄ p̄ncipijs. z̄ iō nō est sic dicēdū q̄ sb̄ stātia que est gen⁹ p̄dicet̄ de mā z̄ forma z̄ cōposito sicut gen⁹ sed p̄dicat̄ de eis sicut analogū. Substātia enī q̄ est gen⁹ nō p̄dicat̄ sicut genus nisi de sb̄ stātij̄ cōpositis: sed de istis p̄ncipijs z̄ p̄ncipijs bñ p̄dicat̄ aliqd̄ aliqd̄ analogū ita q̄ aliqd̄ sic z̄ aliqd̄ nō: qm̄ enī aliqd̄ cōpetit̄ p̄ncipijs. z̄ p̄ncipijs ita q̄ p̄ncipijs p̄ nāz̄ p̄ncipiatōz̄. z̄ p̄ncipijs per naturam p̄ncipiatorum. tunc de ipsis p̄ncipijs z̄ p̄ncipijs pōt aliqd̄ p̄dicari analogice ita q̄ rō analogice illi⁹ accipit̄ ab eo qd̄ erat vni⁹ p̄ se z̄ alteri⁹ p̄ nām alteri⁹ z̄ sic de mā z̄ forma p̄dicari pōt h̄ nomē sube. s. h̄ est analogice ex hoc q̄ mā z̄ forma aliq̄ mō pueniūt rōni a q̄ accipit̄ nomē sbe. Nā nomē sube accipit̄ ab sb̄ stare vel aliq̄ hui⁹. z̄ z̄ qz̄ mā z̄ forma pueniūt in rōne illa pp̄ hoc mā z̄ foza que sunt p̄n^m sube cōposite pueniūt analogice in noie sube: sed q̄titas nō p̄dicat̄ de vnitate nec de p̄cto. sic ḡ sicut dictum est p̄^o. nec et̄ analogice: qm̄ oporteret tūc q̄ vnitas z̄ p̄ct⁹ cōueniret in rōne a q̄ accipit̄ nomē q̄titat̄. Nūc aut̄ ita est q̄ nomē q̄titat̄ v̄ siue ex diuisione. Nā de rōne q̄titat̄ est hēre ptes. z̄ iō dico cū vnitas z̄ p̄ct⁹ nullo mō pueniret in rōne ista a qua accipit̄ nomē q̄titat̄ dico q̄ nec analogice. nec sicut gen⁹ p̄dicat̄ quantitatis de p̄ncipijs quantitatis.

Ad rōnē primā cū tu dicis p̄n^m sube z̄ c̄. dico q̄ nō est s̄le de p̄ncipijs sbe z̄ de p̄ncipijs q̄titat̄. qm̄ p̄n^m sube. s. mā z̄ forma qdāmō p̄ncipiat̄ de rōne a qua accipit̄ nomē sube. p̄n^m aut̄ q̄titat̄ nō cōuenit̄ in rōne a qua accipit̄ nomen q̄titat̄ sicut dictū est. C̄ Ad aliō dicēdum q̄ q̄titas nō p̄dicatur de p̄ncipijs q̄titat̄: qz̄ hēt maxime eē. nec qz̄ habet minime eē: sed pp̄ h̄ illō q̄ dictū ē. Si tñ vellet dicere q̄ aliqs̄ qd̄ nomē q̄titat̄ accipit̄ ab aliq̄ siue ab aliq̄ pp̄rietate in q̄ puenire p̄nt̄ vnitas z̄ p̄ctus posset dici q̄ q̄titas diceret̄ de his analogice z̄ cōueniret analogice in nomine q̄titat̄ sed ut̄ illā pp̄rietatē nō bñ video nec forte ē possibile z̄ c̄.

Sunt autem quidam qui ut diximus dicebant p̄ungere idē eē z̄ eē non esse z̄ existimare z̄ c̄. **Tex. ix.**

Questio. XII.

Veritur Utrū circa illō p̄n^m ipossibile est aliqd̄ simul eē z̄ nō esse possibilis sit errore. z̄ v̄ q̄ sic. qm̄ p̄n^m in speculabilibus se hñt̄ sicut finis in agilib⁹

z p^m p^m in speculabilib⁹ v⁹ se hēre sicut prim⁹ finis
 in agibilib⁹ in p⁹ sic possibilis ē error sicut p³ p⁹ mo-
 ral. q⁹ v⁹ q⁹ in p⁹ prin⁹ i speculabilib⁹ pōt esse error
 C⁹ p⁹. n⁹ sit qd⁹ ipo⁹ ē fieri. s⁹ Eracit⁹ z anaxagoras
 errauerūt circa illō p^m. q⁹ circa ipm est error po⁹
 Ad istā qōnē possum⁹ pcedē uel dicē q⁹ circa illō pⁿ
 cipitū dicē eē errorē possibilez hoc pōt eē dup⁹ aut
 directe aut idirecte. tūc dico q⁹ circa illō pⁿ erro-
 re eē directe nō ē possibile. qm̄ ad h⁹ q⁹ sit error di-
 recte circa h⁹ regrunt plura. p^m ē q⁹ itelligit in actu
 ille q⁹ errat. qz qm̄ itelligit aliq⁹ i pō q⁹ circa illud
 nō errat fm̄ q⁹ regrit est q⁹ hēat aliquā rōnē q⁹ fa-
 ciat ipz opinari p⁹riū vitati. nā sine aliq⁹ rōnē nō cō-
 tingit aliqūē opinari p⁹riū vitati. q^m qd⁹ regrit est q⁹
 illō circa qd⁹ sit error lateat ipm q⁹ errat sicut dicit
 p⁹ b⁹ i lra. Dēs decipiunt circa q⁹ ignorāt. C⁹ tūc
 dico q⁹ si nos inspiciam⁹ ad illa tria nō ē possibilis
 error circa illō prin^m. qm̄ itellec⁹ i actu nō pōt in-
 telligē itelligibile nisi p⁹iformet spē illi⁹ itelligibi-
 lis: ita q⁹ cū aliq⁹ spē sibi apposita nō iformet z cū
 itellec⁹ i in actu p⁹supponit pⁿ illō. s. q⁹ ipossibile ē
 aliqd eē simul z nō eē. pp qd⁹ nō ē possibilis erro⁹
 circa illō pⁿ si non aspiciam⁹ ad itellec⁹ i in actu.
 qm̄ sicut visū est itellec⁹ i in actu nō pōt itelligē nisi
 p⁹supponat illō pⁿ. C⁹ p⁹. si aduertam⁹ ad scōz p³
 q⁹ circa illō pⁿ nō possum⁹ errare. qm̄ nō habem⁹
 aliquā rōnē in p⁹riū. Nā cū ois rō sit ex ppositiōi-
 b⁹ z ois ppositio inicit istū pⁿ z ipz p⁹suppōit p³ q⁹
 circa ipm nō possum⁹ errare directe p aliquā rōnē
 q⁹ faciat nos assentire opposito hui⁹ pⁿcipij. C⁹ p⁹.
 p³ q⁹ nos possum⁹ errare circa illō pⁿ si nos aspi-
 ciam⁹ ad q^m. s. q⁹ illud circa qd⁹ sit error latet illum
 qui errat. Nāz sicut dicit p⁹ in 2° de aia sensus nō
 errat circa cōia z intell⁹ s⁹ nō errat circa cōia z
 maxie circa illō cōissimū ad qd⁹ oia alia reducunt
 itell⁹ vitate oia alia radicāt. s. pⁿ z sic p³ q⁹ nō ē pos-
 sibilis error circa istud pⁿ directe: tū qz nō pōt in-
 tell⁹ i actu itelligē nisi p⁹us p⁹supponat vitas hui⁹.
 tū qz nō possum⁹ hēre rōnē i p⁹riū hui⁹ pⁿcipij tū ēt
 qz illō pⁿ nō latet s⁹ maxime appet z ē sicut loc⁹
 ianue in domo. Sed ē ne possibilis error circa ipz
 idirecte dicendū ē q⁹ sic. z h⁹ dup⁹. uel qz aliq⁹ po-
 nit aliqd ad qd⁹ segtur negatio istū pⁿcipij z conel-
 sio oppositi ipsi⁹ z sic errauit circa ipm Anaxa. qui
 posuit q⁹ licet in quolibet z qd⁹libet de q⁹libet vifca-
 ri. z sic qctiqz ponit aliquā p⁹ones falsam negat il-
 lud pⁿ. sicut ille qui ponit aliquā p⁹onē uerā po-
 nit illō pⁿ. Nā sicut ois ppositio vā quecunqz sit
 illa aut q⁹ aut pⁿ inicit istū pⁿ. s. de quolibet z c. z
 cū ois ppositio flā qctiqz sit illa aut q⁹ aut oppo^m
 pⁿcipij inicit pⁿ opposito illi⁹ pⁿcipij. ita q⁹ q⁹ pōit
 aliqd falsū ponit oppo^m istū pⁿcipij alio mō errare
 puenit circa illō pⁿ indirecte sic qm̄ aliq⁹ ignorat
 aliquā pditionē q⁹ regrit ad aliquā uerā pditionē
 z sic errauit Eracit⁹ circa illō pⁿ. nō eni ponit ip-
 se aliqd sicut eē z nō eē: sed posuit Eracit⁹ entia esse
 in tanto fluxu z in tanta trāsmutatiōe q⁹ si dixit.
 fet aliq⁹. s. currit. ita cito eēt trāsmutat⁹ q⁹ ueruz
 fuisset dicere de ipso s. nō currit. ita dicebat p⁹
 q⁹ nō ptingebat loqui. sed tm̄ digito mōstrare nisi
 eēt mētiēs. C⁹ Ad rōnē p^mā dicēdū q⁹ ē sile z nō
 ē sile. ē eni sile q⁹ tū ad hoc q⁹ sicut itell⁹ p⁹ctic⁹ i
 cipit ab ultimo fine z uadit ad alia sicut itell⁹ spe-
 culatiu⁹ incipit a p⁹ pⁿ z uadit ad q⁹nes. s. ē dissile.
 qm̄ ueruz z falsū sūt i aia bonū z malū sūt in reb⁹. z

iō bñ puenit q⁹ aliq⁹ hūc finē q⁹rat in aliq⁹ pⁿculari
 z circa pⁿcularia bñ ē error. ista at pⁿ sūt coia
 apō aiaz z circa coia nō ē error: s⁹ circa pⁿria: p⁹ p⁹
 hoc igit ē error: circa p^m finē. circa aut p^m pⁿ non.
 vñ cū hō stat i isto fine ul⁹ nunqz ad hoc errat. nul-
 lus eni ē quin uellet eē beat⁹. s⁹ cū hō descēdit ad
 pⁿctiare ad q⁹redū beatitudinē. tūc circa istū ultim^m
 finē bñ errat z decipit sicut p³ in p⁹ moral. z c.

Volūt aut z hoc demonstrare quidam
pp⁹ter ineruditionē. est eniz ineruditio nō
cognoscē quorum opz q⁹re demōstra-
tionē. z quorū non opz z c. Tex. ix.

Questio. XIII.

Veritur utz illō pⁿ ipo⁹ ē aliqd
 q⁹ sicut eē z non esse possit de
 mōstrari. z v⁹ q⁹ sic. dicit eni p⁹ i p⁹ po-
 sterioz q⁹ sills dem⁹ratu⁹ est sills faciēs scire. q⁹ ut
 videt illa sunt demonstrabilia que maxime faciūt
 scire sed illō pⁿ z alia p⁹ilia maxime faciūt scire.
 ergo maxime possunt demonstrari.

Ad istam qōnē intelligēdū ē q⁹ qdā ppositiōes sunt
 que nō sūt p se sed p accūs sicut p⁹ones que sūt cō-
 tingētes. ut hō alb⁹ currit: z istaz ppositiōnū pⁿtin-
 gētū ut ptingētes sūt nō ē demōstratio. qm̄ demō-
 stratio ē ex his q⁹ncēia sūt z semp. z iō ptingētūz
 ut ptingētū sūt nō ē dem⁹ratio s⁹ ipoz ptingētū s⁹
 q⁹ hñt in se aliqd necessitat⁹ bñ pōt eē demōstra-
 tio. Sūt alie p⁹ones que sūt per se sed nō sūt p se
 z p⁹ siue p se z imediate sicut ista ppositio ysochel⁹
 hēt tres. hec aut ppositio ysochel⁹ z c. bñ ē p se sed
 nō imediate. qm̄ hēre tres inest ysochel⁹ p triāgulū
 z talitū ppositiōnū q⁹ nō sūt p se z imediate: sed sūt
 p se tm̄ bñ pōt eē demōstratio. Sicut ois triangu-
 lus habet tres ysochel. est triāgulus. q⁹ yso. habet
 tres. sūt alie p⁹ones que sūt per se z p⁹us siue ime-
 diate z h⁹ dupl⁹. aut imediate in gñe subi. aut ime-
 diate in gñe cāe. Ista eni ppositio triāgulus hēt
 tres est p se z imediate in gñe subiecti. qm̄ triāgu-
 lus est p^mū subiectū cui inest habere tres z nō in-
 est triāgulo per hoc qd⁹ inest alij subiecto z talitūz
 ppositiōnū que sūt per se z imediate in gñe subie-
 cti pōt eē demōstratio per aliō gen⁹ cāe q⁹ per illō
 gen⁹ cāe in quo sūt imediate. Sicut ois figura pla-
 na tribus lineis cōcepta tres triāgulos est figura
 z c. ergo triāgulus habet tres. Sūt autem z alie
 ppositiōes que sunt imediate in gñe cause z hoc
 est dupl⁹. aut eni sūt imediate in genere cause z sic
 sūt petitiones in sciētijz speculabilib⁹ z iste ppositi-
 tiones que sūt imediate i tali gñe cāe nō pnt demō-
 strari. qm̄ demōstratio est p alterā cāz. z iō cū iste
 ppositiōes que dñr petitiōes sint imediate i ge-
 nere cause nō pnt demōstrari i scia spālī per aliqd
 aliō: sed iste ppositiōes bñ ingrediunt demōstra-
 tionē z ēt subaz sicut p³ p⁹iderātī. Sūt alie ppositi-
 tiones in gñe cāe imediate q⁹ sūt ex his q⁹ insūt en-
 ti fm̄ q⁹ ens aut fiunt ex ente sicut sūt iste ppositi-
 tiones. oē totum z c. de q⁹libet aut negatio aut affir-
 matio z c. z qctiqz isunt vni z eidē sūt eq⁹lia z c. z
 istaz ppositiōnū q⁹ sūt his q⁹ insūt eē fm̄ q⁹ ens nō
 pōt eē demōstratio. qm̄ demōstratio ē p cām. Iste
 aut ppositiōes que dñr cōes cōceptiōes nō ha-
 bēt cām: z iō nō pnt demōstrari: sed opz sicut di-
 cit p⁹ b⁹ de his p sciētēs uenire ad scias z audiētēs
 istas cōes pceptiōes nō opz q⁹re rōnē de ipis si

cut fuerit qdā q uoluerit eas demonstrare z hec fuit sicut dicitur qd pbs pp paucitate istructiois i logica z iste ppositioes lz nō possint demonstrari igrediunt tñ demōstrationē nō fm sui subaz sic fa ciūt petitiōes: sed tñ fm vtutē: vñ sicut vtutes i se riores inūtūtur vtuti superiori. sic oēs demōstratio nes spāles inūtūnt pncipijs cōib⁹ q dñr cōes cum cōceptiōes z oēs demōstratiōes igrediunt iste qnes cū pceptiōes vtualr nō tñ fm ppriā formā. vñ di citur qd si geometria uelit oñdere de linea q nō sit recta non accipiet illō pncipiū de quolibet aut negatio uel affirmatio vā. sed accipiet illō pncipiū ois linea aut recta aut curua: z sic patet in multis alijs demōstrationibus.

Ad rationē pater solutio per iam dicta z c.

Questio. XIII.

Veritur utrum flā sit demōstratio nō utrum suba igrediat dmo strationē: hēni certū ē: qz de ipa aliqd demōstrat. s. qrit utz ipa de aliq demōstrat. z vñ q sic: qz demōstratiōis z diffōnis ē aliq analogica ut dī p posteriorz. ē enī diffinitio aut demōstrationis pncipiū aut demōstratiōis aut tota demōstratio positioe differēs sed sube ē diffō i potissimo eē diffōnis. qre z c. C. p. demōstratio est fill's faciēs scire qre magis scibilū erit magis demōstratio s. sube sūt magis scibiles: qz magis entes. g. z c. C. Lōtrariū dī i pncipiū sexti metha^{ce}. C. Dicēdū ē qz ut dicit Auē. super pncipiū. s. metha^{ce}. sube nō ē demōstratio: qz si sube eēt demōstratio demōstraret de aliq subiecto z ita sube eēt substātia z sic i infinitū. ut p^o arguit z pbs q si pncipiū eēt pncipiū ires i infinitū. Nō tñ q h nō est satis gñaliter dictū: qz saltim non sufficit p scōis substātijs ut sūt gñā z spēs que sunt in alijs q pro tātō non hūt plenā rōnē sube. qz ut dī 7° hui⁹ ulia nō sūt sube ut putauit Plato. vñ adhuc dubiū de his scōis substātijs utrum possint demōstrari. Unī dicē dū est qz duo sūt q pncipalr igrediunt demōstratiō nē. vñ. s. mediū. mediū enī ē illō qd substācialiter igredit demōstrationē. Aliō est pncipiū qd igredit vtua liter solū sicut pncipiū qd est dignitas. p ipz enī p dīca tū de ipō subiecto in maiori z ipm p dīcatū i miori p dīcat passio in subiecto de qne ut p vtutē dignita tis. s. dīci de oi uel hui⁹ dignitatis. ut qñ alterū de altero p dīcat ut de subiecto z c. hec autē dignita tes nō ingrediunt demōstrationē subaliter s. vir tualiter z cōtinēt i se dignitates gñalr q pcludit q spāl r p mediū dignitatē. vbi gñā. nō ē h duo repi re ubi nō ē p^o demōstratio h aut nō ē inēire i suba. qd pz p mediū i demōstratiōe q sic se dī hēre q ipz sit alterz a passioe. igit p p^o mediū sit imediatū sic in sbo q ei nō sit altera cā in sbo p qd demōstrat. sed p ipm demōstrat passio z p passionē demōstra tur q sit cā 2° passiois z p scōaz tertia ita q pōr pas sio sit cā posterioris passiois iherētis i suba. Nūc aut vē q dī de eē z sba vniuscuiusqz nō ē altera cā qre sint sbo imo se ipa mae. z iō rō mediū demon stratiua deficit i sba. z iō nō pōt pcludi de aliq de mōstratiōe z ex pñti deficit dignitas q debēt vtua liter igredi demōstratiōe: qz hic cōcludit i se in gñali z demōstratiōis in spāli expmīt p cōnexionē pmissa rū p mediū qd est cā. his igit de cāis sba de nullo demōstrari pnt. ut dī i 6° metha^{ce}. C. Ad p^o q illa dif finitio q ē tota demōstratio pōne differēs nō cōpetit sbe ut dīc Auē^{na}. s. accñti q ē demōstrabile cui⁹ nō ē

diffō vā p additamēta. C. Ad aliō sba pprie nō est eadē: qz scia ē cōplexi. s. qnis demōstratiue. Intelligi bile vō loquēdo de itelligibili q est hit⁹ z cognitio pncipiū q cōgscim⁹ in qz tū terminos cōgscim⁹: qz hit⁹ itelligē ē icōplexi z huic cognitioi rñdet diffinitio sbe. vñ sit vñssime ens nō est cā demōstrabile z c.

Explicit liber qrtus methaphisice.

Principia z cāe qrunē entū palā autez q in qz tū sunt entia. z c. Tex. j.

Liber sext⁹ methaphisice incipit. Questio. I.

Veritur de illo vbo i pncipiū hui⁹ sexti posita. s. vna cognitioe de mōstrat siue declar q qd ē z si ē ul' eē. Ex q sciēdū ē q cū vna cognitioe utrūqz declar pp h illa scia demōstrat sbe suū eē s. ul' suppōit ipz esse ul' accipit ipz assignari ul' a superiori scia ut dī i p dīca tra. s. cū dī q vna cognitioe declar q qd ē subie cti z subiecti eē nō ē itelligēdū de quocunqz sbo sic ut accipiat oē illō de quo pōt aliq passio demōstrari. sed pprie ē itelligēdū de illo subiecto qd ē subiectū i aliq tali scia. cui⁹ rō ē qz subiectū i scia nō ē illō i quo ē scia nec i subiecto: ut itell's. nō enī itell's in q ē scia ē subiectū scie. s. ē subiectū illō de quo ē scia. subiectū enī scie veri⁹ ē obiectū itell's sciēz ad z i scia sit act⁹ ul' hit⁹ qdā act⁹ dīcūt z hit⁹ recipiūt spēs ab obo. sic ul' r potētie passiois terminant p act⁹ z actus p obo pp qd scia recipit spēs z eē ab obiecto q subiectū scie. Ad h igit q aliq scies p sua sciaz de subiecto scie aliqd demōstrat. opz ipaz sciam pxi stere z eē. scia aut cū sit act⁹ ul' hit⁹ entitatē suam z spēs hēt sub obiecto qd ē subiectū scie. qz opz subie cti pesse. vñ nō pōt eē demōstratio de ipō: qz tūc seq ret subiectū sil' eē z nō eē. sil' sciam de ipa sil' eē z nō eē. S. sciēdū q illō esse qd nō ē demōstrabile de subiecto ē eē sūptū i suo hitu simp⁹ z nō pōtū q sit sūptū idē ē cū eo qd qd ē. cui⁹ rō est: qz fm Auē^{na} i sua metha^{ca} s. sūt de pncipiū cōceptiōib⁹ itell's. z iō nihil añ ea p q demōstrat. nā fm eū q qd ē z eē idē sil' z pōt itelligi de eē tali pōtō. s. de eē talis subie cti. Si enī de triangulo eglatero debeat demōstrari aliq passio nō solū oporteret ipz eē triāgulū. sed ēt eglaterū. eē aut qd ē eē actuale qd hēt quodā mō i hoc nām accidētis q ē preter essentiā subiecti ut noie accidētis cōprehēdat eē qd est pter nām sub iecti. qz uis esse actuale compositi quodā mō redu ci possit in genus substātie sicut motus ad naturā: quia via est in vnam tale esse potest demonstrari.

Quoniā itaqz multipliciter dicitur ens pri mū de eo quod fm accidēs est dicēdū qd nulla est circa illō speculatio z c. Tex. iij.

Questio. II.

Veritur utrum pñter accñtia hēant aliquā entitatē z nāz. z vñ q sic: qz que hūt eē p se in gñe hūt qd dīta tē z nām: accñtia aut sūt hui⁹: qz hūt p dīcamēta di stincta z c. C. p. mot⁹ ois hēt fieri ad nāz aliquam sed ad accñtia fiet mot⁹ ut pz 5° phi⁹. qz mot⁹ ē in trib⁹ p dīcamētis. s. in qñtitate ut augmētū. in qñlita te ut alteratio. z i ubi ut mot⁹ localis. g. z c. C. So lutio h augmētū neqz concludit. nā accñtia habēt aliquā entitatē z aliquā nāz. dixerūt tñ qdā q nul lā penit⁹ entitatē z moti sūt hac rōne. Cū enī s. 4° metha^{ce} ens de substātijs z accñtib⁹ dīcat ano

logice et per attributionem ita quod de substantia dicitur per se quod substantia est quod per se habet esse de accidente vero non nisi quod attribuitur uni entium per se. scilicet sicut sanitas per se et nunc dicitur de sanitate quod est in aiali vel in humoribus. de cibo autem dicitur sanitas per attributionem ad illam eandem sanitatem nunc quod est in aiali sicut in urina: non quod sit in ipsa aliquid quod sanitas: quod est significatiua sanitas ita dicitur ipsi in accidentibus quod dicitur entia: non quod in eis ut in substantia sit aliquid entitatis: sed quod attribuitur sicut quod sola est ens tanquam diuerse dispones. Istud stare non potest. scilicet quod nullo modo habeat aliquid entitatis. quod tunc nullam haberet diffinitionem nec simpliciter nec per additamentum. Alii dicunt quod habent eentiam et entitatem eandem quam habet substantia eadem. et sicut substantia simpliciter habet additamentum ita et accidentia. Istud est stare non potest: quod tunc sicut accidit sicut sicut substantia accidit quod improbat: quod ut dicitur in philosophia quod nunc est veli accidit. Item Aristoteles dicit in 7° huius loquens de accidentibus dicit quod non est danda additamentum simpliciter sed secundum quod secundum quod sunt entia. oportet enim quod latitudo secundum quod sit una quod re secundum quod oportet et nec magis nec minus danda est. igitur accidentibus essentiali et nunc ut ei competat. Dicitur igitur cum Aristoteles. scilicet quod accidentis habet entitatem sed diminutam et istud diuersimode exponitur a quibusdam. quod sic dicitur quod sicut in quolibet genere est repere unum primum et unum in unum ad quod reduciuntur omnia illi generis quod quod est mensura eius illi generis. ubi gratia. Albedo quod est minimum in genere coloris. et id quod toto quod est magis participat de albedine tanto plus vel minus participat de nunc coloris. ita est et in ente. et id necesse est ponere ens unum in quod saluet rationem entium et quod pingora sunt illi sicut plus participatis ens ut intelligitur post primum immediate quod sunt incorpales et imales post hos corpora celestia quod sunt per se nec sunt generabilia nec corruptibilia. sicut in corporalia et motus salus ad ubi post beatissima corpora et sensibilia unum habitia non nunc entitatis: quod sunt generabilia et corruptibilia. sic igitur per se accidentia habent entitatem sed diminutionem. sed huius via non est per se metum per se quod potest 4° metha^o ens non dicitur de subiectis et accidentibus non penit equo sicut dixerunt quod afferentes accidentia nullam prorsus habere nunc nec penit uniuoce sicut quod alij ponentes ea habere eandem nunc et additamentum quod et substantia. sed diminuta est respectu substantie. non tamen ita diminuta quin sufficeret ad rationem entitatis: sed media via quod ponit ens de subiectis et accidentibus analogice et per quadam attributionem. Nam in nunc proprie est vitas predicatiois et unitas nunc in genere quod est unum nunc repte in per se. sed illa nunc completius sit in una specie quod est aialia. quod quod aialia dicitur perfecta quod imperfecta per quod latet equocationes et analogice in generibus. unitas autem attributionis est ad unum nunc ut frequenter diximus nisi per accidens aliquam aliter inueniat. non tamen quod illa nunc participet ab his quod attribuuntur ei: sanitas enim quod est cibum dicitur sanus per attributionem ad unam sanitatem. scilicet ad illam quod est in aiali. nec est aliquid illius sanitatis in cibo nisi sicut in effectiuo sicut in urina per attributionem ad illam eandem sanitatem quod est in aiali dicitur sanus: quod significatiua sanitas. Sicut est in accidente. habent enim accidentia entitatem secundum diminutiuam huius modo sicut et huius diminutiones. scilicet ex additamento et huius entitatis non simpliciter denotat accidentia. quod quod est per se quod non denotat simpliciter et absolute: sed cum additamento. scilicet quod quod et diminute. Si enim nullo modo noietur ita quod illa entitas inueniret in accidentibus. tunc ens de substantia et accidentibus diceret positum equo ce. quod unum nunc et diuerse rationes sicut huius. de hoie uero non dicitur per eandem rationem et foras quod dicitur de hoie mortuo. dicitur enim de hoie uero per formam et nunc suam. sed de hoie mortuo non per illam rationem sed per materiam quod aliquam fuit substantia illa

foras. Si per se uellet aliquid dicitur quod accidentia habent entitatem diminutam sed non tanta diminutione quod in ipsis sit aliquid nunc in quod habet saluat rationem entis quod nunc non icomplete ut in substantia sic dicitur non euadit aliquid icoueniens quod ens sit generum uniuocum ad substantias et accidens. generum enim per se de speciebus per unam naturam repertam in ipsis speciebus: quod uis illa nunc in una sit icomplete et in alia icomplete per quod dicitur est latens equocationes in generibus et analogice. huius enim diminutio nunc in altera sperum icompatit secum unione generis. Quod igitur non uadit via Aristoteles. dicitur de substantia ens esse ad substantias et accidens analogum necio icidit in alterum dictorum icoueniendum: et qui dicit ens ad substantiam et accidens omnia equo ce aut omnino uniuoce et c.

Explicit liber sextus metha^o.

Ens igitur quod principale est non illud quod est aliquid ens: sed ens quod est simpliciter est substantia. Et principale dicitur multis modis et c. Tex. iij.

Liber septimus metha^o incipit. Questio prima.

Veritur de illo uerbo Aristoteles. quod substantia est per se accidente cognitione diffinitione et tpe. Et quod utrum substantia sit per se accidente tpe. et uis quod non. quod tunc est tps aut tps in infinitum. sicut tps post tps in infinitum. et c. Item secundum huius tps in tpe esse aut in tpe est mesurari tpe: quod quod est in tpe mesurari tpe. ea autem quod mesurat tps et pcedit et sequitur: quod sicut ea quod sunt in loco claudunt loco. ita ea quod sunt in tpe claudunt. et sic tps claudunt tpe: et ita autem quod est tps et postquam est tps est tps. Item huius dicitur per se aut intelligitur de accidente simpliciter aut de illo accidente quod est in substantia a quod catur. Si intelligitur de quolibet accidente huius stare non potest: quod aliquid accidentia sunt eterna secundum uiam per se. ut motus et tps et eterno est nihil plus. Si autem intelligitur de accidente quod est in substantia existit per se. adhuc huius substantia non est per se tpe: quod si est substantia ipsa habet esse secundum esse actu est accidens. quod secundum Aristoteles. esse non ingreditur diffinitionem. et id si huius esse substantia esse autem quod est. Si autem dicatur quod substantia est per se tpe accidente per accidens siue cōi non tamen accidente per se adhuc huius non uis: quod quod uis substantia sit prior huius accidente puta quod huius huius sit plus huius quod sit alb: non tamen omnia accidente est per se tpe. quod quod cito est huius tamen cito habet aliquid accidens est cōe: quod si factus est ex non albo et non quod cōe sed ex nigro. et sic plus fuit nigro. et ita ulterius potest pcedi. Cetero secundum quod danda est quod tps potest sumi proprie et secundum quod est mensura eius motuum vel per quod cōe duratiōe. sicut substantia potest sumi secundum quod generalis et corruptibilis est put habet esse huius et nunc et hoc modo substantia non pcedit accidens quod est tps. Vel substantia potest sumi per se esse eentia ita quod tps. scilicet est uis non quod uis secundum esse sit in intellectu. imo uis est in rebus et accidit tali uis esse in intellectu et talis substantia et si non tpe. aliquid tamen mensura esse mesurari. quod omnia quod est uis est mensura uel est mesuratum et sic accipiendo tps pro quod cōe mensura hoc modo substantia pcedit accidens tpe. et quod eentia et nunc sic accepta non eget ad sui eentiam aliquo accidente. 2° tamen et Aristoteles. aliquam sniam dat huius ubi dicitur quod substantia pcedit accidens tpe hoc esse uis de substantiis cōpositis de his quod pcedunt tpe accidente quod adueniunt sibi post cōpōne eoz de his est quod sunt sicut cum ipsa cōpōne substantie adhuc esse uis. quod substantia. scilicet materia pcedit accidentia huius tpe in eodem cōposito. potest et dicitur aliter quod multa sunt uis per se quod sunt falsa per accidens. huius enim est nunc huius per se non est alb: nec per se niger: nec per se medio colore colorat. sicut huius est uis substantia est per se accidente tpe et in hoc quod substantia sepabilis est in hoc fundat per se in declaratione illius dicti. et si huius inspicat in tribus exponibus illi dicti ap.

paret q̄ oīuz positionū radix ⁊ fundamētū est illō
idē q̄ dicit Aristō. Q̄ lz substātia nulla. vñ si sen-
sibilis sit sine accñte. tñ q̄ nō eget p se accñte q̄tū
ad suā eēntiā ⁊ p se possit separi p tāto d̄z itelligi
q̄ p̄cedat accñs tpe. vñ substātia rōne sue essētie
p̄cedit accñs tempore ⁊ esse actuale ⁊ c̄.

¶ At hō neq̄ hoc ē ex corū nūero q̄ p se
eē dñr. aut nō fm se ⁊ c̄. **Tex. xij.**

Questio. II.

¶ Veritur p̄ter utrū accñtia hēant
diffōnez p additamenta.
¶ Ad istā q̄nē aliq̄ sic rñderūt. q̄ sic i s̄b
stātīs repit̄ aliq̄d q̄d ē cōe. vñ sumit̄ rō gñis. ⁊ ali
qd sp̄ale vñ sumit̄ rō d̄ie. ita ⁊ i accñtib⁹ aliq̄d est
cōe ⁊ sp̄ale. vñ pōt sumi rō gñis ⁊ d̄ie ⁊ tūc p̄tūgē
do gen⁹ ad d̄iaz hēm⁹ d̄iaz aliq̄ q̄ n̄ erit p addita
mēta. cū sit absq̄ pōne s̄bi q̄tū ad aliq̄d. p ista po
sitiōe v̄z eē Ari. i h̄ 7° metha^o q̄ vult q̄ i diffōne ac
cidētū cōiuz nō apponat̄ s̄bm. Nā cū accñtia nō
sint entia entis nisi p cōparatiōe ad s̄bm. Lū igit̄
q̄d qdē rei sit n̄ri itell's obm̄ in oī q̄dditate accñtis
explicite ul' iplicite ponit̄ s̄bm. **¶** Ad cui⁹ enidētā
aduertēdū q̄ si h̄ dcm̄ dubiū hēt ⁊ marie v̄z esse
dubiū i accñtib⁹ cōib⁹ q̄ dicit p̄b̄s diffiniri absq̄ po
sitiōe s̄bi q̄ saḡ apparet ex diffōnib⁹ d̄az de ips̄s.
Dicim⁹ enī q̄ albedo ē color disgregatiū⁹ visus in q̄
diffōne nullū s̄bm ponit̄. **¶** Et idē notādū q̄ etiā
i ista diffōne appōit̄ s̄bm iplicite. nā ⁊ si hui⁹ accñ
tia cōia nō determinēt sibi s̄bm rōne sui determināt
sibi s̄bm rōne sui gñis. sicut albedo determināt sibi
s̄bm rōne coloris pp̄ q̄d eois̄pō q̄ color ponit̄ i dif
finitiōe albedis pōit̄ ibi s̄bm ul' coloris. s̄. corp⁹ ter
minatū. Nā cū sp̄ p noīe possum⁹ accipe diffōnem
rōnis marie ubi rō idē ē nomini ⁊ diffōni. sic d̄z q̄
albedo ē color disgregatiū⁹ visus. ita possum⁹ dicē
q̄ albedo ē extremitas p̄spiciū i corpē f̄miatō dis
gregatiua visus. p̄z igit̄ q̄ semp̄ in diffōne accñtia
pōit̄ s̄bm iplicite ul' explicite. **¶** Et rō at̄ q̄re accñs
hēt diffōne p additamēta ex trib⁹ colligit̄. nā diffō
p se ad tria v̄z hēre cōparatiōe. s̄. ad diffinitūz ad
n̄z itell'm: ⁊ ad pres diffōnis. ad diffinitū p se cō
parat̄. q̄z opz diffōne eē p̄portioabiles diffinito. q̄z
p̄z p̄b̄s opz eē p̄portione toti⁹ p̄mōis ad totā rē. i. to
ti⁹ diffōnis ad totū diffinitūz. **¶** Itē diffō v̄z hēre
cōparatiōe ad n̄m itellectū. Nā q̄ qd ē v̄z eē ob
iectū itell's. q̄ qd ē at̄ p diffōne exp̄m̄it̄ pp̄ q̄d dif
finire itell's simplicis ē accñtia. **¶** Itē diffō v̄z ha
bē p se cōparatiōe ad suas ptes. scribit̄ enī i h̄ 7°
q̄ diffō ē fmo. ois aut̄ fmo hēt ptes. v̄z ḡ p se dif
finitiōi cōpetē q̄ sit p̄tū cōtēptiua. **¶** Ex his igit̄
trib⁹ ad q̄ diffō p se cōparari v̄z arguē possum⁹ dif
finitionē accñtiū ex additamēto eē. p̄ enī appet cō
parādo diffōne ad ip̄s accñs cui⁹ ē. nā cū ip̄s acci
dēs nō hēat entitatē. s̄z sic oia sana attribuunt̄ vni
sano. sic oia accñtia attribuūt̄ vni enti. ⁊ sic nō p̄nt
itelligi alia sana inq̄tū sana nisi p attributionē ad
illō sanū resp̄cū cui⁹ dñr oia alia sana ita nō p̄nt in
telligi accñtia eē entia nisi p attributionē ad illud
ens resp̄cū cui⁹ dñr entia. cui appet q̄ sp̄ i diffōne
accñtia opz expōi illō s̄bm p q̄d accñs hēt eē ut sit
ens cū nō diffiniat̄ nisi s̄z q̄ ē ens. Itā at̄ vitas q̄
diffō accñtis ē p additamēta. non solū appet cōpa
rādo diffōne ad accñs cui⁹ ē s̄z h̄ appet cōparādo
eē ad itellectū a quo format̄. nā sp̄ itellect⁹ itelligē

do aliqd format illō formatū p itellectū ul' erit entū
ciatio cū itelligit cōposita ul' ē diffō cū itelligit sim
plicia. ista aut̄ diffō q̄ format ab itellectū cū itelle
ctū terminet. idē d̄z t̄min⁹ cognitiōis. d̄z ut hētur 5°
hui⁹. cū ḡ aliqd q̄d nō t̄minet q̄dū ē ip̄m depen
dēs. ⁊ cū ip̄m accñs sit semp̄ depēdēs ad subiectū
nunq̄ accñtis itellectū t̄minabit nec erit t̄min⁹ ⁊ p
p̄tis diffō nisi ibi apponat̄ s̄bm p cui⁹ appōne illa
d̄pēdētia t̄m̄iet. **¶** P̄. cū n̄ra cognitiō icipiat a re
b⁹ opz q̄ sic res se hēt ad eē ita se hēt ad cogsci. ea
v̄o q̄ neq̄ s̄z eē actuale nec s̄z eē eēntie hēt eē sepa
tū nullo⁹ ea itell's itelliget: s̄z q̄ accñtia nō hēt esse
sepatū nec sepanf ⁊ si ens nec fm eē actuale nec s̄z
eē eēntie: q̄ posteriora sūt ⁊ ad aliā d̄pēdētiā hēat
itell's itelligēdo itelligit accñtia p subz: ⁊ q̄ in
tellectū ifozati itelligēdo illō ē diffō iuxta illō q̄d
hētur i fine. 4. p̄z ḡ q̄ cōparādo diffōne ad itelle
ctū diffō accñtis ē p additamēta. **¶** Patet ⁊ 3°. s̄.
cōparādo diffōne ad suas ptes. Nā diffō q̄ nō ē
p additamēta tanq̄ ex p̄tib⁹ p̄stat ex gñe ⁊ d̄ia ita
q̄ illō q̄d se h̄z ut pō^o se h̄z ut gen⁹ ⁊ illō q̄d ē ibi
ut actuale ē ibi ut d̄ia. Lū igit̄ diffinim⁹ simū ⁊ di
cim⁹ q̄ sim⁹ ē nasus cau⁹. si ista diffō eēt nō p addi
tamēta cū nasus sit ibi pō^o. cavitā v̄o actuale. q̄z
nasus ē mā i q̄ fūdat̄ cavitā: ⁊ sp̄ mā ⁊ s̄bm se hēt
ut pō^o resp̄cū actualitat̄ ⁊ foze seq̄ret q̄ se hēret ut
gen⁹ ⁊ cauus ut d̄ia. ⁊ si hoc eēt accidēt incōueni
ens: ⁊ si p̄cederem⁹ q̄ cauus esset d̄ia simi seq̄ret
cau⁹ siḡret eēt idē q̄ simus. Itē si p̄cederem⁹ q̄ na
sus cau⁹ eēt gen⁹ ⁊ d̄ia p̄cauū ad simū. dicēdo na
sū simū bis diceret̄ nasus. q̄ si tñ p̄cederem⁹ simul
uterq̄ p̄iūctim. s̄. q̄ nasus eēt gen⁹ ⁊ d̄ia cauū di
cēdo nasus sim⁹. ificies diceret̄ nasus. ⁊ q̄ ista tria
icōueniētia s̄. nā icōueniēs ē cauū eē idē q̄d simū
cū simū nō possit itelligi sine naso. cauū aut̄ possit
⁊ cū cauū possit eē i aliq̄ subo i q̄ nō possit eē sim⁹.
Itē cū recte possit addi p̄prietā subo. pp̄ h̄ licite
p̄t dici nasus simū. icōueniēs ē q̄ i tali d̄co cōmittat̄
nugatio. s̄. q̄ bis dicat̄ visus. ul' q̄ maḡ ē icōueniēs
q̄. s̄. ifinities dicat̄ nasus. q̄ at̄ h̄ seq̄t̄ sic p̄z. Nā si
cauū eēt d̄ia ad simū cauū cōuerteret̄ cū simo. ⁊
eēt idē cū simo. Nā cū sp̄ diffō p̄stat ex vna d̄ia so
lū. illa d̄ia de necessitate p̄uertit̄ cū diffinito ⁊ rō
ē: q̄ si aliq̄ rō p̄stās solū ex duab⁹ p̄tib⁹ p̄uertit̄ cū
aliq̄ noīe si vna illaz p̄tū se h̄z ut p̄hēs solū ⁊ alia
ut p̄cta solū illa q̄ se h̄z ut p̄hēs de necitate p̄uertit̄
cū illo noīe. ut si aial rōnale p̄uertat̄ cū hoīe ⁊ rō
nale solū p̄bit aial ita q̄ nō p̄bit: q̄z nullū didētū
ul' diuidēs excedit aliq̄d diuisaz. Un̄ cū aial diui
datur p rōnale ⁊ irrōnale. ipō^o q̄ rōnale excedat
aial: q̄z igit̄ rōnale solū p̄bit aial ⁊ nō p̄bit de ne
cessitate p̄uertit̄ cū hoīe. Si enī nō p̄uertit̄ aut est
q̄z excedit aut q̄z excedit. s̄z excedit. ḡ ē aliq̄d rōna
le q̄d nō ē hō. Et tē q̄ro de illo q̄d nō ē hō utrū. s̄.
sit aial aut nō. Si diceret̄ q̄ sit aial hētur p̄riū di
cti. s̄. q̄ ē aliq̄d rōnale q̄d nō ē hō q̄d fuit p̄ yposta
sim cū dicebat̄ q̄ aial rōnale p̄uertit̄ cū hoīe. si at̄
illō rōnale q̄d nē hō n̄ sit aial adhuc hēt p̄riū ypo
stasis sup̄pōebat̄ enī q̄ rōnale ita p̄hēt aial q̄ aial
nō p̄hēt rōnale. q̄d si tñ aliq̄d rōnale nō eēt aial se
q̄ret q̄ aial p̄hēt rōnale ēt si hō excedēt rōnale ad
h̄ hēret̄ p̄riū ypostasis. q̄. s̄. rep̄ret̄ aial hō q̄ nō
eēt rōnal ⁊ si nō eēt rōnal nō eēt rōnale aial ⁊ ita
hēret̄ p̄riū dicti. Sup̄pōebat̄ enī q̄ rōnale aial cō
uerteret̄ cū hoīe. p̄z igit̄ q̄ q̄tiēscūq̄ i aliq̄ diffōne

pōit gen^o z vna dīa q̄ illa dīa de neēitate puer-
 tit cū diffinito. si igit̄ eēt bōa diffō ipsi^o simi nasus
 cau^o z nō eēt p additamēta eēt ibi solū vna dīa. s.
 cauū. z ibi puerteret cū simo qd̄ declare uolum^o.
 Postq̄ enī dēclauim^o p̄mū declarem^o secūdū. s. q̄
 si nasus eēt ibi ut gen^o: dicēdo nasus sim^o bis dice-
 ret nasus. Nā sp̄ loco nois cuiuslibet p̄t accipi dif-
 finitio: ut p̄ p̄b̄m. si ḡ loco simi accipiat̄ diffō si-
 mi. s. nasus cau^o. z ita dicēdo nasus sim^o ē dicē na-
 sus nasus cau^o. z ita bis dī nasus. Si p̄cedim^o q̄
 nasus sit gen^o ad simū. q̄ si tñ p̄cedim^o utraq̄ sit. s.
 q̄ nasus gen^o z q̄ cau^o sit dīa. t̄c dicēdo nasus sim^o
 infinities dī nasus. Nā loco simi accipiā diffōnem
 ei^o. s. nasus cau^o: z tūc bis dī nasus z erit dcm̄ na-
 sus nasus cau^o. z q̄ cau^o cū sit dīa ut dcm̄ ē puer-
 tit cū simo z ē idē cū sim^o tūc loco cū accipiā simū
 z loco simi accipiā diffōnē simi. s. nasus cau^o. z tūc
 cur diceret̄ ibi nasus z q̄ sp̄ p̄ cauo accipiā simū z
 p̄ simo diffōnē simi: infinities ibi diceret nasus. z
 ita p̄ q̄ si nasus simus nō eēt diffō p additamēta
 q̄ seq̄rent̄ tria icōueniētia q̄ narrat p̄b̄s i lra. s. i b̄
 7°. s. q̄ cauuz sit idē qd̄ simū qd̄ seq̄ret̄ ex eo q̄ ca-
 uuz pōit dīa simi q̄ dicēdo nasus sim^o bis dicere-
 tur nasus qd̄ seq̄t̄ ex eo q̄ nasus pōit gen^o simi: z
 q̄ infinities dicat nasus q̄ seq̄t̄ ex utroq̄. s. ex eo qd̄
 nasus ē ibi ut gen^o z cau^o ut dīa. s. si sic dicim^o sic
 credo bñ eē dcm̄: ut nūc dcm̄ ē: ex ista ultia decla-
 tiōe tria dubia cōsurgūt. p̄m^o ē q̄ nō vī q̄ oporteat
 q̄ nasus pōat gen^o simi ad b̄ q̄ sit nugatio dicēdo
 nasus sim^o. Nā sp̄ p̄ simo possū accipe diffōnē si-
 mi. s. nasus cau^o. z ita nasus cau^o absq̄ aliq̄ yposta
 si iplicabit̄ nugatio. z idē erit qd̄ nasus cau^o. C^om^o
 dubiū ē q̄ dicebat̄ q̄ si cauū eēt dīa simi q̄ si cō-
 uerteret̄ cū simo z idē eēt qd̄ simū z q̄ sp̄ p̄ cauo
 possē accipe simū qd̄ nō vī uey. nā si rōnale eēt
 ultia dīa hois ē bōa diffō hois aial rōnale bñ seq̄-
 ret̄ q̄ rōnale puerteret̄ cū hoie: s. nō seq̄ret̄ q̄ rō-
 nale eēt idē qd̄ hō z q̄ vnū possē accipe loco al-
 teri^o: q̄ t̄c seq̄ret̄ q̄ sic hō ē aial. ita rōnale eēt aial
 rōnale z tūc gen^o p̄dicaret̄ de dīa qd̄ est ḡ Aristo.
 3° metha^o z in 7° thopicoz. ubi dī q̄ si gen^o p̄dica-
 ret̄ de dīa. tūc vnū aial eēt mlt̄a aialia. C^om^o dubi-
 um ēt ex isto dubio trahit̄ certū. Nam dicēdo hō
 aial infinities dicet̄ aial. sic dicēdo nasus cau^o infini-
 ties dī nasus qd̄ nō ē uey: q̄ nō sp̄ p̄ rōnali possū su-
 mere hoiez q̄uis p̄ hoie possū ponē diffōnē hois.
 C^om^o Circa p̄m^o notādū q̄ aliqd̄ dat̄ intelligere aliō dī
 ul̄ ex eo qd̄ ē de p̄ intellectu: ul̄ ex eo qd̄ ē de sc̄do.
 de p̄ intellectu rei dñr̄ esse ea q̄ sūt de eēntia rei. sic
 gen^o qd̄ ē de p̄ intellectu rei dñr̄ eē ea q̄ sūt de eēntia
 rei sic gen^o qd̄ ē de p̄ intellectu sp̄ei. de sc̄do intellectu
 rei dñr̄ eē ea q̄ nō sūt de eēntia rei. tñ pp̄ depēden-
 tiā quā ad ea res dāt̄ intelligi p̄ rē. dīa at̄ iter̄ ista z
 illa ē b̄: q̄ ea q̄ sūt de p̄ intellectu q̄tūcūq̄ apponā-
 tur sp̄ intelligunt̄. Nā q̄tūcūq̄ apponā aial dicen-
 do aial hō semp̄ ibi intelligit̄ aial. z rō ē q̄ cū sit de
 eēntia hois b̄ q̄ dico aial pp̄ appositionē aial ad
 hoiez nō tollat̄ eē hois ab hoie pp̄ talē appositio-
 nē nō remouet̄ ea q̄ aial intelligit̄ in hoie. z idē cum
 apponit̄ aial hoie adhuc aial intelligit̄ in hoie. Ea at̄
 q̄ sūt de 2° intellectu siue apponant̄ intelligunt̄: sed si
 apponant̄ nō ulterio^o intelligunt̄. vñ dicēdo dupluz
 p̄ se dat̄ intelligē dimidiū. s. dicēdo duplū dimidiū
 ulterio^o dat̄ intelligē dimidiū. ita dicēdo simū dat̄ in-
 telligē nasū: s. dicēdo nasū simū nō ulterio^o dat̄ itel-

ligē nasū. z rō hui^o ē q̄ vnū relatiuoz nō ē de eēn-
 tia alteri^o s. solū p̄ se hēt depēdētiā ad illō z ex tali
 depēdētia dat̄ intelligē ip̄s: z q̄ ut dcm̄ ē sbm̄ nō est
 de eēntia passiōis s. solū passio p̄ se hēt depēdētiā
 ad sbm̄. z idē qñ pōit̄ sine sbo z vnū relatiuoz sine
 alio pp̄ depēdētiā q̄ ē ibi: q̄ talis depēdētia nō est
 terminata passio dat̄ intelligē sbm̄ z vnū relōz aliō
 sed aliqñ relatiū addit̄ relatiuo z passiōi addit̄
 sbm̄: q̄ depēdētia quā hēt vnū relatiuoz ad aliud
 relatiū termiata ē z amota est pp̄ appōnē alteri^o:
 q̄ depēdētia erat̄ i cā q̄re daret̄ intelligē aliō relati-
 uum z amota cā. s. depēdētia amouet̄ effect^o. s. itel-
 lect^o alteri^o relatiui. z idē dīc̄ Ari. i li^o ethi^o q̄ nō de-
 bem^o cōcedē q̄ idē significet̄ nomē z oīo. ut q̄ idē
 significet̄ duplū p̄ se sūptū z duplū dimidiū addi-
 tū: q̄ duplū p̄ se sūptū dat̄ intelligē dimidiū: sed ad-
 dito dimidiū nō ampli^o dat̄ intelligē dimidiū: z sic
 ē ex pte relatiuoz ita ē ex pte passiōis: q̄ passio p̄
 se sūpta pp̄ depēdētiā quā hēt ad sbm̄ dat̄ intelligē
 sbm̄. sed passio assūpta cū sbo: q̄ illa depēdētia est
 amota nō ulterio^o dat̄ intelligē sbm̄. z idē nō debem^o
 p̄cedē q̄ idē significet̄ simū p̄ se sūptū z simū cum
 sbo. s. cū naso: q̄ simū p̄ se sūptū dat̄ intelligē nasus
 sed simū cū naso nō ulterio^o dat̄ intelligē nasum. z idē
 dicēdo nasus sim^o inq̄tū ponit̄ q̄ sim^o sit qd̄a rela-
 tio z p̄petas nasi nullū icōueniens sequit̄ nec aliq̄
 nugatio eē ibi cognoscit̄. s. si nasus poneret̄ gen^o si-
 mi tūc nasus eēt de p̄ intellectu simi. z idē q̄tūcūq̄
 poneret̄ sp̄ intelligeret̄. z idē dicēdo nasū simū nō ē
 nugatio simplr̄ loquēdo nisi hac suppone facta q̄
 nasus sit gen^o ad simū q̄ p̄ tanq̄ dubitabile pone-
 bat̄. C^om^o Ad 2° dubiū declandū ē notādū q̄ gen^o z
 dīa in diffōne accūtiū nō sumunt̄ sic in diffōne sb̄
 stātiay. Nā in diffōne sb̄ay qd̄ ē ibi potētiāle se h̄z
 gen^o ut z q̄ ē actuale se h̄z ut dīa ut aial se hēt ut
 gen^o z rōnale ut dīa. z idē diffinitū z qd̄ ē ibi potē-
 tiāle cadūt directe i eadez linea p̄dicamētali ut hō
 z aial. tñ diffinitū cū eo qd̄ ē ibi actuale nō cadit i
 eadē linea ut hō z rōnale. Nā hō cadit in recta li-
 nea: rōnale vō a latere: s. in diffōne accūtiū est mo-
 dus ḡri^o: q̄ illō qd̄ ē actuale ē ibi ut gen^o: z qd̄ est
 ibi potētiāle ē ibi ut dīa. vñ cau^o ē ibi ut gen^o p̄pe
 loquēdo. Nā sic aial i se acceptū stat̄ gñaliter. z cū
 addit̄ sibi rōnale specificat̄ z stat̄ p̄ hoie sic cauū in
 se acceptū stat̄ gñalr̄ p̄ oi cauo z cū addit̄ sibi na-
 sus specificat̄ z stat̄ p̄ simo. z idē sic i diffōne sb̄arū
 diffinitū z illō qd̄ erat̄ ibi potētiāle sicut gen^o cade-
 bat in eadē linea ut hō z aial ita z in diffōne accūti-
 um diffinitū z qd̄ ē ibi actuale ut gen^o cadūt i eadē
 linea ut sim^o z cau^o. z idē sic in diffōne sb̄ay nō ua-
 lebat rōnale puerterat̄ cū hoie qd̄ erat̄ idē qd̄ hō
 z q̄ vnū poterat accipe p̄ alio z loco alteri^o q̄ rō-
 nale z hō nō cadūt in eadē linea. s. si aial cōuerte-
 ret̄ cū hoie eēt idē qd̄ hō z vnū posset accipi loco
 alteri^o: q̄ tūc nō differret̄ nisi sicut uestis z idumē-
 tū. cū igit̄ cauū z simū cadāt in eadē linea si simū
 cōuerteret̄ cū cauo eēt idē. z vnuz posset accipi p̄
 alio pp̄ qd̄ p̄ q̄ illa argu^o bona erat̄ in tali mā. s. i
 diffōne accūtiū. non tñ ualet in diffōne sb̄ay pp̄
 qd̄ z sc̄dm̄ dubiū remouet̄. C^om^o Lū aut̄ 3° dubitat̄ q̄
 dicēdo aial hō q̄ aial infinities dicet̄. duplū r̄ide-
 ri pōt̄. p̄ q̄ si b̄ tra cōcederet̄ nihil haberet̄ cōtra
 nos. s. m̄ q̄ spectat ad p̄ns negociū. Nam vno in-
 cōueniēti dato multa sequunt̄ z q̄ incōueniēs est
 sp̄em addere generis si ex incōuenienti sequat̄ in-

conuenienti. nihil inconueniens. Sed qz ppria pas-
sio proprie addit subiecto proprio ex tali additioe
no sequit inconueniens nisi ad aliud qd esset inco-
ueniens esset suppositu z illd inconueniens erat pro-
pter quod sequebat inconueniens. dicebat enim na-
sus simus. z addebat pprietas subiecto ex eo qd
supponebat accntia habere diffinitione simplr. tu
qz dicedo aial. tu qz dicendo aial homo no dicitur
ibi infinities aial z c. aial homo: hō no dicit infini-
ties. z ideo possumus respondere per iteremptio-
ne. s. qz dicendo nasus sim^o infinities dicit nasus.
tu dicedo hō aial no infinities dicit aial. z est rō.
qz si pro simo acciperē diffōne simi. s. nasus cauus
dicedo nasus sim^o. tūc bis haberē nasū. z qz semp
pro cauo possū accipe simū z pro simo diffōne si-
mi in infinitū poneret ibi nasus. sed dicedo hō ani-
mal pro hoie acciperē aial rōnale. z ita bis habe-
rē animal. s. qz pro rōnali no posses accipe hoiem
sic pro cauo poterā accipe simū iā no eēt pcessus i
infinītū in appositioe aialis sicut in appositioe si-
mi no erat hic pcessus in infinitū. Patefactis du-
bijs concludam^o triplr esse declaratū accntia non
habere diffinitione simplicē. p cōparando diffōne
ad diffinitū cuius est diffinitio. secūdo cōparando
eam ad intellectuz a quo format. tertio cōparādo
ipsam ad partes in quas diuidit. s. ad genus z dif-
ferentiā per que dclaratū qd proposuim^o: z qōnis
huius ueritas elucescit z c.

**Utrum autem idem est aut alterū qz qd
erat esse z vnūquodqz perscrutandū ē:
est enim aliquod z c. Tex. xx.**

Questio.III.

Consequenter qrit utruz res
sit idē cum sua
gdditate ita qz ipsa sit gdditas. z vi qz sic.
qz in substātijs idē pdicat de se ipso z hoc pcpue i
indiuuiduis sbe qre si pro noie ponat diffinitio q di-
cit gdditate vi qz in talib^o idē est dicē qz diffinituz
est sua quidditas. C Itē pdicatū stat p natura. s.
gdditas dicit nām qre pōt pdicari de eo cui^o ē q.
re erit idē cū eo de quo pdicat. C Itē diffinitū dic-
totū silt^o diffō siue gdditas dicit formaz q est totū^o
z totuz. totum aut de toto pdicari. ergo z c. C Lō
tra si hñs gdditate est sua quidditas. tunc gdditas
hēt gdditate z sic in infinituz. z iō hñs gdditates
no ipsa sua gdditas. dicēduz qz difficultas in hac
questione est ex eo qd no vi quō sit idē gdditas cū
eo cui^o est gdditas. Aut enim dicit 7° metha^o sue
qz in his que sunt per se. s. in substātijs est idē qd
dicit cū eo cui^o ē gdditas. In alijs aut non pp qd
difficilis ē z de p se z de eē idē aliqd cū alio. Nā
esse idē aliqd cū alio ut hoc eē idēz huic est duplr.
Aut qz nihil sit in hoc qz no ptimeat ad nām. s. cum
quo est idē z h est dicē qz no habeat aliqd extra-
neum qd no sit de nā illi^o. alio^o itelligit h eē idem
huic. s. qz hoc sit h directe. Similiter esse per se in-
telligit aut qz aliqd no hēt eē i alio ut in sbo sic ac-
cidēs i sbo hēt eē. aut p se eni ē qz no hēt aliqd ac-
cidēs nec iplicat aliqd accns i his q no sūt i sbo ut
accntia. gdditas ē idē cū eo cui^o ē. i. no cōprehēdit
aliqd quod no sit de nā ei^o cui^o est gdditas. sed per
hunc modū illd cui^o ē gdditas no oino ē idē gddi-
tati. qz lz no in se. tū rō suppositi singularis. s. ipli-
cat aliqd qd no ē de nā gdditaz. s. māz hāc sigtā q

ē p accns idē gdditati. C Propter qd aduertendū
qz iplicare aliqd accns h ē triplr. qdā eni sūt que
nec p se hnt accns nec p aliō iplicat ut est cā pma.
Aliq vo sunt qz p oēm moduz iplicat aliqd accidēs
ut sunt sbe sensibiles. quedā autē sunt qz medio mō
s. qz prim iplicat z ptim no ut itelle. Que pmo mo-
do nihil implicat nec p se nec p accns de hui^o per
oēm modū pōt pdicari sua gdditas z oino idē sūt
sua gdditas z suuz eē. que vo p eē in modū iplicat
aliqd accns ut sbe sensibiles ista no sūt penit^o idēz
cū sua gdditate abstractiue loqndo qz iplicat māz
que no solū ē aliqd gdditaz s. i rōne suppositi ma-
teriā hnt singularē que ē extra nāz gdditaz. Que
autē medio mō se hnt ut itelle. qz lz no iplicet hāc
mām iplicat tū eē actuale. z iō medio mō idēz sūt
cuz sua gdditate z no oino idē. lz plusqz sbe sensibi-
les: pp qd dicit qdā qz itelle no sunt sua gdditaz.
lz tū Auer. expse uelit qz sic. z ēt Aui. h qdam mō
innuit. sed uerba sua possunt exponi ut habet uide-
ri supra 8° metha^o. qre autē in substātijs sensibili-
bus no possit pdicari sua forma in abstractione ut
dicat homo est humanitas. ut tū causa hui^o appa-
reat aduertēdū qz totuz z pars oppositos modos
hnt in cludēdo z excludēdo qz to enim totuz plu-
ra includit z pauciora excludit: tūto uerit^o hēt rōne
totius. ecōuerso de pte: qz qz to p pauciora inclu-
dit z plura excludit tūto uerit^o hēt rōne partis. Ex
quo patet qz ptra rōne partis est de aliquo pti.
Nā pdicatio substātijs est rōne inclusionis z cō-
tinentie z totalitatis. z iō qñ gen^o ut aial p tur de
hoie. tunc no hēt rōne ptis s. m rē sed s. m rōnez.
z ideo dicit 4° topicoz qz si gen^o esset pars spci no
pdicaret de specie. Nunc autē qdā sunt que no so-
lum no excludunt sed includit ē per accns ut sbe
sensibiles singulares. qdā autē sunt que nec inclu-
dunt nec excludunt per accns aliqd. implicat tū
rōne suppositi per accns in quo supposito habent
esse qz per se iplicat accidēs nec habēt repugnātiā
ad illud lz no includat nec excludat de se. ut nām
ra sumpta in cōcreto ut hō z aial que in pdicamē-
to stant pro nā. que quidē in se homo z aial no so-
lum significat formā. sed ē aggregatuz. z qz in cō-
cretionem min^o excludit eo qz no repugnāt alicui p
accidēs magis habēt rōne totius. Quedā autē
sunt que non includit sed excludunt per accidēs.
non tamē repugnāt accidēti eo qz possunt eē in ali-
quo qd icludit per accidēs ut hūanitas eē per ac-
cidēs excludit ut in abstractioe significat propter
qd habet magis rōne partz. z ideo no p tur nisi
in pcretionē. s. aial uel hō qd qdes non tot excludit.
plura tū includit. z iō magis rōne totū. z qz in p-
esse no pōt esse in supposito eius aliq nā que repu-
gnat sue gdditati. iō ipsum in abstractioe z in con-
cretionem est omnino sua gdditas z entitas z c.

**In dictis No s. m se semper necesse ē idē
esse z c. Tex. xx.**

Questio.IIII.

Veritur qrit utruz gdditatis sit
gdditas ut dicit Auer. su-
per 6° metha^o. z videtur qz no: qz qz quid
est terminus cognitionis ut dicit 5° metha^o: qz
no resoluētur ulterit^o ab intellectu. z iō cū no resol-
uat in aliquā. stabit igit in pma gdditate ita qz ei^o
no erit alia gdditas. Itē qd qd ē de intellectu sim-

placitū. simplicia aut non resoluitur in aliud. § 7 c.
 C. P. ois actio itell's est fill's aut diffō. q̄ actio est
 rō qdā. diffō aut est p̄n^m filli: q̄re diffinitio est p̄^a
 actio itell's que ulter^o in ulteriore non resoluetur.
 C. Contra sup p̄mū phisicoz dicit p̄^{or} q̄ qd est int̄
 mām p̄mā z formā ultimā ē mā z foza cōpositi: q̄
 re forma intermedia poterit resolui in ulteriore for
 mā: q̄re z in gdditate. C. Circa hanc qōnē diuersi
 mode sentit a pipateticis. Empedocles eni uolēs
 ondere q̄ n̄r itell's possit itelligē sbas sepatas di
 cit q̄ possum^o abstrahere gdditatē a gdditate z ab
 illa aliā donec tadē deueniam^o ad gdditatē oino
 simplicē z h̄ erit itelligētia sepata. Zuer. at sup 3°
 de aia illō argumētū pri p̄cedit z pri negat dicens
 q̄ uey est q̄ puenit abstrahere gdditatē a gddita
 te dōec pueniam^o ad gdditatē simplicē: s̄ erit eius
 dē gñis cū p̄^a gdditate a qua fit abstractio. erit eni
 sbe sensibilis: vñ nō pp h̄ itelligim^o sbas sepatas:
 qz alia ē gdditas sbe sepate z alia sbe sensibilis. vñ
 guelle p̄^{or}: q̄ gdditas possit hēre aliā gdditatē ul
 teriore. Arist. tñ pipate. dur vñ in 17° negare q̄ qd
 ditas sit gdditatis: ut igif pateat ista diuersitas. di
 cēdū q̄ eēntia gdditas z nā idē sūt. dñia forte fm
 rōnē. s. ut dicat eēntia inquātū dat eē: gdditas p̄
 ut est obiectū: itell's n̄r vō inquātū in se cōsiderat
 uel put est p̄n^m mot^o ul' salti alicui^o opatiōis: z qz
 eēntia est idē qd gdditas: ideo hic eēntia p̄t dupli
 citer p̄siderari uel inquātū res qdā: uel inquantuz
 gdditas. s. inquātū intellectus negociat circa ipaz
 p̄ mō gdditas nō hēt gdditatē. secūdo mō pōt ul
 teriore hēre aliq̄ mō. p̄mū p̄z ex hoc: qz gdditas di
 cit formā sbalē que si hēret aliā gdditatē h̄ret aliā
 formā sbalē in ipa re. s. in ipso cōposito. eēnt igitur
 due foze sbales in ipō cōposito qd ē ipole: qz sicut
 vni^o rei vnicū eēntia z forma s̄z rē ē vna. C. Itē for
 ma sbalis hēt sbm in pō: sed accñs hēt sbz in actu:
 q̄re si i cōposito aliq̄ alia forma sbalis aduēret su
 pra aliā formā sbalē illa ultima eēt accñs qz hēret
 sbm in actu iā p̄stitutū p̄ formā p̄cedē: ē sbalez. qd
 nō pōt eē. cēntia igit fm rē. s. inquātū est res qdāz
 nō hēt gdditatē aliā z hac via p̄cedūt oia argumē
 ta Arist. 7° metha^o. qd p̄z ex rōnib^o frigidis: q̄rū
 p̄^a fuit si gdditas hēret aliā gdditatē z h̄ns gddita
 tē hēret aliā gdditatē: tūc gdditas h̄ns aliā gddi
 tatē: z gdditas h̄ntis gdditatē eēt diuerse gddita
 tes: s̄ quoz gdditates sūt diuerse ipa sunt diuerse
 q̄re gdditas h̄ns gdditatē eēt diuerse ab eo cui^o ē
 q̄ h̄z p̄ icōueniēti. p̄stat aut q̄ nō ē icōueniēs q̄ il
 lud cui^o ē gdditas s̄z rōnē differūt a sua gdditate.
 differre vō fm rē h̄n eēt icōueniens. ita. s. q̄ aliqd
 eēt i gdditate qd nō eēt de nā ei^o cui^o est gdditas.
 C. Itē alia rō Ari. ē in 7° q̄ gdditas iducūt alias
 ut gdditates accñtiū ad gdditates sbaz qz recipi
 unt sbm in sui diffōne. C. In qbusdā aut gdditati
 bus statū puenit stare ita q̄ nō reducunt ad alias:
 ut ē i sbns z hui^o rō ē: qz nō est realr i sbo cōposito
 nisi vna forma fm rē: iō fm rē nō reducūt ad alias
 gdditates: sed s̄z rōnē sūt ibi p̄les forme. Sitr acci
 dēs hēt gdditatē depēdētē s̄z rē a sba: z iō s̄z rē re
 ducūt ad eā. C. Itē 3° rō p̄bi ē: q̄ si gdditas hēret
 gdditatē pari rōne: z illa hēret aliā gdditatē: z sic
 irēf in inf^m: p̄z aut q̄ hec rō nō ualet nisi itelligeret
 si gdditas hēret gdditatē in eo q̄ gdditas z p̄ se si
 cut et arguit phūs 3° metha^o. q̄ si p̄n^m hēret p̄n^m
 irēf in infinitū. Itelligit eni i eo q̄ p̄n^m: vñ l̄z p̄les

forme s̄z rōnē sūt in cōposito si tñ sumat forma s̄z
 rē: qz tūc nō sumit forma nisi fm q̄ foza: forme at
 nō pōt eē forma i eo q̄ forma sed rōne cōpositi: z
 qz forma ē cōposita s̄z rōnē inquātū pōt resolui in
 formā magis abstractā z cōem: sed bene forma s̄z
 rōnē hēt formā: iō gdditas abstracta fm rē nō hēt
 gdditatē. irēf eni in infinitū. Si aut pp hoc dicat
 q̄ gdditas fm rōnē hēt gdditatē i eo q̄ gdditas
 a p̄ se dico q̄ nō: imo h̄ deficit duplr z p̄ se. p̄ quia
 nō ē ulr: nō eni ē ulr uey oēs gdditatē z s̄z rōnē ha
 bere gdditatē: qz irēf in infinitū. deficit etiā a per se
 nō est s̄z q̄ ip̄z ul' i eo q̄ tale: qz si dicat hō ē aial:
 ibi aial qd ē gdditas hois accipit p̄ nā. s̄z inquātū
 suppositū. termini eni est termin^o z mediū mediuz:
 sed nō i eo q̄ termin^o uel mediū. C. Ad p̄mū ḡ di
 cēdū cū dicit q̄ qd ē: termin^o cognitiōis: uey est
 q̄ est termin^o cognitiōis q̄ fit per accñtia: qz acci
 dētia magnā p̄tē p̄ferūt ad cogscēdū q̄ qd est. vñ
 habita prima cognitiōe accñtiū z sbe ut sbi in qdā
 p̄fuso z ideterminato. Nā ipole est itelligē accñs
 sine sbo ul' determinato uel ideterminato: postea
 deueniam^o in cognitiōe sbe determinate z ibi s̄sti
 mus: z iō q̄ qd est: est termin^o cognitiōis. C. Ad
 2^m dicēdū q̄ gdditas est de itell'u simpliciu fm q̄
 simplex nō hēt ulteriore gdditatē inquātū hui^o. s̄z
 fm q̄ cōposita. C. Ad tertiū dicēdū q̄ diffinitio ē
 actio itell's respectu filli uel enunciationis nihilo
 minus vna diffinitio est prior alia z c.

**Quoniam autem diffinitio rō est: z ois
 rō partes habet z c. Tex. xxxij.**

Questio. v.

Veritur utrū diffō hēat ptes: z
 videtur q̄ non: qz fozat
 diffinitio fm itelligētia simpliciu: q̄re nō
 hēt ptes. C. Itē diffinitio dic qd qd ē s̄z in itell'u q̄
 qd ē nō sūt ptes: qz nō est ibi cōpositio: qm nō ē ibi
 nisi neqz uey neqz falsū. § 7 c. C. P. si diffō h̄z par
 tes cū vnicūqz p̄t diffōnis possum^o nomē iponē
 vniuscuiusqz p̄tis erit diffō: qz ut dī 7° hui^o s̄z trā
 slationē p̄^{is} qui nō diffinit nō ipōit nomē: z sic de
 p̄tib^o illi^o diffōnis ultimū in infinitū in accñtib^o.
 itell's aut non itur in infinitū. qz tūc nō eēt scire. §
 7 c. C. Dicēdū q̄ diffō ē p̄pe actio itell's qz itell's
 sp̄ aliqd format z agit: ut itelligēdo simplicia fozat
 diffōnē: z itelligēdo cōposita fozat enūciationē. ac
 ctio aut ē mediū int̄ vtutē z obiectū. § act^o p̄t trahē
 p̄ditōes suas ex utroqz. s. ul' ex obiecto ul' ex ipso
 itell'u ex pte ip̄^o itell's p̄siderādū actionē diffiniē
 di illa solū z pprie h̄nt diffōnē q̄ itell's directe in
 telligit: z qz nāliter itell's nō itelligit aliqd sine fan
 tasmate. iō cū sola cōposita ex mā z foza hēant fan
 tasmata h̄ sola diffiniūtur: z iō dicit p̄^{or} q̄ simpli
 ciū nō ē diffō. C. Itē ex pte obiecti qz cū diffō sit t̄
 min^o rei illa tñ diffiniūt ad q̄ cognitiōis ē resolo.
 h^o at sūt sbe: z iō gñia z accñtia nō diffiniunt: qz l̄z
 ab his icipiat cognitiō: nō tñ s̄stit i his nec t̄miat
 ad h̄. vñ nō ē his dare t̄minū ul' diffōnē: l̄z n̄ra co
 gnitiō icipiat ab accñte: nō tñ s̄stit: s̄z uadit ulr^o:
 p̄ qd accñtiū nō ē diffō neqz t̄min^o. C. P. h̄ p̄z de
 gñib^o: sp̄es eni sp̄alissime sūt at home z forme idifi
 biles: qz nō diuidūtur ulter^o p̄ formā uel formas
 gñia aut didunt: z iō l̄z a gñib^o icipiat n̄ra cognitiō
 qz a cōfusis que sunt nobis notiora sicut sunt gñia:
 a qd^o incipit nostra cognitiō ut dī in p̄ phisicoz

nō tñ in his sicut nra cognitio: iō nō dam⁹ eis tñmi
nū neq; diffōne: qm̄ i eis nō ē stat⁹ cognitio: i spe
aut spālissima ē stat⁹: 7 iō hāz ppe ē diffō iquātū
diffō hēt rōne tñmi 7 nō gñuz. C Aduertēdū tñ q
pus ē i cognitioe nra gen⁹ loquēdo de gñe iquātū
ē qdā totū. gen⁹ enī 7 totū ē 7 ps. gen⁹ ḡ iquātū ē
totū ē pri⁹ simplr spe q̄tū ad cognitioe nram: q
sic ē qdā pfusus: a q̄ nra cognitio incipit: ut dictū
ē: iquātū at ē ps diffinitiva spēi sic ē posterior 7 sic
dicit distinctā cognitioe 7 q: spēs spālissima i reb⁹
sensibilib⁹ ē qdā cōpositū hñs ptes 7 ē sola spēs
diffiniat ut patuit 7 talia nō distictē cōgscūt nisi di
stictē cōgscātur ptes ei⁹. iō diffō dicim⁹ cognitioes
q̄ qd ē hēt ptes. Sz q̄rit cui⁹ ptes hēat diffō: vī ue
rā mām 7 vāz formā q̄ ut dcm̄ ē diffō didat distin
ctā cognitioe ptiū diffiniti: sed ptes diffiniti sunt
vā mā 7 vā forma: q̄re hee ptes ponētur i diffōne.
C Lōtrariū tñ videm⁹ q: i diffōne nō ponit mā 7
foza sed gen⁹ 7 dīa. gen⁹ aut nō est mā: lz dīa aliq
mō possit dici forma que est altera pars cōpositi.
C Ad h vidēdū nōndū q i diffōne nō ponūt ptes
rei lz ptes rōnis ptes nō sic diri nō ponūtur sed si
ponātur h ē i directe: q: ptes rōnis oriunt qdāmō
a re. 7 ē rō: q: res nō hñt diffōne nisi iquātū circa
eas v̄fat itella 7 negociat: opz igit q diffō habeat
ptes rōnis: ptes at rōnis sūt gen⁹ 7 dīa: 7 h ptes
rōnis sumūtur a re: q: genus sumit a mā. dīa vō a
forma. 7 p hñc modū ptes diffōnis corrūdet pti⁹
rei. 7 sic quodāmō i directe i diffōne sumūtur ptes
rei. s. p quādā rñdētā iquātū ab ipis sumūtur par
tes lz rōne: q: si pti⁹ lz rōne ul corrūdet a parte
rei eēt penit⁹ figmēta: q: diffō est rez icorruptibi
liū 7 imobilū q: q̄rū ē diffō 7 scia: scia aut ē imobi
liū 7 icorruptibiliū: 7 q: qdā pti⁹ sūt icorru
ptibilia ut corpora celestia 7 mathematica ut h cir
clus 7 h triāgulus. h etiā celū icorruptibile eē 7 c̄.
C Est autē ut neq; elementa oīa sillabe in
ratione insunt: ut hec certa aut que sūt in
aere 7 c̄. **Tex. xxxiij.**

Questio. VI.

Veritur utz pti⁹ particulare mathe^{cum}
sit icorruptibile uel imo
bile: 7 vī q nō. qz cū oē mathematicū sit i
mo⁹ qz dī 6° metha^{ce} q qdā mathe^{ca} sūt duplr i
mobilib⁹. quedā de mobilib⁹ ut astrologia. C Itēz
in p de gñatione in cap de tactu dic q opz mathe
maticū dare locum: q̄re si sic opz etiā ipis dare mo
tū qz nō q̄reret loc⁹ nisi eēt mot⁹: ut dicif 4° phi^{oz}
sicut si nō eēt trasmutatū nō q̄reret mā ut dī 8° me
tha^{ce}. C Itē in actioe 7 passioe est mot⁹: tact⁹ autē
est eoz que agūt 7 patiūtur. mathe. aut debet ta
ctus ut dī p de gñatione. ḡ 7 c̄. C Lōtra oē qd mo
uetur habet mām mathematica nō hēt uerā sensi
bilē sed itelligibilē nō qdē itelligibilē in intellectu
poli qui est potētia aierōnalis sed itelligibilis. i.
imaginabilē: q: imaginatio est itell⁹ passiuus: q̄re
pticularia mathematica nō mouent. dicēdū q sic
dic Auer. in solone qōnis Joānis grāmatici q to
ta rō corrūptiois sumit a p̄rietate gñate. s. ea q ali
qd hēt p̄riū uel q est cōpositū ex p̄rijs ut sciētia in
hoie corrūpit corrupto hoie fm dictū eoz qui di
cūt sciam nō manere post hanc vitā. s. post mortēz
p̄trietas proprie est in qualitate: 7 ēt possum⁹ p
bare q pprie nō mouetur. si enī aliq de qb⁹ p̄side

rat methaphisic⁹ mouerent hoc matie videret de
astrologia que p̄siderat de corpe celesti: q ē mobi
le: 7 moto: lz h ipz corpe nō p̄siderat astrolog⁹ inqz
tū mobile ut plane dic Auer. sup 2° metha^{ce} dicēs
q lz sba astrologie mota sint. s. corpa celestia. non
tñ p̄siderat in eis astrolog⁹ lz q sūt mota lz p̄side
rat de foza 7 situ eoz lz qlitate eoz. nihil igit cōsi
derat mathe^{ca} inquātū tale q sit mobile. C Sed
surgūt hic due dubitatioes de pti⁹ maior: q̄nias
eē particulare inquātū pti⁹ particulare fm lz 7 nūc est eē
in tpe 7 qd ē in tpe mēsurat tpe ē q mēsurat tēpo
re mō i tpe. cū igit pti⁹ claria mathe. hēant eē hic 7
nūc erūt mobilia. Itē pti⁹ claria mathe^{ca} nō abstra
hūt a q̄to: q̄uis abstrahūt a mā sensibili. s. a plāg
7 aialib⁹ 7 hui⁹ i qb⁹ est mā nālis: nō tñ abstrahūt
a mā itelligibili. s. a pti⁹ que est mā itelligēdi. Ma
the^{ca} igit sūt p̄tinua 7 q̄ta p se. p se aut q̄titas ē il
lud q p aliqd ei loco p se: lz q p se sūt i loco p se s̄
mobilia: q̄re mathe^{ca} pti⁹ claria sūt mobilia sic dic
Auer. i sufficiētia sua p id p qd adest i loco p se p il
lud nō ē mā neq; mā: lz opz q sit aliqd p accēs. s.
q̄titas: 7 ideo dic Ari. 4° phi^{oz} q ponē locū dim
fionē sepatā 7 ponē i ipa cepi corpa ē ponē duo p̄
dictoria sil. C Et tūc ad p̄m dubiū q cū dī pti⁹ claria
re eē. h 7 nūc nūc nō dī pprie. s. pro nō t̄pis. uel
eē in tpe. sed eē hic 7 nūc sumit ibi ut dicūt eē signi
ficatū. dicim⁹ enī de pti⁹ claria sba h⁹ celi q ē hic 7 nē
nō q sba celi mēsurat tpe. imo ē icorruptibilis fm
oēs phōs 7 eternū ul eterna. s. ex pte post: lz dicit
ibi q̄dā significatiōe mae ita 7 pti⁹ clare mathe.
nō ē hic 7 nūc nō q sit i tpe: sed dicit eē signatū: 7
ē rō qz mathe^{ca} nō abstrahūt a pti⁹ q̄to. hec aut est
mā imaginabil⁹ imaginatio vī corpa 7 organica ē.
ois aut talis vī q̄qd rep̄tat rep̄tat s̄ eē signa
to. iō i hñc modū itelligit eē hic 7 nūc. C Ad aliud
dubiū dicēdū q mathe^{ca} p̄pe i loco: 7 iō nō sunt
mobilia p se. Et h⁹ est sic vī q̄titas enī 7 qlitas du
plr p̄nt accipi ul fm modū p̄siderādi ul quātū ad
eē suū actuale. p mō. s. q̄tū ad modū p̄siderādi q̄
titas pōt eē sine qlitate. scdo aut mō lz q̄tū ad eē
actuale nō pōt eē q̄titas sine qlitate. lz aliq qlitas
bñ possit hēre eē sine q̄titate ut sūt habit⁹ 7 dispo
sitiones 7 alie p̄fectiones nāe itelligibilis: q̄rum
multe. s. p̄fectionū sunt in gñe qlitatis. q̄titas er
go fm modū p̄siderādi pōt esse sine qlitate. q̄a ut
vult Themistius 7 Auer. sup 11° metha^{ce}. substan
tia quātitas 7 qualitas per ordinē se hñt sicut pen
tagonū tetragonū 7 trigonū: ita q sba ē p̄m⁹ enti
um: huic aut p mām imediati⁹ iest ul aduenit q̄ti
tas 7 hac mediate aduenit qlitas: 7 qz pus nāliter
pōt abstrahi a posteriori. iō quātitas pōt p̄sidera
ri sine gñalitate 7 quātū sine gñali: lz si accipiātur
quātitas 7 qlitas q̄tū ad eē suū actuale eē ē: 7 q̄a
ut dcm̄ ē aliq qlitas pōt eē actu sine q̄titate q̄tūz
ad eē actuale: nllā tñ q̄titas pōt eē actu sine qlita
te p̄stās ē inquātū q in s̄ijs spūalib⁹ ubi nllā ē ta
lis q̄titas mltā sūt p accēs q̄p̄nt eē qlitates. non
enī ē pole q q̄qd ē i talib⁹ s̄ijs sit idē i re cū ipis
h solū i p ente p̄t vitatē cū oē qd mouet hz eē ac
tu. iō cū pti⁹ claria mathe^{ca} accipiāt lz modū cōsi
derādi: 7 sic sint sine qlitate 7 nō hēant eē i actu: qz
ut dcm̄ ē q̄titas lz q̄tū ad modū p̄siderādi possit
eē sine qlitate tñ q̄tū ad eē nō p̄t. ex hoc igitur p̄
q talia pti⁹ non mouent nec habēt esse in loco ut
sic p̄siderata: 7 per hoc p̄z solo ad argumēta 7 c̄.

Quoniam vero animalium anima est forma ipsorum. hec enim substantia est aiatu que secundum rationem substantia est: et species et quod quod erat esse tali corpori etc. *Tex. xxxv.*

Questio .VII.

Queritur utrum particularia possint diffiniri: et ubi quod sic quod primo metha^{ce} dicit quod quod non diffinit non ponit nomen. et a positioe antecedens qui imponit nomen diffinire: sed omni particulari potest imponi nomen. et cetera. Et si particularia non diffiniuntur non est hic alia de causa nisi quod sunt mobilia et corruptibilia: quod vult Aristoteles. 7° metha^{ce} particularia non habent diffinitionem sed cognoscuntur cognitione sui utilis et quod particularia non manent sed corrumpuntur: et cum recedunt a sensu non est manifestum nisi certum de eis si sint aut non. cum igitur particularia mathematica sint incorrupta et immobilia: quod abstrahunt a materia subiecta motui naturali: saltem talia habent diffinitionem. Et tunc de quibus potest esse scia et diffinitio: sed de eternis et incorruptibilibus est scientia: et diffinitio: sed quedam particularia ut celum signatum et corpora celestia sunt huiusmodi. quare et cetera. Primum dicit Aristoteles. 7° metha^{ce}. Et Averroes in 7° metha^{ce} ubi dicit quod particularia non sunt substantia: quod implicat significationem materiae. Hanc autem significatio est accipere: quare particulare est aggregatio ex substantia et accipere: quare non habet diffinitionem sicut nec habet albedinem: et idem habet signatum non diffinitum. Et dicitur quod cum queritur utrum particularia habeant diffinitionem non est quod. utrum habeant diffinitionem quantum ad modum large accipiendo diffinitionem. secundum quod omnis quantum ad signum significat nomen dicit diffinitio sicut historia troiana tota est diffinitio quod significat idem quod unum nomen si illi historie impositum. Sic enim omnia large loquendo possunt habere diffinitionem quodammodo et particularia et alia: sed de his non est quod nec de hac diffinitione loquitur Aristoteles in 7° metha^{ce}. Remoueamus igitur a questione predicta hanc equocationem diffinitionis et hanc equocationem admota ulterius dicitur quod et non quod utrum particularia habeant diffinitionem in suo uli et vera diffinitione: quod certum est quod sic. nam sicut quodam modo in suo uli cognoscitur sic etiam in suo uli diffinitum. Sed est quod utrum particularia habeant propriam diffinitionem ueram. Circa quod advertendum quod sicut in omnibus est considerandum illud quod est per se. sic et in hac questione. Cum igitur queritur utrum particularia habeant propriam diffinitionem: considerandum est quod sit illud a quo sumitur per se tota ratio diffinitionis: habet autem est forma quod per quod ut dicitur in primo de anima: anima egrediente vel remota a corpore corpus magis crescit et corrumpitur. cuius ratio est: quod licet adhuc dicatur corpus: habet tamen equocionem: quod iam est ibi alia forma: quare est diuersa ratio et idem nomen: quare est ibi vera equocionem: ex quo per quod diuersa diffinitio sumitur a diuersa forma. et per se tota ratio diffinitionis sumitur a forma. nec est primum si dicatur quod in quibusdam ratio diffinitionis sumitur a materia: ut in his in quibus materia ingreditur diffinitionem ut in naturalibus dicitur in primo de anima: quod licet naturalis abstrahat ab hac materia et ab illa signata: non tamen abstrahit a materia: sive sensibili simpliciter: non propter hoc ratio diffinitionis in talibus sumitur a materia nisi in quantum facit ad esse talis rei: habet autem est ut materia est informata: quod igitur hoc est per se quod ratio diffinitionis sumitur a forma: querere utrum habeat formam propriam. Quidam autem dixerunt quod habent formam propriam: et habent ostendunt auctoritate et ratione. auctore quod dicit Averroes super 2um metha^{ce} in illo capitulo: quoniam in fundamentum nature: quod materia recepit formas ules: et postea mediatis his ules: et sic descendendo usque ad formas ididuales ex quibus ut dicitur: per quod sicut competunt habere propriam: ules: sicut et individuis et particularibus. Et tunc primum

quod solus actus vel distinguit vel didit a natura autem potentia: licet nulla est distinctio: particularia autem habent esse distinctum: non enim est anima: sicut anima platonicis quod habent formas proprias. Et dicitur quod particularia non habent formam propriam: et habent distinctum tribus modis. primo considerando ipsas formas in se. 2° comparando formas ad species. et 3° comparando species ad particularia. primo igitur modo considerando species in se non habent particularia formam propriam: quod ut dicitur 8° metha^{ce}. forme sunt sicut numeri. in numero autem sic est quod addita unitate in numero non est eadem species cum numero priori. Non enim differunt species numeri. quorum unum habet totas unitates quod altere: unum dicitur in fine quarti philosophi^{ce} quod idem est numerus decem hominum et quatuor equorum: sed non est idem de nariis: et est ratio quod quantum ad dicitur dicitur: et idem quod cadunt sub eadem dicitur ex uno latere non differunt: quare cum habet et asinus cadat sub dicitur una corporis. scilicet aiatu: quod corpus diuiditur per aiatu et iaiatu et habet et asinus sunt aiatu: idem habet et asinus sunt idem corpus: sed non sunt idem aiatu: quod cadunt sub appositis dicitur aiatu. scilicet unum sub rationali et alio sub irrationali. sic numerus siue sit equorum siue hominum cadit sub eadem dicitur numeri: et idem est numerus habet et ibi: sed non idem denariis. Ad hoc igitur quod sint diuersi numeri specie operis esse plures uel pauciores unitates in uno numero quod in alio: et ut dicitur est forte sunt sicut numeri: et idem quod dicitur forma dicitur et species: sed particularia non dicitur specie nec dicitur forma. et propter hoc particularibus non respondet forma propria. Et tunc hoc idem per comparando formam ad species: quod ut dicitur 7° philosophi^{ce}. comparatio uera est solus in specie specialissima: non autem in generibus. et huius ratio est: quod in specie specialissima cum non didit uli per formas alias est uisissima unio et conceptui specie specialissime respondet unitas ypostasis et unum fundamentum. In generibus autem non est sic. in modo latet equocationem in generibus quod propter diffinitionem forme generis per formas conceptui generis non respondet una ypostasis nec unum fundamentum. particularia igitur non habent propriam formam: quod tunc differret per formas: et tunc in specie specialissima non esset uera unio nec una forma: et non ibi uera comparatio. cuius primum dicitur 7° philosophi^{ce} ut dicitur est. Et tunc hoc idem appetit comparando species ad particularia omnia. hec est dicitur inter speciem et particularia: quia species directo aspectu intelligit. particularia autem non nisi quod itellus unius sensui et habet causa est: quod omne agens agit per formam suam: eo modo quod est informatum: operis igitur quod intelligere egrediat ab itellu per formam quod est in intellectu. Nunc autem forma diuersimode est in itellu et in sensu et in imagiatioe. cum enim sensus ut oculus vel imagiatio sint uirtutes in corpore et in organo: quod ioclo vel in imagiatioe recipit sub esse significatio recipit: et quod quantum ad ad esse signatum differt unum ididuum eiusdem specie ab alio: idem propter hanc species signate recepta informat oculus vel imaginatio et cognoscit duo particularia ut diuersa quod informat his aditibus particularibus quod sunt hic et nunc. in itellu autem non sic est forma: quod est immalis sicut forma immalis: non igitur informat aditibus malibus et particularibus que sunt hic et nunc et amodo omnis significatio: forma autem dicitur in intellectu in cognitionem eo modo quo est in itellu ipsa forma. idem hoc modo agit itellus in cognoscendo. et idem solus directo aspectu intelligit species quod est in itellu a quo amota est omnis significatio. Si autem particularia haberet propriam formam directo aspectu intelligeret ut diuersa per suas formas. scilicet quod non est uerum. Et ad rationes autem dicitur particularia habere proprias formas: dico et per ad auctorem 2° cum dicit in 2° metha^{ce} quod materia recipit formas ulesiores et his mediatis minimum ules et sic usque ad formas ididuales habet ubi non est ille et intentionis nec potest esse illud quod ipsi dicitur quod forte ules non recipiunt in materia in modo quod recipit in materia sub esse significatio recipit: et quod Averroes dicit per recipi formas ules itelligit

particulare forme ulioris et fm hoc uer est. Nam
 emba pus uniuert vita plate ut plate simplr quatū
 h^o plate: et per pns plate q; hois: et p pns hois q;
 huiusmodi hois. et qd dicit ulterio^r et sic descēdere
 usq; ad fozas individuales nō itelligit fozas pticla-
 res: imo sepe psuenit Aris. fozas específicas athe-
 nes ididuales uocare: et sic decipiūt illi pp equo-
 cationē hui^o q; est ididualis. Ad aliud dicendū
 q; lz pticlaria eiusdē spēi distiguantur p formā aliq;
 mō hoc nō est per formas p se sed p accns. s. iqua-
 tū forma est in mā signata: foza ē tūc nō p se disti-
 guit: vñ si eēt abstracta a mā signata nō distiguer-
 ref: et iō lz vna et eadē res sit ille hō et hō et vñ hō.
 vult tñ Arist. in 7° metha^o q; vni^o et eiusdē rei vno
 mō est diffō: alio mō nō. differē eni inquatū est nō
 signata. nō aut diffinit inquatū est signata et est ad
 h^o rō Arist. q; pticula nō determinat per formā. imo
 accidit forme determinari et distigui in pticularib^o
 spēi aut spālissime est diffō q; determinat p fozas.
 dicēdū q; ad qōnē q; pticula pprie nō diffiniūtur:
 q; nō hnt pprias formas. Ad argumēta in op-
 positū dicēdū q; duplex ē eē. s. eēntiale et eē actua-
 le. eē vō eēntiale est magis ppriū spēi et uliū. eē aut
 actuale ppriū ididuoꝝ: qm ididua sunt pprie que
 corūpūtur fm eē actuale. ulē aut non corūpūtur
 fm eē sibi ppriū. s. fm eē eēntie sed corūpūtur fz
 accns. s. inquatū eē actuale ididuo corūpūt. q; eē
 actuale nō est sine eē qd corūpūt p accns ididuo.
 h^o pro tāto q; est meū et tuū actuale nō sicut idē: eē
 aut eēntie est idē: iō in re corrupta eē eēntie non dī
 simplr corūpūt q; nō fm eē sibi ppriū corūpūt: fz
 per accns. s. corūpūt cū eē actuali pticula aut ma-
 thematicū: et si corūpūt: corūpūt per accns: nō tñ
 sic p accns ut ulē: q; cū corūpūtio fiat quatū ad eē
 actuale qd est ppriū ididuoꝝ et pticulariū. pticla-
 re autem mathe^m particulare est. iō cū corūpūt
 quatū ad eē actuale corūpūt quō quatū ad eē sibi
 ppriū magis: et ideo minus p accns corūpūt q;
 ulē: q; cū illō eē actuale nō se hēt fz q; est in re nā-
 li: q; nō est dare in eē actuali quatū sine qli. iō p ac-
 cidēs corūpūtur. magis tñ fm esse sibi ppriū q;
 ulē. iō nō est h^o pticlaritū diffō. Alr dī q; cū q;
 qdē est sit obiectū itell^s per se ea solū hnt diffōnē
 uel q; quid est q; directo aspectu apprehēdūtur ab
 intellectu. h^o aut sūt ulia eterna et incorūpūtibilia: et
 ideo quāuis pticulare mathe^m sit eternū et incorū-
 pūtibile: q; tñ pticulare est et in eo q; tale nō directe
 cognoscit ab intellectu iō tale nō diffinit: imo si sit
 etiā pticlarē aliq; nāle incorūpūtibile et eternū ut h^o
 celū ei^o nō ē diffō: q; qui dīc hoc celū dīc formam
 in mā signata: et per hoc p3 rñsio ad aliō arg^m et c.

Sed rōnis partes que speciei solū sunt.
Ratio hō est ipsius vniversalis. Circulo
enim esse et circulus et anime eē et anima
idem et c. Tex. xxxv.

Questio. VIII.

Heritur ut partes q̄titatiue in-
 grediantur diffōnes sui
 totius. et vñ q; sic: q; sicut se hēt acutū ad re-
 ctū ita se hēt rectū ad obtusū: sed acutū diffinit p
 rectū dicēdo acut^o angulus est minor recto: q;re et
 obtusū diffinit p rectū dicēdo: obtusus est minor
 recto: sed rectus est pars quātitatiua obtusi. q; et c.
Itē partes que ingrediuntur diffinitiones sunt

ptes pōres simplr q; sūt ptes formales et eēntiales
 nā foza est q; p se ptinet ad diffōnē. fz aut Auer. in
 de sba orbis dimēsiōes idē minate pcedūt formā
 sbale in mā: q;re cū pcedāt formā: multo magis p-
 cedūt re: q;re cū dimēsiōes dicāt ptes quātitatiuas
 q; qdē sūt pōres re ingrediunt diffōnē rei. Itē cir-
 culo ē eēntiale p̄tinuū sed eēntiale est p̄tinuo hēre
 ptes quātitatiuas cū p̄tinuū sit qd est p se disibile:
 q;re ptes q̄titatiue erūt eēntiales circulo: q;re pote-
 runt ingredi diffōnē circuli. Contrariū dicit Ari.
 7° metha^o: et arguit p rōnē sic. sic nō ē circulo de-
 m̄rare: ita non est circulo diffinire. nō eni est circulo
 demōstrare q; pbans aliqd pbat illō eē pbatum
 ab illo ulterio^r. si igit qd p pbat: pbat p probās
 p̄mū pbat seipz qd est incōueniēs: q;re silr nō est
 circulo diffinire. cū igitur partes q̄titatiue diffini-
 ant per suū totū: nō diffiniēt suū totū. Ad vidē-
 dū istā qōnē sciendū p q; duplex est substantia seu-
 sibilis et intelligibilis: sba sensibilis est que compo-
 nit ex duab^o naturis. s. ex mā et forma recepta in
 materia. iō h^o sba que significationē habet: et est hic
 et nunc et est quāta. sba intelligibilis est que nō ha-
 bet significationē nec est hic et nunc nec quāta: pp̄
 qd queritur utrū partes quātitatiue ingrediantur
 diffinitionē rei nō habet hic locū in huiusmodi sb-
 stantijs intelligibilib^o que ēt nō habet diffōnē nec
 partes quātitatiuas q; nō competit ipsis siḡtio
 mae sed cōpetit sbe primo modo dicte. Et ad h^o
 notādū est q; qd cōpetit sube cōposite ex mate-
 ria et forma: cōpetit ei rōne cōponenti. s. tā rōne ma-
 terie q; rōne forme: et in hoc nulla est dīa: quāuis
 eni aliqua p̄ncipalr cōpetant rōne forme ut actio
 et aliqua p̄ncipalr rōne mae ut passio. utraq; tamē
 cōpetūt cōposito rōne utriusq; partē cōponenti. s.
 mae et foze. foza eni mālis nō agit nisi ut ē i mā p-
 pria. silr passio nō ē i mā nisi inquatū est sub foza.
 ut dicit Auer. sup 8° phisicoꝝ. q;uis igit aliq; cōpe-
 tāt cōposito et p̄ncipalr rōne forme et aliq; rōne ma-
 terie: oia tñ q; cōpetūt cōposito cōpetūt ei rōne tā
 mae q; forme: et iō q; sbiecta materia est forma est
 cā omniū accidētū. Ulterio^r aduertēdū q; est ac-
 cipere triplices partes. s. partes rōnis siue eēntie
 q; psequūtur totā spēz sub eē signato. ptes aut mā-
 les nō psequūtur totā spēm: nec opz q; accipiantur
 sub eē signato et in h^o hnt similitudines ptes q̄titatiue
 cū ptib^o rōnis: q; vnūq; cōpositū didit tamē p
 ptes rōnis q; per partes q̄titatiuas: et q; distio p
 utraq; ptes cōpetit cōposito tā rōne mae q; rōne
 forme distio p ptes eēntiales cōpetit cōposito etiā
 rōne materie: q; hui^o distio sit in materia et forma: si
 mīl et distio p ptes q̄titatiuas cōpetit cōposito ēt
 rōne mae et forme. q; forma nō didit p ptes quāti-
 tatiuas nisi hēat eē i mā siḡta nec mā p̄t diuidi ni-
 si sit sub forma. nihilomin^o tñ p ptes eēntiales di-
 uisio cōpetit rei p̄ncipalr rōne forme q; tota rō eē
 p̄ncipalr sumit a forma: q; forma p̄ncipaliter facit
 adesse. eē aut est de ptib^o q̄titatiuis: q; ex h^o q; in-
 telligis ptes q̄titatiuas in cōposito necio est siḡ-
 re ptes in p̄tinuo. Alr eni nō itelligis ptes q̄titati-
 uas cū aliqd diuidis in q̄titatiuas ptes nisi cū si-
 gnas ptes: et q; signas. signatio aut pprie cōpetit
 mae. q;re distio p ptes q̄titatiuas cōpetit cōposito
 p māz: et ex hoc iā p3: q;re ptes q̄titatiue nō igre-
 diūt diffōnē. Nā cū diffō sit actio itell^s circa res
 solū hoc mō hnt diffiniri put obijciunt intellectui

non aut obijciuntur intellectui nisi per formam. cuius ratio est: quia nisi intellectus solus est in potentia. est enim in genere intelligibilem infimum et ultimum: et ideo cum sit de se in potentia: non vadit ad actum nisi per aliquod ens in actu. quare res intelligibiles non educuntur in intellectu de potentia ad actum nisi secundum quod sunt in actu. hoc autem est solum per formam suam: quia res per formam suam habet actum. Ex his relinquitur quod ille partes que competunt rei per formam per se et principaliter ingrediuntur diffinitionem. in omnibus enim est attendendum illud quod est per se et dimittendum quod est per accidens. partes que competunt rei per materiam non ingrediuntur ex his que dicta sunt patet. 4. que dicitur Aristotele 7. metha. et suis 2. de partibus quantitativis. scilicet quod partes quantitative sunt posteriores composito: quia signatio presupponit esse compositi: et cum partes quantitative sumantur penes signationem indivisi dum suppositi. partes huius sunt posteriores supposito suo. partes autem entitatis sunt priores quia dant esse. Item alio modo per se. ad alium deum Averrois. quod huius partes sunt priores suo toto in via generationis et ipsa ratione potentialitatis. posteriores autem ratione actus et complementi. presupponit enim esse a quo sumitur omnis ratio complementi. Item quod huius partes subesse signato consequuntur totam speciem in se propiniores sunt spiritui et forme et sunt versus per accidens que partes materiales: cupit enim esse prius respectu circuli. non enim est vivere hunc circulum sine cupro. Ad primum dicendum est quod in parte quantitative sit posterior toto: et hoc modo sumendo ipsam ut parte quantitative nunquam diffiniat totum. Si tamen pars quantitative sumatur per aliquem modum: per quem est per obiectum intellectus. sic potest diffinire totum: et hoc modo rectum quod quis sit per obtusum potest obtusum diffinire. in quantum quod de rectum est habitus respectu obligatus que importat per obtusum et acutum que obligatus et privatio non habet cognoscere nisi per habitum. Ad alio dicendum quod dimensiones ideterminate non procedunt formam simpliciter in materia de qua potest videri suo loco. sed formam particularem in materia: hoc non habet diffiniri: quia particularium non est diffinitio. ideo et cetera. Item dato quod dimensiones ideterminate ingrediuntur diffinitionem forme sigte in materia. ille tamen dimensiones non ingrediuntur diffinitionem secundum partes quantitativas: sed per se totum: imo sic visus fertur per se totum visibile: et per prius fertur super partes visibilis: ita intellectus super tale totum fertur: et per consequens super partes et cetera.

Quæritur autem merito que spiritus sunt partes et que non: sed simul sumpti: hoc enim non manifesto existente et cetera. *Tex. xxxvij.*

Quæstio. IX.

Quæritur utrum genus in diffinitione ponatur ut materia: et versus quod non: quia quod vere forma est rationem materiam non habet: sed omnes partes diffinitionis sub forme ut dicitur 7. metha. quare et cetera. Item si genus habet rationem materiam: hoc non est nisi respectu dicitur. sed respectu dicitur non potest habere rationem materiam. per hoc. omne quod est magis abstractum simpliciter et formaliter est: et magis habet esse actualitatis: genus autem magis est abstractum que dicitur: quare respectu dicitur non habebit rationem materiam. Item habere rationem materiam: aut est hec que est pars compositi: aut que est totum non materia que est pars: quia tunc genus non predicaretur de toto. sicut nec materia que est pars ut corpus que est altera pars huius compositi non predicatur de huius. Item autem habet rationem materiam naturalem: aut artificialis. hec enim materia differunt in hoc quod materia naturalis non dicit totum siue totam substantiam rei naturalis. materia autem artificialis dicit totam substantiam artificialium: per quod dicit Averrois supra primum per hoc: quod omnes forme artificiales

sunt accidentia: sed neutra harum materiarum predicatur predicatio essentiali de eo cuius est: quare si genus habet rationem alterius harum materiarum non predicaretur de specie: hoc autem falsum: quare genus non habet rationem materiam. Contrarium dicitur 2. metha. et etiam ipse Aristoteles dicit genus esse materiam. Ad istam questionem dicendum quod 2. in pluribus locis soluit istam questionem: et in secundo metha. in illo capitulo: quoniam in fundamentum nature nihil est distinctum et cetera. et in 8. et datur tres differentias inter genus et materiam: prima dicitur est: quoniam genus est medium inter potentiam et actum. materia autem potentia simpliciter. hanc ponit Averrois in 2. metha. 2. ponit in 8. metha. et est. scilicet quod genus est pars in potentia. materia vero est pars in actu. Ex his duabus elicitur 3. dicitur quoniam ponit et in 2. et 8. eiusdem. et est. scilicet quod genus predicatur: materia autem non: quod autem elicitur ex prima dicitur et scilicet sic patet. quia cum materia sit in potentia simpliciter. genus autem aliquid habet actus: quoniam est medium inter potentiam et actum: genus est totum quod dicitur. totum autem de toto predicatur. versus genus predicatur de toto non autem materia. Si tamen ex 2. dicitur potest elici 3. quia res secundum suum esse actuale habet partes reales. scilicet materia et forma que sunt partes compositi: et res per has partes constituta habet esse actuale solum est intelligibile in potentia: et quia res habet esse intelligibile in potentia: et hoc modo genus est pars rei. genus enim est pars rei in potentia: et sic dicere parte in potentia est dicere parte per rationem que est totum. ideo hoc genus predicatur: materia autem non. Ex his igitur duabus differentijs elicitur 3. dubitatio que est quod genus predicatur. materia vero non. super hoc dicit illud totum quod species. materia autem partes parte simpliciter dicitur: sed genus ut dixi dicit illud totum quod species sed per modum cuiusdam confusi: per hoc est medium inter partes et actum. versus autem scilicet dicitur dicitur per: quia considerando in se dicitur medium inter partes et actum. materia vero dicitur parte in actu. versus advertendum quod genus est pars rei per quod res sunt apud intellectum diffiniuntur: et ideo genus per rationem tamen. Nam res per quod sunt in actuali suo esse sic habet esse: quod solum sic sunt intelligibiles in potentia quod est pars ut est in actu: sed est pars in actu. quod autem est pars rei ut est intelligibile est pars rei in potentia et est pars per rationem: quia intellectus facit genus esse parte. et ideo genus predicatur quia dicit illud totum quod dicit species sed indistincte. materia vero non predicatur quia dicit parte que est pars rei per quod res est: super autem rationem talis partis est predicari essentialiter non dico de notative. Nam pars realis realiter differt a suo toto. et ideo non predicatur de suo toto. genus autem differt a re per rationem non secundum rem. ideo essentialiter predicatur de re: et est idem cum subiecto secundum rem de qua predicatur essentialiter differens tamen secundum rationem. realis autem pars ut materia differt realiter a re. ideo materia non predicatur: et sic patet quod ex hac scilicet dicitur. scilicet quod genus est pars secundum rationem et est pars in potentia: et quod materia est pars secundum rem: et est pars in actu. sequitur tertia dicitur. scilicet quod genus predicatur: materia vero non. Nunc videndum est quod genus assimilatur materie. Ad quod sciendum quod materia potest considerari dupliciter. scilicet essentialitatem suam. vel ut est sub forma. primo modo sumendo materiam materia est omnium una. sumendo autem materiam 2. modo ut est sub formis hoc potest esse dupliciter. aut prout est sub formis accidentalibus vel substantialibus. si prout est sub accidentalibus adhuc dicitur aut est sub ceteris: aut est sub propria per se per se: si sub ceteris: illud accens consequitur materiam. Si sub proprio illud accens consequitur formam siue speciem. si autem prout est sub forma substantiali ad hoc dicit Averrois. scilicet sub formis substantialibus habentibus ordinem ad invicem: et tunc materia metaphisice forma uliori recipit scilicet ut dicit Averrois supra 2. metha. aut sub formis substantialibus contrariis. tunc materia est in potentia ad

utranq; nec est actu aliquid hor; sed fit actu per al
 ter per formā in actu. In his quatuor proprietatib;
 genus assimilat materie: nā sicut mā fm suā essen
 tiā est vna omnū non per vnā formā sed per idif
 ferentiā quādā ad oēs formas. sic genus est vnus
 non per formā vnā sed per quādā indifferētiā ad
 plures formas: non enī intellectui generis respon
 det ypostasis vnus forme s; Auer. in 2° sup pri
 mū de anima qui dicit pceptiū generis nō respō
 det ypostasia vna q; non respondet ei forma vna:
 sed plures. est enī pcept^o generis ex tenui similitudi
 ne singulariū sumpt^o: spēm autē spe
 vult vnā formā eē z nām. Itē sicut accitū cōia se
 quitur mā. ppria vō spēm sic est in genere: q; ge
 nus psequitur accitū cōia: cū enī videt quis a remo
 tis quid terminat visū: z p̄sistens scit q; est aliqd
 corp^o: non autē corp^o nāle: cum aut propinquus v;̄
 per se moueri scitur qm̄ aial. C Itē mā sub formis
 spālīb^o ordinatis prius recipit formā gnis q; spēi
 z in hoc gen^o magis appropinquat ad mā: q; to
 gdem est abstractū z cōius: tāo plus est imēsum
 mae pp q; est triplr pri^o vinit vita plate q; aialis
 z q; hois. C Itē quarto mō considerando mā
 ut est ad formas sbales cōtraria est in potētia ad
 utruq;: recipit autē determinationē per alteraz for
 mā eaz: ita z genus est in potētia ad utraq; dīam
 z accipit determinationē a dīis. est enim gen^o mā
 totū q; est qdā totū. dicit enī idem q; totū: s; alio
 mō z in hoc differt a mā artificii: q; s; dicat totaz
 sbaz artificii: nō tñ dicit totū illud q; res artificio
 lis aliquid enim addit forma artis super materiā
 artificium propter qd z illa materia non pōt dire
 cte predicari de artificialibus z c.

**In hoc nāq; hō z albū multa qdē sunt
 cum alteruz non insit alteri z c. Tex. xliij.**

Questio. X.

Veritur p̄ter utz differētia hēat
 rōnē actualitaz z dīc qd
 in actu: z v; q; non. s; enī 2° metha^o
 z mā dicit potētiā purā: z iō nō p̄dicat a simili: s; dīa
 dīcēt actū purū nō p̄dicaret: q;re ad hoc q; p̄
 dicet opz q; dicat mediū inter potētiā z actū: q;re
 erit qd potētiāle sicut z gen^o. C Itē spēs p̄stat ex
 gñe z dīa q; utruq; est in pō: q; dī in 7° metha^o:
 q; ex plīb^o exstīb^o in actu non sit vnū. C Itē dīa
 est pars diffōnis quare dīc qd potētiāle cū pars
 sit in pō in toto. C Itē ad istā qōnē dicēdū q; dīa
 illud qd dicit: dicit p modū actus: z h; p; triplici
 rōne. Nā dīa distinguit. ois aut distinctio a forma
 z ab actu ē. solus enī act^o distinguit z a pō nā est dī
 stinctio: z ex hoc enī p̄traria nō distinguūtur cum
 sūt in pō: imo eadē est mā p̄trarioz: z iō cū dīa dī
 stinguat hēt rōnē actualitaz. Itē dīa est cōplemē
 tū diffōnis: z h; rōnē cōplemēti z rō dīe sumitur
 a pte q; est act^o. Nā s; Aристо. ptes que sunt p̄ores
 via generationis z tēporis z partes quātitative z
 māles posteriores via cōplemēti sūt posteriores
 generatiōe z tpe. C Itē rō dīe sumit nō a toto s;
 a parte: z est rō q; cū gen^o sumat a toto: si enī dīa
 sumeret a toto nō eēt cōtra rōnē dīe in quātū dif
 ferētia q; gen^o p̄dicaret de ipsa cū totū possit p̄di
 cari de toto: sicut nō est cōtra rōnē gnis q; p̄dicet
 de spe: q; utruq; sumit a tota nā. sumit igit a pte
 sed non a parte que est materia: q; sic nō haberet

rōnē cōplemēti: sed sumitur a parte que est act^o
 z a forma partis: z q; forma hēt rōnem actus. z
 iō dīa hēt rōnē act^o. Animatū enī nō significat to
 tū. imo solū significat idē qd aia. differūt tñ i mā
 significandi sicut idē significat albū z albedo. dīa
 tñ implicat totū: gen^o aut significat totū sed māli:
 q; quāto aliqd ab intellectu considerat sub esse ab
 stractione tāto magis p̄sideratur sub mō magis cō
 fuso z idistincto. z hoc est magis māliter p̄siderare
 dīa vō per modū forme dicit totū non q; dicat si
 gnificatū sed implicatiue: spēs dicit totū per mo
 dū totū. s. materie z forme. Ex his igit q; dca sunt
 patēt illa q;tuor que cōiter solēt dici de gñe z dīa.
 dī enī q; de ipsa nō p̄dicat gen^o. Itē q; dīa nō ca
 dit in recto ordine i linea p̄dicamētali s; cadit a la
 tē. Itē q; sp̄ p̄dicat denoiatiue. Itē q; dīa ē illō a
 q; diffō hēt vītātē. C Primū p; sic. s. q; gen^o nō p̄
 dicat de dīa: q; dīa s; q; dīa significatiue dicit
 formā ut aiatū significat aiaz. si igit gen^o siue aial
 p̄dicaret de dīa s; q; dīa aia eēt aial. s; hō nō est
 aia s; aiatū: z p; p̄ns illō aial qd p̄dicat de dīa ut
 dīa. C Itē hō ē aial cōpo^m ex aia z corpe. q;re hō
 eēt p̄a aialia si gen^o p̄dicaret de dīa. C Alio^o p̄t
 hō p̄bari: q; si gen^o p̄dicaret de dīa: totū p̄dicare
 tur de tpe: sed si totū p̄dicat de parte cū vnū totū
 hēat p̄tes ptes: tūc vnū eēt multe tota vna domus
 mlte dom^o: z vnū aial mlta aialia. C Itē non ca
 dit dīa i recta linea p̄dicamētali q; q; i recta linea ca
 dūt vniformiter sumit a toto. dīa aut nō sumit a
 toto nec gen^o z spēs. iō gen^o z spēs cadūt i recta li
 nea nō aut dīa. C Itē sp̄ dīa p̄dicat denoiatiue:
 q; cū dīa sumat a foza q; ē ps ut dcm ē. foza autē
 q; ē ps nō ē totū cōpo^m. iō d; sumi i p̄dicatione ul
 rōne p̄cretiōis p̄ iplicationē dicat qdāmō totum.
 C Itē p; 4^m. s. q; dīa sit illō p; qd diffō h; vnita
 tē: q; diffō nō hēt vnitātē nisi ex eo q; ē vni^o nāe z
 a nā vna diffiniti. vnitās aut diffiniti est ab entita
 te z vnitāte rei: entitas aut est p; formā q; est ps cō
 positi z q; ē p̄fectio z cōplemēti z tota diffō sumit
 p; respectū ad hāc formā. iō cū dīa ut dcm ē suma
 tur a foza. p; q; ipsa ē cā vnitaz diffōnis. e; est de
 gñe q; gen^o nunq; p̄dicat denoiatiue eo q; ipm su
 mit a toto: z iō nō denoiatiue s; essentialr p̄dicat.
 C Itē cadit gen^o in recta linea: q; sumit a toto sic
 spēs: s; differēter z utruq; cadit directe in linea.
 C Itē gen^o cōprehēdit sic totū p̄tē. gen^o enī dīc to
 tū. dīa aut partē. Itē gen^o p̄dicat suas ptes nō ē
 aliqd nisi sic mā: q; gen^o idē s; rē totū q; spēs sed
 differēter: q; spēs dicit totū s; modū mae z foie.
 gen^o aut dicit idē totū p; modū mae. z iō gen^o est
 aliō a toto s; rōnē z nō s; rē: dnt aut qdā q; ratio
 dīe sumit a tota nllā significatiue sed forte: s; mō
 nō ē facile vidē cāz q;re sp̄ p̄dicet denoiatiue: z q;
 re pōat a latere nisi dicat eo mō q; dcm est supi^o.
 C Ad arg^m in oppositū dicēdū z ad p^m q; q; ego
 non possuz aliqd eē nisi pillō qd in me est realr. il
 lud aut qd in me ē est per qd totaliter sūt illud qd
 sūt: iō illō totū p; qd totalr sūt totū qd sūt pōt de me
 p̄dicari. dicēdo for. ē aial. for. ē hō: z ex hoc est q;
 i p̄pone affirmatiua z vera p̄dicatū z s; sūt idem
 fm rē. dīa fm rōnē nō est igit incōueniēs gen^o eē
 totū fm rem respectu spēi z eē partem s; rōnē z c.

**Si itaq; hec si se habent palā: q; finalis
 dīa substantia rei erit z diffō z c. Tex. xlv.**

Questio. XI.

Veritur

q. Inter utz addēdo dīaz
gñi differre fiat nugatio
z vī q sic. qz si ex dīa addita gñi z gñe nō
fit vī vnū sic nec dicēdo hō alb⁹ fit vī vnū eo q al
bū dic aliā nāz ab hoie: h aut ē icōueniēs: s; dicit
illō totū qd dīa z plā: vñ addēdo alteri idē dicit
bis z erit nugatio. C Itē rō qre dicēdo aial hō est
nugatio ē qz rō aial sumit ab eodē toto: a q nā ho
mis: qre cū qz ps diffōnis dicat idē q totū q dīa
addita qz faciet nugationē. C Itē genus z qd cūqz
alterz istoz expmas sp alterz i alio itelliget quare
erit nugatio. cā enī qre sim⁹ dat itelligē nasū ē: qd
dicēdo nasus sim⁹ nō āpli⁹ dat itelligē nasū: quia
vnū. s. nasus nō ē de p itellu simi. C Lōtrariū dicit
Ari. z arguit p rōnē: qz nra diffō nō pūet supfluit
nec diminutū: s; nra diffō fit ex gñe z dīa: qre per
ipoz pūctionē nō erit supfluitas neqz nugatio.
Ad istā qōnē dicēdū q in diffōne addēdo dīa gñi:
nō fit nugatio: z h p duplici via. pma via sumit a
mō quē hz dīa. hz enī modū accētis. Accētis āt sp
ē p dīcari z nunqz sba ut inuit 4° metha^o: qz p q
termin⁹ i pto stat p forma i sbo vō p supposito. al
bū aut solā qlitatē significat. id rōnē accētis est
sba nō dico qn bñ sbijciat gñi suo: sed nō tanqz ac
cētis sed iquātū spēs ē z ita de dīa: dīa enī iquā
tū dīa nō sbijciat gñi nec spēi. C Si enī dicat aia
tū ē aial cū h dīa aiatū nihil aliō est qz anima uel
nihil significat nisi aiaz iquātū dīa nec qd aia sit
aial: sed qz sbz cui⁹ ē act⁹ aia ē aial. C Itē hēt mo
dū accētis z puenit cū ipō i h: qz sic sim⁹ cū dī
nasus sim⁹ expsso naso nō dat ampli⁹ ipz itelligē: nec
ēt si nō expmeref dat ipm itelligē qzuis sim⁹ na
so nō addito det ipz itelligere. C Et qz ista via nō
vī sufficiēs ad euadēdū nugationē credēdū ē ma
gis p aliā viā. s. p dīcādo gen⁹ z dīa qz tū ad ea
aqb⁹ sumit rō ipaz. vñ ēt gen⁹ ut pri⁹ vīū ē sumit
a toto siue a nā tota spēi. dīa vō ab eo qd ē ps. s. a
forma: z ex hoc est q vno addito alteri nō erit nu
gatio: z hoc ē sic videre. nugatio enī fit duob⁹ mo
dis: aut. s. cū idē sub eadē voce bis dī z explicite:
aut cū aliqd addit alteri in quo addito illō enī ad
dit: addit ē actualr itellz: ut i hoie actualr itelligi
tur aial. dicēdo aial hō: z tūc a pte ei⁹ q addit al
teri nō fit nugatio q ipz sb sua voce bis dicat. s. hō
hō. s; apte ei⁹ cū fit additio dī idē bis. vñ aial hō ē
idē qd aial: aial fit igif ista nugatio: ex q q aial ac
tualr itellr in hoie. si enī aliqd itelligeret i aliquo
potēnalr ex taliū additōe adiucē nō fieret nuga
tio nec sufficeret tal itellz vni⁹ i aliq ad nugatiōez.
gen⁹ aut nō itelligit actualr i dīa: nec dīa i gñe.
z id ex additōe vni⁹ ad alterz nō fit explicata nu
gatio ut dicat explicite aial: aial bis: nec ēt fit impli
cite nugatio ita q itelligat vnū i alio: qz nec vnū i
telligit i alio nec eō. aial enī nō itelligit itelligibilr
qz rō gñis sumit a toto. vñ aial dicit totū: rō vō dif
ferētie sumit a pte. s. q ē forma ul pars rei. vñ rō
nale dicit pte realē. totū aut integrale nunqz itelli
gitur i sua pte: si enī sic ēt cū totū integrale plures
hēt ptes: in qru qualibet itelligeret in actu circa
vnū totū ēt multa tota z vna domus ēt mlte do
mus. C Silr enī si gen⁹ actualr itelligeret i dif
ferentia q dīa dicit partē integrale totū: tūc vnum
aial ēt multa aialia ul plā. gen⁹ igif nō p dīcā de
dīa nec actualr itelligit i ea: nec dīa itelligit in

gñe: qz qzuis dīa icludat actu in gñe ut ps itegra
lis in suo toto fm q dicit Aristō. q gen⁹ cōprehen
dit dīas: nō tñ itelligit dīa actu in gñe: z rō ē: qd
fm rē totū itelligit in toto actualr: si tñ idem siue
vnū totū sit maioris abstractiōis z aliō mioris ab
stractionis: ut idē totū fm rē dicit hō z aial. illud
qd ē maioris abstractiōis z actualr itelligit i eo
qd ē maioris abstractiōis: ul aial actualr itelligit
in hoie. eō aut potēnalr: hō itelligit i aiali quāuis
dicit idē totū hz rē: dīa aut vni⁹ abstracta ē gñe:
z idē icludat i gñe q ē totū ut ps integralis: non
tñ in ipa actualr itelligit: qz igif gen⁹ nūc actualr i
telligit i dīa: qz totū nō actualr itelligit i pte inte
grali nec eō. dīa non actualr itelligit in gñe s; po
tēnalr sic min⁹ abstractū in magis abstracto nō ē
actualr itellz: z ex hoc ē q differētia addita ge
neri nō facit nugationē. Sed h occurrit magnum
dubiū: qz lz ex additōe vni⁹ dīe ad gen⁹ non fiat
nugatio ut dcm est: tñ si in vna diffōne cadāt plu
res dīe per ordinē que addant supma gñi z dicē
do corp⁹ aiatū sensibile rōnale per additionem po
sterioris dicit ad pōrē videt fieri nugatio: quia iste
differētie sic sumpte per ordinē pōr sumit a parte
s. a forma sicut z posterior. cadūt enī i vna linea. s.
a latē oēs. C Itē p dīcā deuoatiue qre nulla dicit
totū sed quicqd dicit vna dicit alia sic gen⁹: qd ab
eodē toto a quo sumit homo sumit animal. vñ fit
nū dīcēdo aial. lz se habeant sicut magis z minus
abstractū: ita erit silr de pōre z posteriori plib⁹ po
sitis ordinate in eadē diffōne. s. q faciāt nugatio
nē. sumūtur enī oēs ab eadē nā: lz hz maiore z mi
nore abstractionē. ad istā aut rōnē nō videtur nisi
vnus modus euadēdi quē annuit Arist. in lra 7°
methaphisice. dicit enī q sola ultima dīa dicit to
tā rei sbaz z hec sola tenet locū vī dīe: oēs āt dīe
intē medie tenēt locū z rōnē gñis pxi. Si enim
nō scire nom gñis pxi ad hoiez accipez gen⁹ re
motū z aggregatē singlas dīas in vno latē ordia
tas q cū gñe illo oēs circūloquūtur vnū gen⁹ pxi
mi hois ut corp⁹ aiatū sensibile q totū circūlocu
tio gñis ē q ē aial. q qdē gen⁹ pxiū hois cui
addit dīa ultima. s. rōnale q sola hz locū dīe. oēs
aut alie rōnē gñis: z sic pfiat diffōnē hois. vñ ille
dīe cōtra genus nō debēt distingui ut partes dif
finitionis quare vnū sit gen⁹ z aliud dīa: sed de
bēt accipi ut totū illō sit nomē vni⁹ gñis: p h igif
q dīa sūt iā patēt. 4 q dicit Ari. in lra de dīa. s.
7. in li. 7° metha^o. dicit enī q nō refert p plures
dīas ut p vna diffiniri: qz oēs itē medie supplēt
vicē vni⁹ gñis pxiimi ad spēm. C Itē dicit q dif
ferentia cōprehēdit a genere. s. sicut ps integralis i
cludit in suo toto. C Itē sola ultima dīa dicit to
tā sbaz z solo est vera dīa. C Itē dicit q opz q il
le plures dīe i diffōne ponant ordinate: ita q nō
ponat vnus abstracta prius z magis abstracta p
mis: qz hoc mō ex additōe vni⁹ ad aliā fieret nu
gatio z maxie si ultimā dīa ponēs q pstituit spe
cie fieret nugatio ac si spēs adderes gñi. C Ad ar
gumētū in oppositū dicēdū q dīa ē aliō z nō est
aliud a gñe. est aliō qz nō est ipm totū: imo pars ē
nō est aut aliō pro illa parte totius. s. forma q ipsa
est q gen⁹ dicit. si est aliud g nō fit ex ipa z genere
vnū: sicut nec ex hoie z albo: dicēdū q nō est sic oi
moda diuersitas inter dīas z genus ut inter sbaz
z accētis: ut dictum est. ideo z c.

Quemadmodum igitur dictum est la-
tet q̄ impossibile diffinire in sempiternis:
maxime h̄o quecuq̄ vnica: ut Luna ⁊
Sol ⁊c.

Lex. lv.

Questio. XII.

Heritur q̄nter de sbijs simplicib⁹

separat. utz. s. h̄eant diffō-
nē. v̄i q̄ sic: qz sbaz maxime ⁊ per se ē dif-
finitio. h̄i autē maxime sunt sbe ⁊ p se: ⁊ maxime
sb̄stūt. igit. q̄re ⁊c. **C** Itē si ille sbe nō h̄eant dif-
finitionē hoc nō est pp aliō nisi qz carēt ptib⁹: sed
h̄ nō ipedit. pb̄. gen⁹ enī ⁊ d̄ia sūt ptes diffōnis
⁊ hee nō sūt ptes reales: qz tūc nō predicarentur
de re: s̄ sūt ptes numer⁹ qz ptes cōpetētes diffōni
cōpetē p̄t h̄ simplicib⁹: q̄re poterūt diffiniri ptes
rōnis q̄uis in ipsis nō sint partes reales. **C** Itē
cū diffō sit actio intell⁹ illa sola diffiniuntur q̄ dire-
cte: ⁊ v̄i q̄ i itellū cogscūt. Si igit ista nō diffiniū-
tur h̄ eēt qz nō cadūt in intellectu nr̄: sed qz cadūt
i itellm nr̄m v̄i. Intel⁹ enī nr̄ simplex est ⁊ plus
p̄uenit simplex: t̄n simplicib⁹ q̄ cū cōposito: quare si
nr̄ intell⁹ cogscit cōpositū: multo magis ⁊ sim-
plex cū cognoscēdo illa intell⁹ formet diffōnem.

C Contrariuz dicit Aristo. in littera in hoc 7.
Ad istā q̄nē ē aduertēdū. p̄ ē vidēdū quō i sbijs se-
parat sic accipe finitū ⁊ i finitū: ut ifinitū ⁊ finitū q̄
quātū agruūt. sciēdū ḡ qz ois foza mālis q̄ recipit
i mā: tā sb̄al q̄ acc̄ntalis ex eo qz recipit in mā cū
receptio fiat p modū recipientis nō rei recepte. non
recipit i f̄m̄io sue p̄fectiōis p̄m qz totalis forma i
spe: s̄ s̄ p̄ticipationē ⁊ s̄ plus ⁊ min⁹: ⁊ alia ⁊ i for-
mis qdē acc̄ntalib⁹ q̄ nō p̄p̄itēdūt ⁊ remittunt i
sba ut calidū. manifestū ē enī qz i igne ⁊ i aere reci-
pit s̄ ē magis ⁊ min⁹ itēlū: ut in aere s̄ ē min⁹ i
tēlū: ⁊ i igne s̄ magis itēlū. i fozis v̄o sb̄alib⁹ rece-
ptis: s̄ nō itēdanē nec remittant i se itēdunt: t̄n ⁊
remittunt i acc̄ntib⁹ sup̄: t̄n suppositi i q̄ s̄. v̄i vn⁹
h̄o magis opat opa h̄ūana q̄ ali⁹: qz magis dispo-
sita ē mā corpis i cōplexiōe. Si at eēt aliq̄d calū
sepatū penit⁹ a mā: ⁊ nō p̄ticiparet in aliq̄ mā illō
calidū eēt if̄m̄. s. s̄ oēs p̄fectionē calidi i eo qz tale
ita qz q̄qd in ptib⁹ calidis eēt p̄fectiōis s̄ qz cali-
da eēt p̄fectissime p̄ eēntiā i illo calido sepatō. v̄i
tale calidū eēt i ultio sue p̄fectiōis ⁊ eēt ifinitū. nō
qz eēt ens ifinitū s̄ eēt ens tale ifinitū. s. calū. ⁊ iō
in eo qz ens est h̄is eē penit⁹ nō p̄ticipatū. sed aio
sepatū ⁊ puz. ut p̄m̄ in q̄ sūt oīuz entū p̄fectiōes s̄
qz sūt entia p̄ eēntiā. his visis itelligēdū ad q̄nēz
qz sicut visū ē sup̄. diffinitio h̄t cōparationem ad
tria. s. ad suas ptes. s. gen⁹ ⁊ d̄ia ⁊ ad itell⁹ diffini-
entē: ⁊ ad illō cui⁹ ē diffō. s. ad diffinitū p̄ cōpara-
tionē ad hec tria. patebit qz simplicū sbaz separa-
rū nō ē diffō pprie. Nā ut dcm̄ ē gen⁹ sumit a to-
to. d̄ia v̄o a pte. s. a forma: qz forma ē p̄ cōpositi.
Itē gen⁹ sumit a potēntiali ip̄i rei. d̄ia v̄o ab actua-
li in qb⁹ nō ē iuenire rōnē toti⁹ ⁊ partē ul potēntie ⁊
act⁹. In his nō ē accipe genus ⁊ d̄ia: ⁊ p̄ p̄ns nec
diffōnē. **C** Et ē sciēdū sic ē repire triplices sbas. s.
p̄mā cām. itelligēntias ⁊ sbas sensibiles. ita i his cō-
uenit diuersimode accipe nām ⁊ eē. In p̄ qdē p̄n⁹
tam nā q̄ eē sūt ifinita p̄ oēm modū. nec eē p̄mi ē
receptū i nā nec nā recepta ē i aliq̄: imo i sua nā est
suū eē: ⁊ iō ē oīno simplr̄ in q̄ nō ē accipe nec rōne
toti⁹ nec rōne partē: nec potēntie nec act⁹ a qb⁹ sumi

tur gen⁹ ⁊ d̄ia. iō p̄mū nllō mō ē difficilē nec fini-
bile nec terminale p̄ diffōnē. In sbijs v̄o sensibili-
bus cōpositis ex mā ⁊ forma: tā nā q̄ eē sūt finita
qz utrūqz ē receptū. eē qdē i eis ē receptū in nā. nā
autē ē recepta i mā pp qdē in his pprie ē iuenire rō-
nē toti⁹ ⁊ partē ⁊ potēntie ⁊ act⁹: ⁊ iō talia sunt pprie
diffinita: qz in eis ē iuenire: v̄i sumit rōne ḡnis ⁊
d̄ie q̄ p̄struūt diffōnē. sbe autē mediate. s. itelligen-
tie medio mō se h̄nt ⁊ qdāmō h̄nt diffōnē. simplr̄
aut nō: qz i eis nō ē nisi nā. s. foza q̄ nō ē recepta i
mā ut receptibilis ⁊ eē receptū i nā pp qdē i li⁹ de
cāis d̄nt cōpōnē ex finito ⁊ ifinito. s. ex eē recepto
i nā. ex ifinito. s. ex nā penit⁹ nō recepta i aliq̄: ⁊ iō
cū nō sint adeo penit⁹ simplices sicut p̄mū ē illa p̄
aliq̄m modū iuenire p̄uenit. v̄i sumat gen⁹ ⁊ d̄ia
cū i eis nā siue forma sit simplex oīno ab ea nō p̄t:
siue rō ḡnis p̄m qz gen⁹ sumit a toto qz i tali natu-
ra nō est totū nec pars cū sit penit⁹ simplex. simili-
ter d̄ia non p̄t siue ab e⁹ qz eē nō ingredit diffō-
nē qz eē ē receptus in nā: ⁊ ois receptio quodāmō
reducit ad mā ⁊ ad potēntialitatē: s̄ nō sit in eis il-
lud potēntiale pura potēntia: qz ipsa nā in eis forma
est q̄ semp ⁊ ulr ⁊ s̄ qz hui⁹ est delichi q̄ ⁊ actū i-
portat: v̄i nō est pura potēntia nec ē act⁹ pur⁹ oīno
sed est act⁹ aliq̄ mō p̄mixt⁹ potēntie ⁊ quātū ad h̄ ē
in eis aliq̄ rō potēntialitatis. s. rōne nāe ⁊ aliq̄d ac-
tualitatis rōne eē receptati. p̄m igit qz nā itelligit
iportat rōnē actualitatis sic ab ea p̄t siue rō ḡnis
q̄ sumit a potēntiali ab eē v̄o recepto qdē iportat rō-
nē actualitatis sumit d̄ia. s̄ igit i ipsis sbijs nō pos-
sit aliq̄d iueniri v̄i sumat gen⁹ iquātū gen⁹ sumit
a toto nec aliq̄d: v̄i d̄ia inquātū sumit a pte. ⁊ sic
simplr̄ nō h̄nt diffōnē: qz t̄n gen⁹ sumit a p̄o. d̄ia
v̄o sumit ab actu ⁊ est in ipsis sbijs iuenire aliquid
potēntiale ⁊ aliq̄d actuale: iō s̄ aliq̄ mō diffinibiles
Ex his ḡ p̄z qz hui⁹ sbe nō h̄t diffōnē simplr̄. Si
enī h̄eret diffōnē simplr̄ seq̄rent tria icōueniētia.
p̄mū qz d̄ia sumeret i talib⁹ a toto sicut gen⁹ a to-
to ⁊ ex isto seq̄tur ulterio qz d̄ia p̄dicaret de diffi-
nito eēntialr̄ sicut gen⁹: ⁊ ex hoc seq̄tur qz d̄ia po-
neret in eadē līea cū ḡne: ⁊ ex hoc ulterio qz gen⁹
p̄dicaret de differētia: ⁊ ex hoc ulterio qz addēdo
differēntiā ḡni fieret nugatio vera. **C** aut in tali-
bus d̄ia sumeret a toto sicut gen⁹ patet. d̄ia enīz
sumit a forma siue a nā. in his at sbijs nā simplex
est nō h̄nt ptē ⁊ ptē ⁊ h̄ seq̄ret: ⁊ tūc cū sumeret a
toto p̄dicaret eēntialr̄ sic gen⁹ qdē sumit a toto: ⁊
ex hoc seq̄ret qz caderet in eadē līea cū ḡne: quia
dicit idē totū: ⁊ ex h̄ ulterio seq̄ret qz p̄dicaret de
d̄ia. **C** Itē addēdo d̄iam ḡni in talib⁹ eēt nuga-
tio qdē pater. ad hoc enī qz fiat nugatio requiritur qz
illud cui sit additio actu itelligat in eo cui addit
ut dicēdo aial h̄o: qz enī i spe qdē ē h̄o actu itelligi-
tur animal. iō sit nugatio qz bis dicit animal non
autem homo. Nūc aut d̄ia itelligentiaz d̄it idē
qz gen⁹ in ipsis qz utrūqz dicit totū vnū itelligit
in alio: v̄i nō h̄nt pprie diffōnem. hoc idē patet
per respectū ad intellectū nostrū: qz cuz diffinitio
sit actus intellect⁹ ea sola diffiniuntur que directe
cognoscuntur ab intellectu. hec autem sunt que ha-
bent fantasmata que fantasmata non h̄nt itelligē-
tie. ⁊ per dicta p̄t patere r̄s̄to ad obiecta ⁊c.

C Explicit liber septimus methaphisice.
C Ex predictis itaq̄ sillogizare oportet ⁊

colligentes capitulum finem imponere oportet autem etc. **Tex. j.**

Liber octavus methaphisice incipit. **Q. d. i.**
Veritur de illa qone quam qrit pbs i b 8° meth. s. qd si gnificet p nome: utz foza aut aggregatum. Et de hac qone breuiter se expedit **Aristo.** dices q per nomen significat utruqz. s. forma z aggregatu: sed no vniuoce z no equooc: s. ad vnu. i. per attributione z analogia vnius ad alterz sed no dicit qd est qd significat per b pri^o z qd posterio: sed qz nomen significat utruqz. s. forma z aggregatu per analogia. vñ aut est analogia: ibi est p us z posterio: id opz dicere quid per nome significet pri^o z posterio. dicit autē p^o ad hoc q per nome per pri^o significatur forma: z per posterius aggregatu. s. p attributione ad forma. z est ro qd res no significat per nome nisi fz q cognoscit: no autē cognoscit nisi fm q est actu. res aut p forma sua ē actu: id res per forma significat z foza pma significat: z sicut dicit p^o sup hunc passuz: sup 8° meth. q qñ aliqua duo sic se hnt ut ca z catum. si aliquid copetit utriqz digni^o est ut per pri^o copetat cae qz catu. z qz forma est ca qre aggregatu significatur. id pus significat ipsa. Sed hec solo vi here calu nia. Nos eni videm^o q res sut ca vitatis in aia z tn vitas per pri^o dī de vitate in aia qz de vitate in reb^o. Itē cib^o dicitur san^o qz efficit sanitatē in aiali z tamē sanitas per pri^o dī de sanitate que est in aia li qz de illa que est in cibo. **Dicēdū** q si bene intelligatur p^o: uex est qd dicit. si aut male intelligit non est uex. ca eni z catu duplr pnt psiderari: uel in se: uel in coparatione ad nois participationez z copetentia. Si in se psiderant non est inconueniens q aliqua duo se habeat sicut causa z causatu: z tn aliqd nome per prius attribuat vni. s. causato qz cause: ut pz in existētijs positū in obiectione: ubi autē coparant ca z causatu: z tamē aliqd nome per p us attribuat vni. s. causato qz cause: ut patet in existētijs positū i obiectione. Si aut coparent ca z catu quātū ad copotentia nomis: ita q aliqd sit ca: quare alteri. s. catu attribuat nome aliqd: opz q p pri^o tale nome cae attribuat. **De hac qone Ari.** no plus dīc nisi q p nome significat utruqz. s. foza z aggregatu: s. ad vnu. i. vnu p attributione z analogia ad alterz z no distixit utz foza significet p attributione ad aggregatu ul e^o. atigit aut forma accipe dupl. s. ut ē qdā totū z vna z foza totius ut i homine humanitas. Alio modo est forma pars ut aia. z vno mō. s. partis significatur per aggregatione ad aggregatu. s. suppositū. alio mō aggregatus s. suppositū sigtur per attributione ad forma. s. natura que est forma totius ut iā patebit utraqz via. vñ uex est dcm Ari. s. q nome sigt z forma z aggregatu: sed per pri^o z posterio: p^o tamē videt intellexisse non nisi altera istaz viay. s. q nome sigt nam z forma per pri^o z per posterio aggregatu ul suppositū: ul si intellexit p vba no tamē expressit. **Ad h aut aduertēdū** ē: cū res no hēant significari nisi fz q itellr. nec itelligunt res nisi fz q sūt res i itellu. Itell^s eni videt magis eē receptiu^o z mā qz actiu^o. igit opz scire qliter res hēant intellectus agē: si opz scire qliter res hēant significari. Actionē aut itell^s no possum^o cogscē nisi ex alijs actio-

nibus nālib^o: qz eni male apti sum^o ad intelligendū opz res ex actionib^o sensibilib^o deuenire in qnē accidentiū intelligibiliū. In actioib^o aut nālib^o videmus q aliqd agit ita q ipm non est ratio qre alia agāt ut lignū ignitū calefacit. no tn est rō ignis q calefacit. qz est quoddā calidū z vē ens p se cōpositū ex mā z forma z ē rō calefactiois in altero. s. in ligno ignito. qre. s. lignū ignitū calefaciat. calor aut est rō qre ignis calefacit. ipse tn p se no calefacit: qz no pōt hēre eē sepatū p se. s. semp est in sbo. ita q i talib^o ē tria psiderare. vñ qd agit. s. qd calefacit. no tn est rō calefaciendi alterz ut lignū ignitū. 2^m ē qd calefacit z est ratio calefaciēdi alterz ut ignis. Et 3^m est q est solum rō calefaciēdi ut calor ignis z ligni igniti qui calefactiois ca est z rō. non tn calor agit p se: qz no est p se s. in sbo. Sicut ē de p mouente qd est mouēs tm. z de ultimo moto qd est motū tm: z de intermedio qd est mouēs z motū diuersis respectib^o. Silt^r qdā itelligibile agit in intellectū z no est rō agēdi ut aggregatu uel suppositū qdā agit in intellectū p se z est rō agēdi alterū in intellectu. s. nā z forma toti^o que est quidditas signata p diffinitione que est ppriū obiectū in tellect^o. z ē rō itelligēdi suppositū. z 3^m ē foza partis que no pprie itelligit. Si igit copem^o aggregatū. s. suppositū ad forma z nāz toti^o ad figtionē nominis: cuz forma talis sit id qd p se obijcit intellectū z sit rō qre suppositū obijcit hoc mō coparādo nomen p prius sigt forma z nāz z ex pnti aggregatus. s. suppositū. z hac via pcessit **Auer. d.** q nome pus significat foiaz. scdo aggregatū. itelligēdū per hoc de forma totius z de nā z de aggregato. s. supposito pp qd dixit q res calide no hnt nome caloriz nisi pp calorē ignis q est i fine. no eni dixit pp calorez simplr: s. pp calorē ignis q est i fine. i. q ē rō aliquoz calefaciētiū. Si aut coparem^o aggregatū. s. suppositū z forma ptis. s. aiaz ad significationē hois: tē ē e^orio. qz suppositū p pus sigtur: qz ipm tanqz ens p se opz z agit in intellectū. forma aut ptis significat ex pnti: qz h^o forma no pprie sigtur nisi inqstū est alia pars suppositi. vnde humanitas no significat animaz nisi existenti. s. qz est pars compositi.

Ad rationes in oppositu. pōt patere per iā dicta etc.

Et hanc sequunt alie mutationes. Aliarum No ut vnam aut duas: hoc non sequitur etc. **Tex. iij.**

Questio. II.

Veritur pnter utru in corpib^o celestib^o sit mā. quā qonē per tractat **Auer. i** duob^o locis. s. i 8° metha. z i de suba orbis ipam eādz ptractat diffus^o. uenat eni. 4. de corpe celesti. s. q ipm sit cōpositū ex duabus naturis z q ibi sit pō z act^o. Itē qz ibi pōle no meref nome māe. s. poti^o sibi. Itē q illd qd est ibi actuale meref nome aie. Item qz celuz sit sbm simplex. p^o uenat sic: qz nihil vnu z idē fm q tale est simul in pō z actu. videm^o aut in corpe celesti pōm z actū. qre opz dare nam aliā p quā fit in pō z aliā p quā fit in actu. q aut ibi sit pō z actus pz. qd est pmtū tale ipz est magis talis qz alia: corpus celeste ē p mō^o z mouet p qre ipm motus est p se. sed oē motū ex se ut dī 8° phi^o diuiditur inter alia duo quorum vnum est per se mouens reliquū

est p se motu: qre i corpore celesti est iuenire duas
 nas. s. moues z motu: z p pns potentia z actum.
C Ex his ulterio uenaf forma: qz illd qd est ibi po
 tetiale no meret nome maie: qz cu du^r sit trasmuta
 tio: qda. s. i sba: z ex hac fit diuersitas fz spes. alia
 est in accntib⁹: z h trasmutato no diuersificat spes.
 hee due trasmutationes in hoc pueniut qz utrius
 qz trasmutatiōis sba e ma: sed differut i h qz illud
 est sbm i trasmutatiōe: diuersificare spes e i po pu
 ra: z iō e mā ul' pō uere. cui⁹ eē eē i pō. Subijct
 eni ut dī p posse. mā aut q subijct alī trasmutatio
 ni aliqū e i actu: z iō uerit⁹ dī sbm qz māiō cū corp⁹
 celeste sit icorruptibile z itrasmutabile non pōt di
 uersificari spe sed solū trasmutabile trasmutatiōe
 q e in accntib⁹. s. fm sntū: ideo qd ibi subijct no est
 mā: s. sba: z ex his uenaf q foza celi no e ubi aia
 tm z no forma corpalis: qz si eēt formalis z celum
 utiqz eēt cōpositū ex naturis sibi repugnātib⁹ adi
 uice qstū ad motū. ita q celū moueret motu circu
 lari p inclinationē mot⁹ sui nālis: qre nece eēt tan
 dē in eis moues fatigari z laxari: hoc enī e tota cā
 fatigatiōis in aialib⁹ q aia mouet ad oēs dīa ipo
 sitiōis: corp⁹ cōpositū ex elctis in quo neōio dīant
 gūia: quoz mot⁹ nālis solū est i vnā dīa positiōis
 s. deorsū: e igit forma celi no forma corpalis ul' cor
 poris: sed aia tm quā pro tāto dīc aiaz qz ifluit opa
 vite. s. appetitū z alia. **C** Ex hoc sequit ulterius q
 cū celū hēat aiaz ipz mouet ex se: sola enī animata
 mouetur ex se: dicit tm q pp hāc cōpōnē celū non
 opz dīc cōpositū sed simplex sba: qz illa aia no fac
 ad eē celi tm sed ad motū celi tm. Unde iōm corp⁹
 celeste est mā itelligētie z est mā sue aie qd ulterio
 no cōponit: illd tm no vī bñ dcm. s. q aliq mā cor
 poralis possit eē sine forma: hoc enī no vī intelli
 gibile: hic non bene p^{em} quidā improbat per hāc rō
 nē: qz cū itelligibilia illa sicut dicit Auer. no faciat
 ad eē corporis celi sed ad motuz: si amoueret illa
 itelligētia no mouebit qd celū nihilomin⁹ tamē
 erit: qz itelligētia nihil fac ad esse: qre cū tūc sit sba
 simplex fm Auer. esset fz qd tale intellm in actu.
 hoc enī est de pprietate ois simplicis: sed hoc e fal
 sum. pūncta enī ei itelligentia no eēt ibi cōpositio
 materie z foze: eēt tm ad hoc ibi cōpositio accntis
 s. quātītatis in substātia celi: qd aut est actu quātū
 no itelligit in actu: ut tale est: utz aut ista rō bñ i
 probet dcm Auer. reliquat. **C** Dicendū aut cōtra
 p^{em} alio mō: qz qui qrit de cōpositione alicui⁹ que
 rit de quidditate rei: ad hāc aut quidditatē cogno
 scēdā deueniem⁹ per effectū a posteriori. cum enī
 subta mā cū forma cā sit oium accntiū materia z
 forma in cōposito cānt aliq accntia sibi pportio
 bilia z hec sunt via ad sbam per que deueniem⁹ in
 cognitionē ipsius qdditatis que qdditas dī termi
 nus ul' diffinitio qz terminat cognitionē ichoataz
 ab accntib⁹: pp qd dī p^o de aia q accntia pferunt
 magis ad cognitionē q quid est rei inquātū habēt
 analogiā a pportione ad rē: quare oia que sūt rei
 pportionabilia poterūt ducere nos in cognitionē
 qdditatis: qdditatib⁹ aut rerū sensibiliū cōpetunt
 tria. s. q ab eis fluunt accntia. Item q sint posite
 obiectū intellectus nostri ex eo q hēant fantasma
 ta eē. e q posite nōo intellectui obijct: nece est hēre
 fantasmata p que mouere possit fantasiā. Tertius
 est q plurificetur p ididua sub vna spe. cū g corp⁹
 celeste sit sensibile oibus istis vīs possum⁹ uenari

qdditatē suā. **C** Dicendū igit q corpa celestia hnt
 vnā mām. Ad qd notādū q qdā accntia psequū
 tur materiā tanqz pprie passiōes ei⁹: z h sūt eē b z
 nec sub eē signato: z hec sunt pⁿ idividuātia: z qz
 no est ppriū sine eo cui⁹ est ppriū in celo est iueni
 re h z nūc cū ista sint pprie passiōes materie in ce
 lo pprie erit materia: z h forte uoluerūt itelligē q
 p^{em} duxerūt ad ipossibile in illa rōne dicentes q
 icōueniēter dicit Auer. dices celū sbm simplex se
 qref tūc q eēt itell's in actu qd e icōueniēs: z qz si
 sp manet quantū sub 3^a habeat itelligētia: quātū
 aut in actu no itelligit i actu. Isti enī vidēt in actu
 qstū est signatū sub h z nā. **C** Itē qz celū habeat
 māz: p^z ex eo q intell's oium sbaz sensibiliū foizat
 qdditates z diffōnes quas nece est hēre partes q
 faciūt ad eē spē: qre nece e difficiles hēre partes
 que faciūt ad eē: cū ergo oēs qdditates rez sensibi
 liū a nōo intellectu itelligant: z hoc no sic sine ptib⁹
 opz eēt sbas hēre partes: qre z mām. **C** Itē qz celū
 hēat mām: p^z ex sensibilitate eius: dixerūt enī ali
 qui magis iprobātes opinionē p^{is} qz si celū esset
 forma simplex z non esset forma in mā qz celū esset
 qd itelligibile no qd sensibile. Sed ad hoc respon
 dit p^{or} qz lz celū non sit cōpositū ex diuersis sub
 stantijs ut ex mā z forma: est tm cōpositū ex suba
 z quātitate rōne cui⁹ est quid sensibile. Et iō aliō
 est dicere qz si celū eēt forma in mā z simplex qz no
 eēt susceptibilis quātītatis nec sensibiliū qlitātū: z
 aliō est simplr asserere qz si celū eēt forma no i mā
 qz eēt qd itelligētie no sensibile. Si enī posset esse
 forma sbalis cū quātitate z cū qualitātib⁹ sensibili
 bus sine mā sicut pōsūt p^{or} de celo illd eēt qd sen
 sibile. Sed dicemus ptra p^{em} qz forma sine mate
 ria no est susceptiua qualitātū sensibiliū ut vult.
C p. in p celi z mūdi ubi ait q cū celū sit qd sen
 sibile est pars ptiū mūdi z oē sensibile ut ait e sen
 sibile per mām: vnde p^{or} ibidē ab ipsa vitate coa
 ctus ait qz oē sensibile est sensibile per mām: z ibi
 dē dicit qz oē sensibile eē cōpositū ex mā z forma
 nec p^z qz p^{or} diceret celū eē cōpositū ex mā: qz in
 telligentia est ibi tanqz forma: z celū tanqz mā: naz
 amota itelligētia adhuc celū eēt qd sensibile z ce
 lū sentiret a nobis z videret. Si g oē sensibile e cō
 positum ex mā z forma z amota itelligētia adhuc
 celū remaneret sensibile: g pter itelligētiā adhuc i
 ipso corpore celi oportēt ponere cōpositū ex mā z
 forma sed fz istā rōnē: vñ pponēdo no minus ad
 profundū itentū pbi. **C** p. no tm arguit cōposi
 tū in celo ex mā z forma ex sensibilitate celi qz tuz
 ex idividuatione ei⁹ vult ipse ibidē qz cū dico celū
 dico formā: z cū dico hoc celū dico mām intell's
 ul'is rei est per formā particulatio p mām. dicem⁹
 g q quedā forme idividuant ex eo qz recipiunt in
 mā z sunt forme sensibiliū z tales sūt apte nate ml
 tiplicari p diuisionē māe: celū aut no est celū: s. est
 hoc celū particulatū z sensibile. Dē tale est foza in
 mā ut vult. **C** p. qz ex pticlaritate z idividuatiōe
 celi qz celū sit forma in mā: z qz sit multiplicabile
 rōne forme in multiplicabile rōne māe: qz pstat ex
 tota mā sua: g si psideret qzitas celi z si psideret
 spissitudo z diaphanitas eius z eius idividuatio
 patet qz celum est forma in materia z c.
Ad rationes contra nos factas a commentatore.
 dico bene sequitur illa habent materiam. ergo
 possunt esse z non esse: sed non econuerso ex vno

illoz. s. ex nō posse nō eē: nō sequitur nō habere māz sed ex utroq; sū sumpto illud quores nō pōt eē z nō pōt nō eē nō est mā. Ad aliō qd dicit Auer. q mā est in potētia pura sed in corporibus celestibus mā est in pō pura. dicēdū per itētione q in celo aliquo mō potētia pura: ul' dicēdū q in celo nō est potētia pura: neq; de mā que est sūm trāsmutatiois: sed non est ueq; de mā que facit ad esse z c.

C De māli aut substātia opz nō latere: qz z si ex eodē oia pmo: aut eisdē aut pūmis z eadem materia zc. **Tex. xi.**

Questio. III.

Veritur

inter utz eadē sit mā in corporib⁹ celestibus z in istis inferiorib⁹: z vī q nō: qm ut dī a p^o in p^o. xi. metha. corruptibile z incorruptibile nō habent idē p^o. sed mā hēt rōnē pncipij ut dī in p^o x. z. s. metha. ubi dī q quot modis dī cā tot modis dī p^o. cā aut dī de forma z mā z de alijs: qre mā dī p^o: q mā nō erit eadē in celo z in istis inferiorib⁹. C Itē p^o 8° metha. mā equivoce dī de celestib⁹ z inferiorib⁹: quare idē qd p^o. C Itē vnitas gūis est qsi vnitas māe: sed celestia z h^o inferiora differūt gūe q differūt in mā. C Contrariū arguit per rōnē. qz qd p supabundātiā dī vni solū puenit pp qd Ari. in 9° hui⁹ dicit q vni vni tm est p^oriū: qz p^oria sunt que maxime distāt: qui q ponit ples mā pmas ponit appositū in adiecto: qz dicēdo p^omā ponit vnā tm. dicēdo plures ponit nō p^omas. C Itē hoc pbat per sile in alijs causis. puenit enī in causis efficientib⁹ ponere efficiēs p^o. s. mlt^o in causis formalib⁹ formā p^omā z in causis finalib⁹ finē p^o uel ultimū: qd cūq; magis placet: uel p^o uel ultimū. dicit enī Auer. sic sup metha. x. q deus est in triplici gūe cālitatis respectu oium rez. s. efficiēt^o formalis z finalis: quare erit iponē vnā p^omā mā oium hūitū eā. dicēdū q de hac qstione si bñ ueq; dixisset Themisti⁹ sicut iponit ei Auer. sup xi^o metha. nō eēt difficultas in hac questione. dixit enī Themisti⁹ q corpora celestia de se sunt corruptibilia sed suant etiā z pmanētia p v^o tē eē p^omi z coact^o fuit hoc dicere pp rōnē Joānis grāmatici q dicebat q oē qd in ifinitū suat i eē h nō fit nisi per potētā exūtē in eo ifinitā. in celo autē nō est potētia ifinita: qre celū est corruptibile: z qz Themisti⁹ nō potuit hoc euadē: z vidit q Ari. hec corpora posuit icorruptibilia: id qsi adherens utriq; dixit ea eē corruptibilia de se: s. icorruptibilia p v^o tē p^omi: s. iste modus ponēdi nō sapit philosophiā: qz si celū eēt p se corruptibile corruperet utiq; aliqū: qz oē corruptibile necio corrupit. Itē si illa icorruptio in eēt celo a p^o ab extra esset celo violētia: nullū aut violētū est ppetuū: nec cogit rō Joānis grāmatici ut sic dicam⁹ ut Themisti⁹. corpora enī celestia durāt in ifinitū p potētā ifinitā positionē in ipsis existētē qz nō est in eis pō ifinita posita: sed est in eis ifinita pō p^ouatio mot^o aliquid corruptionē: z qz nos p^o p^oz ponim⁹ corpora celestia simpl^o icorruptibilia de se: id difficilis ē ista qō. s. utz sit eadē mā in celestib⁹ z in istis inferioribus. C De hac qōne sunt tres opiones: quaz due tenēt extrema directe apposita. tertia vō tenet viā mediā: p^oma positio est sequētū Avicēbrō qui dicit in oib⁹ eē mā vna p formā vna: dicūt enī q

aliō est forma qua qd est corp⁹ z alia qd est aial z aliq qua quid est hō: z ita exponunt q qn ignis gūat ex aere corrupit forma specifica aeris: s. nō corrupit forma corporis z eō: ita q in utraq; trāsmutatioe forma corp^ois manet vna etiā nunc qd habēt. q modū omniū hūitū māz nō solū eoz que generātur ex se iuicē erit vna mā per formā vnāz. Sed hec positio non est rōnalis qz posito ordine pluriū formarū s. rē nō posset reddi cā: qre diffinitio eēt vna: qz tūc diffinitū nō eēt vnum in actu ab vno actu. imo a plib⁹ cū vna quā daret aliqō eē cū sint oēs sensibiles. C Itē posteriores forme post p^omā eēt accidētia: qz aduenirēt rei cōplete in eē. C Itē s. h cū gen⁹ remāeat idē nūc formis specificis corrupit z vīssima: tūc vniocatio eēt i sic i spē spālissima: qd est p^o p^oz 7° phisicoz gūe. rūdēt enī tūc gūi vna ypostasis. i. itell⁹ vni⁹ forme qz The mistiū sup p de aia. Prop^o qd alij dnt tenētes viā opposita in aliez extremū q in oib⁹ hūitib⁹ mā p nullū modū est mā vna: nō vna p formā nāe vna p idifferētiā. dicūt enī q si a mā corp^ois celestis z a mā corruptibiliū p^o q hui⁹ tollit qsi tot⁹ appetitus ei⁹ nō est terminat⁹ p formā pp hoc ad formā quā hz actu nō hēt appetitū: id subijcīt talis materia trāsmutatiois de vna forma ad aliā. Si igitur mā illa eēt eadē de se: tū mā corp^ois celestis ipa nō eēt nata de se terminari per formā vnā qz tū ad suum totū appetitū: cū nō hēt oēs formas corpales i actu appetit eas qz hō hoc nālis aut appetitus nō pōt eē frustra ex q sequitur duo icōueniētia. p^o q celū eēt corruptibile de se p^o q mā celi fieret aliqū sub forma corruptibili qd ē icōueniēs: oportet igit dicere q ille due māe i differūt nec ualet si tūc p arguā p q q differūt ille māe cū solus actus distiguat ut dī i 7° hui⁹: iste sūt māe p^o supponez sepate sūt ab oi actu distigūete: tūc dicūtur ipsi q nō sp distiguit aliq d p actū q ē: s. ēt p actū q pōt i esse: ut p^o i aure z i oclō q lz nō actu videat ul' audiat i se: tm disticta sūt p actitudinē ad tales act⁹. Sed isti sic dicētes utimur igrare nām māe: h nō dicēdū q in corpe celesti z in istis inferiorib⁹ ē vna mā: z h p idīā. i. subtracta oi forma nō hērent ille māe p qd differrēt. C Ad cui⁹ euidētiā vni ē pnci patr declandū. p^o. s. qliter se hēant illa q differūt p eētiā zc. C Primū p^o sicut in oib⁹ q differūt p eētiā: opz dare qdū minorum cū nūi sint forme z eō: ipole enī ē alia duo diuersa p eētiāz distare a p^o. imagiābimur q q sicut oēs nūi pcedūt ab vnitate ita oia entia pcedūt a deo ita q ipse solus ē vere vni z oino simplex. Sic q nō sūt duo nūi eētiāl^o differētes: nisi qz vn⁹ magis distat ab vnitate qz ali⁹: z id qternari⁹ differt eētiāl^o a qternario: qz plus distat ab vnitate qz qternari⁹: sic nūqz sūt duo entia eētiāl^o dīa nisi vni plus distet ab vno qz aliō z loqmur de hūitib⁹ ordinē eētiālē qz iterea q sūt idē spēi pprie z p se nō ē eētiāl^o ordo. Si q mā pprie ē pō pura z est pprie nihil: z p p^ois tātū distat a p^o qz tū distare pōt: ipole ē q mā absoluta ab oi forma differat ab alia mā sic absoluta ul' q vna pō pura differat ab alia. Nā si ordo eētiāl^o sumif rez p^o analogiā z distātiāz ab vnitate. s. ab actu p due pure potētie s. se nō pnt eētiāl^o differre qz hnt eadē distātiā ad p^omū p^o respectu vni⁹ z eiusdez act⁹ puri: nec poteris dare duas pmas potētiāz puras eētiāl^o differētes qd

si uelles saluare duas pmas mas eentialr differētes pōas duos act^o puros r duo pⁿ pma r duos deos: r dicas q hoc mō hec pō pura differt eēntialr ab illa pō pura: qz hec deriuat ab illo actu p r ab illo deo. sed q̄diu ponis vnū actū pur r vnū deū q̄ necesse est ponē pones vnā mām pⁿā r potētiā purā qd necesse ē ēt ponē. Ex hac autē via declat q dicebat in pcedētib^o pambulis. dicebatur q si i gñe itelligibiliū nō possum^o ponē potētiā purā q nō sit eiusdē rōnis cuz alia pō pura q multo magis nō poterim^o hoc ponē in gñe entiu. Nā pō pura i gñe itelligibiliū nō ē pō pura simplr sed hz actū admixtū: sed pō pura in gñe entiu nullū hēt oino actū admixtū: iō int talia nullā dīā eēntialē assignare poterim^o: ex hac autē scda via fortificatur magis pⁿ. Ad soluēdū oia argumēta de hac mā ē sciēdū q aliquoz eē vnā māz mltiplr ē. p q̄ vnū gñat ex altero r eē ut dī 8° metha. q̄ gñant adiuicē hnt mām vnā. s. q̄ ē sbm trāsmutatiois: r sic oia que sūt i spa actiuoz r passiuoz hnt mām vnā: alio mō dī aliquoz mā vna p vnā analogiā r p formāz s. in qb^o inuenit vnā rō recipiēdi formā: r sic oia inferiora hnt vnā formā int se: r oia corpa celestia iter se: nō autē cōparādo inferiora ad supcelestia. 3° mō dicuntur aliq̄ hēre vnā mām p idifferētiā: ita q̄ sublata oi forma nō hēret vnā mā per qd differret ab alia: r isto^o tā corpoz celestiu q̄ inferioroz est r mā mā simplr: r p hoc pz ad rōnes: uerūtū qz illa rō est in qua mouent ad dicēdū māz celestiu r inferioroz differre iter se. pōt alr solui p dimēsiōes ide nō solū ut supra soluta est: sed qz cōtinet i se pfcās pfectiones oīuz formāz vtualr. Restat spāliter tractare de dimēsiōibus indeterminatis quomodo precedant formam sbalem in materia r c.

Dubitatio autē quedā emergit: r quare vinum non materia acetū: nec potētia acetū: quāuis ex ipso fiat acetū r vinēs potētia mortuus: aut non r c. **Tex. xiiij.**

Questio. III.

Veritur utz dimēsiōes idetminatē pcedāt formā sbales in mā: r vī q nō qz sba pōr ē accñte cognitio ne diffōne r tpe: ut dī 7° metha. dimēsiōes siue detminate siue idetminate sūt accñtia: quare r c. **C** Itē sbta mā cū forma tā accñtiū oīuz q̄ sūt i ea ut dī p phisicoz: quare cū cā sit pōr cāto suba erit pōr dimēsiōib^o. **C** Itē si dimēsiōes idetminate pcederēt formā subalē i mā seq̄ret q̄ diffō subaz eēt p additamenta: qd pz qz diffō pncipalr sumit a forma: r q̄qd cadit in diffōne siue mā siue aliud cadit rōne forme: qre qd p̄us est q̄ forma poneret in diffōne. pstat autē cū sint accñtia q̄ sūt extra nāz sbe: qre in diffōne sube cadit aliqd qd nō ē de eēntia talis sube: talis autē diffō est p additamēta: ut pz in diffōne accñtiū: qre r c. **C** Itē yle r mā p pziū est subz trāsmutatiois: subm autē in trāsmutatioe opz manē: in trāsmutatioe enī aeris in igne nihil manet cōe nisi mā pma q nō vī hēre eē nisi per formā sbalē: qre r c. **C** Cōtrariū dicit 2° i de sba orbis ubi ptractās istā qōnē iponit Aui^{na} q̄ dixerit subalē formā p recipi in mā: r postea dimēsiōnes: r ex hac qōne duxit ipm 2° ad tria icōuenientia q̄uis posset eū ducere ad plra. Nā si p reciperet forma sbalis in mā ex b seq̄ret q̄ forma illa

nō eēt disibillis distōe māe nec p se nec p accñs: ita q̄ tota forma eēt i toto r tota in pte. **C** Itē seq̄ret q̄ tale cōpositū eēt eētū: r oino ingñale r icorruptibile. Itē seq̄ret q̄ mā nō recipet nisi hāc vnā formā tanq̄ sibi ppriā r nō ples nec sil' nec succes siue: qliter autē seq̄nt ista tria icōueniētia nō declarat Auer. sed pcedit ibi saḡ obscure. **C** Ad oñden dū autē qliter hec sequant opz declarare vnū quo viso patebūt oia h. Ita enī ē q̄ qñ aliqd recipit i aliquo alio mediāte qdā alio recipit receptū p modū r nām rei illi^o mediāte q̄ recipit: ut pz de albedine de se idisibillis ē tm̄ disibillr recipit: ita q̄ oē ipticulare si recipit i aliq̄ mediāte piculari piculari recipit. Si igit distio eēt modus fiet eē. vñ si aliqd piculari recipit ime^o i piculari illō piculari recipit ipticularit. cū igit mā de se sit ipticularis nec hēat pte r pte: imo ē pua pō nullū actū hnt ul' distictio nē: s; q̄ntitas ē illud p qd didit. silr forma subalis in se idisibillis est. Si igit mediāte foza subali preexistēte in mā q̄ntitas ul' dimēsiōes recipient: recipient idisibillr: eēt itaqz aliqd cōpositū idisibile: ex q̄ iā pz pⁿ q̄ forma illa nō videret distōe māe q̄ oino ē idisibillis. ex hoc autē seq̄tur q̄ tale cōpositū eēt imo^o: qm̄ oē mobile ē picularare r eē. Ex his duob^o seq̄tur 3°. s. q̄ in mā nō eēt nisi vna forma penit^o r nō ples nec sil' nec succes siue qd sic pz pz Auer. sup pⁿ scdi metha. Nullus appetit^o nālis est frustra nec ociosus. mā autē nāliter appetit formā: qre nō appetēt formā nisi illā quā pole ē hēre si enī appeteret quā hēre nō posset eēt ociosus ille appetit^o: succes siua autē plalitas formāz nō ē sine motu r trāsmutatioe: mouere autem nō pōt tale cōpo^m cū sit impicularare cū nō possit eē pti itimo a q̄ r pti itimo ad quē: qre nec hiet ples formas nec appetēt ples: r cū i oib^o hntib^o mām mā sit vna si cut sup ē dcm̄: eo q̄ nō hēt p qd differat tota mā nō hiet nec appeteret nisi formā vnā in numero. Cū igit hec oia sint icōueniētia: r sequant ex deō Aui. r visu ē quō sequitur. opz dicē q̄ dimēsiōes idetminate pcedāt formā subalē i mā. Sed tūc qd ponem^o istas dimēsiōes idetminatē eē ul' realiter aut fm̄ imaginationē solū r rōnē aut qualit. **C** Ad qd nōndū q̄ mā de se solū ē pō nec hēt ali quē actū de se: r iō q̄ mā sit tm̄ uel tanta multa ul' pauca hoc nō hēt de se sed a q̄ntitate: opz q̄ qñ generat ex aere ignis ul' eē q̄ uel utrobiqz depditur de mā: imo tm̄ de mā r adeo multa r equalr erit i igne gñato sicut sub forma aeris corrupta r eē nō q̄ occupet locū maiorē: qz gñans q̄ntū dat de foza tāntū dat de loco: s; opz q̄ tāntū sit de mā i gñato sic quātū fuit in corrupto sic dī in li^o de gñatioe q̄ ex vno pugillo aque sūt. 4. aeris: nē autē q̄ntitas māe nō ē a forma aeris: qz tē corrupto aere nō tāta maneret mā: nūc autē manet eadē quātitas sub forma ignis. Silr p eadē rōnē illa q̄ntitas nō est a forma ignis ex eo q̄ illa multitudo ul' paucitas māe eadē ē pōri q̄ erat cū forma ignis ul' aeris: qz nō corrupit ad corruptionē eaz. Sic igit est itelligendū in mā pcedere dimēsiōes idetminatē formā substantialē i mā: ut aut soluant argumēta qz aliq̄ vnū cogere est mā q̄ in dimēsiōes idetminate pcedit formā subalē in mā pcedūt qdē fm̄ eēntiā: non s; eē. Itē pcedūt eā mō accñtali nō eēntiali. p̄mū pz sic: qz accñtia nō sūt entia nisi per attributionē ad vnū ad p̄mū ens. s. subam. ita q̄ sint entitas ac

cidētū ē ab entitate sberita eē accētū ē ab eē sub-
 stātie siue ipi^o suppositi pp q^o dicim^o pla accētia eē
 eodē numero: lz p accētis: q^o sūt i eodē supposito ul^o
 pp vni eē vni^o suppositi. Sicut igit^o variat suba p
 gnationē z corruptionē sic z accētia variant: z sic
 mā manet eadē fm eētia i gnatiōe z corruptione
 variat tū fm eē diuersa q^o acqrit sub formis diuer-
 sis sic z accētia. s. dimēsiōes ideterminate manēt
 fm eētia: h eedē z variat fm eē: z sic fz eē nō p-
 cedūt formā subalē in mā. C Scdm pz sic: q^o ut vi-
 sū est dimēsiōes iste nō pcedūt formā subalē nisi p
 pter hoc ut dēt foze eē ptiēre z trāsmutabile: h^o
 aut sūt accētalia forme: q^o forme de se iptiēares
 z itāsmutabiles: vñ accētialr pcedūt ille dimēsiō-
 nes formā subalē z nō eētialr: q^o nō eā pcedūt ni-
 si ad h^o ut forma possit corūpi z gnari q^o nō ē i nā
 forme p se. z p hoc pz rñsio ad argumenta zc.

Quæstio. V.

Huc qrit quō dimēsiōes idetmi-
 nate pcedāt formā subalē in
 mā. Et ē dicēdū q^o est repire duplices di-
 mēsiōes ideterminate que pcedūt formā subalē
 in mā. C Ad qd declandū opz duo vidē. s. q^o ibi
 sint dimēsiōes z q^o ille sint ideterminate. p mūm
 pz sic: q^o q^o vn^o pugillus terre fit dēfior vno pugil-
 lo aq^o hoc nō est ex eo q^o aq^o sit magis porosa. Nā
 ignis qui mime porosus ē: ē rarissim^o: nec ē ex hoc
 q^o ptes magis ppique iaceāt adiuicē q^o aq^o eqlit^o
 cū utriq^o sit pinnū: sed ē ex hoc q^o i pugillo terre
 est magis de mā q^o in pugillo aque: z pp hāc que-
 niētā in aliq^o cōi dicit 2° de gnatiōe Ari. 5 Empe.
 elta eē cōparabilia: z ex hoc pz q^o i materia ē inue-
 nire mltū z paucū sic q^o titas ē fz quā dī egle z ieq^o
 le: que q^ouis sint i pdicamēto relatiōis fundantur
 tū i q^o titate. Silt^o mltū z paucū: lz sint i pdicamen-
 to relōnis fūdant tū i aliq^o q^o titate. Lū aut mā de
 se sit pēt^o i pō: a se nō hz q^o sit mltā ul^o paucā: opz
 igit^o q^o h^o beat ab aliq^o q^o titate: h^o g^o q^o titas ē i mā: z
 aū oēs formā subalē qd sic pz: nā nō ē rō aliq^o: qre
 nā nō pōt facere ex gno milij mōtē nisi q^o plus est
 de mā i mōtē q^o i milio. Si g^o nec posset sup mltūz
 z paucū de mā: ita q^o posset facē de pauca mā mltā:
 tūc posset ēt facē ex gno milij mōtē faciēdo de
 pauca mā mltā penit^o nullo addito: z sine rarefa-
 ctiōe. q^o g^o de minori faciat mai^o ul^o e^o: nllō addito
 nec rarefacto ul^o dēfo nec p dēfator: est oino p rōnē
 augmēti z dimiutiōis: igit^o nā nō pōt sup mltū z
 paucū i mā: imo limitatio pstituit actionē ad fozas
 subales z detminatās i mā quas pōt successiue in
 mā iducere z remouē: z in h^o ēt nā differt ab arte:
 q^o ars solū pōt subm trāsmutare: q^o tū ad formas
 accētiales: nō aut q^o tū ad fozas subales: sed natu-
 ra q^o tū ad utraq^o se extēdit. ultra aut formā suba-
 lē z sibi pntia nō se extēdit nā ul^o actio ipi^o: ex q^o pz
 q^o q^o titas i q^o fundat mltū z paucū māe nō est de
 accētib^o pntib^o formā subalē i mā: ē igit^o illa q^o titas
 aū formā subalē in mā. C Restat igit^o videre qua-
 liter illa q^o titas sit ideterminata: z h^o pz sic: nam
 dī q^o titas ideterminata que interminatū locum
 occupat: multū enī z paucū in materia sunt p que
 pōt occupari loc^o: nō aut locū determinatū occupa-
 tū in actu: q^o eadē multitudo materie, aliq^o occu-
 pat minore locū ut in vno pugillo terre: aliq^o ma-
 iore ut q^o ex illo vno pugillo sūt quatuor aeris p

tāto igit^o dī dimēsiō indeterminata. igit^o hēm^o vni
 modū dimēsiōnū interminatāz pcedētū subales
 formā in materia: z hūc modū dimēsiōnū itermia-
 taz nō vī uenari Auer. in de suba orbis. C Nunc
 vidēdū est de scdo mō dimēsiōnū ideterminatez
 z hūc magis uenat Auer. vniq^o q^o itaq^o corp^o z ē
 corp^o ē tale corp^o ut ignis ē corp^o z ē tale corp^o. Si
 igit^o gnāt ex aere ignis z e^o: aer corūpit: qre hoc
 corp^o corūpit sed nō corp^o simplr. silt^o de igne cor-
 rupto est: manet corp^o utrobiz corp^o. g^o hec mate-
 ria est pus hoc corpe: z q^o corp^o sequūtur dimen-
 siones. corp^o simplr segtur dimēsiōes simplr: z
 h^o corp^o has dimēsiōes z dimēsiōes simplr sūt po-
 res his dimēsiōib^o sicut corp^o hoc corpe. Sūt ēt
 interminate q^o nō rñdet eis loc^o determinat^o: sed
 loc^o simplr q^o corp^o est in loco: sed nō in hoc loco
 determinato: hoc aut corp^o est in hoc loco detmia-
 to: nā q^o tū agēs ul^o generās dat igni ul^o aeri de for-
 ma specifica tātū dat eis de h^o loco determinato.
 Sic igit^o hēm^o duplices dimēsiōes ideterminatez
 pcedētes formā substātiālē in materia. Differunt
 aut in h^o. qm pme dimēsiōes ideterminate pcedunt
 oēm formā in materia tā spālē q^o gnālē: q^o q^o cunq^o
 forma recipit in materia: opz ipaz disibilt^o z parti-
 bilt^o recipi: h^o aut ut visū ē sup nō pōt eē nisi dimē-
 siōes ideterminate pcedāt oēs formas subales
 tā gnāles q^o spāles i materia. Sed scde dimēsiō-
 nes ideterminate nō pcedūt oēm formā in mate-
 ria: q^o nō pcedūt fozas corpis simplr. imo sequū-
 tur sed solū formā specificā. s. hui^o corporis: puta
 ignis ul^o aeris. C Ex hac dīa sequitur 2^a dīa int^o
 has dimēsiōes: q^o pme dimēsiōes ideterminate
 fundant^o in materia pma: simplr ut in subo q^o pce-
 dūt oēm formā subalē: scde aut dimēsiōes nō fūdā-
 tur in materia pma ut in subo fz in cōposito ex mā
 z forma: nō enī pcedūt corp^o simplr sed corp^o tale.
 Ex hac dīa tertia dīa sequitur. s. q^o pme dimen-
 siōes ideterminate realr pcedūt formā subalē. se-
 cūde aut nō nisi fm modū psideate: nā in oi cōpo-
 sito nō est nisi vna forma fz eē specificū: si enī i vno
 cōposito eēt ples forme subales qlibet daret ali-
 qd eē subalē: z tūc nō eēt cōpositū vni z qlibet in-
 grederet diffōnē: z tūc nō eēt diffō vna. Si enī ge-
 neref ex aere ignis nulla forma realr eēt in igne: q^o
 pri^o fuerit i aere: pceptui enī gnīs nō rñdet aliqua
 ypostasis vni^o forme realis: q^o intell^o gnīs sumif
 ex tenui silitudine singulariū: māet igni corp^o i trāf-
 mutatiōe aeris in ignē ut pri^o qdā. s. ut gen^o qd
 realr nō ē pri^o: nec ali^o a suis spēb^o: fz solū fz rōnē
 z modū psideadi q^o psideas ignē z aerē iquātū
 corp^o utraq^o nō corūpit nisi aliqd in quo h^o duo
 dnt sic psideata: z sicut corp^o fz rōnē sic psidea-
 tū est pri^o fm rōnē tū: similt^o z dimēsiōes simplr
 que ipm sequūtur sūni pores his dimēsiōib^o nō
 realr sed fm rōnē. Ex his segtur q^o rta dīa z est q^o
 pme dimēsiōes ideterminate realr differunt a di-
 mēsiōibus determinatis. Si aut dimēsiōes iter-
 minate nō differūt fm rē a dimēsiōib^o determina-
 tis sed solū fz rōnē: nō enī realr differt ul^o a parti-
 culari nec distiguit ab eo nisi fm rōnē: z sicut det-
 minata dimēsiō est que determinatū locū occupat
 sic est ideterminata que determinatū locū non
 hēt nec occupat. Prime aut dimēsiōes ideternia-
 re a terminatis realiter differūt: q^o mā eius multi-
 tudinis uel paucitatis est sub vno pugillo terre: z

Et aque facte ex illo vno pugillo. Determinate vero dimensiones occupant maiorem locum determinatum sub forma aque quam terre. Cum igitur in transmutatione terre in aquam dimensio indeterminata maneat quia eadem est multitudo utrobique materiae. non autem manet dimensio determinata eadem: quia non idem locus aque determinatus manet: propter quod dimensio indeterminata realiter differt a determinata. **Ex** his sequitur quia dicitur: quod prius dimensiones indeterminatae comparantur ad terminatas sicut materia ad formam. scilicet de vobis determinate comparantur ad terminatas sicut forma profusa magis ad formam particularem. Et ulterius sequitur quod sic materia que realiter et essentialiter diuersa est a forma terminatur per formam sic dimensiones proprie indeterminatae que realiter et essentialiter sunt diuersae a terminatis terminantur per terminatas. **N**ate sunt igitur prius dimensiones indeterminatae terminari successive per omnes dimensiones terminatas: quia vna forma substantialis adueniens materiae non inducit nisi si vna dimensio talis quam sequitur alia et alia alia: et ex hoc est quod ex vna forma substantiali recepta in materia non est determinatus appetitus materiae. Ad illam formam substantialem quam sequuntur aliae dimensiones terminatae: per quas dimensiones indeterminatae praecedentes formam in materia nate sunt terminari: non est autem sic de materia caeli quam quavis abstracta sit ab omni forma sit eadem cum materia corruptibili in identitate quam per mutationem dicitur: quia tunc non habent ille materiae per quod differret multum in vnicuique rei materia corruptibili est alteri rationis a multo et pauco in materia caelesti quod propter quod multum de materia facit densum in istis inferioribus. **A**ui. deo facit rari in caelestibus autem paucum facit transparentiam siue diaphanitatem: multum vero facit spissitudinem et luminum situm secundum quod dicimus quod stella est deus: pars in orbe. vnde indeterminata ille dimensiones non sunt nate terminari a quibuscunque dimensionibus terminatis: id adueniente vna forma substantiali quam inducit vna dimensio talis terminatur appetitus illius materiae: sed igitur materia per idifferentiam sit vna in istis et in illis: non propter hoc opus corpora caelestia esse corruptibilia: ut hec inferiora propter appetitum ad diuersas formas quas nata est habere materia et non habet: et causa per iam dicta est etc.

Explicit liber octauus metaphisice.

Unum quod multis modis dicitur indiuisibile de quotiens dictum est prius etc. Textus i.

Liber decimus metaphisice incipit. Prima.

Veritur igitur de ipsa mensura. scilicet ut sit in eodem genere cum rebus mensurabilibus. et vnde sic quod mensura sit cum eo cuius est mensura: scribitur enim 4°

philosophus quod vnaqueque res mensuratur per aliquid sui generis: quoniam vnitates vnitatem mensurat. **Primo**. **A**ri. dicitur in 1° metaphisice quod si omnia entia essent colores album esset mensura eorum: sed album est in genere colorum. **Secundo**. **A**ri. ibidem mensura est vni generis mensurato: sed quod est vni generis alicui vnde est eiusdem generis cum ipso: quare etc. **Contra** secundum **A**ri. 1° metaphisice opus querere vnam mensuram omnium substantiarum: hoc autem est substantia prima. scilicet prima causa secundum 2° ibidem non est aliquid esse secundum 1° respectu cuius est mensura: sed secundum 2° et participatum non est necesse esse in eodem genere: quare etc.

Ad hanc questionem dicendum secundum 2° in 1° metaphisice quod mensura per se reperitur in quantitate et maxime in quantitate discreta: et a quantitate discreta transfertur ad aliam: quia in quantitate discreta per se et per se reperitur cumulus partium que per vnitatem mensurantur: et sic in alijs

mensuram accipimus: hoc est in quantum induit rationem numeri: non enim est descendere a genere in genus nisi magnitudines numeri sunt ut dicitur primo posteriorum: et id omnia alia in quantum habent propositionem nobis nata: hoc est put in eis reperitur natura numeri: et ex hoc enim dicimus aliam quantitatem esse mensurabilem et proportionabilem alij quantitati ex eo quod reperitur aliqua quantitas eorum utrisque que secundum aliquid metitur utraque: et id quod cum spatio est nobis notum hoc est ratione numeri: in quantum. scilicet scimus quot stadiorum vel miliariorum sit: vnde 13 ratio mensurae per se et primo reperitur in quantitate discreta: tamen ex quantitate discreta transfertur ad alia genera ut dicitur **A**ver. in hoc. 1. **I**ta autem translatio potest esse duplex: quia vnitates dupliciter comparantur ad numerum ut intelligimus vnitatem numerum mensurare. per enim comparatur ad numerum ex eo quod per sui replicationem metitur numerum. et id **A**ri. in hoc 1° ait quod opus quod mensura mensuratur siue numeri sunt vnitates et non vnitates: per quod possumus intelligere quod vnitates non plurificata per replicationem vel per reiterationem saltim numerum non mensurat. **S**ecundo modo comparantur vnitates ad numerum ut mensura illius tanquam illud per quod cognoscitur numerus: et id **A**ri. in eodem 1° et ait quod mensura est illud per quod cognoscitur quantitas: et id ibidem subdit quod omnes numeri cognoscuntur per vnum: quod potest esse duplex translatio: vel ex eo quod mensura iteratur et replicatur in mensurato: vel ex eo quod mensura est causa quare ipsa mensuratum cognoscatur. per modo transfertur non ne mensurae ad quantitates et ad pondera et ad habere similia: et id videmus quod vna per sui replicationem mensurat cannam. et sicut videmus libram per sui replicationem mensurare aliud pondus et vncia libras. **S**ecundo modo transfertur ratio mensurae ex eo quod aliquid est ratio quare alia cognoscantur: et quia omnes res in aliquo genere habent esse habent aliquem ordinem graduum. scilicet secundum maiorem vel minorem approximationem et remotionem in respectu ad aliud in quo mensuratur natura illius generis simpliciter: id si omnia entia essent colores album esset mensura eorum: quia ex cognitione eius possumus deuenire in cognitionem aliorum tanquam ex cognitione eius quod magis participat naturam lucis que est ypostasis colorum. et habet istam viam possumus dicere per 1° ens esse mensuram omnium entium: quia ex cognitione primi entis habetur cognitio aliorum: et quia diuersimode transfertur nomen mensurae et non reperitur vni formiter in rebus. ideo opus per distinctionem dicere ad rationes. **N**am si loquamur put mensurat res per sui replicationem et iterationem: tunc mensura non est in eodem genere cum mensurato per se loquendo: nec tamen est extra genus mensurati quia habere mensura est in genere mensurati ut per 1°: per 1° enim non sunt extra genus quia reducuntur ad genus principiatum: et quantum talia non sunt in genere: quia quantum talia non sunt in genere: quia quantum talia non cadunt per rectam lineam: et id vnitates que est mensura numeri est in genere per reductionem ad quantitatem discretam: et si aliquam mensura sit vere quantitas: et sic in eodem genere habet rectam lineam cum alijs quantitatibus continuis sicut pondus vnciae est in eodem genere cum alijs ponderibus: hoc est per accensum: quia non habet quantum est mensura. **N**am quantum mensura quid indiuisibile existit et indiuisibile put indiuisibile est non est quantum sed ad quantitatem reducatur. id **A**ri. volens soluere rationem mensurae in talibus distinguit in 1° huius duplicem indiuisibilitatis modum. quia alij sunt indiuisibilia quia ipsa sunt ut quantitas. et alij sunt indiuisibilia quia uolumen: hoc est per institutionem naturam: et sic alicui continuo ut linea et alicui ponderi ut vncia competit ratio mensurae:

z ita pz q mēsurā p replicationē cui⁹ mēsuratū ē plēs mēsure p se loquēdo nō ē ex gen⁹ mēsurati: lz nō cadat fm rectā lineā i illo gñe. Cū 2° dicit 4° phi⁹ circa finē q mēsurā i qlibet nō ē extra gen⁹ mēsurati. de q aut mēsurā itelligat pz p h qd seqf sz totū mēsuratū ē plures mēsure q nō ē nisi i mēsurā per replicationē. C Scdo mō dicebat q fiebat trāslatio mēsure ad aliā a q̄titate discreta rōne cognitiōis. Istō aut ex h hēt eē q i aliqb⁹ repif analogiā qdā fm quā analogiā vnū aliq̄d facit ad cognitiōnē alioz z tūc h⁹ analogiā accipiēdo gen⁹ pprie nō sp fūat vītate gñis nisi uellet vn⁹ accipe eē i eodē gñe q̄cūqz hñt vnitate z pportionē adin uicē ad nos: sed loqmur de gñe pprie dicto z pp h sciēdū q aliqd hz analogiā qdā z pportionē pt facē ad cognitiōnē alioz z p pñs eē mēsuratū eoz triplr fm triplicē analogie modū: qz aliqd hēt analogiā ad aliqd qd nō ē ex gen⁹ ipoz. 2^m est in gñe eoz hz rectā lineā z isto mō albū analogat cū alijs calorib⁹ in calore. 2° mō pōt eē analogiā inq̄tuz q h⁹ analogiā nō ē i gñe eoz que respicit fm rectā lineā z est extra rectā lineā z est ex gen⁹ ipoz z fm istū modū ē analogiā pūcti ad lineā z instantis ad tps. C Tertio mō pōt eē analogiā ita q hñs analogiā nō est in gñe fm rectā lineā cuz alijs z et est ex gen⁹ ipoz z sic est analogiā q ē iter pmā sbam q est de⁹ z alia: q p⁹ sba nō ē in gñe substatie hz rectā lineā nec reduci hēt ad gen⁹ sbe. Et oib⁹ his modis analogie aliqd pōt dici mēsurā alteri⁹. z iō pp pūctū modū habem⁹ ab Aristō. in x^o hui⁹ q albū est mēsurā colorū alioz. pp scdm habem⁹ ab eodez 4° phi⁹ q instās mēsurat tps z et pōt: z hoc ē ab eodē in 5° phi⁹ z alibi q pūct⁹ ē tmin⁹ linee. z sigs accipiat imaginatione sua lineā finitā accipiet eam stare ad duas decisōes siue ad duo pūcta. C Propter 3^m habem⁹ i x^o h⁹ ab ipomet. q opz q̄rere vnā sbam mēsurā oium aliaz sbaz z ista sba est motor p̄mus z p̄m⁹ p̄m⁹ z act⁹ pur⁹ z ultim⁹ cui nō ē admixtū aliqd de potētia aio ut 2° exponit. z ita pz solutio. q nō opz mēsurā eē in eodē gñe cū mēsurato nisi accipiam⁹ gen⁹ p oi eo in q repif vnigenitas tñ mēsurat aliqñ fm rectā lineā in gñe mēsuranti aliqñ per reductionē aliqñ neutro mō. C Ad p^m g dicēdū q mēsurari per aliqd sui gñis intelligit ibi de eo qd per replicationē ē mēsurā ut nūs equorū vnitate egua mēsurat z h⁹ est in gñe mēsurati salte per reductionē ut per accis ut patuit. C Ad 2^m dicēdū q aliq mēsurā pōt cadē in gñe fm rectā lineā cū alijs mēsuratis. sicut cōuenit in albo respectū alioz colorū: sz nō arguit oēs mēsurā simplr eē talē C Ad 3^m dicēdū q mēsurā hēt vnigenitatem ad mēsuratū nō q sit eiisdē gñis: sed qz est quedam pportio z analogiā inter mēsurata z mēsurā z c.

C Mensura enim est illud p qd cognoscit q̄titas: z q̄titas cognoscit fm qd est q̄titas aut p vnū aut p nūez z c. Tex. ij.

Questio. II.

Queritur utrum oia que mēsurantur mēsurent aliq vnā mēsurā. z vī q sic: qz ut pōt haberi ex sententia Aristō. in hoc x^o oia mēsurant mīmo sui gñis: sed mīmū in aliq gñe nō pōt eē nisi vnū: qz qd super abūdantiam dicit vni soli cōuenit g z c. C Contra Aristō. arguit in x^o hui⁹. q opz nos q̄rere mēsuras

subam vnā oium aliaz sbaz. q a fili de gbuscunqz opz nos querē vnā mēsurā alioz. C p̄. sicut se hēt tps ad ea que mēsurant tpe. ita se hēt mēsurā qlibet ad ea q mēsurant illa mēsurā: sz vnū est tps mēsurā oium tempoz ut dicit phūs 4° phi⁹. igit vnā erit mēsurā oium hñtū eā. C Item fm Aristō. 4° phi⁹ non est dare duas mēsuras sil nisi vnā comī neat aliā. sicut ann⁹ p̄tinet diē. g nō est dare. d. mēsuras simplr. C In p̄riū est q fm p̄m x^o metha⁹ mēsurā nō est vnū numero sed magis forte plura. C Itē 2° sup 4° phi⁹ dicit. q opz q tps isti⁹ motus. s. p̄misit p̄us t̄pib⁹. s. alijs z enumerat illa. g nō est dare solū vnū tps: sz est etiā dare multa tpa z ita nō ē vnā mēsurā t̄pis omniuz habētū talem mēsurā. C p̄. mēsurā videt esse quedaz p̄fectio mēsurati. sed opz multiplicari p̄fectionem fm multiplicationē perfectibiliū. cū ergo sint multa p̄fectibilia alia. s. mēsurata opz esse multas mēsuras.

Ad istam questionē dicēdū q de diuersitate mēsure z ei⁹ vnitate sint diuerse snie: qz qdā attendentes ad hoc q mēsurata aliq mō vnunt cū oē qd mēsurat mēsurat aliquo minimo sui gñis ut dicit Aristō. 4° phi⁹ z cū ois mēsurā sit vnigenea mēsuratio ut dicit x^o metha⁹ dixerūt q genus gñalissi mū in q oia illi⁹ gñis cōueniētia analogiā hñt est mēsurā omniū eoz q sūt in illo gñe: z si ista via bona esset. tūc mēsurā respectu hñtū ipam eēt vnā nō vnitate nūali sz vnitate gñis. sed ista positio stare nō pōt: qz cū fm p̄h 3° metha⁹ ubi loquit de tali mēsurā dicat q vnū in quolibet gñe. s. mēsurā q est nā aliq simplr z nō ē vnū nā alicui⁹ eoz q mēsurant per eā. Ex hoc autē duplr iprobare istā positionē possum⁹. p̄mū qz natura gñis gñalissima nō est vnā nā simplr cū cōceptui gñis nō r̄ideat ypo stasis vni⁹ forme ut dicit Themi⁹ sup p̄mum de aia in p̄logo. z iō lz natura specifica possit hēre rōnem mēsure eo q spēs nā quedā vult eē ut ibidem Themi⁹ dicit. z iō p̄pter sui vnitate que excedit vnitate gñis pōt hēre rōnē mēsure gen⁹: tñ nō pōt cū in ei⁹ nā nō sit vnitas p se hz vnū gradū essentie sed soluz fm ordinē graduū. C Rursus possumus iprobare istā positionē ex eo q in eodē x^o dicit. habet eni ibi q nā mēsure est differēs a nā mēsuratorū. nā gñis est eadē nature cuiuslibet exñtis sb eo. qz ul⁹ a particulari nō differt. C Improbaf etiā ista positio ab aliqb⁹: qz cū gen⁹ nō videat certificare nec diffinitā cognitiōnē dare eoz que sunt in genere. mēsurā vō nō est h⁹: qz certificat. Sz h improbatio nō ē bona. qm mēsurā ē illō qd nobis prius vnivoce scit q̄ ipm mēsuratū z postmodū ex cognitiōe mēsure p quādā solertiā z acumen ingenij deueniemus in cognitiōnē mēsuratoz. z q̄tuz ad hoc satis apparet q nā gñis debeat dici mēsuratū: qz sunt nobis nota p̄fusa magis ut dicit p̄mo phi⁹ in p̄n⁹. tñ etiā qz ex cognitiōe hui⁹ p̄fusoꝝ in cognitiōez magis distinctoz deuenim⁹ z ut sint ad vnum diē cognitiō mēsuratoz in mēsurā ante q̄ applicet mēsurā ad mēsurata ē cognitiō i ul⁹ z i p̄fusiōe qdā sicut ē cognitiō eoz q̄ sūt in ipō gñe ante q̄ p cognitiōnē gñis p̄cedam⁹ i cognitiōnē distinctā existētū in gñe. C Ali⁹ modus aut dicēdi in est respectu vnitas mēsure eoz qui dicūt mēsuram eē vnā respectu mēsuratoz: qz mā est vnā. vñ hz rōnem istoz ipsa mā est vnā mēsurā rez hñtū māz z fm istā viā mā est vnā vnitate eēntie: z nō vnitate

esse q̄ vnitas ē put mā vna abstracta ab oi foia nō hēret p qd differet ab alia sic accepta. isti at sic opi nates 3° motiuo moueri vniunt. p enis mouent qa mēsurā p se 7 p repit i vnitate respectu nūi ut visuz ē. vnitas at nō hēt q̄ sit mēsurā nūi nisi ex eo qd re iterat 7 p reiterationē mēsurat nūz 7 nihil ē q̄ i en- tib^o reiterari videam pter mām q̄ mā ē illd qd fm eēntiā idē manēs itez 7 itez aliō 7 aliō eē accipit. C Scōz aut motiuū est eorū q̄ vnitas in pō ē ois nūs ut dicit Boeti^o in arismetica sua. 7 mā est in pō oē illd qd ex mā fit. Nā p̄ est iste modus f3 que Aristo. docet imaginari mām p̄ phi^o. s. si uolum^o itelligē mām debem^o itelligē ad qd nō hēat formā sed in pō ad oēs formā. 7 in 2° metha^o dicit descri- bēdo nāz māe p̄me q̄ in fūdāmēto nāe nihil est di- stinctū nec suba nec q̄le nec q̄tū nec aliqd oino. de- bem^o tñ itelligē q̄ mā sit in pō ad oia illa. C Ter- tiū motiuū eoz ē. qz mā ē illd ex q̄ alia entia sūt 7 vnitates sunt ex qb^o constituit nūs, 7 iō mā pōt dici mēsurā oium māliuz pp dicta tria. pp que vni- tas dī mēsurā nūoz. C S3 hoc stare nō pōt: qz f3 Aristo. in x^o metha^o mēsurā est illd p qd aliō mēsu- rat. 7 iō mēsurā ē magis nota q̄ ipa mēsurata. Si- gif mēsurā hēret rōnez mēsure. tūc mā eēt magis nota q̄ res māles 7 forme cui^o oppositū videmus: qz fm Auerro. sup 2° metha^o mā est idonea cogni- tionis. 7 p̄ phi^o scribit q̄ mā nō cogit nisi per analogiā ad formā: pp qd ali^o modus dicēdi est. s. q̄ vnitas mēsure ē ex vnitate p̄mi entis. Nā p̄mū- ens p lumē itelle^o sui mēsurat oia. 7 iō sicut p lu- mē i dyafano receptū s̄stātificānt colores ita p lu- mē pentis oia entia in esse subsistunt. 7 h3 ista posi- tio vā 7 bona fit cui 2° adheret in x^o. it̄ sic accipiē- do vnitate mēsure nō satisfacit ad qdōnē: qz qd nra ē nō solū de mēsurā oiuū entiuū: s3 et de mēsurā cu- iuslibet ḡnis in se p̄siderādo p diuersas ptes ent̄. Et pp hoc dicēdū q̄ illd quod p se 7 p̄ in mēsurā p̄siderare debem^o ē q̄ mēsurā d3 eē illd i q̄ ē stat^o. vñ 7 p̄s in x^o metha^o ait q̄ illd qd estimat sine di- minutiōe 7 additiōe ē mēsurā vā sed oē tale i quo est stat^o est vñ nūo: pp qd 2° dicit ibidez q̄ illud qd est mēsurā est vñ nō vnitate cōi. q̄ per se loquē- do mēsurā semp ē vna oiuū h̄ntiū eā. tñ ista vnitas p acc̄s impedit. hoc aut ipedimentū triplr̄ cōue- nit. p̄ enim ipedit h^o vnitas ex eo q̄ illd cui cōpe- tit rō mēsure est qd in mā receptū. 7 iō si albū est mēsurā colorū nō opz vñū albū eē nūo. sed si color haberet esse hō in mā receptum ita q̄ nō diuersi- ficarent per diuersa eē: tñ q̄t sūt colores tot essent colorū spēs: 7 tunc mēsurā colorū esset vna nūo. 2° ppter qd ipedit h^o vnitas mēsure ē ex eo q̄ mēsu- rā sine sui reiterationē 7 receptione nō semp mēsu- rat mēsuratū: 7 ppter hoc dicit Ari. in h^o x^o hui^o q̄ nō semp est mēsurā vñū nūo sed magis forte plura q̄ potuit eē appositū ex eo q̄ hui^o pluralitas vī p acc̄s cōtingē: 7 de h^o ipse ibidē ex^o subdit q̄ dya- meter mēsurat p duo ut est i penultimū. 4. geome- trie lat^o eragoni qd est mēsurā dyametri opz bis iterari ut mēsurare hēt dyameter. 3° mō ipedit h^o vnitas ex eo q̄ illd qd hēt rōnē mēsure nō ē indi- uisibile simplr̄ sed ē indiuisibile qz uolum^o. i. p in- stitutionē nram 7 ut vnciā uel librā: uel est indiuisi- bile fm sensibiliū ut pōdus ḡni uel ordei ut 2° po- nit ex^o. Istos aut duos modos indiuisibilitat̄ inuit Aristo. in eodē x^o. 7 qz b^o mēsure nō h̄nt rōnē mē-

sure hoc est p se: qz q̄nqz ponūt mēsurā aliquam ponūt eā rōnē indiuisibilitatis. 7 iō in talib^o maior mēsurā reducif ad minore ut librā ad vnciā nec h3 per qd mēsuref librā nisi ex eo q̄ certificaf p vnciā 7 si eēt aliq̄ mēsurā minor vna puta dragma vnciā nō mensuraret nisi per illā mēsurata esset. 7 ita per se loquendo vna est mēsurā. per acc̄s autē mēsurā plurificari pōt. C Ad p̄mū dicēdū q̄ arguit de vni- tate. per se tñ nō ppter hoc remouent qn possint eē multe mēsure per accidēs: qz vō in oibus repitur minimū simplr̄ ut mēsurā: sed aliq̄ aliqua est mē- surā: qz uolumus q̄ sit minimū. 7 per hoc patet so- lutio ad alia argumēta que hoc cōcludebāt. C Ad p̄mū in cōtrariū dicēdū q̄ mēsure sūt plures mō- quo diximus: ut qz dyameter mēsuratur per duo. C Ad 2° dicēdū q̄ diuersa sunt tpa temporalium cōsiderādo de mēsuris intrinsecis de quib^o nō loq- mur. C Ad 3° dicēdū q̄ mēsurā nō est perfectio mēsuratorū ut depēdens ab eis: sed magis mēsurā- ta dependent ab ipso sicut mot^o qui est mēsurā om- niū motuū alioz nō hēt ut in s̄bo in oib^o alijs nec depēdet ab eis: sed magis ipsa mobilia depēdet a tali motu. 7 iō mot^o ille ē vn^o simplr̄ nō ex vnitate omnium mobiliū sed ex vnitate p̄mi mobilis 7 c̄.

In oibus aut his metruz 7 principium vñū aliqd 7 indiuisibile: quoniā 7 in lineis utimur q̄si indiuisibili pedali 7 c̄. Tex. iij.

Questio. III.

Veritur cōsequenter utrū omnia mensurentur minimo sui ge- neris. 7 videtur q̄ nō. Nam sicut dicit 7° phi^o motus diuidit fm ptes. est igit maioris ma- gnitudinis iter plures partes cū maior magnitu- do. q̄re 7 mot^o maior. sed p̄m^o motus siue p̄m^o mo- bile cui^o mot^o est diuturnus est maximū corp^o cele- stiuū corp^o erit ergo ei^o maxim^o mot^o s̄ illo motu oēs mot^o mēsurant ut dicit x^o methaphisice. quare nō mensurant motu minimo sui generis: sed maxi- mo. C Itē album est mēsurā omniū colorū: sed al- bedo plus cōtinet de luce que est ypostasis oiuū co- loz q̄ alijs colores q̄re alijs colores nō mēsurantur minimo sui ḡnis s3 maxio. C P̄. oia h̄nt mēsurā: qz oia facta sunt in nūo pōdere 7 mēsurā. s3 in oib^o nō est inuenire nūm ad min^o in q̄titate p̄tinua: qz ipsa diuidit in infinitū q̄re idēz qd p̄us. cōtrariū dicit Aristo. C Itē pbat h^o p rōnez Aristo. in x^o: qz men- sura vera ex h^o est numeri: qz in ea min^o ē deceptio 7 error hoc est in minimo numeri quare 7 c̄.

Ad hāc questionē dicēdū q̄ ratio mēsure p̄mo est in quātitate 7 in quātitate discreta ex vnitate que est principiu numeri 7 ex hac transfert ad alia. qm̄ qm̄ transfert subiectū trāsserunt 7 pprietates per se cō- sequētes ad illd subiectū: q̄re rō numeri est rō mē- sure 7 transfertur ad alia ex vnitate que est p̄m^o nu- meri. transfert autē ratio mēsure ex vno duplr̄. s. in q̄tū per sui replicationē numerat uel mēsurat nu- mez fm analogiam quādā. 7 iō vidēdum est quō cōpetat vni q̄ sit minimū respectū nūi 7 ita trāsserf vñū ad alia fm h^o diuersas rōnes. vñ aduertendū q̄ vñū in q̄tū est minimū respectu nūi consequitur tria. p̄m^o est q̄ vnuz est quid simplex. numer^o aut est quid compositū. 2° est q̄ vnitas qz simplex est: est et vniformis. difformitas eni ē de mltitudie 7 plu- ralitate. numer^o aut est difformis. 3° est q̄ vnitas ē

idivisibilis. numerus vero divisibilis. quoniam igitur volumus unitatem transferre ad mensuram aliarum rerum non oportet secundum omnes tres modos transferre: fit autem translatio mensure ad tria genera rerum. scilicet ad motum vel ad esse successivum et ad esse permanentes et quantitates. Item ad ea que actualiter permanent non ut quantitates sunt. Ad hoc igitur tria genera rerum ratio minime non transferret secundum uniformitatem et ordinem quedam quod ordo est uniformitas quedam: sed ad esse permanentes quantum transferret ratio minime secundum indivisibilitatem. Ad 3^m autem scilicet ad esse permanentes non in eo quod quantum transferret secundum simplicitatem: sic enim reperitur minimum quod est mensura in quantitate et in alijs. omne autem quod mensurat: mensurat secundum quod est actu non potest: quoniam cum tria sint eadem potest si ens in potest mensurare quod ratione unum contrariorum ens in potest mensurare aliud eadem ratione mensurare ab illo et eorum cum in potest sint eadem. Item ens siue entia non mensurant nisi secundum quod habent esse distinctum in suis generibus. solus autem actus distinguit ut dicitur 7° metha^{ca}: igitur actus cum dicat esse respicit esse. aliqua igitur mensurant secundum quod habent esse. cum ergo secundum esse successivorum persistat in ordine partium non simultaneum: quod preteritum ordinat ad futurum sic sumitur mensura ex ordine et uniformitate. Invenitur autem triplex difformitas: una quantum ad introductionem actus habentis qui est successivus. videmus etiam quod aliqui aliquid gescunt et aliquid movent. alia difformitas quo ad variationem moti secundum quod mota naturaliter velocius movent in fine quam in principio. eorum est de violentis motibus vel de violentis motibus. 3^a difformitas est ex pluralitate motus in eodem mobili ut unum et idem mobile. scilicet unum orbis celestis numero motu diurno ab oriente in occidentem. et motu alio proprio ab occidentem versus orientem. Nunc autem mensura debet pertinere uniformitatem: et debet nos certificare: et quanto aliquid est magis difforme: tanto minus certificat. oportet igitur quod si mensura in successivis dicitur esse uniformis quod ille motus dicitur esse mensura sit a virtute que moueat sine laxitudine ut motus ille unum cum sit continuus et non interruptus: ex hoc enim quod secundum Aristotem. et Averroem. in de sphaera orbis motus gescit aliquid quod motus illius mobilis mouet mobile secundum fatigationem. Item oportet quod ille motus sit a virtute invariabiliter mouente non quod nunc moueat velocius et postea tardius. Item quod sit a virtute que sit prima in genere motorum ad hoc ut non sit in illo mobili sub illi motu penitus difformitas nec diuersitas nec pluralitas motuum: et quod motus primi mobilis est a virtute sub omnibus conditionibus. idem motus est mensura et minimum omnium motuum aliorum et non obstat quod illud primum mobile sit corpus maximum et hoc inuit Aristotem in 1° metha^{ca} breuibus verbis dicens quod ille motus est minimum minutitate temporis. habet autem esse non potest nisi sit a virtute valde excellenti que est primum in genere motorum cui non accidit laxitudo. Didit autem in 6° philosophorum dupliciter secundum rem mobilem et secundum diffusionem temporis: et hoc scilicet modo diffusionis est ille primum motus et minimum. Tunc est videndum quod minimum in quantis permanentibus dicat in diuisibilitate: et scilicet per hoc quod quanto minor est quantitas que dicitur esse mensura: tanto minus decipimur et erramus: vnde sciendum quod idivisibile dicitur dupliciter. scilicet idivisibile simpliciter: et hoc minimum non est in talibus quantis permanentibus: vel idivisibile secundum nostram institutionem. scilicet quod volumus: et hoc modo ratio minime transferret ad alia quanta: et quod in eis sic est mensura: quod quis non sit simpliciter idivisibilis mensurat tamen sub ratione quanta que idivisibilis. Secundum autem quod sumitur minimum in alijs rebus quantum quantis: non tamen ut quantum ibi accipitur minimum pro simplicissimo ut in coloribus albedo: et his vijs soluitur argumē-

ta: quod primum argumentum arguit in successivis ubi non sumitur minimum quantum ad corpus sed in mimis in tempore. Ad aliud argumentum de mimis simpliciter. scilicet quod est simplicissimum. Tertium argumentum preedit de minimo simpliciter in quantis autem non inuenitur minimum simpliciter: sed bene inuenitur secundum nostram institutionem et cetera.

Secundum substantiam vero et naturam querendus est quomodo se habeat quemadmodum et cetera. Tex. vi.

Questio. III.

Pro de mensuris in generali habet quod de eis in speciali: et pro de mensura substantiarum: et quod utrum omnium substantiarum sit una mensura: et videtur quod non: quod ut dicitur 2° super 11° metha^{ca}: mobile et immobile non habent idem primum cetera. mensura autem vix esse primum mensuratorum: quare sicut immobiles non habent eadem mensuram cum mobilibus. Item non est una talis mensura ceteris nisi eorum que coincant in genere. corruptibile autem et incorruptibile non solum differunt genere plus quam genere: ut dicitur 1° metha^{ca}: quare substantiarum corruptibilium et incorruptibilium non erit una mensura ceteris: quod differunt plus quam aliqua que uniuertur in aliqua mensura. Item si esset aliquid mensura omnium substantiarum: habet maxime esse prima causa ut dicitur expressis 2° super 1° metha^{ca}: sed ista non potest esse mensura: quod inter mensuram et mensuratum aliquid est proportio. infiniti autem ad finitum nulla est proportio. causa autem prima est infinita simpliciter: quolibet autem substantia est finita: quare et cetera. Si dicatur ut cetera solet dici: quod vix est quod deus est infinitus: et ideo alie substantie non habent proportionem ad ipsum proportionem commensurationis: sed habent proportionem ordinis: quod omnes substantie ad ipsum habent aliquem ordinem. Contra hoc arguo quod mensura dicitur quanda commensurationem mensure ad mensuratum. cum igitur deus sit infinitus quantum ad ipsum remaneat proportio ordinis ad alias substantias. deficit tamen proportio commensurationis in qua persistit ratio mensure. Contra contrarium dicitur Aristoteles 1° metha^{ca} et arguitur ratione quod illud quod facit ad cognitionem rerum: videtur esse mensura earum: causa autem prima facit ad cognitionem omnium substantiarum: quod ut dicitur 2° super 7° metha^{ca} non cognoscitur substantia demonstrata sensibili nisi cognoscatur prima causa: quare et cetera. Ad hanc questionem tria sunt specialiter declaranda. scilicet quod mensura omnium substantiarum non sit in genere substantie. Item quod ipsa sit una substantia. Et 3° declarandum est quod illa substantia sit deus. Item per modum Aristoteles patet in 1° metha^{ca} ubi ueniant substantiam que sit mensura in genere substantie. dicit enim quod si est in unoquoque genere sumere aliquid quod sit minimum quod sit mensura omnium in illo genere ut in coloribus albu et numeris unitate et in figuris trigonum: scilicet et de alijs generibus predicamentorum. oportet igitur in substantiis investigare substantiam unam que sit una mensura omnium substantiarum. in quo diligenter advertendum quod in alijs generibus uenando mensuram non accipiebat genera que sunt in illo genere generalissimo et comparando ad suum genus generalissimum: sed ut diuersa in illo genere genera accipiens uenabatur in unoquoque ipsorum speciale suam mensuram ut in genere colorum quod est sub qualitate albu accipiebat pro mensura eorum que sunt de 3^a spe qualitatis. et scilicet potest fieri in prima spe qualitatis que est habitus et dispositio. In genere scilicet metha^{ca}. In virtutibus autem prudentia. non sic autem facit Aristoteles in predicamento substantie. ibi enim quesitum unam mensuram substantiarum que esset mensura totius generis subiectionis et omnium substantiarum existentium in genere substantie. hanc autem differentem mensuram in

uestigationez z minimi in alijs pdicamentis: z in pdicamento sbe nō vī fecisse Arist. sine cā. Est autēz hui⁹ rō z cā: qz nō eodē mō descēsus a gñe in spēs z ab ente in decē pdicamenta. Nā descēsus gñis in spēs est per dīas que dīa est aliqd pter rōnez gñis. vñ gen⁹ de dīa nō pdicat. dīa autē est perfectio z forma spēi. Ens autē non descendit sic in decē pdicamēta per dīas: qz tunc ens eēt gen⁹ ad decē pdicamēta: z tūc nō pdicaret de dīa z illa dīa tūc nō esset ens immediat⁹: igit est descēsus entis in pdicamēta per se z non per dīas. vñ f3 2° in 2° metha^o ens nō est gen⁹: qz tūc significaret decē pdicamēta per dīas siue mediate dīa. Si autē ponant aliqñ dīe entis ille dīe sūt fm rōnē solū z nihil ponūt in re ut ens uey qd est i cōpōne. aut sūt dīe entis alie ad diuersos modos eēndi non in ipō ut in decē pdicamētis. Ad dīc spēs sup gen⁹ dīas z pfectionē de qua nō pdicat gen⁹: non sic autē est de ente respectu pdicamentoz: z qz mēsurā habet rōnē actualitatis z perfectionis ut visuz est supra. iō pōt mēsurā cōpetere spēi sub aliquo gñe gñalifimo: que tñ nō cōpetit ei rōnē illi⁹ gñis sed rōnē sui per se: ut colorī cōpetit aliqua perfectio vñ color que nō cōpetit rōnē qualitatis que est suuz genus gñalifimū. Et his patet qd est sba sit vere: z simplr ens mēsurā q̄ requiritur in subijs uenit enti in quātū ens: quare cōpetit toti: z ex his apparēt 3ª uel tres rōnes: quare nulli aliaz a substantia debet queri mēsurā toti⁹ illius gñis. qm̄ nullū pdicamētū cōtinet ulr entitatē nisi suba. Et qz alijs pdicamētis non r̄idet huius mēsurā nisi fm qd sunt entia. nō aut sūt entia nisi qd sunt entis. z iō hui⁹ mēsurā quātū ad totū nō cōpetit nisi soli substantie. Et illō eē per qd alia pdicamēta hñt eē est oē simplr sed esse simplr est solius sube: qre soli sube cōpetit talis mēsurā que sit totius z ulr. Et ad b adaptatur z 4^m. s. qd mēsurā hēt rōnē pncipij: nulla aut pñ appropriant alicui pdicamento que sunt pñ toti⁹ entis. s. nisi soli sube: quare soli toti⁹ sube debet queri mēsurā. Et ex his psequēter apparet qd illa suba que est mēsurā in gñe sube non est per se nec directe nec per reductionez in illo gñe nec in gñe: qz illa suba est pñ^m subaruz. pñ^m aut non est directe in gñe cū pncipiatō: nec p reductionē est in gñe tale pñ^m qd est mēsurā subarū. per hunc enī modū esset limitatū ad illud gen⁹ ad qd reducēt. pma aut causa habet utilitatē causalitatis super oia entia: z iō nō limitat ad aliqd genus. Consequēter ex his declatur f3 qd erat declarandū. s. qd illa suba est vna. Dē enī mēsurā aliqua in aliquo gñe est tale: z est pñ^m tale ut albedo est color: z est color pñ^m: qz ens mēsurās substantiā z est ens z est pñ^m ens. ex hoc aut qd est pñ^m ens est simplicissimū simplr. sicut z albedo: ga est pñ^m color est simplicissim⁹: sed nō simplr sed in gñe color: quare simplicissimū erit ulr ens: z qz simplicissimū erit: iō z mēsurā non plurificat fm spēm sed f3 numez ut de mēsurā in colore que est albedo que z si multiplicē b solū est fm numerū: illud igitur qd est mēsurā in gñe sube f3 eētā: z fm esse: z fm spēm est vna mēsurā mēsurans oēs subas: z qz si mēsurā multiplicē hoc solū est f3 numez b^o plurificatio nō est nisi per eētā. in illa at pma suba nō est mā: qz tūc eēt cōpositū qd z non simplicissimū: qre oino nō plurificat: imo est vñ.

Et mēsurā semp est vna per se nec plurificat nisi per accēs: in pmo autē pncipio non est accēs: qz accēs presupponit aliquā cōpōtionē: b autēz mēsurā substantiaz est deus: qd patet per quatuor que de deo solent dici. s. qd est actus purus: cui omnino nō admiscetur aliqd de potētia ut 2° super 2° metha^o. Et qd in ipso sunt ut dicit 2° super 11° metha^o perfectiones omnium generuz. Et qd habet virtutē infinitā ut dicit 2° super 8° phisicoz: z Arist. ibidē. Et qd ipse causa omnis entis. Prīmū patet sic: qz ois mēsurā est tale z pñ^m tale: quare z b mēsurā substantie: z est ens: z est pñ^m ens: ens autē habet esse quare illud ens aut est suū esse aut aliud: nō aliud ga tunc esset cōpositū z non pñ^m sicut dicim⁹ intelligenti az cōponi ex finito. s. esse receptioni eē: z natura intelligentie z ex infinito. s. ex nā intelligentie: quare pñ^m est suū esse z non aliud: quare est act⁹ pur⁹ sine potētia penitus qz in eo idē est potētia z act⁹. Secūdu patet. s. qz illud pñ^m cōgreet in se pfectiones oim generuz. Nā numer⁹ in formis z in quātitate discreta habet modū cōpositū. nam numer⁹ in quātitate discreta q̄to fuerit maior: tāto habet plures numeros in se: z est magis cōposit⁹ z quātō fuerit minor: tāto magis simplex ut dī 8° metha^o est eē. Nā quātō forma posterior est cōtinēs in se vtutē minoris forme tanto est simplicior z est cōtinēs in se vtutes z perfectiones omnium formaz pcedentiū: vnde negatiuū est in sensitiuo sicut trigonū in tetragono: z iō sensitiuā posterior p̄tinet virtutes uegetatiue z est simplicior ea. s. ltr est de sensitiuo: qz p̄tinetur in intellectu sicut tetragonū in pentagono qz intellectiua hñs virtutē in se minoris numeri p̄tinet oēs pfectiōes cāe sensitie q̄ etiā uegetatiue: ita qd pma forma que in mā recipit est minime simplex z minime hñs de pfectione. alie aut posteriores fm qd plus z min⁹ recedūt z plus z min⁹ multiplicānt hñt simpliciores: z qz substantia pma est foza siue act⁹ simplicissim⁹ in infinitū distans a quacūqz forma recepta in mā. iō illa foza hēt rōnē numeri infiniti: z in ipsa sūt pfectiones infinite nō solū perfectiones oimū entium exñtiuz. imo plures. s. oēs que esse pñt: qz fm 2° super 3° phisicoz in infinitū nō solū p̄tinet oia que sunt: sed etiā que esse pñt. b arguit eē solū dei p̄prietas: qre hoc erit mēsurā substantie. Et seqtur ex hoc. s. ipm habere vtutē infinitā qd cū ipz sit pur⁹ esse illud esse est infinitū: cū nihil sit ibi nisi suū erit vtus ei⁹ suū esse: erit igit virt⁹ infinita sicut z c. Quartū dcm de deo. s. qd sit cā ois entis siue entitatis patet: qz cā quare calor nō est cā oimnis calidi est: qz calor est in mā. Cū igitur cā pma sit ipm esse penit⁹ separatū ab oi mā z potētia ipm erit cā ois entis: z per hec dca patet solū ad argumenta. Ad pñ^m dicēdū qd lz mobile z immobile nō habeant idē cōe pncipiū intrinsecū: hñt tamē pncipiū extrinsecū. s. pñ^m substantiam que est mēsurā substantiarum mobilium z immobilium.

Opponuntur aut vñ z multa fm plures modos: quorū vno vñ z mltitudo z indiuisibile z c. **Tex. ix.**

Questio. v.

Veritur de vno z multo z pmo: q̄ re quomodo apponantur

z vñ q̄ apponantur p̄uatiue: q̄z ut dī 5° metha^o z vñ z multa apponunt ut p̄uatio z habit^o q̄re z c̄. C̄ Item dicit indiuisiōem. m̄tra v̄o diuisiōe s̄z in diuisiōe diuisiōi opponit p̄uatiue quare z c̄. C̄ p̄. n̄is est species multitudinis quare sicut est oppositio in spē ita opz q̄ sit in ḡne: s̄z multitudo vnuerſaliter opponitur indiuisiōi p̄uatiue quare z c̄. Ad hāc q̄onē sciēdū q̄ sicut triplex est m̄ltitudo ita cōe est triplr̄ inuenire. inuenit enīz in p̄dicamēto reſatiōis z ē in p̄dicamēto q̄t̄itatis z est extra gen^o. Nā m̄ltitudo s̄z q̄ dicit excedētiā q̄dā m̄ltitudinis nō s̄m q̄ dicit multitudinē simplr̄ sic est in p̄dicamēto reſatiōis z opponit pauco sicut est vidē in lōgitudine z breuitate in linea. nō oīs linea est lōgitudō. z tñ s̄m q̄ linea dicit excessū lōgitudinis z breuitatis ad illud q̄d excedit ab alio s̄m lōgitudinē: sic utrūq̄ est in p̄dicamēto reſatiōis z fundat̄ in lōgitudine simplr̄. z hoc mō dī q̄dā linea longa q̄dā breuis. s̄z oīs linea sit lōgitudō simplr̄: s̄l̄r m̄ltitudo s̄m q̄ sumit̄ p̄ excessu in m̄ltitudie z paucitas que opponit utrūq̄ est m̄ltitudo simplr̄. vñ z tā i theatro q̄ in vico sūt m̄lti hoies simplr̄ in vico tñ pauci dicunt̄ respectu m̄ltroz. i theatro s̄l̄r ē de magno z puo z de surſū z deorsū i p̄one. multum igit̄ dī super excessū in m̄ltitudie z paucū s̄z hūc mō dū ei appositū ē utriusq̄ reſatiui ad alterz fundat̄ in m̄ltitudie simplr̄ z apponunt̄ reſatiue sicut reſatiua reſatiua. i. q̄z vñ q̄ in vtroq̄ reſatiuoz ponantur reſatiua s̄m reſatiua respectu alteri^o. vñ sūt vere reſatiua s̄m eē: z est s̄l̄e de s̄l̄itudine q̄ fundat̄ sup̄ albedinēz in diuersis suppositis inuētā q̄ s̄l̄itudine est in p̄dicamēto reſatiōis z albedo in q̄litate. Si aut̄ ista reſatiō q̄ est s̄l̄itudine noīaret̄ noīe enīz in q̄ fundat̄ ut diceret̄ albedo: sicut h̄ reſatiō q̄ est excessus in m̄ltitudie noīat̄ noīe m̄ltitudis. s̄z equoce: q̄uis ista eguocatio distinguat̄ q̄dāmō p̄ ei^o p̄p̄riū cor̄el̄m appositū q̄d est paucū: tūc magis lateret̄ in q̄ genere eēt̄ albedo. Est alia m̄ltitudo que cōponit̄ ex vno q̄d est p̄n^m nūi z hui^o m̄ltitudis spēs est nūis qui est q̄dā m̄ltitudo z h̄ m̄ltitudo est in p̄dicamēto q̄t̄itatis z hec opponit̄ vni q̄d est p̄n^m nūi sicut mēſura ad mēſuratū z ista nō referunt̄ adinuicē p̄rie ita q̄ reſatiō fundat̄ s̄z re in utroq̄ extremo ita q̄ vñ ad alterz referat̄ per se: sed talis m̄ltitudo q̄ est mēſura p̄ vñ referunt̄. vñ aut̄ q̄d est mēſura talis m̄ltitudinis nō referat̄ ad m̄ltuz p̄ se: sed q̄z multū p̄ se referat̄ ad vñ. iō vñ referat̄ ad m̄ltū sicut scia per se referat̄ ad scibile. eō v̄o solū s̄m rōnem est reſatiō: q̄z nō potest scia intell̄i referri ad scibile nisi quodāmōdo z ex p̄nti intelligat̄ scibile referri ad sciam. vñ in talib^o nō ponit̄ reſatiō s̄m re in utroq̄ extremoz sed in altero s̄m re z in altero s̄m rōne. iō posita sciētia ponit̄ scibile sed nō eō. s̄l̄r z in proposito posita multitudie ponit̄ vnuz sed nō eō. Est z tertia multitudie que cōpōit̄ ex vno s̄m q̄ vnuz cōuertit̄ cum ente z hec multitudie nō est in genere sicut z vnitas nō est in ḡne imo est extra genus z hec m̄ltitudo opponit̄ sue vnitati sicut habitus p̄uatiōi. vñ enim s̄m q̄ p̄uertit̄ cū ente a nā p̄uatiōis originē trahit. Nā ex eo q̄ aliqd̄ hēt esse ens ex eodē hēt q̄ sit in se indiuisū. i. idē sibi z diuisū ab alijs. ab ista aut̄ indiuisiōe vniscuiusq̄ entis a se que est p̄uatiō diuisiōis uel diuisibilitat̄ sui p̄ſus assumit̄ rō vnitatis que vnitas cōsequit̄ totuz ens. iō hec vnitas p̄uertat̄ cū ente: a nā tñ p̄uatiō-

nis hēt ortū: nō sic aut̄ de vnitate que est p̄n^m nūi: q̄z ip̄a dicit̄ reſatiua positue z ueriori mō dicit̄ entitatē q̄z vnitas cū ente cōuertibilis. z ideo nō directe reducit̄ in vñ q̄d cōuertit̄ cū ente: q̄z habitus nō directe reducit̄ in p̄uatiōe s̄z reducit̄ p̄ in ens z ex cōsequēti in vñ tale: z illud vñ q̄d est p̄ncipiū numeri est p̄p̄riū nomē illi^o entis s̄m q̄ ens tale acgrit̄ esse per aduentū quātitat̄is. oīs enim forma tam accidētalis q̄z subst̄ntialis dat̄ aliqd̄ eē cōpositū z aliquā perfectionē z per p̄ns tale eē. Nā sicut h̄ foīa sapia dat̄ esse z p̄fectionē aliquā sapiēt̄. s̄. esse sapiēs z per hoc ip̄z q̄d dat̄ sibi eē tale dat̄ sibi q̄ sit diuisū ab alijs. s̄. stultis z q̄ sit in se indiuisū. i. q̄ sit idē sibi cū hic sequat̄ oē ens. ideo vñ sic acceptū cōuertit̄ cum ente. S̄l̄r quātitas adueniens cōposito dat̄ sibi eē tale. s̄. esse vnuz nūaliter q̄ vñ est p̄p̄riū nomē talis entis z habit^o z tale eē q̄d dat̄ quātitas s̄m q̄d p̄ficit̄ re in se z absolute q̄z vñ tale q̄d est p̄n^m nūi magis est ens positue dictum q̄z p̄uatiue: s̄m aut̄ q̄ p̄ficit̄ rez in cōparatione ad suas partes sic est diuisibile. omne enim diuisibile q̄d diuidit̄ nō diuidit̄ nisi in q̄tuz habet ptes z sic dat̄ sibi aliā vnitatē q̄ est esse continuū q̄d est primū diuisibile. ex hoc aut̄ hēt q̄ sit indiuisū in se. i. idē sibi z ab alijs diuisū. i. nō cōtinuuz z vñ q̄d est p̄n^m nūi nō trāscēdit̄ gen^o quātitat̄is. si enim excederet̄ gen^o q̄t̄itatis tūc mathe^o posset se intromittere de subst̄ntijs quas cōsequit̄ q̄ cōuertit̄ cū ente q̄d q̄d excedit̄ oē gen^o non est mirum in vna quātitate s̄dari diuersa ḡna q̄t̄itatem. s̄. p̄tinuam z discretam cū diuersa p̄dicamēta oriant̄ ex nā mor^o ut actio z passio. hanc aut̄ distinctione triplicem de vno z multo ponit̄ Aristo. x^o metha^o in fine illi^o capli q̄renda est hic q̄d de vno z multo. z per hoc pōt̄ patere ad argumenta z c̄.

Questio. VI.

Alia dictum est primuz p̄ncipiū est mēſura omnium subst̄ntiarum z omnium entiu. ideo q̄rit̄ utrum hec ratio mēſure competat deo proprie uel transumptiue. z vñ q̄ transumptiue p̄ hoc q̄ videtur dicere Aristo. x^o metha^o q̄ rō mēſure transfertur ab vnitate z discretis ad omnia q̄re z c̄. C̄ p̄. q̄d est p̄p̄rie mēſura per sui replicationē hēt mēſurare mēſuratū ut de vnitate que replicata mēſurat̄ numerum: quare cum primū p̄ncipiū non sic habeat mēſurare competit̄ ei ratio mēſure transumptiue. C̄ Itē p̄fectiones oīum generū sūt in p̄mo sicut dicit̄ p̄^o in 5° metha^o p̄hifice: sed tales p̄fectiones nō competūt̄ ei nisi in q̄tuz habet rōnez numeri quare trāsumptiue erit mēſura. C̄ In contrarium arguitur. quoniam de rōne mēſure est q̄ sit actū. q̄ q̄d maxie ē actū maxime z p̄p̄riissime habet rōnem mēſure: sed p̄^m maxie est in actū q̄re proprie z non transumptiue cōpetit̄ sibi mēſura. Ad hanc questionem dicendum q̄ cuz queritur utrū mēſura competat deo per transumptionem uel proprie. dicenduz q̄ questio est de hoc non est mēſura. potest autem considerari uel q̄tum ad nominis ipositionē uel q̄tum ad nominis significatiōem. sicut est videre in hoc nomine natura ut dī 5° metha^o. q̄ imponit̄ ab actū: q̄z forma nō notificatur nobis nisi per actū. q̄tū tñ ad significatiōem significat magis forma: q̄z nā est p̄n^m mor^o z c̄. ratio ē p̄ncipij magis cōpetit̄ forme. iō nomē nature

magis significat formā z h significatio est que magis itēdit in nomine pp qd Arist. in eodē 5° methaphisice reducit oia ad formā que sunt dicta noie nature. vñ materia est natura per respectū ad formā que est nā z mot^o in naturā qz est via in naturā Sic dicēdo dico qz nomē mesure p qstū ad ipsā nois ipositionē cōpetit quātitati discrete qz cōposita z sēsibilia pri^o nobis inotescūt. iō ab his sumimus nominis ipositionē. Si vō qstū ad significationē nominis loquamur sic dico qz per oēs modū p p^o cōpetit ratio mesure z nō transūptiue per omnimodā similitudinē: qz si illō ad qd fit trāslatio z ea a quo eēt oia similia tūc nō esset trāslatio qstū ad illā similitudinē cum trāslatio fiat per similitudinē defectiuaz. Sic autē non trāssert ad deū: immo ois mēsure proprietaz pfectissime inuenit in eo: qd patet per ea que competūt nomini mesure. s. qz sit māifesta ul' notissima: propter qd Arist. 1° methaphisice dicit qz mēsure est p quaz cognoscunt alia. C Itē qz hēat ordinē ad mēsuratū z qz sit minimū pp hoc eni fuit dictū pri^o qz qz hec oia inueniunt in vno. s. qz est minimū in discretis qz. s. habeat analogiā ad numerū. Itē per replicationē sui mēsurat numerū. iō ab ipsa trāsserebat ad numerū z ad quedā alia per replicationem minimi cuiusdā ut in pōderib^o vnciā ad quedā alia per analogiā ut albū in colorib^o qz alij colores referunt ad ipsū nō qz per replicationē albi aliquotiens albi colores habeant. De ratione igit mēsure est qz sit manifesta z per hoc cōpetit qz sit inuaria bilis z qz sit p^o. p^o aut pncipiū est manifestissimū qz cū sit ipm p^o verum sicut vult philosophus z Auer. 2° methaphisice cuz uolum^o videre sigd sit p^o oportet videre si alia sint talia ppter illud z si sic illō est p^o ut patet in igne propter quem qz alia oia sunt talia: est primū tale: omne aut verum est verū pp verū primū ut dicit 2° methaphisice: z ex hoc patet qz ipm est manifestum in se qz oportet omne verū sibi esse manifestū. z ut dicit p^o priorum cap de reduplicatiōe. C Itē p^o est penitus inuaria bilis z immobile ut probat octauo phisicorū z propter hoc etiā pbs in ethicis ponit iustitiaz z vtutes mēsuras propter sui uarietate. p^o aut nō mouet per se sicut mouētur corpora: nec mouetur per accidēs sicut mouent forme corpales: nec mouet ab intelligētia sicut mouent substantie separte que mouent ab intra per desiderū z appetitū ad finē ultimū cui intendūt se quātū possunt assimilari z ideo p^o est penit^o inuaria bilis. C Itē quantū ad ordinē quē hēt mēsure ad mēsuratū z qstū ad h cōpetit mēsure tria. videlicet qz nō dependeat a mēsurato. C Itē qz possit eē sine mēsurato z qz sit minimū in quolibet gñe ppter p^o qz scientia nostra depēdet a reb^o sensibilib^o. ideo nō est mēsure scibiliū sed magis econuerso. z silt z scientia quātū dā substantiarū separatarū qz uis non dependeat a reb^o res tamē nō dependent ab illorū scientia. ideo nec eadē scia est mēsure scibiliū. p^o autē scia causans res z ab eadem depēdent res pp qd dicit Auer. sup vndecimo methaphisice scia p^o ē cā rerū. nostra autē est causata a reb^o. C Itē oportet qz mēsure possit esse sine mēsurato nō eē. z pp hoc pūct^o nō pōt eē mēsure qz nō pōt eē sine linea z iō nostra scia nō pōt esse mēsure scibiliū qz nō pōt eē sine scilib^o nisi oēs res cōparent ad nrz in

tellectū sicut artificialia ad sciētā artificis z tunc ois nostra cognitio siue scia eēt mēsure ois rerū z tūc non depēderet nostra scientia a reb^o. isto autē modo nō cōparent nec ad nos nec ad aliquaz nisi solū ad p^o ad cui^o itellectū oēs res cōparent sicut artificialia z causata ab eo. z iō scia sua pōt eē sine scilib^o. C Itē opz qz mēsure sit minimū in q^o libet genere. i p^o aut pncipio est oimō vniformitas z oimodā simplicitas z penitus indiuisibilitas z fm has pprietates mēsure diuersimode trāssert ratio mēsure ad alia oia ab illa mēsure qz oia alia aliquo mō sūt diuisibilia z ēt ipsa vnitas aliq^o mō ppter hoc. s. qz est i cōtinuo. sic igit qstū ad significationē nomis qz est mēsure oia: sūt de rōne mēsure pprie z pncipalr sūt in p^o z ab ipso trāssertur ad alia qstū ad nois significationē. s. qz ad nois pōnē z qstū ad nos qz p^o nobis sūt nota cōposita z sēsibilia trāssert nomē mēsure a quātitate discreta ad alia z pp hoc p^o ad p^o argumentum. C Ad 1° dicēdū qz oia que sūt in p^o sūt ibi ut oino idē z vnū fm rē z nō plura nisi per respectū ad itellectū nostrū z qstū ad hoc ponim^o ipz sub rōne numeri infiniti cū dicim^o qz in eo sūt pfectiōes omnū generū z plus. vñ sic ipz ponē numez nō tollit in ea rōne vnitatis z simplicitatis. C Ad 3° dicēdū qz per replicationē sui nō inest mēsure vñ mēsure est: s. tali mēsure que est minimo in quātitate respectu mēsurati ut vnitas respectu nūi. Nā vnuz tps qd ē passio p^o mot^o nō mēsurat oēs simul incertos z determinatos. z dico qz mēsure magis est propriū cōtinere qz cōtineri ut patet in p^o pncipio z in alijs simul z omnū spiritualiū proprium est magis cōtinere qz cōtineri. vñ dicit in libro de aia qz aia magis cōtinet corp^o qz econuerso. iō p^o p^o non est mēsure trāssertiuē propter hoc quod non mēsurat per sui replicationē etiam non obstāte hoc potest esse proprie mēsure.

Explicuit liber decimus methaphisice.

De substantia quid est theoricā est: naz substantiarū pncipia z eē querūtur: dubitabit aut utiqz aliqs ex quali nō entis est genere. Tripliciter eni nō ens. Si itaqz ē aliqd positio: attamē nō ex quocūqz sed alterum ex altero: neqz sufficiens qz simul res omnes z c. Tex. j.

Incipit liber vndecimus methaphisice.

Questio. I.

Substantia quidez theorice.

Substantia C Hic qrit de illo vbo qd dicit pbs qz Anaxa. qz si mā est vna z agēs itellectu ē vnū qz effectus sit vn^o qz diuersitas effect^o p^o suppoit diuersā māz z vñ qz sic: qz ut dicit 9° metha^o qz tra nō ē i pō ad statuā sed cuprū: qz vnicuiqz effectui adaptat ppria materia sua qre z c. C Preterea dicit in libro de causis qz dē qd recipit in aliquo recipitur per modū recipientis: sed omnis receptio reducit ad numerū quare si diuersi debēt esse effectus oportet diuersas eē receptiones z diuersa recipientia quare z diuersa materie. C In contrarium est quoniam vnus artifex potest ex eadem materia facere scānus z archam que sunt diuersi effectus. Ad istā qōnē quidā sic dicūt qz cuz omne agēs redu-

caſ ad vñū agens p^m ſiliter z eſſe patiens ul' mate-
ria ad vñā materiā p^mā. z tūc habem⁹ vñū agēs
p^mū z vñā mām p^mā z hec duo pⁿ ſufficiūt ad
diuerſitatem effectūū: z h⁹ p³ q³ mā nihil facit ad
factū ſed diuerſitas rez eſt ab agēte: q³ materia nō
ſe extēdit ad ſubſas ſeparatas: q³ in eis nō eſt mā.
op³ igit⁹ q³ huiusmodi diuerſitas effectūū nō ſit a
diuerſitate mae ſed ab agēte. Itē quāto agēs ſupe-
rius eſt tāto min⁹ p³ ſupponit ſubiectū in ſua actiōe
ut p³ in agēte: p³ artē quidē agēs debili⁹ eſt inferius
q³ nulla. iō p³ ſupponit in actione ſua cōpoſitū ex
mā z forma. z iō omnes forme q³ inducit artifex
ſūt accētia. nā vō que eſt agēs potēti⁹ z ſupius nō
p³ ſupponit in ſua actiōe niſi tñ mām. z iō pōt
inducere formas ſubales in mā. cum igit⁹ p^mum
agēs nihil oino p³ ſupponat in ſua actiōe q³re diuer-
ſitatē rez in ſuo p^mordio poterit p³ducere abſq³ di-
uerſitate materie. ſed iſti ſic dicētes bene dicūt in
hac. ſ. q³ tuz ad primordiū oiu³ rez nō tñ ē ſm viā
p³bi nec tutū per oēm vim negare viāz Ariſto. mo-
dus enim platonico³ z p³ipathetico³ oppoſitus
fuit iueſtigādo platonici cū ad itelligēdū incipien-
tes uolebant iueſtigare ſenſibilia. peripathetici vō
e³. ſ. ſemp a ſenſibilib⁹ z ab his q³ eis apparuerūt
in ſenſu. p³ceſſerūt ad itelligibilia. z iō oēs poſitio-
nes Ari. ſemp iueniunt uere ſaltē q³ tū ad aliq³ vi-
as eo³ que apparēt in ſeſu. z h³ Ariſto. non ponat
factū mūdū ſz q³ oportēt ponē. poſuit tñ oia cau-
ſata ab ipſo p^mo z facta ſed nō incepſiſſe in duratio-
ne. z h³ illō ſit factū nō ipoſſibile dixit: dixit aut⁹ ex
hoc q³ ex apparētib⁹ in ſenſu nō potuit videre niſi
mundū eternū q³uis etiā ex his nō poſſit plus pro-
bari hoc q³ illō. Et p³pter hoc p³termiſſis p^mis rez
primordiis loquamur ſic ut loq³tur Ariſto. in reb⁹
iā factis: qualiter ex his rez iueſtigat diuerſitatē.
Inuenerūt uel viderūt peripathetici duplex agēs
in nā ule. ſ. z particulare. ule corpa celeſtia. p³ticu-
lare ut hūc hoiem z hūc aſinū. ulterio⁹ viderunt q³
agēs ule nihil eſt eo³ que ſūt p³fecta in g³ne g³are
p³fecta q³des ut hō uel equus z q³ nihil ageret ſine
agēte p³ticulari p³ueniēte cū g³ato in ſpecie: p³pter
q³ dicit Ariſto. 2° p³hi⁹. q³ hō generat hoiem z ſol
q³uis Aui. diceret q³ poſſibile eēt hoiem v³tute ſtel-
larū generari ex terra ut m³re quē deridet 2°. Alia
lia vō ip³fecta in genere bñ g³aret agēs ule ſine
p³ticulari ut bubones de vino z apes de uaccis ſi-
ne p³ticulari agēte p³ueniēte in ſpe. ſ. ape ul' bubōe
z h⁹. per hoc deuenerūt i h⁹ q³ iſta nō ſiāt ſine trāſ-
mutatiōe z motu. ulterio⁹ diuiferūt motū in duo. ſ.
in motū ad formā z in motū ad ſitū ita q³ motū il-
lū in quo eſt plus trāſmutatiōis attribuerūt agēti-
bus p³ticularib⁹ inferiorib⁹ z hic eſt mot⁹ ad formā
Aliū aut⁹ motū in quo eſt min⁹ trāſmutatiōis. ſ. mo-
tū locale qui nō trāſmutat ſbam mobilis attribue-
rūt ſubſtātijs ſeparat⁹ vniuerſalib⁹. vñ dicūt q³ ab
agētib⁹ illis nō pōt in mā aliq³ mot⁹ ul' trāſmuta-
tio egredi niſi mot⁹ localis ad ſituz z mediāte iſta
cauſant alias formas z diuerſos effect⁹ in inferiori-
bus: z ita q³ ſicut corporeū vniuerſale nō pōt in ef-
fectu maxie in g³ne niſi determinet per agēs p³ticu-
lare. Si ſit⁹ ponebāt q³ itelligētie ſepate nō poſſunt
in tranſmutatiōe ad formā niſi determinent p³ mo-
tū locale corpis celeſtis qui motus mediāte agēte
p³ticulari pōt p³fecta cauſare. vñ dicit Auer. ſup 5°
metha⁹ q³ uel trāſmutat mām niſi p³ aliō q³dam

p³us trāſmutatū. ſ. corp⁹ celeſte. ſm hoc igit⁹ op³ q³
ad diuerſitatē rerū: ut iam viſū eſt nō ſolū regraf
diuerſitas agētū p³ticulariū z vniuerſaliū uerum
etiā diuerſitas mae: que h³ ſit vna ſm ſubm in oib⁹
h³itib⁹ eam. eſt tñ diuerſa ſm diuerſas habilitates
ordinate q³dāmō recipit oēs formas ad q³ eſt i po-
tētia. vñ ex ſpermate equi nō ſit hō. nec e³. vñ mā
proximo³ diuerſa eſt: z q³ Anaxa. poſuit diuerſi-
tatē rez eē ab agēte intellectu ex p³ſuppoſitiōe ma-
terie z hāc mām poſuit vñā. ſ. vñū chaos. iō ar-
guit hac via directe p³tra eū Ariſto. q³ non erit ſm
hoc niſi effect⁹ vnus. C³ Notādū autē q³ ſm 2°
mā d³ mediū inter ens actu z non ens purū q³ ni-
hil eſt. z q³ creatura eſt finita z cōparata ad p^māz
cām eſt interea finita diſtantia eo q³ p^mū eſt i fini-
tū poſitiue. i. habet eē uel entitatē in iteſtione ul' vi-
gore i finitū. cōparata vō ad nihil cōparant⁹ ad iſi-
nitū p³uarine: q³ nihil penit⁹ nihil ponit. Nūc au-
tē ita eſt q³ creatura cōparata ad p^mā cām cū p^mā
cā ſit infinita in appropinquādo ad ipſam nō ē ſta-
tus. vñ nō ē ponere aliquā itelligētiā adeo ſimpli-
cē z propinquā p³ quin ſit ponere p³pinquiorē z ſic
in iſinitū: q³ in iſinitū diſtat p^mū ſimplex. vñ de in-
creatura nō eſt ſtat⁹ in appropinquādo ad p^mū ſz
in diſtādo eſt ſtat⁹ ut ad p^mā māz. vñ eſt 2° de crea-
tura cōparata ad nihil. q³ nō pōt eē aliq³ p³pinqui-
us quare d³ eē mediū in oino nihil z ens actu: ſed
nō eſt ſtat⁹ in diſtādo: q³ infinita p³nt eē media iter
nihil z mām p^mā z cām p^mā que a nihil diſtat in
iſinitū per p³is: z q³ eſt ſimpliciſſimū in fine. z iō
q³ tū ens oino eſt vñū ſimplex inq³ tū aut⁹ itellec⁹
q³uis nihil itelligat niſi ſe itelligit tñ ſe eſſe ens
quoddā imutabile ab alijs entib⁹ in quātū ipſuz eſt
ſimilādos z excedit oiu³ entū. Et ex dic⁹ eſt vide-
re q³ cū bonū dicat q³ poſitiuū z a nā diminuta po-
ſitiua uadit ad magis poſitiuā q³ tandē deueniet
ad nām ſini poſitiuā in fine propter q³ p³uenit por-
rerit bonū ſimpl⁹ cui nihil admisce⁹ de malo peni-
tus. e³ aut⁹ eſt de malo q³ cū dicat naturā p³uatiuā
uadit deficiēdo a natura deficiēte poſitiua: z q³ nū-
q³ erit peruenire ad nihil imo quātūcunq³ ſit p³ua-
tio. eſt tamē carētia in aliquo ſubiecto q³ dicit⁹ p³-
uatum aliqua natura. z iō nō eſt ponē ſūme malū
cū nihil ſit admixtū de bono. C³ Ad argumētuz in
cōtrariū nō arguit de factiōe nāli ſz artificiali z c.

C Poſtea queq³ ex vniuoco ſit ſubſtātia.
Nā z que nature ſunt ſubſtātie z alia: aut
enim arte: aut natura ſūt: aut fortuna: aut
caſu. Ars igitur p³ncipiū eſt i alio: natura
aut⁹ p³ncipiū in ipſo z c. **Tex. xiiij.**

Queſtio. II.

Queritur utrū generatū a ſili z nō
generatū a ſili: ſunt eiuf-
de ſpeciei. z quidā dicūt q³ vniuerſalr ſūt
eiufde ſpēi: q³ hoies qui g³ant ex terra ſine hoie
g³ante z hoies alij ſūt eiufde ſpēi: cui⁹ opionis fuit
Aui. ut Auer. ſup 8° p³hi⁹. z h³ falſū eſt: q³ celū p³ ſe
nō p³ ſine agēte p³ticulari in aialia p³fecta. agēs eni
p³ticulare cōparat⁹ ad agēs ule non ſolū ad hoc q³
cū p³ p³ducat generatū ſed aliq³ etiā q³ producat.
q³ aliqua pōt agens vniuerſale cū agente particu-
lari que nō poſſet agens vniuerſale p³ ſe ſolū. Ideo
dixerūt alij directe viā oppoſitaz. ſ. q³ generatum

a simili & gñatū nō a sili nūq; sunt eiusdē speciei ut vn^o mus gñat^o ex terra & vn^o gñat^o ex coitu. & ue rū est q̄ Auerro. dicit hūc murē & illū nō eē eiusdē spēi. s; pp hoc vnūsalr dicere nō ē cōueniēs. nō enī vnūsaliter pueniēs est dicere q̄ ignis gñat^o ab alio igne & gñat^o a motu nō sit eiusdē spēi. imo ois ignis oi igni est idē specie sicut ois aqua omni aq̄ pp qd̄ videt eē tenendū viā mediā. vñ aduertē dū q̄ sicut hō generās hoīem ex hoc q̄ pfectus est in specie hoīs: q; gñans hēt actu formā gñati & in mā pducit sibi silem formā & silitudinē. pp qd̄ tūc dicit pfectū cū pōt in gñatione sibi siliis. Sic silt in pma cā ut dicit Auerro. sup xj^o metha^o cōgregā tur oēs pfectiones quorūcūq; genez ita q̄ est for ma ois forme ita q̄ pōt q̄cqd̄ pōt quecūq; forma. iō per se & sine agēte pticulari pōt in pductionē cu tuscunq; speciei similis in specie ita q̄ pductū ab ipso p se solū & pductū ab agēte pticulari p se sūt eiusdē spēi penit^o. Sed tñ q; nō videm^o istū modū ad sensus in nā: iō dicēdum est alr. Sciēdū igit q̄ vnūsalr sic est ordinatū q̄ semp supma iferior at tingit infima supioz uel supremoz. & iō fm̄ Isaac noster itellec^o dī eē ymbra itelligētie & sēsus i ym bra rōnis. vñ dicēdū q̄ corp^o celeste p se nō pōt in aialia pfecta sed pōt in impfecta. S; rō est: q; aial impfectū ē sicut nō aial uel insensibile pfectū: & q; celū pōt in pductionē insensibilis & nō aialis pfe cti. s. ignis qui est sicut aial impfectū. iō pōt in pdu ctionē aialis impfecti & h̄ est ul^o posse celi p se si ne agēte pticulari. & iō h̄ aial q̄tūcunq; vile sit no bili^o igne nō tñ est pfecte aial sicut ignis est ignis. & iō gñat^o p motū celi est eiusdē spēi cū igne gñā to ab igne & ita pfect^o est in specie ignis vn^o sicut al ter qd̄ pz: q; utrūq; uel uterq; pter sibi siles eius. dē spēi pducte nō sic ē aial p motū celi gñatū solū: q; est aial impfectū. & iō nō est eiusdē spēi cū aiali qd̄ pōt gñare. & iō mus gñat^o ex terra p motū celi siue corpis celestis nō est eiusdē spēi cū mure gñā to p coitū. pp qd̄ h^o aialia non a sili gñata nūq; gñant. & iō cū ois mula sit sterilis mulus nō ē eius dē spēi cū asino: q; asin^o gñat. & est rō. q; qñ passus nō pōt ppter repugnātiā māe oīno assimilari agē ti assimilat quoquomō ē q̄tū vicin^o pōt. sicut est videre q̄ corpus celeste agēs in hoc cum inferiora nō possūt assimilari oīno corpi celesti participāt salte formā quā p se h̄nt corp^o p illō efficere p mo tū. s. calorē. Silt cā p agēs in iferiora. cū iferiora nō pōt assimilari ei pticipāt sicut pōt esse tale. Sic ḡ qdā gñata nō a sili in specie. sūt eadē in specie cū generatis a simili in specie & quedam non & c.

Questio. III.

o **Unde** ultimo q̄rit de hac ppositiōe Aristō. q̄ oē qd̄ fit fit a cōue niēte in specie de q̄ Themisti^o reprehendit Aristō. dices eū eē diminutū in ppositiōe hac. q; aialia gñata p putrefactionē nō hūt a sili in specie dicit tñ Alexander ut recitat Auer. in cōmēto super xj^o metha^o q̄ ista ppositiō uerificat trib^o cōditioni bus appositis. s. q̄ illō qd̄ nō fit a casu & hoc dicit ppter aialia p̄dicta que ponit fieri a casu. Itē q; nō fiat illō qd̄ fit ab agēte q̄ qdes agēs fit q̄re instrz. vñ nō opz q̄ si corrigia faciat dolorē in ymbilico q̄ corrigia sit dolor: sed bene eēt forma doloris in agēte pncipali nisi forsan ageret a casu. & nō ex in tētiōe. C Itē q; nō fiat illō qd̄ fit ab agēte media

to. sed immediato: qd̄ dicit ppter p̄mū qd̄ est agens mediātū. iō cū his q̄ hūt nō puenit in sbe. & p̄ qd̄ illō ultimū uez nō est: q; oia que sūt b̄ inferi^o sunt quedā silitudo p̄mi agentis. & q; Aristō. habet p. positionē. s. oē qd̄ fit: fit a sili siue cōuenienti in spe sibi. p̄cessit simplr. iō nō opz sic vificare qbusdam appositis. cā aut q̄re Alexander. his p̄ditiōib^o appositis ipsam vificauerit ē: q; in his oib^o q̄ sūt ad ea a qb^o sūt q̄rebat omnimodā silitudinē in specie. hāc au tē nō opz q̄rere in oib^o. sit enī ex viro femina & mu lus ex asino. aialia ē gñata per putrefactionē non sūt a casu: q; nulla spēs in nā est a casu. dñr aut fie ri a sili. qm̄ a corpe celesti in quo qdāmō sunt oēs forme corpales & corruptibiles & pro tāto q; for ma celi tminat totū appetitū māe celi ad alias. & iō illa forma facit illi māe quadāmōdo qd̄ facerēt oēs forme corpales si essent. & iō sūt a sili quodā modo. Itē nō vidit Alex. q; forma artis silis est artificiato. ita. s. q; inq̄tum in oi instrō reseruat rō artis fm̄ intētiōe: q; instrm̄ non agit nisi in v̄tute forme artis que in agēte pncipali. s. in artifice & c. C hoc p̄siderat in 2° metha^o. Q; difficultas nō ue nit ex pte rei s; ex dispōne itellec^o nr̄i. C Q; p̄ma ueritas est cā ois vnitatis. C Q; nō ē pcedē in infi nitiū in aliquo gñe causaz neq; fm̄ recitudinē ne q; fm̄ spēm. C Que & quot ipedimēta adiscēdi ue ritatē. C Q; ydee nō sūt utiles gñari in C Q; ydee nō sūt. C Q; ydee nō sūt aride res nā les. C Q; icōueniēs ē ipsas ydeas ponere substāti as separatas. C Q; icōueniēs ē ipsas ponē eternas C Q; nō sūt apd̄ res artificiales. C Q; ydeas q̄s p̄lo dicit insoz nō sūt p̄n^o rez naturalū. C Q; nō sūt p̄n^o rerum mathematicaz. C Q; nō sūt pncipia rez geometricarū. C Q; ydee nō sunt causa eēndi C Q; non sunt causa cognoscēdi.

Explicunt questiones excellentissimi doctoris Egi dii Romani sup nonnullos libros Methaphisice Aristotelis: Venetijs ipresse per Simonē de Lue re mandato domini Andree Lorresani de Asula 7. octobris. 1501.

Registrum a b c d e oēs quaterni.

C Incipit tabula questionum metaphysicalium Egidij Romani archiepiscopi ordinis diui Augustini sup libros metha^{ca} Aristo.

C Sup primuz librum hee qones tangunt.

- Utz metha^{ca} sit finis siue beatitudo ipsi⁹ hoies. 1
- Utz vnūquodq; nāliter ferat in suum finem. 2
- Utrum hoies nāliter appetitu sciētiā desiderēt. 3
- Utrum oēs hoies appetant metaphysicam. 4
- Utrum deus sit subiectū in meth. 5
- Utrum idem sit esse de consideratione alicui⁹ sciētie z esse subiectū illius scientie. 6
- Utrum deus sit subiectum alicuius. 7
- Utz de⁹ sit de p̄sideratiōe alicuius scie spālis. 8
- Utz de⁹ possit eē de p̄sideratiōe metaphysici. 9
- Utrū scia sit nobilioz ex eo q; nō p̄siderat deū p̄o s̄bo sed considerat ip̄m inq̄stum ens. 10
- Utrū cā sit s̄m istius scientie metaphysice. 11
- Utrū sensus p̄ter utilitatē vite debeat diligi. 12
- Utrum p̄bare dilectionē sciētie per dilectionē sensus sit p̄bare dilectionē scie per signū. 13
- Utrū visus sit magis diligēdus iter oēs s̄sus. 14
- Utrū visus d̄ias pluriū rerū nobis oñdat. 15
- Utrum bruta habeant prudentiam. 16
- Utrū solus audit⁹ sit sensus disciplinabilis. 17
- Utrū expimētū sit ex pl̄ibus memorijs. 18
- Utrum ars generetur experimento. 19
- Utrum artifex sit melioz experimento. 20
- Utz artes mechāice sint meliores speculatiuis. 21
- Utrū sapientis sit omnia scire. 22
- Utrū sapiētia siue metaphysica sit difficilis. 23
- Utrum scientia ista sit certissima. 24
- Utrum ista scientia sit libera uel serua. 25
- Utrū ista scientia habeat regulare alias. 26
- Utrū s̄stātijs cōpetat suscipe magis z min⁹. 27

C Sup scdm librum hee q̄stiones tangunt.

- Utrum ueritas sit possibilis. 1
- Utrū ueritas habeat esse in ip̄so intellectu. 2
- Utrum aliqua ueritas sit incomplexa. 3
- Utrum ueritas z scientia differant. 4
- Utz vitas icōplexa sit difficilis ad coḡscendū. 5
- Utrum ueritas sit difficilis. 6
- Utrū vitas sit ip̄possibilis ad cognoscēdum. 7
- Utrum difficultas in cognitione vitatis sit ex parte nostra an ex partererum. 8
- Utrū intellectus humanus corpi corruptibili p̄iunct⁹ possit deū z s̄bas sepatas intelligere. 9
- Utrū dato q; intellect⁹ eēt preparatio quedā sicut posuit Anaxa. possemus per talem preparatiōnem intelligere substantias separatas. 10
- Utrū itellect⁹ noster p̄ intellectū istaz q̄dditatum inferiorz possit s̄bas separatas intelligere. 11
- Utrū itellect⁹ noster p̄ h̄ q; seip̄m itelligit possit huiusmodi substantias intelligere z ēt māles. 12
- Utrum digni⁹ sit ip̄m intelligē substantias materiales q̄; imateriales. 13
- Utrū ex vnione nostri intellect⁹ ad intellectuz agētē possum⁹ substantias separatas intelligere. 14
- Utrū hō in hac vita possit h⁹ s̄bas itelligere. 15
- Utrum sit vna aliqua ueritas simplex. 16
- Utrū ab vna ueritate oia uera possint dici uera. 17
- Utrum sit status in causis efficientibus. 18
- Utrum sit status in causis materialibus. 19
- Utrum sit status in causis finalibus. 20
- Utrum sit status in causis formalibus. 21

Utz sit eadē dispō rei i sua vitate z i sua ētitate. 22

C Super quartum librum hee q̄stiones sūt.

- Utrū aliq; scia possit p̄siderare ens s̄m q; ens. 1
- Utrum ista scia sit vna. 2
- Utrum ens sit equiuocum an analogum. 3
- Utrum oia que dicunt analogia dicant z per analogiam ad vnum numero. 4
- Utz vnū qd est p̄n^m nūi cōuertat cum ente. 5
- Utrū possit eē aliq; vnū qd p̄uertat cū ente. 6
- Utrū vnū addat aliqd supra ens. 7
- Utrum vnum qd est p̄ncipium numeri differat ab vno quod cōuertitur cum ente. 8
- Utrū vnū addat aliquid rōnis supra ens. 9
- Utz vnū qd est p̄n^m nūi iuciat i s̄stātijs sepat. 10
- Utz d̄ vnitate q; ē p̄n^m nūi possit p̄dicari q̄titas. 11
- Utrū circa illō p̄n^m impossibile est aliqd simul esse z non esse possibilis sit error. 12
- Utrum illud p̄ncipium impossibile est aliquid simul esse z non esse possit demonstrari. 13
- Utrum substātia de aliquo demonstrat. 14

C Sup sextum librum hee sunt q̄stiones.

- Utrū vna cognitiōe declaret q̄qd ē uel esse. 1
- Utrum accidentia habeant aliquam entitatem. 2

C Sup septimū librum hee sunt q̄stiones.

- Utrū substātia sit prior acc̄te tempore. 1
- Utrū acc̄tia hēant diffōnem per additamēta. 2
- Utrum res sit idem cum sua quidditate. 3
- Utrum quidditas sit quidditas. 4
- Utrū diffinitio habeat partes. 5
- Utrū particulare mathematicū sit icorruptibile. 6
- Utrum particularia possint diffiniri. 7
- Utz p̄tes q̄titatine igrediant diffōnē sui toti⁹. 8
- Utrum genus in diffōne ponat ut materia. 9
- Utz d̄ia hēat rōnē actualitaz z dicat qd i actu. 10
- Utz addēdo d̄iam ḡni in diffōne fiat nugatio. 11
- Utrum substātie sepatē habeāt diffōnem. 12

C Sup librum octauū hee sunt questiones.

- Utrū p̄ nomē significet forma ante aggregatum. 1
- Utrum in corporibus celestibus sit materia. 2
- Utrum eadem sit materia in corporibus celestib⁹ z in istis inferioribus. 3
- Utrum dimensiones indeterminate p̄cedāt formam substantialem in materia. 4
- Utrum quomodo dimēiones itermine p̄cedāt formam substantialem in materia. 5

C Super librum decimū hee sūt questiones.

- Utrū mēsurā sit in eodē ḡne cū mēsurato. 1
- Utrū oia que mēsurant mēsurant vna mēsurā. 2
- Utrum oia mensurentur minimo sui ḡnis. 3
- Utrum oium substantiarum sit vna mēsurā. 4
- Utrum quomodo opponantur vnuz z multa. 5
- Utrum ratio mēsure competat deo proprie uel transumptiue. 6

C Sup vndecimū librum hee sūt q̄stiones.

- Utrum si materia esset vna z agens q; esset semp̄ effectus vnus. 1
- Utrum generatum a simili z generatum a non simili sint eiusdem speciei. 2
- Utrum illa p̄positio Aristo. q; omne qd sit sit a simili in specie sit uera. 3

Finis tabule

